

จากฟ้า ... สู่ดิน

เล่ม ๑๐

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๘

จากฟ้า ... สู่ดิน

เล่ม ๑๐

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๘

เรื่อง จากฟ้า...สู่ดิน เล่ม ๑๐

คณะอนุกรรมการเอกลักษ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

จัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

๓๐๗,๑๔๑๒ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ.
คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ.
จากฟ้า...สู่ดิน เล่ม ๑๐ กรุงเทพฯ : สำนักงาน,๒๕๓๙.
๒๐๐ หน้า
๑. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. ๒. ชื่อเรื่อง
ISBN ๙๗๔-๗๗๗๑-๙๔-๒

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ดอกเบี้ย ๑๐๓๒/๒๐๕ - ๒๐๘ ซอยร่วมศิริมิตร ถนนพหลโยธิน ลาดยาว บางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐
โทร. ๒๗๒-๑๑๖๙ - ๗๒

คำนำ

คณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้รวบรวมบทวิทยุจากรายการสารคดี **"จากฟ้า...สู่ดิน"** ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ ถึงปี ๒๕๓๕ และจัดพิมพ์เป็นหนังสือมาแล้ว ๙ เล่ม สำหรับเล่มนี้เป็นเล่มที่ ๑๐ โดยรวบรวมบทสารคดีทางวิทยุ **"จากฟ้า...สู่ดิน"** ออกอากาศตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๓๖ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๓๗ จำนวน ๒๐ เรื่อง เพื่อเป็นการเผยแพร่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และโครงการพระราชดำริ ซึ่งมีอยู่นับร้อยนับพันโครงการให้แพร่หลายยิ่งขึ้น

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์ขึ้นจากบทวิทยุ ดังนั้น ภาษาที่ใช้จึงยังคงรูปแบบบทวิทยุไว้มากที่สุด ค่อนข้างจะเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน แต่ทว่าก็ได้แสดงให้ประจักษ์ชัดว่าทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการต่างสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นที่ยิ่ง

ในโอกาสนี้ คณะอนุกรรมการฯ ขอขอบคุณกองข่าว กองการในพระองค์ สำนักราชเลขาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) กรมกิจการพลเรือนทหารบกและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยในการเผยแพร่พระราชกรณียกิจในครั้งนี้ให้บรรลุเป้าหมาย และหวังว่าหนังสือ **"จากฟ้า...สู่ดิน"** เล่ม ๑๐ นี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจทั่วไป

คณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

สารบัญ

โครงการหญ้าแฝก

ประมวลโครงการอันเนื่องจากพระราชดำริสู่ปวงชน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับสิ่งแวดล้อม

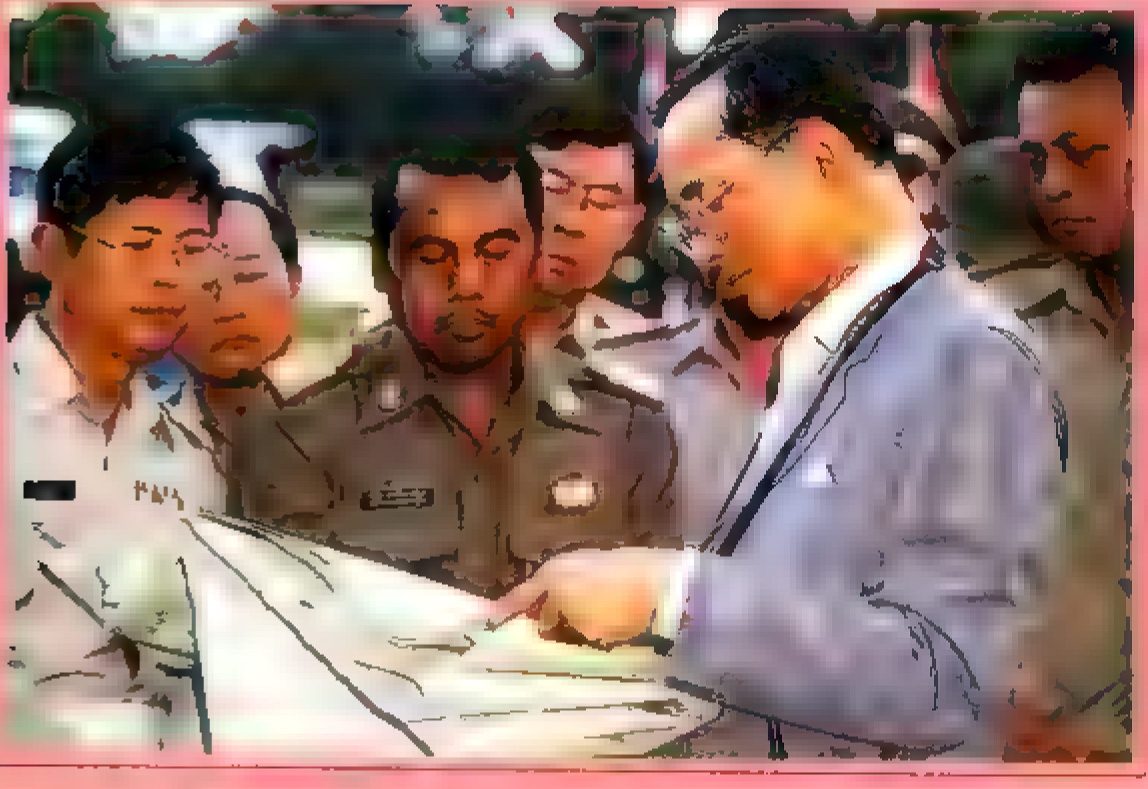

พระราชกรณียกิจในการเสด็จฯ เยี่ยมราษฎร

แผนที่ชุดที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำไปอาจจะเป็นชุดที่พระองค์ทรงใช้มาเป็นระยะเวลาถึง ๑๐ ปี

แผนที่ คือ อุปกรณ์ในเชิงวิชาการ ในเชิงเทคนิคของการทำงานพัฒนาแหล่งน้ำ

โครงการน้ำเพื่อชีวิต

โครงการน้ำเพื่อชีวิต

พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านส่งเสริมการเกษตร

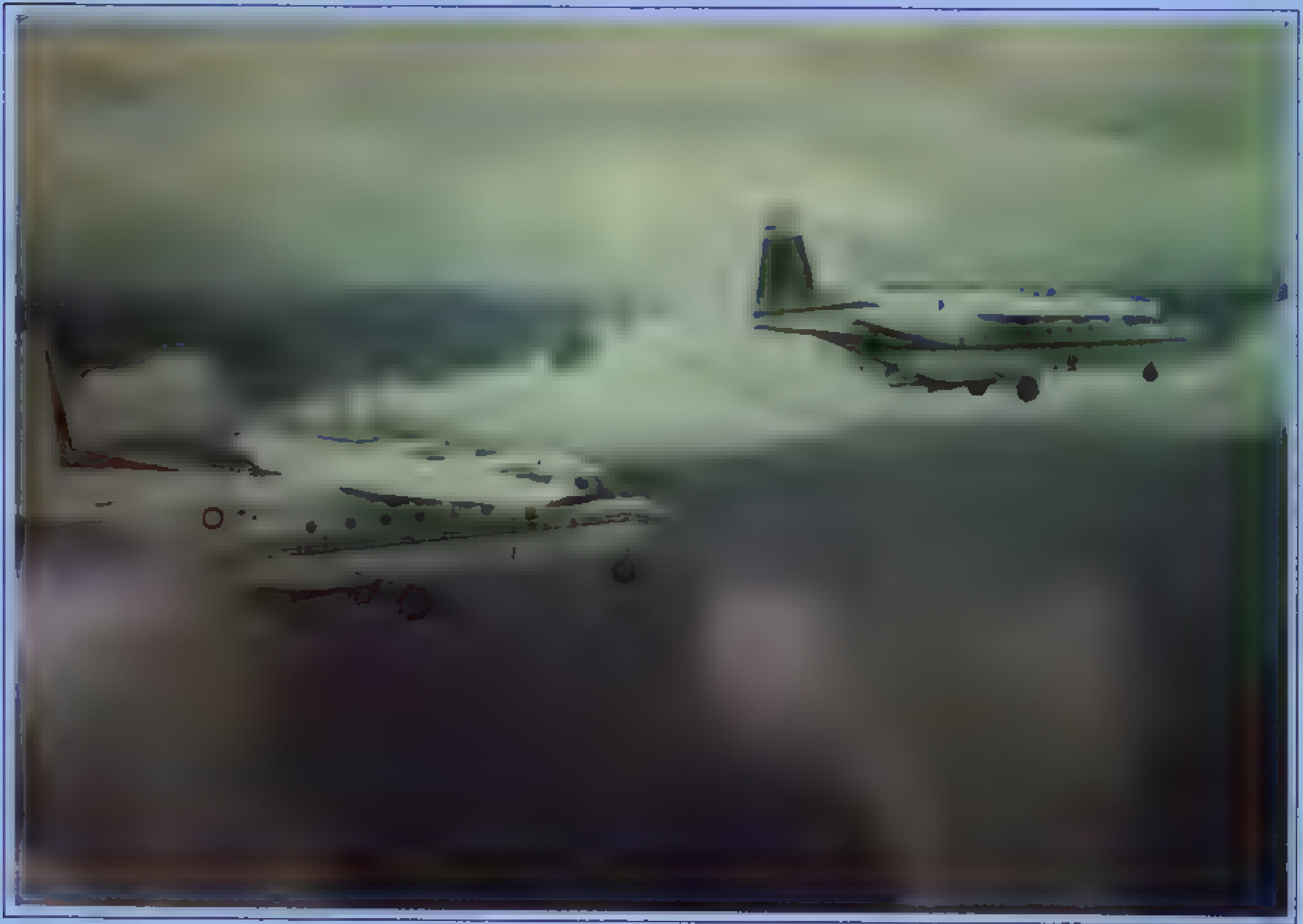

กังหันน้ำชัยพัฒนา เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ

โครงการพระราชดำริฝนหลวง

พระราชกรณียกิจในการเสด็จฯ เยี่ยมโครงการพระราชดำริในรอบปีที่ผ่านมาของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

อ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ทฤษฎีใหม่ ๆ ในการพัฒนาประเทศในรอบปี ๒๕๓๖ ตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๖ มกราคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
ผู้จัดรายการ
ปราณี ศรีสุกใส ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคะ ในปี ๒๕๓๖ ที่ผ่านมา เป็นเวลา ๑ ปีที่เต็มไปด้วยพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ยังทรงงานอย่างมิรู้จักเหน็ดเหนื่อยเพื่อประชาชนทุกหมู่เหล่าจะได้รับพระเมตตาช่วยเหลือให้หลุดพ้นจากความทุกข์ยากที่เขาเผชิญอยู่ ในเวลา ๑ปีที่ผ่านมา นอกจากแนวพระราชดำริในโครงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในภูมิภาคทั่วประเทศที่มีเป็นปกติวิสัยแล้ว พระองค์ยังทรงอุทิศเวลาและความเหนื่อยยากค้นคิดหาหนทางใหม่ๆ หรือ ทฤษฎีใหม่ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของประชาชนและพัฒนาประเทศชาติส่วนรวมอีกด้วย ตามที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ เลขาธิการ กปร. จะเล่าให้ฟังกันค่ะ

ดร.สุเมธ สำหรับในปี ๒๕๓๖ ที่ผ่านมานั้นมีโครงการพระราชดำริที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศรวมแล้วถึง ๙๙ โครงการซึ่งครอบคลุมในสาขาเกือบทุกสาขา นอกจากโครงการที่ทรงมีพระราชดำริขึ้นแล้ว ยังพระราชทานหลักการพัฒนาขึ้นมาหลายประการเช่น วิธีการจัดการพื้นที่ของเกษตรกรควรทำยังไงที่จะเผชิญกับสภาพความแห้งแล้งได้ หรือ ในช่วงของฝนทิ้งช่วงได้ ก็ได้*พระราชทานแนวพระราชดำริเรียกว่า*

สูตร๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ *นั่นหมายความว่า* ในพื้นที่ถือครองของประชาชนซึ่งส่วนมากจะอยู่ในขนาด ๑๕ ไร่นั้น ก็ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งว่า *ประมาณ ๓๐ % ให้ขุดสระใช้ในการอุปโภค บริโภคด้วย* แต่จุดมุ่งหมายเพื่อการเกษตร *ส่วนอีก ๓๐ % อาจจะสละไว้ปลูกข้าว* เพราะก่อนอื่นจะต้องมีพืชพันธุ์ธัญญาหารเพื่อการรับประทานเสียก่อน *อีก ๓๐ % อาจจะเป็นเรื่องของผักหญ้า ไม้ผลต่างๆ อีก ๑๐ % ที่เหลือก็เป็นเรื่องของโรงนาที่อยู่อาศัย ถนนหนทางในพื้นที่นั้น* เพราะฉะนั้น ดูจากจุดนี้ผิวเผินอาจจะไม่มีอะไร แตผมคิดว่าเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างชาญฉลาดเป็นอย่างมากเพราะว่า โดยมากปัญหาของเกษตรกรก็คือ ช่วงของฝนทิ้ง-ช่วง หากมีน้ำ อยู่ในพื้นที่ จำนวนอาจจะไม่ต้องมากนักก็พอประทังไปได้ และสำหรับเรื่องนี้ไม่เพียงแต่ว่าเป็นทฤษฎีลอยๆ รับสั่งเป็นแนวความคิดเฉยๆ แต่ได้*ทดลองทำขึ้นมาด้วย ซึ่งเวลานี้เห็นเป็นรูปธรรมแล้วที่วัดมงคลชัยพัฒนา* ซึ่งเป็นโครงการในมูลนิธิชัยพัฒนาในพระองค์ เราได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ในพื้นที่ ๑๒ ไร่, ๑๕ ไร่ จะมีวิธีการจัดการอย่างไร มีบ่อน้ำซึ่งสามารถเลี้ยงปลาได้ ก็ได้รายได้แล้วคือ ปลา และในไร่นาต่างๆ นั้น ก็ใช้ระบบยกร่อง ทำไมต้องยกรอง เพราะจะได้เป็นการประหยัดน้ำ อีกจุดหนึ่ง คือ น้ำ แทนที่จะรดน้ำเฉยๆ ให้มันระเหยไป ถ้าเป็นระบบยกร่อง เมื่อรดน้ำเสร็จแล้ว เมื่อน้ำซึมบนร่องเสร็จก็ยังไปตกค้างอยู่ในร่องน้ำที่ได้ขุดอยู่ในบริเวณนั้นด้วย และในนั้นก็จะปลูกต้น-ไม้ได้หลายชนิด คือ เก็บส่วนนี้ขายในฤดูกาลหนึ่งและเคลื่อนย้ายไปเก็บอีกส่วนหนึ่งของอีกฤดูกาลหนึ่ง เพราะฉะนั้น ตลอดทั้งปีจะมีรายได้ทยอยเข้ามา นอกจากนั้น พระองค์ยังแสดงให้เห็นว่า ถ้าเอาสระน้ำเข้าไปบวกแล้ว ในพื้นที่ต่างๆ แต่ละชิ้น ๑๕ ไร่ ขุดสระอันหนึ่ง ๑๕ ไร่ บรรจุน้ำในหน้าฝนให้เต็มหมด ทั้งน้ำในอ่างใหญ่ และน้ำในสระน้อย ของชาวบ้าน พอตอนหน้าแล้งน้ำพร่องลงไป แทนที่จะปล่อยน้ำจากอ่างอย่างวิธีการเดิมๆ ซึ่งสิ้นเปลืองอย่างมากเลยนั้น ก็ปล่อยมาเพื่อเติมในสระที่กระจายตัวอยู่รอบๆ นั่นเอง ปรากฏว่า จาก ๕๐๐ ไร่นั้นสามารถก่อ

ประโยชน์ได้ถึง ๓,๐๐๐ ไร่ นับได้ถึง ๖ เท่าตามทฤษฎีของพระองค์ อันนี้ก็เป็นเรื่องหนึ่ง

เรื่องที่สองที่เล่าให้ฟังอย่างสนุกสนานก็คือ ทำของเสียให้เป็นทอง ก็เนื่องมาจากการเลี้ยงกุ้ง โดยเฉพาะเวลานี้ริมชายทะเลได้สร้างผลเสียให้กับสภาพแวดล้อมอย่างมาก จากโคลนตมที่ตกตะกอนในบ่อของกุ้งเองและน้ำเสียจากกุ้งที่จะปล่อยไปตามลำน้ำ ปล่อยลงทะเล ในลักษณะนั้นจะทำความเสียหายกระทบกระเทือนกับสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมากทีเดียว ได้มีพระราชกระแสว่า น้ำเสีย คือ น้ำเสียเลี้ยงกุ้งไม่ได้ แต่หากหาปลาบางชนิดมาก็อาจทำประโยชน์ขึ้นมาได้ เพราะในบ่อเสียนั้นมีอาหารเหลือจากกุ้งมากมายพอสมควร น้ำอาจจะมีพิษชนิดหนึ่ง แต่ว่ามีปลาบางชนิดสามารถย่อยสลายสิ่งต่างๆ ทำให้น้ำสะอาดขึ้นได้ ในเรื่องนี้ก็ได้มีการทดลองเป็นรูปธรรมขึ้นมา ทางกรมประมงก็ได้รับใส่เกล้าไปดำเนิน-การ และได้เสนอผลเบื้องต้นมาแล้ว และมีบริษัทเอกชนหนึ่งคือ บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ได้ทำเป็นลักษณะวิชาการเลย และทำเป็นเชิง-ธุรกิจด้วย และที่สำคัญที่สุดคือ ได้นำเอาปลานิลที่มีอยู่ทั่วไป และราคาถูกมาปรับสภาพคือ ปรับสภาพเป็นเพศเดียวกันโดยวิชาการสมัยใหม และปรับสภาพจากปลาน้ำจืดให้อาศัยอยู่กับปลาน้ำกร่อยได้และนำไปเลี้ยงในบ่อโดยคำนวณอย่างแน่ชัดว่า บ่อขนาดไหน น้ำขนาดไหนจะมีปลาสักกี่ตัว *สิ่งมหัศจรรย์นี้ทำให้เราได้ปลาพันธุ์ใหม่เป็นปลานิลนี่เอง แต่เนื้อปลาเหมือนกับปลาทะเล คือปลากะพง ผมเลยตั้งชื่อว่า* **ทำน้ำเสียให้เป็นทอง** อันนี้ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่ง และนอกเหนือจากนั้น ยังได้มีพระราชกระแสในเรื่องราวต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีประโยชน์มาก เวลานี้ที่แหลมผักเบี้ย จังหวัดเพชรบุรี ก็แสดงวิธีกำจัดขยะที่เป็นปัญหาของทุกชุมชนและน้ำเสีย พระองค์ก็ใช้วิธีการอย่างง่ายๆ ในพื้นที่ที่เอื้ออำนวยนั้น แสดงวิธีกำจัดขยะโดยวิธีการขุดฝัง และการย่อยสลาย และในพื้นที่ชายทะเลในกรณีของแหลมผักเบี้ยก็สามารถงอกเงยออกไปด้วย น้ำเสียก็จะใช้วิธีธรรมชาติ ทำให้เกิดเป็นน้ำดีขึ้นโดยใช้ขบวนการธรรมชาติเข้า-

มาดำเนินการ และนี่ก็เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ได้ดำเนินการอยู่แล้ว กำลังทำเป็นรูปธรรมต่างๆ เพื่อแสดงเป็นรูปธรรม เพื่อนำไปใช้ในพื้นที่ต่างๆ ทั่ว-ประเทศครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง สายฝน*

บรรยาย (ปราณี) เกี่ยวกับเรื่องของน้ำเสียเป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยมาเป็นเวลานานแล้ว ทรงทุ่มเทเวลาให้กับการออก-แบบเครื่องกังหันน้ำชัยพัฒนาเพื่อนำมาใช้ในการบำบัดน้ำเสียให้กลายเป็นน้ำดี น้ำที่ใช้ประโยชน์ได้ดังที่เราทราบ และขณะนี้เครื่องกังหันน้ำชัยพัฒนาก็ได้รับสิทธิบัตรจากกรมทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว ซึ่งเลขาธิการ กปร. ได้ชี้แจงรายละเอียดในเรื่องนี้ว่า

ดร.สุเมธ ทรงกังวลพระทัยเป็นห่วงกรณีน้ำเสียมาก พระองค์ไม่ทรงรีรอเลย *ได้ทรงออกแบบพระราชทานแนวพระราชดำริออกแบบกังหันน้ำชัย-พัฒนาขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา*เบื้องต้นเสียก่อน *โดยลักษณะเป็นเครื่องเติมออกซิเจน* เป็น*เครื่องเติมอากาศแบบทุ่นลอย* ในเรื่องนี้ได้ให้กรมชลประทานเป็นผู้สร้างตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ และหลังจากที่ได้ทำการทดลองทดสอบ และผลิตขึ้นมาก็ปรากฏว่า *ได้ดำเนินการอย่างได้ผลจนขณะนี้เราผลิตให้กับผู้ต้องการแทบไม่ทัน* ผลิตให้กับหน่วยราชการ สถานที่เอกชนในจังหวัดต่างๆ แม้แต่ที่จังหวัดเชียงใหม่, ลพบุรี ก็ได้มีการติดตั้งระบบดังกล่าว ในเรื่องนี้ก็ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า-โปรดกระหม่อมให้พระบรมราชานุญาตแก่มูลนิธิชัยพัฒนาไปขอรับสิทธิบัตรเครื่องกลในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ได้ยื่นเรื่องไปตามขั้นตอนที่เป็นระบบที่เขาวางไว้ทุกประการ ได้ยื่นสิทธิบัตรมาตั้งแต่วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๕ กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ มีการตรวจสอบเบื้องต้นใช้เวลาเป็นปี จะต้องมีการประกาศไม่ให้มีใครคัดค้านเลยภายใน ๑๘๐ วัน และนอกเหนือไปจากนั้น ต้องส่งไปยังประเทศออสเตรเลียเพื่อทำการตรวจสอบดูว่า มีผู้ใดหรือไปซ้ำกับคนอื่นหรือเปล่า ก็ปรากฏว่า เราพบว่ามีการค้นคว้าในลักษณะเดียวกัน

ทั้งหมด ๘ ฉบับ เป็นของสหรัฐ ๕ เครื่อง ฝรั่งเศส ๑ เครื่อง ออสเตรเลีย ๒ เครื่อง และคณะกรรมการที่ออสเตรเลียได้ทำการพิสูจน์ ทำการศึกษาดูก็ปรากฏว่า เครื่องของพระองค์ท่านทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงสุด ก็ตกลงเป็นฉบับที่ ๙ หลังจากนั้นเมื่อได้ทำการตรวจสอบจากสำนักงานสิทธิบัตรที่ประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นสากลที่ครอบคลุมไปทั่วโลก ทางมูลนิธิก็ได้รับสิทธิบัตรจากกรมทรัพย์สินทางปัญญา และเรื่องนี้ได้มีการทูลเกล้าทูลกระหม่อมเรียบร้อยแล้ว เพราะฉะนั้น ผมกล้ายืนยันว่า *ทรงเป็นพระมหากษัตริย์องค์เดียวในโลกที่ได้ทรงค้นคิดประดิษฐ์เครื่องจักรเครื่องกล จนได้รับสิทธิบัตร คือหมายความว่า ได้รับการยอมรับกันทั่วโลก ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าภูมิใจของพสกนิกรไทยอย่างมากครับ*

ปราณี นอกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงมีพระปรีชาสามารถในด้านของการคิดค้นเครื่องมือที่จะอำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการต่างๆ แล้ว จากการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมเยียนราษฎรทั่วทุกภูมิภาค ได้ทราบว่าล่าสุดได้เสด็จไปยังภาคใต้ ได้มีพระราชดำริในโครงการใดเพิ่มเติมบ้างหรือว่าได้มีแนวพระราชดำริเพิ่มเติมในโครงการใดบ้างมั้ยคะ

ดร.สุเมธ สำหรับในกรณีของภาคใต้นั้น ปัญหาในด้านพัฒนาเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะว่าลักษณะของสภาพแวดล้อมต่างๆ ค่อนข้างพิเศษ จะมีกระแสรับสั่งว่า มีโครงการน้ำ ๓ รสบ้าง เพราะในพื้นที่เดียวต้องเผชิญปัญหาน้ำ ๓ อย่างด้วยกันคือ น้ำเค็ม น้ำจืดและน้ำเปรี้ยว ในกรณีของปากพนังซึ่งกำลังดำเนินการศึกษาอยู่ และทรงให้ดำเนินการเร่งรัดในด้านนี้ที่นครศรีธรรมราช ถ้าดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะทำให้ความขัดแย้งในพื้นที่สิ้นสุดลงสิ้นเชิง เพราะสามารถแบ่งเขตพัฒนาออกเป็น ๓ส่วน ที่เห็นได้ชัดเจนคือ ส่วนของน้ำเค็มก็แยกออกไปต่างหากจะเลี้ยงกุ้งอะไรก็สามารถทำได้เป็นสัดเป็นส่วน ทางด้านน้ำจืดก็สามารถปลูกข้าวทำการเกษตรได้อย่างสมบูรณ์ ส่วนในด้านน้ำเปรี้ยวก็ดำเนินการตามสภาวะที่เหมาะกับด้านนั้น เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ทรงมีระบบการจัดการอย่างดีเยี่ยม และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ในบริเวณใต้สุดที่จังหวัด

นราธิวาสและ ๔ จังหวัดภาคใต้นั้นมีพรุเต็มไปหมด ก็ได้เผชิญกับน้ำเปรี้ยวกับน้ำจืดและน้ำกร่อยด้วย เป็นลักษณะน้ำ ๓ รสด้วยเช่นกัน อย่างที่ได้ดำเนินการมาหลายปีแล้ว ในปีนี้ในหลายส่วนก็ได้ดำเนินการจนเสร็จแล้ว อย่างเช่น บริเวณโครงการพรุแฆ เป็นต้น ก็มีปัญหาเวลาน้ำท่วมต้องนำน้ำออกไปอย่างรวดเร็ว ก็มีพระราชกระแสให้ขุดคลองเพื่อการระบายน้ำ พร้อมกันนั้นในหน้าแล้งจำเป็นต้องเอาน้ำจืดมาพัฒนาในบริเวณดังกล่าว ก็เผอิญไปพบกับคลองดังกล่าวเป็นคลองน้ำจืด ก็สามารถนำน้ำจืดบริเวณนั้นเข้ามาดำเนินการในพื้นที่ที่ประสบความแห้งแล้งในหน้าแล้งได้ เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าทรงวางระบบในการจัดการทรัพยากรนั้นจนพื้นที่ต่างๆ มีน้ำได้ตลอดทั้งปี คือ น้ำท่วมก็ระบายออกไปเสีย เมื่อยามหน้าแล้งก็สามารถนำน้ำจืดเข้ามาใช้ได้ อันนี้ก็เป็นโครงการใหญ่ซึ่งมีพื้นที่หลายหมื่นไร่ บริเวณพรุ บริเวณบางนารา เวลานี้ก็สกัดกั้นน้ำทะเลไม่ให้เข้ามาทางด้านในได้แล้ว ปัญหาขณะนี้ก็มีว่า น้ำเปรี้ยวเวลาฝนตกก็ชะล้างจากพรุต่างๆ ที่ควบคุมทางด้านนี้ เมื่อควบคุมเสร็จแล้วจะเป็นหลักการเดียวกันคือ แบ่งส่วนต่างๆ แยกแยะออกจากกัน ทำให้กิจกรรมต่างๆ ได้ดำเนินการสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม เพราะมิฉะนั้นแล้วบางทีมีกิจกรรมด้านน้ำกร่อย เช่น เลี้ยงปลาทะเลอยู่วันดีคืนดี ฝนตกหนัก น้ำจืดไหลพรวดมาจากทะเลผ่านกระชัง ปลาตายหมดทั้งกระชัง ชาวบ้านมาร้องไห้ต่อหน้าพระพักตร์ ได้ทรงประทับอยู่ตรงนั้นนานมากเลยเกือบ ๔๐ นาที รับสั่งกับหน่วยราชการต่างๆ ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ให้ลุล่วงไป และได้พระราชทานพระราชดำริออกมาอย่างเด่นชัดว่า หน่วยไหนควรทำอะไร น้ำที่ไหลทะลักมาเป็นน้ำเปรี้ยวควรขุดเจาะให้ไหลลงไปในทะเลแทนที่จะผ่านบริเวณที่เขาเลี้ยงปลาน้ำกร่อยอยู่ เพราะฉะนั้น จะเห็นว่าปัญหายุ่งยาก สลับซับซ้อนมากจะต้องมีความสามารถในเรื่องการบริหารทรัพยากรอย่างสูงทีเดียวครับ ในเรื่องต่างๆ ก็ดำเนินการไปด้วยดี บางโครงการต้องใช้เวลาดำเนินการถึง ๑๐ ปี แต่ผลที่ได้ในเวลานี้ทรงพอพระทัยมากและประจักษ์ต่อสายตาของทุกคน

แล้ว เรื่องข้าวที่ไม่เคยปลูกได้ผลมาก เวลานี้ก็ได้ผลถึง ๔ เท่า ๕ เท่า จากวิธีการของพระองค์ครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง สายฝน*

บรรยาย (ปราณี) ตามที่ท่านเลขาธิการ กปร. ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวแล้วว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระปรีชาสามารถในการบริหารทรัพยากรธรรมชาติอย่างสูงทำให้โครงการต่างๆ ดำเนินการสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเป็นอย่างดี พระองค์ทรงมีแนวพระราชดำริในการดำเนินงานโครงการที่แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นอย่างได้ผล นั่นก็คือ **โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** อำเภอบ่อพลอย จังหวัดกาญจนบุรีค่ะ ซึ่ง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึงความสำคัญของโครงการนี้ว่า

ดร.สุเมธ ในขณะนี้ประเทศชาติเรากำลังเผชิญหน้าอยู่กับปัญหาอันหนึ่งที่รุนแรงมากคือ การบุกรุกป่า เพราะฉะนั้น ที่ห้วยองคตได้แสดงให้เห็นว่าการจัดการกับคนบุกรุกป่านั้นทำอย่างไร คือ ได้ทำสำเร็จแล้วและผมคิดว่าต้องสำเร็จแน่ๆ จะเป็นลักษณะต้นแบบให้ทุกหน่วยราชการนำไปดำเนินการได้ ในพื้นที่นั้นก็เช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ ประชาชนอยู่กันกระจัดกระจาย เข้าไปปักหลักยึดพื้นที่ไว้โดยไม่ชอบธรรม โดยผิดกฎหมาย *พระองค์ท่านก็ได้เข้าไปดำเนินการพื้นที่นั้น ได้ชดเชย ไม่บังคับ ไม่มีการไล่ออกและที่สำคัญไม่มีการอพยพประชาชนออกไปอยู่พื้นที่อื่น*เหมือนโครงการที่ได้ดำเนินการมาหลายแห่ง ประชาชนที่จะอยู่ตรงนั้นจะอยู่ในพื้นที่ๆ ควรจะอยู่ ในพื้นที่ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่นั้นได้ทำผังการใช้ที่ดินอย่างสมบูรณ์ที่สุด พื้นที่ไม่เหมาะสมกับการเกษตรเป็นพื้นที่ดอน เราจะจัดชุมชนให้อยู่กันอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยทีเดียว มีบริการสาธารณะต่างๆ มีโรงเรียน โรงพยาบาล เรียกว่า พร้อมมูลหมดทุกอย่าง และในส่วนที่เหมาะกับการเกษตรก็ได้วางโครงสร้างทางด้านบริการจากรัฐ เช่น น้ำ มีอ่างเก็บน้ำต่างๆ ได้ถูกสร้างขึ้นมา มีวิธีการแสดงให้ดูว่าควรจะปลูกพืชอะไรบ้าง และโยงไปสู่การนำเอกชนเข้ามารองรับการตลาดด้วย อีกส่วนเป็น

พื้นที่ที่ต้องอนุรักษ์ บริเวณต้นน้ำลำธารทั้งหมดนั้นมีการฟื้นฟูสภาพป่ามีการปลูกต้นไม้บริเวณพื้นที่สูง พื้นที่ภูเขาบริเวณต้นน้ำลำธารเพราะฉะนั้น *เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ประชาชนก็ไม่เดือดร้อน พื้นที่ที่เคยเสียไปจากการถูกบุกรุก ก็ถูกนำมาจัดการใหม่ให้ดำเนินการอย่างถูกต้อง พื้นที่การเกษตรหลายพื้นที่เป็นพื้นที่ปลูกไม้ผลเศรษฐกิจถือเป็นชนิดหนึ่งเหมือนกัน ประชาชนก็อยู่ได้โดยไม่ต้องอพยพไป บริเวณต้นน้ำลำธารก็สามารถสงวนไว้ได้*ที่นี้ เมื่อเราจัดการเสร็จแล้ว เราก็แสดงให้ดูว่า ในพื้นที่เล็กๆนี่ ซึ่งที่นี้เราจัดสรรครอบครัวละ ๘ ไร่ เชื่อมั๊ยว่า ในพื้นที่เล็กๆ ๘ ไร่นั้น เมื่อดำเนินการตามแบบแผนและวิธีการที่ดีแล้ว จะได้ผลประโยชน์ไม่น้อยกว่า ๑๐ เท่า คือเท่ากับมีพื้นที่เดิมที่ใช้ประมาณ ๕๐-๘๐ ไร่ แต่ถ้ามีน้ำที่สมบูรณ์มีอะไรสมบูรณ์ ผลิตออกมาให้สอดคล้องกับตลาดและเลือกพืชอย่างเหมาะสมนั้น ในหัวยองคตมีน้ำสมบูรณ์ มีอะไรสมบูรณ์ ผมคิดว่าจะเป็นรายได้ที่มากขึ้น และเวลานี้ได้ติดต่อประสานงานกับบริษัทเอกชนเข้ามาแล้ว นำอุตสาหกรรมชนบทเข้าไปเป็นรายได้เพิ่มเติมมีลักษณะที่เยาวชนที่ไม่ศึกษาต่อก็จะเอาอาชีพเข้าไป *มีทฤษฎีอันหนึ่งคือเอากิจกรรมต่างๆ เข้าไปหาแรงงานที่จะเอาแรงงานคนในชนบทเข้ามาก่อปัญหาสังคมปัญหาเศรษฐกิจอย่างมากมายในกรุงเทพมหานคร ก็เอาธุรกิจเข้าไปหาแรงงาน นับเป็นวิธีการที่ถูกต้อง* ประชาชนก็ไม่ต้องเคลื่อนย้าย ไม่มีปัญหาการจราจรและปัญหาความเป็นอยู่ อันนี้ผมคิดว่าเป็นแนวความคิดที่ประเสริฐที่สุด และต้องทำได้แน่ เวลานี้เราเดินมาครึ่งทางแล้ว และปีหน้าจะมีผลให้เห็นเด่นชัดทีเดียวว่า โครงการนี้ได้รับความสำเร็จและจะเป็นตัวอย่างให้กับหน่วยงานต่างๆ ได้เป็นอย่างดีครับ

บรรยาย (ปราณี) สำหรับความร่วมมือที่ได้รับจากประชาชนย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จของการดำเนินงานในโครงการต่างๆ และที่สุดคือ ความอยู่ดีกินดีของประชาชนนั่นเอง ท่านเลขาธิการ กปร ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

ดร.สุเมธ *โครงการพระราชดำริก็เหมือนโครงการทั่วๆไป* ตอนแรกก็อาจจะขาดความเข้าใจหลงอยู่กับความคิดเก่าๆ มีผลประโยชน์ที่เกิดการขัดแย้ง

ดังนั้น *ตอนเริ่มโครงการยังมีความขัดแย้ง แต่เรื่องนี้เรามีการสร้างความเข้าใจและประชุมชาวบ้าน ชี้แจงสร้างความเข้าใจอยู่ตลอดเวลา* โดยนำเอาผู้เชี่ยวชาญมาแสดงให้เห็นให้ดู มีการฝึกอบรม *ถ้าชาวบ้านไม่ตกลง เราไม่ทำ แต่แน่นอนชาวบ้านส่วนใหญ่ตกลงด้วย เราก็ทำ* ไม่ใช่คนสองคนค้านแล้วเราไม่ทำ ประชาธิปไตยคือความสุขของคนส่วนใหญ่นะครับ เพราะฉะนั้น เชื่อมั่นเถอะครับ*โครงการพระราชดำริต่างๆ นำมาซึ่งความสุข ความเจริญและความร่ำรวย ความวัฒนาถาวรของประชาชนทั้งสิ้นครับ*

เพลงคั่น *กษัตริย์-เกษตร*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคงทราบแล้วว่า หนึ่งปีผ่านมามิใช่ ๑ปีที่ผ่านพ้นไปเฉยๆ แต่หากเป็นปีที่เต็มไปด้วยพระราชกรณียกิจ เป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงงานอย่างมิรู้จัก.หน็ดเหนื่อยดังเช่นทุกปีที่ผ่านมาและปี ๒๕๓๗ นี้ก็เช่นกัน พระราชกรณียกิจที่จะทรงดำเนินการโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับราษฎรทั่วประเทศก็ยังคงมีอยู่ต่อไปและตลอดไป

แนวพระราชดำริ ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
นายปราโมทย์ ไม้กลัด ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ กรมชลประทาน
ผู้จัดรายการ
พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (พัชรินทร์) **น้ำ** เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวขานกันอยู่เสมอ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ และจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อไปในอนาคต ซึ่งการขาดแคลนน้ำนั้น มิได้มีผลกระทบโดยตรงแค่เพียงความเป็นอยู่ของประชาชนไทยเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการพัฒนาประเทศโดยทั่วไปอีกด้วย ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า **"น้ำคือชีวิต"**

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้กล่าวถึงความสนพระทัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเรื่องน้ำจนกระทั่งได้พระราชทานแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำไว้หลายประการด้วยกัน

ดร.สุเมธ ที่ทรงเน้นอยู่เสมอคือคงจะเป็นเรื่องน้ำ ทรงรับสั่งอยู่เสมอว่า **"น้ำคือชีวิต"**ซึ่งผมคิดว่าเป็นประโยคที่เรียบง่าย แต่ว่าสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นจริงอย่างที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ เราอาจจะอดอาหารได้หลายวัน

แต่ถ้าเราอดน้ำเพียงวันสองวันเราก็อาจจะถึงแก่ชีวิตก็ได้ ทีนี้ปัญหาเรื่องน้ำนั้นก็จะเป็นเรื่องน่าประหลาด เพราะว่าทรงทุ่มเทพระสติปัญญาทั้งหมดความบรีชาสามารถของพระองค์นั้นแก้ไขปัญหาน้ำทุกรูปแบบเลยก็ว่าได้ อย่างเป็นต้นว่าในระบบชลประทาน เกษตรกรนั้นอยู่ในพื้นที่แห้งแล้งขาดน้ำก็ทรงหาน้ำเพื่อการเกษตร น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค โดยการสร้างเขื่อน โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำต่าง ๆ แต่ในมุมกลับพร้อม ๆกันนั้น บางแห่งก็มีน้ำเกินพอ อย่างเป็นต้นว่ากรุงเทพมหานคร จะเห็นได้ว่าก็ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริมาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร คือว่ามีน้ำมากเกินไป จะทำอย่างไรให้มีการระบายน้ำแล้วเอาน้ำออกไปจากในพื้นที่ที่เราไม่ต้องการ เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่าน้ำนั้นมีทั้งส่วนที่เราต้องการและเราไม่ต้องการด้วย และนอกเหนือไปจากน้ำอุปโภคบริโภคและน้ำท่วม ซึ่งจะต้องทำการแก้ไขแล้ว มองอีกแง่มุมหนึ่งของน้ำคือปัญหาเรื่องน้ำเสียซึ่งกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก และทรงเห็นว่าปัญหานี้อยู่ใกล้ตัวคนเหลือเกิน เราฆ่าตัวตายกันทุกวันด้วย-การกระทำของเราเอง เราระบายสิ่งโสโครกต่าง ๆ ลงไปในน้ำซึ่งเป็นต้น-ตอของชีวิตของเรานั้น แต่ว่าสภาพต่าง ๆ ไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร ทรงมุ่งเน้นไปในเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาน้ำเสียเป็นอย่างมากเลยนอกเหนือไปจากโครงการที่พระราชทานแนวพระราชดำริให้กับหน่วยราชการต่าง ๆ แล้วนั้น ก็ยังมีงานส่วนพระองค์ภายใต้กรอบของมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งได้ทรงตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๓๑ ที่ผ่านมานี่เอง สำหรับกิจกรรมของมูลนิธิชัยพัฒนานั้น ก็มีหลากหลาย แต่ว่าจุดเน้นจุดหนึ่งก็คือวางโครงการค้นหาเครื่อง-จักรกลวิธีการอย่างไรที่จะขจัดน้ำเสียหรือบำบัดน้ำเสียนี้ออกมาเป็นงานหลักทีเดียว นี่แหละครับก็เป็นงานซึ่งเป็นสิ่งละอันพันละน้อยที่ผมเรียนมาให้ทราบเท่านั้นเอง แต่ความจริงเมื่อจะกล่าวลึกซึ้งแล้วก็คงจะกล่าวได้มากมายก่ายกองทีเดียว

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานกระแสพระราชดำรัสไว้เมื่อวันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒ ตอนหนึ่ง ซึ่งขออัญเชิญมาคือ ***"อาจมีบางคนเข้าใจว่า ทำไมสนใจเรื่องชลประทาน หรือเรื่องป่าไม้ จำได้เมื่ออายุ๑๐ ขวบ ที่โรงเรียนมีครูคนหนึ่งซึ่งเดี๋ยวนี้ตายไปแล้วสอนเรื่องวิทยาศาสตร์เรื่องการอนุรักษ์ดิน แล้วให้เขียนว่าภูเขาต้องมีป่าไม้อย่างนั้นเม็ดฝนลงมาแล้วจะชะดินลงมาเร็ว ทำให้ไหลตามน้ำไปไปทำความเสียหาย ดินหมดจากภูเขาเพราะไหลตามสายน้ำไป ก็เป็นหลักของป่าไม้ เรื่องการอนุรักษ์ดินและเป็นหลักของชลประทานที่ว่า ถ้าเราไม่รักษาป่าไม้ข้างบน จะทำให้เดือดร้อนตลอดตั้งแต่ดินบนภูเขาจะหมดไป กระทั่งการที่จะมีตะกอนลงมาในเขื่อน มีตะกอนลงมาในแม่น้ำ ทำให้น้ำท่วม นี่นะเรียนมาตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ"***

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) จากกระแสพระราชดำรัสนี้ ทำให้ได้ประจักษ์ว่า นานมาแล้วที่ในหลวงของเรา ทรงตระหนักและห่วงใยในความเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติที่ผันแปรเสื่อมโทรมไปทุกที โดยเฉพาะเรื่องของน้ำที่ทรงมีแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำไว้หลายโครงการด้วยกัน โดยกรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักที่จะต้องทำการพัฒนาแหล่งน้ำต่างๆ ดังที่นายปราโมทย์ ไม้กลัด ผู้เชี่ยวชาญพิเศษกรมชลประทาน ได้เล่าให้ฟังว่า

นายปราโมทย์ แหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่กรมชลประทานทำสนองพระราชดำริมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ถ้าจะพูดกันแล้วมีจำนวนนับพันโครงการด้วยกัน ช่วยเหลือพื้นที่ทั่วทั้งประเทศก็นับเป็นล้านไร่ ผมอยากจะพูดถึงลักษณะโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสักเล็กน้อยว่าเป็นโครงการลักษณะไหนบ้าง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปตามภาคต่างๆ ก็พระราชทานแนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหา

เกี่ยวกับน้ำ ไม่เฉพาะเรื่องน้ำเพื่อการเกษตรหรือการเพาะปลูกอย่างเดียว ทรงแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำในหลายเรื่องหลายราวเกี่ยวกับน้ำด้วยกัน อย่างเช่น กรุงเทพมหานครก็มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำ ทุกครั้งทุกคราที่ปัญหาเกี่ยวกับน้ำไม่ว่าจะเป็นฝนตก น้ำท่วม มีน้ำเน่าเสีย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกังวลทรงเป็นภาระในเรื่องนี้ด้วย โครงการป้องกันอุทกภัยป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานครทางด้านฝั่งตะวันออก ก็เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริขนาดใหญ่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานพระราชดำริให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นกรมชลประทานก็ดี กรุงเทพมหานครก็ดี ให้ทำระบบการป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร ซึ่งชาวกรุงเทพมหานครอาจจะไม่ทราบว่าในปัจจุบันที่น้ำเบาบางไม่ท่วมกรุงเทพมหานครสืบเนื่องมาจากอะไร ก็เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญทีเดียว ก็มี**โครงการบรรเทาอุทกภัยหรือป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพฯ และปริมณฑลอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** ซึ่งพระราชทานพระราชดำริไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๓-๒๕๒๔ เป็นลำดับมา หน่วยราชการหลายๆหน่วยก็ทำงานสนองพระราชดำริในการปกป้อง บังคับน้ำ ผันน้ำ ไม่ให้เข้ามากรุงเทพมหานคร แต่ให้ลงไปทางทะเลโดยเร็ว อะไรทำนองนั้น อย่างนี้เป็นต้น

ส่วนเรื่องน้ำเน่าเสียในกรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับงานนี้มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ แล้วต่อเนื่องมาเป็นลำดับตลอดมาจนถึงบัดนี้ ลักษณะงานของพระองค์ท่านอาจจะไม่ใหญ่โต ลักษณะสร้างโรงงานกำจัดน้ำเสียไม่ใช่ แต่ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางว่าจะทำอย่างไรถึงจะแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียในแบบธรรมชาติแบบจำกัด แบบเล็กๆ แบบขนาดกระชับที่จะให้หน่วยราชการไปดำเนินการได้บ้าง อะไรอย่างนี้เป็นต้น หลายเรื่องหลายราวที่ทรงคิดค้นเครื่องไม้เครื่องมือการกำจัดน้ำเสีย เครื่องกังหันน้ำชัยพัฒนา หลายๆท่านก็อาจจะคงได้ยิน และนอกจากนั้นในภาคอื่นๆ

อย่างเช่นภาคใต้ ผมอยากจะยกตัวอย่างว่าปัญหาเกี่ยวกับน้ำมีมากมายเหลือเกินโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำเปรี้ยว น้ำคุณภาพไม่ดีเข้าไปในพื้นที่ต่างๆ ก็พระราชทานพระราชดำริให้มีการควบคุมกำกับน้ำ ปิดกั้นปากแม่น้ำไม่ให้น้ำเค็มเข้า มีการระบายน้ำ มีการเก็บกักน้ำจืด เพื่ออะไรต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดนราธิวาส เรื่องราวรายละเอียดที่ลักษณะโครงการจะเป็นอย่างไรนี่ผมคิดว่าคงจะไม่สามารถที่จะมาเล่าถึงรายละเอียดแต่ละอย่างๆ ได้ แต่อยากจะให้ท่านผู้ฟังได้รับทราบทั่วไปว่าการแก้ไขปัญหาน้ำของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไม่ได้จำกัดในเรื่องการจัดหาน้ำให้กับประชาชนที่ขาดแคลนน้ำอย่างเดียว สำหรับประชาชนที่ขาดแคลนน้ำเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก็ทรงช่วยเหลือทรงเอาพระทัยใส่มากมายเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหมู่บ้านแร้นแค้นทุรกันดาร ที่ผมอยากจะเรียนว่าการพัฒนายังเข้าไปไม่ถึง เราต้องเข้าใจหน่วยราชการที่ทำงานพัฒนาแหล่งน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมชลประทานก็ดี หรืออีกหลายๆกรมก็ดี เราก็ต้องมีหลักเกณฑ์ในการพัฒนาว่าส่วนใหญ่จะพัฒนาในพื้นที่ที่คุ้มค่ากับการลงทุน ส่วนมากจะเห็นจะได้ยินอยู่เสมอว่าจะทำอะไรต้องให้ได้คุ้มกับการลงทุน อันนี้เป็นคล้ายๆ หลักการสากล การทำอะไรต้องให้คุ้มกับการลงทุน เพราะฉะนั้นเมื่อเป็นอย่างนี้การจะทำอะไรให้คุ้มกับการลงทุนในประเทศของเราที่จำกัด ในขณะเดียวกันตามหมู่บ้านตางๆ ทั่วๆ ไป เขาอยู่อย่างแร้นแค้นทุรกันดาร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงทรงพุ่งเป้าหมายไปในบริเวณหมู่บ้านลักษณะนี้เป็นหลัก ดังเคยมีพระราชกระแสว่า *หมู่บ้านเหล่านี้ต้องช่วยเขา เขาก็เป็นคนไทย เพราะฉะนั้นการที่จะหาแหล่งน้ำในบริเวณต่างๆ ให้คุ้มกับการลงทุน บางครั้งยาก แต่ว่าเขาก็อยู่ไม่ได้ ไม่มีน้ำกินน้ำใช้ ทำอย่างไรถึงจะสร้างจัดหาน้ำกินน้ำใช้ น้ำเพื่อการเกษตร เล็กๆ น้อยๆให้เขาได้ยกฐานะขึ้นมาอยู่ในระดับพอมีพอกิน ให้กระจายกันไปให้ทั่วให้อยู่ในระดับพอมีพอกิน ถ้าหมู่บ้านไหนพัฒนาได้ถึงระดับพอมีพอกินแล้ว ก็ให้พัฒนาต่อไป*

ในระดับมีกินมีใช้ อะไรทำนองนี้เป็นต้น

แนวพระราชดำริของพระองค์ท่านในการช่วยเหลือประชาชนเกี่ยวกับน้ำนี่ลึกซึ้งมากพระองค์ท่านไม่ได้ทรงมุ่งหวังในเรื่องคุ้มการลงทุน แต่พระองค์ท่านทรงมุ่งหวังในเรื่องของการแก้ไขปัญหาของสังคม คงเคยได้ยินอยู่เสมอหรือเคยเห็นภาพทางโทรทัศน์อยู่เสมอว่า เสด็จพระราชดำเนินไปในท้องที่ต่างๆ ที่เป็นป่า เป็นท้องที่นาที่แร้นแค้น ลักษณะนี้พัฒนาออกมาเถอะครับไม่คุ้มกับการลงทุนหรอก แต่ราษฎรเขาอยู่อย่างไร พระองค์ท่านทรงมุ่งหวังที่จะพัฒนาพื้นที่ลักษณะนี้มาก มากเป็นพิเศษ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่า โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอาจจะเป็นระบบอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ในท้องที่ไหนที่มีศักยภาพในการพัฒนา ศักยภาพในการพัฒนาแบบนี้ผมหมายถึงว่า สภาพภูมิประเทศเหมาะสม มีแหล่งน้ำธรรมชาติที่เอื้ออำนวยพัฒนาได้ สร้างแล้วราษฎรได้รับประโยชน์เต็มที่ มีความคุ้มซึ่งหมายความว่ามีความคุ้มทุนที่จะให้ราษฎรได้รับน้ำไปทำการเกษตร และทำให้สังคมได้อยู่ดีขึ้น นี่แหละแนวพระราชดำริที่ได้ดำเนินการพัฒนาโดยเร็ว โดยเร่งรีบ อันนี้เป็นปรัชญาของพระองค์ท่าน ซึ่งคิดแล้วมันดีมันคุ้มมันเหมาะสม ก็ให้ทำอย่างเร่งรีบอย่ารอช้า และนอกจากนั้นก็จะเป็นงานลักษณะเป็นแบบฝาย ฝายก็เป็นลักษณะอาคารอย่างหนึ่งซึ่งต่างไปจากอ่างเก็บน้ำ แต่ฝายอาจจะทำไม่ได้มาก เพราะสภาพภูมิประเทศของเราเวลานี้ได้ถูกทำลายเสื่อมโทรมน้ำไม่ไหลตลอดปี เพราะฉะนั้นการทำฝายอาจจะไม่คุ้ม ไม่เหมาะนัก ก็อาจจะต้องทำเป็นอ่างเก็บน้ำ ลักษณะนี้เป็นต้นหลายๆอย่าง หลายๆประการ โดยสรุปแล้ว การที่จะช่วยเหลือประชาชนในเรื่องการเกษตรการทำมาหากินได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงมุ่งเน้นในเรื่องการที่จะช่วยเหลือในด้านการพัฒนาแหล่งน้ำเป็นหลัก ทรงคำนึงว่า ถึงแม้ดินจะไม่ดี ถ้ามีน้ำ น้ำจะช่วยแก้ไขได้ สมมติจะไม่มีสตางค์ในการลงทุนในการเกษตร ถ้ามีน้ำ เกษตรกรก็สามารถที่จะลงทุนลงแรงของตัว

เองในระดับแรกก่อน เอาน้ำมาทำการเกษตร มีฐานะมีเงินมากขึ้น ก็สามารถจะลงทุนกิจการใหญ่โตขึ้นได้ ดังนั้นน้ำจึงเป็นปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งประชาชนทุกคนก็จะเห็นแล้วว่า*พระองค์ท่านจะเสด็จไปที่ไหน ก็จะทรงแก้ไขปัญหาของน้ำ..น้ำ* ครับ

พัชรินทร์ จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปในที่ต่างๆในชนบท จะเห็นได้ว่าพระองค์ท่านมักจะทรงมีแผนที่ ก็มีหลายคนสงสัยว่า แผนที่ในพระหัตถ์ของพระองค์ท่านนี้จะมีประโยชน์อย่างไร และจะเกี่ยวกับน้ำอย่างไรหรือไม่คะ

นายปราโมทย์ คือแผนที่นี้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่บอกอะไรหลายสิ่งหลายอย่างได้ในตัวของมันเลย ถ้าเราสามารถแปลแผนที่อันนั้นออกมาได้ถูกต้องจะบอกหมด ประการแรกในแผนที่เราจะเห็นวามีเส้นต่างๆ มากมาย เส้นต่างๆนั้น ที่คดไบงอมา จะเป็นภูเขา เป็นบริเวณที่ลุ่ม เป็นเวิ้ง เป็นช่องแคบ อะไรแบบนี้ ในนั้นจะเห็นออกมาเป็นสามมิติได้ทันทีถ้าคนเข้าใจอ่านเป็น เพราะฉะนั้นเมื่อเรามองแผนที่ที่ประกอบด้วยเส้นต่างๆในนั้นออกมาเป็นสามมิติได้แล้ว เราพบว่าบริเวณไหนสามารถจะสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ หรือขนาดต่างๆอะไรได้ สร้างได้หรือไม่ได้เราจะเห็นชัดเจน แล้วแผนที่ที่สำคัญก็คือจะระบุบอกถึงหมู่บ้าน จำนวนหมู่บ้าน เพราะว่าแผนที่นี้ทำมาจากภาพถ่ายทางอากาศ จะบอกถึงบ้านเป็นหลังๆ ได้ครบถ้วน จะบอกถึงสภาพการใช้พื้นดินด้วย ที่บริเวณไหนเป็นพื้นที่ทำการเกษตร เป็นพื้นที่อะไร เพราะที่เราไปเราไม่สามารถที่จะไปตามจุดต่างๆ ได้ ก็ต้องใช้แผนที่มองภาพไปกว้างๆ ในระยะทาง ๕๐ กิโลเมตร ห่างจากตัวเองไปนี่ เราก็จะรู้ข้อมูลจากแผนที่อันนี้เป็นเรื่องเป็นราวเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศบริเวณที่เราไปและบริเวณใกล้เคียงรู้หมด สูงต่ำ เป็นอย่างไร นี่คือประโยชน์ของแผนที่อันหนึ่ง และอันที่สองแผนที่นี่จะมีเส้นต่างๆ เราไปที่ไหนเราจะพบว่าอยู่ใกล้ลำน้ำอะไร สมมติว่าลำน้ำตรงนี้เราอยากจะสร้างแหล่งเก็บกักน้ำเราจะรู้จะทราบถึง

ปริมาณน้ำต่อปี โดยอ่านจากแผนที่ว่าปีหนึ่งมีน้ำมากน้อยอย่างไร มีน้ำพอหรือไม่ สมมติเราไปที่จุดๆนี้ ตรงหมู่บ้านแหล่งนี้ มีลำห้วยอันนี้ ตรงจุดนี้เราอยากจะสร้างแหล่งน้ำ เราจะทราบเลยละครับว่าเราจะสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก ขนาดใหญ่อย่างไรให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติที่มีน้ำในแต่ละปีอย่างไร เพราะในนั้นจะบอกขนาดของพื้นที่ลุ่มน้ำ พื้นที่รับน้ำแล้วเราก็จะอาศัยข้อมูลน้ำฝนบวกลบคูณหารก็จะทราบปริมาณน้ำที่จะเกิดขึ้นตรงจุดนั้นๆ หรือตรงจุดที่เราจะช่วยเหลือว่ามีน้ำอย่างไร นี่คือข้อมูลสำคัญ เพราะการทำงานแหล่งน้ำต้องทราบเรื่องราวของสภาพภูมิประเทศอย่างชัดเจน ทราบเรื่องราวของแหล่งน้ำธรรมชาติที่จะมีในแต่ละปีที่ชัดเจน เพื่อประกอบการคิดในขณะนั้นเพื่อวางโครงการเบื้องต้นไปคุยกับราษฎรเราจะช่วยเขาได้หรือไม่ เราจะวางโครงการเบื้องต้นได้ชัดเจนเลยว่าสามารถจะสร้างงานแหล่งน้ำช่วยเหลือเขาได้หรือไม่อย่างไร โดยใช้แผนที่เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ในการบอกข้อมูลเหล่านี้ เพราะฉะนั้นนายช่างอย่างผมก็ต้องนำแผนที่ไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรักหวงแหนแผนที่ของพระองค์ท่านเหลือเกิน **แผนที่ชุดที่พระองค์ทรงนำไป อาจจะเป็นชุดที่พระองค์ทรงใช้มาเป็นระยะเวลาถึง ๑๐ ปี ก็ได้ แผนที่ชุดนั้นเป็นแผนที่ที่พระองค์ทรงใช้มาถึง ๑๐ ปี ในแผนที่ชุดนั้นจะปรากฏลายพระหัตถ์บันทึกข้อมูลเมื่อสมัย ๑๐ ปีเป็นอย่างไรต่อมา ๕ ปี เป็นอย่างไร** เต็มไปหมด คือของพระองค์ท่านทรงใช้แผนที่ชุดนั้นเป็นชุดรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชาวบ้านหมู่นี้ชื่ออะไร สายน้ำเมื่อก่อนเป็นอย่างนี้ ถามราษฎร อะไรท่านจะทรงบันทึกไว้หมด เพราะฉะนั้น เสด็จพระราชดำเนินไปยังพื้นที่แห่งใด ในปัจจุบันนี้เสด็จพระราชดำเนินมาตรงนี้อีก ในอดีตเป็นอย่างไรก็ทรงดูในแผนที่จะทรงทราบหมด ผสมผสานในการคิดในการวางโครงการแล้วก็รับสั่งนายช่างที่ตามไป **คือแผนที่พูดง่ายๆ คืออุปกรณ์ในเชิงวิชาการในเชิงเทคนิคของการทำงานพัฒนาแหล่งน้ำที่สำคัญ** เลยครับ

พัชรินทร์ ก็เป็นที่ทราบกันดีนะคะว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อราษฎรทั่วประเทศ ซึ่งในส่วนนี้อยากให้คุณปราโมทย์ ได้พูดถึงความประทับใจและพระมหากรุณาธิคุณของพระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวค่ะ

นายปราโมทย์ พระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน ถ้าในด้านที่เกี่ยวกับประชาชนนี่เราท่านทั้งหลายคงจะตระหนักอย่างชัดเจนแล้วนะครับว่า พระองค์ท่านทรงเป็นห่วงเป็นใยในประชาชนทุกหมู่ทุกเหล่า และทุกเชื้อชาติทุกศาสนา ไม่ว่าจะเสด็จพระราชดำเนินไปในบริเวณที่ใดอย่างไร ทรงมีพระราชประสงค์จะพบประชาชนชาวบ้าน โดยไม่ทรงถือพระองค์หรือไม่ทรงรังเกียจว่าเขาจะเป็นอย่างไรเป็นใคร แล้วทรงโปรดที่จะเสด็จไปตามหมู่บ้านชนบทที่แร้นแค้นกันดารแท้จริงเลย เพื่อที่จะทรงศึกษาภูมิประเทศแล้วทรงค้นหาปัญหาว่าเขาเดือดร้อนหรือไม่อย่างไร อันนี้เป็นที่ประจักษ์ชัด *บางครั้งเจ้าหน้าที่ได้กราบบังคมทูลว่าถนนขาด ถนนไปไม่ได้ สะพานชำรุด บางครั้งพระองค์ไม่ทรงเปลี่ยนพระทัย* ก็รับสั่งลงมาทางวิทยุบ้าง ให้ซ่อมสะพานพอให้รถไปได้ ส่วนถนนจะเป็นหลุมเป็นบ่ออะไรไปได้ บางครั้งเสด็จพระ-ราชดำเนินไปตามท้องที่ต่างๆ ซึ่งมันสุดทาง พูดง่ายๆ ไม่มีทางแล้ว แต่เป้าหมายของพระองค์ท่านห่างจากจุดที่เราหยุดรถประมาณ ๒ กิโลเมตร พระองค์ท่าน ก็ทรงพระดำเนินเข้าไปในสวนยาง เข้าไปในป่า เพื่อที่จะไปยังจุดของที่พระองค์ท่านปรารถนาที่จะทอดพระเนตร พระองค์ท่านปรารถนาที่จะทอดพระเนตรส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณลำน้ำทรงประสงค์ที่จะศึกษาสภาพลำน้ำ ว่ามีน้ำมากน้ำน้อยอย่างไร *บริเวณนั้นที่ในแผนที่บ่งบอกว่าสร้างเขื่อนได้ สร้างอ่างเก็บน้ำได้ พระองค์ท่านมักจะเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรด้วยพระองค์เองทุกครั้งเสมอไป* อันนี้แหละครับผมอยากจะขอเรียนว่าเท่าที่ผมทำงานรับใช้พระองค์ท่าน ทำงานสนองพระ-ราชดำริตลอดระยะเวลามาประมาณ ๑๐ ปีเศษๆ เราได้เห็นเลยว่าน้ำพระทัยของพระองค์ทานในการที่จะทำงานช่วยเหลือประชาชนในชนบท พระองค์

ท่านไม่ทรงกังวลถึงความยากลำบาก นี่แหละครับเป็นความละเอียดละออของพระองค์ท่านในการทรงงาน ผมคิดว่าแสดงถึงความมุ่งมั่นของพระองค์ท่านที่จะทรงงานในการแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรโดยแท้เลย

เพลงคั่น *อันความกรุณาปราณี จะมีใครบังคับก็หาไม่*

บรรยาย (พัชรินทร์) ท่านผู้ฟังคะ แนวพระราชดำริในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับน้ำเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานให้กับประเทศชาติและประชาชนคนไทยทั่วประเทศ พระองค์ทรงทุ่มเทพระวรกายและพระราชหฤทัยที่จะรักษาไว้ซึ่ง *"ความสุขของประชาราษฎร์ และความมั่นคงของทรัพยากรแห่งแผ่นดิน"* โดยแท้ นับเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเสียสละพระองค์เพื่อแผ่นดินและประชาชนมาโดยตลอด

พระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในด้านส่งเสริมการเกษตร

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.

ผู้ร่วมรายการ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.

ผู้จัดรายการ

อรุณี แดงพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย นับเป็นเวลา ๓๐ ปีแล้วที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงให้ความสำคัญและปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ในด้านส่งเสริมการเกษตรดังจะเห็นได้จากพระบรมราโชวาท ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรและอนุปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๐๗ ความว่า

"เศรษฐกิจของเราขึ้นอยู่กับการเกษตรมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว รายได้ของประเทศที่ได้มาใช้สร้างความเจริญด้านต่าง ๆ เป็นรายได้จากการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจกล่าวได้ว่าความเจริญของประเทศต้องอาศัยความเจริญของเกษตรเป็นสำคัญ และงานทุก ๆ ฝ่ายจะดำเนินก้าวหน้าไปได้ก็เพราะการเกษตรของเราเจริญ"

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้ขยายความพระบรมราโชวาทดังกล่าวว่า

ดร.สุเมธ บ้านเมืองเรานี้เจริญรุ่งเรืองร่ำรวยอะไรต่ออะไรต่างๆมานั้น ก็มาจากการเกษตร แต่เวลานี้เรามักจะลืมๆไปแล้ว แล้วก็นักวิชาการระดมพูดกัน

อยู่อย่างน่าเบื่อหน่ายทีเดียว ว่าเกษตรนั้นเป็นสาขากิจกรรมที่หมดหวังเสียแล้ว ฟังแล้วก็น่าเศร้าและก็น่าจะถามกลับไปที่นักวิชาการต่างๆ เหล่านั้น พวกเรานั้นจะเป็นตั้งแต่ระดับรัฐบาลจนกระทั่งหน่วยงานต่างๆ และก็ประชาชนนั้นทำอะไรให้กับเกษตรเพียงพอแล้วหรือยัง อันนี้เป็นคำถามที่ผมจะทิ้งไว้เท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นในเรื่องต่างๆนี้ พระองค์ได้รับสั่งมาแล้วก็เรื่องเกษตรนั้นไม่ใช่เพียงแต่สร้างความร่ำรวยให้กับประเทศเท่านั้น หากแต่ว่าสิ่งหนึ่งซึ่งรับสั่งตลอดเวลาว่า ถือว่าเรื่องการเกษตร เรื่องปากเรื่องท้อง การมีอาหารกินนี้ถือว่าเป็นเรื่องศักดิ์ศรี เป็นเรื่องเกียรติยศ การที่ร่ำรวยอย่างมากมายก่ายกอง เราเห็นประเทศในแถวตะวันออก หรืออะไรก็แล้วแต่ มีเงินทองมากมายแต่ก็ต้องไปแสวงหาซื้ออาหารเขา อะไรต่ออะไรทั่วโลก ไม่มีจะกินเป็นเศรษฐีที่ไม่มีจะกิน ผมคิดว่าศักดิ์ศรีอันนั้นคงจะหมดไปพระองค์ได้ทรงเน้นในเรื่องนี้ตลอดเวลา

บรรยาย (อรุณี) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยปัญหาของเกษตรกร โดยเฉพาะในเขตเกษตรล้าหลังที่อาศัยการผลิตแบบดั้งเดิม คือเพาะปลูกปีละครั้งโดยอาศัยน้ำฝน ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ ผลิตได้ไม่พอกินบางพื้นที่ ที่พ้นจากลักษณะเขตล้าหลัง และพอจะทำการผลิตเพื่อการค้าได้บ้างแต่เกษตรกรก็ยังขาดการรวมตัวเป็นกลุ่ม รวมทั้งขาดความรู้เชิงพาณิชย์ จึงถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกษตรกรมีรายได้ต่ำ เป็นหนี้เป็นสิน และยากจน พระองค์จึงได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทหรือเกษตรกรให้ดีขึ้น ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวไว้

ดร.สุเมธ จะเห็นได้ว่าพระองค์ท่าน เวลาพัฒนาหรืออะไรต่างๆนั้นจะทำการสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่อยู่ตลอดเวลา ทรงรับสั่งอยู่คำหนึ่งว่า **การพัฒนาชนบทนั้นจะต้องระเบิดจากข้างใน** อันนี้ค้านกับทฤษฎีทุกคนที่เขาพยายามจะยัดเยียดความเจริญอะไรต่ออะไรต่างๆ เข้าไปสู่ชนบท แต่พระองค์ท่านกลับรับสั่งว่าต้องระเบิดจากข้างในให้เขาระเบิดออกมาสู่โลกภายนอกเอง อันนี้เป็นปรัชญาที่มีความลึกซึ้งมาก เพราะว่าที่เราทำมา

เกือบทุกวี่ทุกวัน เราจะพยายามที่จะยัดเยียดความเจริญให้ชนบทในขณะที่ผู้รับนั้นยังไม่พร้อม ตัดถนนเส้นหนึ่งเข้าไปในหมู่บ้านแสนที่จะห่างไกลนั้นใครล่ะครับที่เป็นผู้ใช้ถนนอันนั้น คนที่มีรถใช่ไหมครับ คนชนบทถูกมัดอยู่ในป่านั้น เขามีรถหรือเปล่า เขามีครับรถสองแรงวัวหรือสองแรงโค หรืออะไรก็แล้วแต่ วัวนั้นเดินไปสาปแช่งไปว่า "โอ๊ย! 'ยางมะตอยมันร้อนตีนกูเหลือเกิน" เพราะว่าถนนสมัยใหม่จนกระทั่งตัวเองเดินไม่ได้ เสร็จแล้วเกวียนก็ต้องไปแล่นข้างๆถนน ลงจากถนนเพราะตรงนั้นมันสบายกว่า เพราะธรรมชาติสอดคล้องกับเท้าวัวมากกว่ายางมะตอย เสร็จแล้วเหตุการณ์เป็นอย่างไรครับ ชาวในชุมชนก็สูบเอาความร่ำรวยต่างๆนั้น ในชนบทนั้นออกมา เพราะฉะนั้นพระกระแสบางประการก็เพียงประโยคเดียวเพียงคำเดียว หรืออะไรก็แล้วแต่ ระเบิดข้างในนั้นก็หมายความว่าให้ทุกสิ่งทุกอย่างพร้อมมูล การมองอีกลักษณะหนึ่งของพระองค์นั้นก็คือ **ทรงเป็นนักจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่ประเสริฐที่สุด ที่เก่งที่สุด**ก็ว่าได้ เวลานี้เราบ้าอนุรักษ์กัน อนุรักษ์เหมือนนักเก็บของเก่า ทุกอย่างเก็บเข้าตู้หมด และใครอย่าแตะ ห้ามทำ อันนี้ก็ไม่ได้อันนั้นก็ไม่ได้เหมือนนักเก็บของเก่า พอวันหนึ่งแตกโพละมาก็ไม่มีอะไร มีแต่เสมอตัว เท่ากับถนอมมันไว้ วันหนึ่งข้างหน้าทุกสิ่งทุกอย่างตามหลักพุทธศาสนาที่มีชีวิตของตัวเอง มีช่วงเวลาของตัวเอง วันหนึ่งก็แตกไป ก็ตกลงมีอะไร พระองค์ท่านก็บอกว่าก็มีแต่เสมอตัวกับขาดทุน เพราะฉะนั้นหลายสิ่งหลายอย่างมันจะต้องมีการจัดการ การอนุรักษ์นั้นเป็นกิจกรรมอันหนึ่งในขบวนการของการพัฒนาเท่านั้น สี่สิบ ห้าสิบ ปีผ่านมา อีก ๒ ปีข้างหน้าพระองค์ท่านเห็นต้นก้ามปูยังนึกถึงเรื่องการพัฒนา และแสวงหาประโยชน์ให้ชาวบ้าน โครงการแรกๆ ท่านเริ่มต้นขึ้นมาท่านทราบหรือเปล่าครับ เริ่มต้นจากต้นก้ามปู พระองค์ท่านบอกว่าเสด็จแปรราชฐานไปหัวหินก็เห็นต้นก้ามปูเรียงรายไปตลอดก็น่าเสียดาย บัดนี้อนุรักษ์กันไปอนุรักษ์กันมาเหี้ยนกันไปหมดแล้วไม่รู้ก้ามปูเหลือแต่ก้ามอะไรก็ไม่รู้ก้ามก็ไม่เหลือด้วยซ้ำไป พระองค์ท่านก็มาฉุกคิดว่าในยุคนั้นสมัยนั้นเราต้อง

นำเอาครั่งเข้ามาในประเทศ ไปอิมพอร์ตเข้ามาจ่ายเงินเป็นราคาแพงทีเดียว ท่านก็เหลียวกลับมาดู เอ๊ะ! ต้นก้ามปูมันเลี้ยงครั่งได้นี่ ก็เรียกผู้เชี่ยวชาญคนหนึ่งมาบอกว่า เอ๊ะ! ต้นก้ามปูนั้นเลี้ยงครั่งได้หรือเปล่า เขาบอกเลี้ยงได้ เอ้า! เลี้ยงได้ทำไมปล่อยให้ยืนเก้ๆ กังๆ อยู่ตรงกลางถนนนั่นเองวันดีคืนดีกิ่งไม้ผุหล่นโครมมาใส่หัวใครหรือใส่รถหรืออะไรก็ได้ ทำไมไม่ทำประโยชน์ขึ้นมาล่ะ ชาวบ้านที่เรียงรายอยู่ในบริเวณสองข้างทางนั้นมาทำครั่งซิ โครงการครั่งก็เลยเกิดขึ้นจากริมถนนนั่นเอง ริมถนนที่ไม่เคยมีใครนึกมาก่อนว่าประโยชน์มันจะเกิดขึ้นมาได้ และทรงมองไกลขึ้นไปอีก ความจริงพวกเราหยุดแค่นี้ ชาวบ้านก็มีครั่งขายหรืออะไร ขายมีฐานะมีอาชีพก็หยุดแล้ว ท่านทรงบอกอีกว่าเขามาทำกันนี่สอนให้เขารู้จักจัดเป็นรูปเป็นตัว สอนให้เขาจัดเป็นรูปสหกรณ์ เห็นไหมครับ พระองค์ท่านพัฒนาไม่หยุดไม่หย่อนเลย ต้นไม้มันมี ๕ ต้น จะมาเจาะกันทั้ง ๑๐๐ คน ต้นไม้ก็จะตายก่อนครั่งจะเกิด เพราะฉะนั้น ก็มารวมตัวกันจัดสรรกันว่าต้นนี้ โอ.เค. ๕ คน ต้นนั้นมีกัน ๕ คน จับเป็นกลุ่มเข้ามารวมเสร็จแล้วกลุ่มทั้งหมดมี ๑๐๐ คน ใช่ไหม จะแบ่งสันปันส่วนกันอย่างไร มองไปถึงการจัดตั้งองค์กรของประชาชนขึ้นด้วยซ้ำไป ซึ่งเราเพิ่งมาพูดกันไม่กี่ปีนี้เอง N G.O. องค์กรประชาชน ท่านทำมาก่อนแล้วเป็น ๑๐ ปี เพียงแตไม่ฟังกัน บางทีก็ได้ยินแต่ไม่เคยฟังเราเห็นแต่ไม่เคยมองพวกเรา เป็นกันอยางนั้น เวลาเห็นในทีวี พระองค์ท่านเสด็จฯไปไหนเห็นมองกันหรือเปล่าว่าท่านทำอะไรในทีวี ดูเรื่องความประหยัดที่พระองค์ท่านแสดงให้เห็นในทีวี หรือเปล่า ยากนักที่ใครจะมองเห็น ปีแล้วปีเล่าเห็นไหมว่าฉลองพระองค์ ผมว่ามีอยู่ ๓ องค์ ลายๆ ลายเฉดน้ำเงินอันหนึ่งเฉดน้ำตาลอันหนึ่ง แล้วก็มีเสื้อยนอีกตัวหนึ่ง ผมถวายงานมา ๑๓ ปี ทรงอยู่ ๓ องค์นี้ ท่านแสดงให้เห็นหมดนะครับ แต่ว่าน่าเสียดายว่าพวกเรานั้นเห็นแต่ว่าไม่เคยมองเลย ดินสอนี้เหนีบไว้ตลอดเวลาเลย ไม่ใช่ว่ามาถึงสิ้นวันก็เอาอันใหม่ ใช้จนกุดหมด บางทีก็ทรงคีบออกไป "ไม่รู้ว่าราชาศัพท์ว่าไง" ทรงคีบ ผมก็บอกตรงๆทรงคีบ เดิมทรงเข้าไปคงจะ

ใช้ได้แล้ว คีบออกมาเหลือกุดนิดหนึ่ง แล้วก็มาใช้เขียนได้ แสดงให้ดูหมดทุกอย่างและไม่ใช่เป็นการแสดงด้วย เป็นลักษณะชีวิตของพระองค์ท่านทรงสนพระทัยเกี่ยวกับเรื่องการเกษตร พระองค์ท่านก็ใช้ในลักษณะนี้นะครับ มาแอบพลาย(apply) คือลักษณะการจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้น คือทำอย่างไรให้ ดิน น้ำ ลม ไฟ เกิดประโยชน์สูงสุดขึ้นมาให้กับประชาชนให้จงได้ พวกเราเวลาทำการเกษตรเป็นไงครับไปได้พื้นที่อันหนึ่งเอารถแทรกเตอร์ มันเข้าสู่ยุคนิคส์แล้ว คือทำลายล้างได้อย่างรวดเร็ว นิคส์นั้นคืออะไร นิคส์นี้วันนั้นเค้าบอกอะไร นิวอะไรไม่รู้คือแปลเสร็จแล้วไม่ดีเลย ก็ต้องตัดต้นไม้ออกหมด แล้วก็ทำการปลูกหญ้าไปปลูกอะไรต่ออะไรไป โอ๊ย ! ทำไมเราต้องทำอย่างนั้น ทำไมมันไม่มีความจำเป็นอะไรทั้งสิ้นวงจรชีวิตของชีวิตนั้นมีไว้หมดแล้ว ใบไม้มันแก่มันร่วงหมดและมันสลาย ซึ่งเวลานี้ท่านผู้เชี่ยวชาญ ดร.นาทายามา หรืออะไรจะกล่าวขึ้นมามันก็เป็นมีอะไรต่ออะไรวงจรชีวิตอยู่ครบถ้วนหมดแต่เราเองมนุษย์เองจะตัดวงจรชีวิตอันนั้นออกไป เพราะฉะนั้น เมื่อตัดชีวิตวงจรนั้นออกไปก็ปรากฏว่าทุกสิ่งทุกอย่างก็สลายตัวหมด ความจริงทุกสิ่งทุกอย่างกำหนดไว้หมดแล้วนะครับ แม้กระทั่ง เรื่องน้ำที่เราบ่นกันอยู่ทุกวัน พระองค์ทานก็บอกภูมิประเทศเขาปรับไว้แล้ว หนอง คลอง บึง อะไรต่ออะไรตางๆ นั้น ธรรมชาติเขาปรับลักษณะภูมิประเทศให้รองรับแต่บัดนี้เป็นไงครับ บึงก็ตื้นเขิน คลองก็ยับเยินไป เพราะอะไรครับ เราไม่เคยดูแลระวังรักษาอันนั้นเลยและพอมันสุดปัญญาขึ้นมาพวกเถ้าแก่อาเสียเข้าไปยึดเป็นของตัวเองโฉนดบางโฉนดล้ำไปตามบึง ด้วยซ้ำไป ไม่รู้ราชการเขาออกมายังไงเพราะเวลาวัดผมเข้าใจวาคงจะวายน้ำเอาสายวัดอยู่กลางลำน้ำ อันนั้นมีโฉนดออกมาอย่างมากมาย ยิ่งบึง แห้งยิ่งดีเพราะจะได้บอกว่าดินมันงอก ความจริงดินไม่งอกหรอกครับ น้ำมันท่วมดินเสียมากกว่าที่ดินจะงอกออกไปเลยครับที่เดินทางไปทั่วประเทศนั้น แตความจริงนี่แหละครับ เราทำลายชีวิตของเราเองแล้วเวลา นี้ไงครับเสียเงินมหาศาลเป็นหมื่นเป็นล้าน เพื่อจะขุดลอกหนอง คลอง บึง อะไร

ต่ออะไรต่างๆ ให้กลับมาใช้ได้อีกครั้งหนึ่ง เราเคยตั้งคำถามครับ กับพวกชาวบ้านว่าสิ่งที่ต้องการคืออะไร เกือบจะร้อยทั้งร้อยบอกว่าต้องการน้ำ เราก็ถามต่อไปว่าน้ำเวลานี้ที่ท่านขาดนั้นท่านไม่มีปัญญาเอาจากที่ไหน เขาบอกว่าไม่มีมันแห้งหมด มีแหล่งน้ำที่อยู่บริเวณใกล้ๆ เขาบอกมันเคยมีบึงอยู่ แสดงว่ามีน้ำแล้วทำไมบึงนั้นตื้นเขิน เราถามต่อไปว่าแล้วตื้นเขินจะทำอย่างไรให้มันไม่ตื้นเขาบอกว่าขุดลอก เราบอกว่าขุดลอกนี้ ขุดลอกทำเองได้ไหม เขาบอกพอได้ ในการสำรวจ จปฐ. หรือว่าคุณภาพชีวิตนะครับเราถามผลสรุปท้ายเขาบอกที่เป็นปัญหาอยู่นั้นความจริงแล้ว แท้จริงคุณทำด้วยตนเองได้ถ้าไม่ได้ไปร้องขอหน่วยงานข้างเคียงเอาเครื่องจักรเครื่องยนต์มาได้ไหม เขาบอกว่าได้ จะจ่ายน้ำมัน ได้ไหม ได้ แล้วมาร้องทำไมว่ามีปัญหา บางที่เราเจอมันก็มีนเหมือนกัน ไม่รู้จะว่าอย่างไรในลักษณะนี้ เพราะฉะนั้นในการจัดการทรัพยากร-ธรรมชาตินั้น จะทรงมุ่งหวังในการประสานปัจจัยทั้งหมดนี้นะครับให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดขึ้นมาให้จงได้ และผลสุดท้ายก็คือว่าให้ประชาชนหรือเกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ ความร่ำรวยอะไรต่างๆ ไม่ใช่เป้าประสงค์ในขั้นแรกคือ ทำอย่างไรให้มีกินมีอยู่

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ นั่นคือหลักการพัฒนาชีวิตชาวชนบทหรือเกษตรกรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงวางไว้เป็นแบบอย่าง คือจะต้องทำให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นนั้น ใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยมีเป้าหมาย คือให้เกษตรกรพึ่งตนเองได้มีที่อยู่ที่กิน สำหรับในด้านการส่งเสริมการเกษตรให้เกิดประสิทธิภาพได้ผลผลิตเพียงพอต่อการบริโภคและการค้านั้น เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้กล่าวถึง แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในเรื่องนี้ว่า

ดร.สุเมธ ในแนวความคิดของเรื่องการเกษตรจะทำอย่างไรว่า**ประการแรก**ที่สุด พระองค์ท่านไม่ต้องการให้คนเรานั้นผูกกับเกษตรเพียงอย่างเดียว

เกษตรประเภทเดียวเหมือนกับอย่างปลูกข้าว ชาวนานี้ปลูกข้าว ข้าวนี้พวกเราก็ใกล้ชิดกัน เรื่องนี้ไม่จำเป็นต้องอยู่กรุงแล้วจะไม่รู้ การปลูกข้าวนี้ก็โดยปกติแล้วไม่ต้องเอา ๒ ครั้ง ๓ ครั้ง ครั้งหนึ่งพอ นอกฤดูกาลทำอะไร ก็นั่งอยู่เฉยๆ ตีไก่ฆ่าเวลา ภาคใต้ชนวัว หน้าแล้งมีกิจกรรมพรรณนี้เยอะ ทรมารสัตว์ด้วยตอนตายชักแหง็กๆ พวกชนไก่ก็ชักแบบไก่ พวกชนวัวก็เอาหัวชนผา ผมเคยเห็นมาแล้วเพราะฉะนั้น ก็ปรากฏว่าเวลาว่างมากมายก่ายกอง และอัตราเสี่ยงมีสูงมาก ปลูกสับปะรดอย่างเดียว ปลูกข้าวอย่างเดียวหรืออะไรก็แล้วเสร็จ พอสิ่งต่างๆเหล่านี้มันสลายไปอะไรเกิดขึ้น แขวนคอตายมั่ง เพราะเงินไปกู้เขามา พระองค์ท่านบอกว่าให้มีทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในไร่สวนเรือกนาของตัวเองพระองค์ท่านก็บอกว่าให้ปลูกผสมผสานกัน พอพูดเรื่องเกษตรแล้วก็พูดถึงเรื่องนี้มันหนีไม่พ้น เพราะฉะนั้นเวลานี้พระองค์ท่าน ดำรงตำแหน่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านชลประทานหรือเรื่องน้ำคนหนึ่งของประเทศก็ว่าได้ เพราะทรงเล็งเห็นว่าเรื่องน้ำกับการเกษตรนั้นเป็นสองอย่างที่แยกออกจากกันไม่ได้เลย ทรงใช้เวลาอย่างมากมายทั้งวันทั้งคืนที่จะค้นคิดหาสูตรขึ้นมา แต่เดิมเราทำอย่างไร บอกทฤษฎีใหม่ถ้าพระองค์ท่านรับสั่งอะไรขึ้นมานี่นะครับ มันดูง่ายไปหมด แต่ทำไมเรานึกไม่ถึง พระองค์ท่านรับสั่งบอกว่าตามปกติต้องการน้ำชลประทานก็สร้างเขื่อนขึ้นมา เขื่อนนั้นมีสูตรสมมติว่าน้ำในเขื่อนมี ๑,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรมันจะป้อนได้พื้นที่พันไร่ พันไร่นี้เป็นสูตรสำเร็จแบบเดิมที่สร้างใหม่มีประมาณ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร พระองค์ท่านบอกว่าเอาสูตรใหม่ ๑,๑๐๐,๐๐๐ลูกบาศก์เมตรในอ่างนี้ป้อนได้ ๓,๐๐๐ ไร่ นักวิชาการล้มตึงไปเลย เพราะว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ ได้ ๑๐,๐๐๐ ไร่ มันก็เต็มแล้ว แต่ละปีมันไม่เต็ม ๑,๐๐๐,๐๐๐ หรอกมันอาจจะ ๗๐,๐๐๐ ถึง ๘๐,๐๐๐ ก็แล้วแต่ ให้ทำสูตรใหม่ขึ้นมา ๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ คือ ท่านบอกว่า ขุดบ่อลึก ๓๐% อีก ๓๐% ปลูกของบริโภคไม้ผล ทั้งพืชยืนต้น พืชผักหญ้า อีก ๓๐% ควรจะปลูกข้าวและอีก ๑๐% เป็นถนนหนทางและโรงเรือน โรงเก็บของ แล้วแต ๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ รวม ๑๐๐%

ประการที่สอง ปลูกไม้ผลกับผักหญ้าผสมผสานกัน ปลูกไม่ได้เพราะร่มเงาปิดบังหมด ทำไมร่มเงามันไม่ถึงเพราะว่าความเขลาของพวกเรากันเอง พระองค์ท่านบอกว่ามันคืออะไร ก็หมายความว่า วางแนวร่องพระอาทิตย์ขึ้น พระอาทิตย์ตกให้หันร่องไปตามนั้น ในร่องระหว่างต้นไม้สองแถวนั้นแสงแดดมีอยู่ตลอดเวลา พอตอนบ่ายพระอาทิตย์ตกไปอีกฟากหนึ่งแนวเขาข้ามเอาก้อนหินวางไว้เอาเชือกขึงขุดไปตามนั้น ทุกสิ่งทุกอย่างมันทำง่ายหมด พูดภาษาชาวบ้านไม่ต้องมีโลกานุวัตร เดือนนี้ปลูกไม้โกงกางก็ปรากฏว่าเพียงพอ เกษตรผสมผสานอะไรต่าง ๆ ที่แสดงนี้เพชรบุรีดินแย่ที่สุด มิสเตอร์นาทายามาได้ไปดูแล้วแย่ที่สุด พื้นที่ประมาณ ๕ ไร่ปลูกแบบผสมผสานเชื่อมั้ยครับ ๕ ไร่ แสนกว่า ในขณะนี้รายได้ถัวเฉลี่ยของประเทศนั้น ๒๕,๐๐๐ หรือ ๕ เท่า ทำไมท่านทราบมุ่งไปยังนั้นเพราะที่หมดแล้ว แต่อย่างไรปริมาณมันเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้นทำอย่างไรในพื้นที่เล็ก ๆ ๕๐ ไร่ ท่านแสดงให้เห็นว่าที่สระบุรีก็ตาม ที่ชะอำก็ตาม หรืออะไรก็ตามพื้นที่โหดที่สุด ขุดดินนี่ชาวบ้านส่ายหน้า ที่เชียงใหม่ที่ห้วยฮ่องไคร้ดินกลายเป็นหินแต่ว่ามันแห้งแล้งจนกลายเป็นหินไปหมดแล้วแล้วทางธรรมชาติบอกว่าภายใน ๕ ปีเราจะทำให้มันเขียว

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ จากคำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร นี้เป็นเพียงตัวอย่างแนวพระราชดำริ ในเรื่องการส่งเสริมการเกษตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้นนะคะ ความจริงยังมีอีกหลายเรื่องหลายประการที่ทรงคิดค้น และนำไปสู่การปฏิบัติที่เห็นเป็นรูปธรรมแม้ในต่างประเทศยังยอมรับนำไปใช้ องค์กรต่างประเทศหลายองค์กรต่างยกย่องพระองค์ท่าน เช่น องค์การ AFO ได้ถวายพระราชสมัญญาว่า **"กษัตริย์เกษตร"** และนั่นคือผลจากความเพียรพยายามด้วยน้ำพระทัยเมตตาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตลอดระยะเวลา ๓๐ ปีที่ผ่านมา

โครงการส่งเสริมกิจกรรม ของโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าแขวงเวียงจันทน์ (หลัก ๖๗) ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓ มีนาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
ผู้จัดรายการ
ปราณี ศรีสุกใส ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังทุกท่านคงจะตระหนักดีในพระกรุณาธิคุณในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่มีต่อประชาชนชาวไทยตลอดมา โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสเป็นกลุ่มบุคคลที่พระองค์ได้ทรงทุ่มเทความสนพระทัยศึกษาหาแนวทางเพื่อช่วยเหลือให้ได้รับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จะเห็นได้จากโครงการต่างๆ ที่ทรงมีพระราชดำริจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในกลุ่มต่างๆ เช่น โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มูลนิธิสงเคราะห์เด็กของสภากาชาดไทย เป็นต้น และนอกจากความสนพระทัยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับเด็กไทยแล้ว ขณะนี้ พระเมตตาของพระองค์ยังได้เผื่อแผ่ไปยังเด็กๆ ผู้ด้อยโอกาสในประเทศเพื่อนบ้านของประเทศไทยอีกด้วย เด็กๆ เหล่านี้ก็คือเด็กกำพร้าในโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าแขวงเวียงจันทน์หรือ

โรงเรียนเด็กกำพร้ากิโลเมตร ๖๗ ค่ะ สำหรับโรงเรียนแห่งนี้ได้ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๑๙ อยู่ในความดูแลของกระทรวงภายในประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว นักเรียนจะเป็นเด็กกำพร้าจากสงคราม เด็กขาดที่พึ่งและเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน ปัจจุบันมีเด็กนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นอุดมศึกษารวม ๔๙๓ คน มีครูทั้งหมด ๔๔ คน มีอาคารเรียน ๒ หลัง อาคารนอน ๖ หลัง สโมสร โรงครัว โรงอาหาร ห้องพยาบาลอย่างละ ๑ หลัง

แต่ท่านผู้ฟังทราบมั้ยว่า ก่อนที่โรงเรียนเด็กกำพร้ากิโลเมตร ๖๗ จะมีอาคารเรียน อาคารนอนและวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนที่สมบูรณ์อย่างเช่นทุกวันนี้นั้น เดิมทีนักเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้ขาดแคลนทั้งที่พัก อาหารการกิน และน้ำดื่มน้ำใช้ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณที่มีอยู่น้อยมาก ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่เปี่ยมไปด้วยพระเมตตาต่อเด็กผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ **โครงการส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าแขวงเวียงจันทน์ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี** จึงได้เกิดขึ้น ตามคำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ เลขาธิการ กปร. ดังนี้ค่ะ

ดร.สุเมธ สำหรับความเป็นมาของโครงการนั้นก็เริ่มมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ คือ เมื่อครั้งที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเป็นครั้งแรก ในโอกาสนั้นก็มีพสกนิกรไทยที่ประกอบอาชีพอยู่ในนครเวียงจันทน์มีความชื่นชมและมีความยินดีอย่างยิ่งในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนลาว ในครั้งนั้น ก็ได้มีการถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลตามพระราชอัธยาศัยเป็นจำนวนเงิน ๑๒ ล้านกีบ เงินดังกล่าวนี้หลังจากที่ได้มีการถวายแล้ว พระองค์ก็มีพระราชประสงค์ที่จะนำไปทำประโยชน์ให้กับชาวลาวที่นั่นเอง ก็ได้ทรงมอบหมายให้สถานเอกอัครราชทูต ตัวท่านเอกอัครราชทูตไทยประจำลาวในขณะนั้นคือ ฯพณฯ นิคม ตันเต็มทรัพย์ และทางสำนักงาน

ของเราก็ลองสำรวจดูว่า จะเอาเงินจำนวนนี้ไปทำอะไรดี ทำโครงการอะไรที่จะให้เกิดประโยชน์กับประเทศลาว หลังจากนั้น ทางสถานทูตก็ทำรายงานว่ามีโรงเรียนเด็กกำพร้าที่ห่างจากเวียงจันทน์ประมาณ ๖๗ กิโลเมตร ที่เราเรียกย่อๆว่า **"โรงเรียนเด็กกำพร้าหลัก๖๗"** มีความต้องการที่จะหาที่พักคือเรือนนอนของนักเรียนหญิงซึ่งยังขาดอยู่ ก็เลยขอพระบรมราชานุญาตจัดสร้างส่วนนี้ให้กับทางโรงเรียนนี้จะดีหรือไม่ ปรากฏว่าพระองค์ก็มีพระราชวินิจฉัยชอบด้วย และเนื่องจากเงิน ๑๒ ล้านกีบที่ประชาชนไทยถวายในครั้งนั้นไม่พอ ก็ได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพิ่มอีก ๑๐ ล้านกีบ รวมทั้งสิ้นเป็น ๒๒ ล้านกีบ *ได้ทำการสร้างเสร็จเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๓๔ และให้ชื่อว่า* **"อาคารสิรินธร"** หลังจากนั้นทางสำนักงานกปร.ได้เดินทางไปราชการที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็เลยได้ผ่านไปดูและได้ถ่ายรูปอาคารสิรินธรและรอบๆ บริเวณโรงเรียนมาถวายให้ทอดพระเนตรว่า งานนั้นได้คืบหน้าไปแค่ไหนอย่างไร หลังจากที่ได้ทอดพระเนตรแล้วก็เลยเกิดความสนพระทัยขึ้นมาว่าโรงเรียนนี้ก็มีเนื้อที่มากมาย และเป็นที่น่าสนใจถ้าหากจะทำการจัดตั้งโครงการขึ้นมาสักอย่างหนึ่งในโรงเรียน ซึ่งได้มีพระราชกรณียกิจทางด้านในประเทศไทยเป็นอย่างมาก คือ โครงการอาหารกลางวัน พัฒนาด้านการศึกษา เป็นต้น พระองค์ก็เลยคิดว่าถ้าทำที่ลาวก็อาจจะเกิดประโยชน์ขึ้น ก็คือ มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างต่างประเทศ เมื่อโครงการดังกล่าวนี้ไปดำเนินการในต่างประเทศกับดำเนินการในประเทศของเรานั้นจะให้ผลเปรียบเทียบในลักษณะไหนอย่างไร ก็คงจะเป็นประโยชน์และก็ถ้ามีข้อยุติใดๆ ก็อาจจะใช้ในลักษณะเชิงสากลได้ เมื่อเจอสภาพอย่างนั้นสภาพทางด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมอย่างนั้น การพัฒนาในเชิงดังกล่าวนี้จะสามารถดำเนินการอย่างไร ก็เลยเป็นรูปแบบขึ้นมา ก็ได้มีการเจรจากับทางด้านรัฐบาลลาวๆ ก็มีความดีใจอย่างยิ่งที่มีโครงการของสมเด็จพระเทพฯ อย่างที่เขาเรียกกันอย่างชื่นชม ณ ที่นั้น อันนี้แหละครับเป็นจุดเริ่มต้นตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ช่วงปลายปีเป็นต้นมา โครงการนี้จึง

ได้เกิดขึ้นครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง สายฝน*

บรรยาย (ปราณี) เมื่อมีพระราชดำริที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กในโรงเรียนเด็กกำพร้ากิโลเมตร ๖๗ แล้ว ได้ทรงมอบหมายให้หน่วยงานใดบ้างร่วมกันพิจารณาหาแนวทางดำเนินงานโครงการนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้ชี้แจงว่า

ดร.สุเมธ ในการบริหารโครงการนั้น พระองค์มีพระราชประสงค์ใช้ทีมเดียวกับที่ได้ดำเนินการอยู่ภายในประเทศ หน่วยงานหลักก็คือ สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กรมประมง และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติมาประกอบกันจากหน่วยราชการหลายหน่วยด้วยกัน โดยมีสำนักงาน กปร. เป็นผู้ประสานงาน ในระยะแรกเราก็ทำการสำรวจสภาพทั่วๆไปของโรงเรียน ก่อนว่าเป็นอย่างไร เราได้พบว่ามีเด็กจำนวนมากอยู่ในโรงเรียนและปัญหาหลักคือเรื่องอาหารการกิน เราพบว่าภาวะการเจริญเติบโตของเด็กต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และยังมีปัญหาที่เกิดจากภาวะทุพโภชนาการ เช่น โรคคอหอยพอก ตาเป็นเกล็ดกระดี่ที่เกิดจากการขาดไวตามินเอ โรคปากนกกระจอกเนื่องจากขาดไวตามินบี มีอาการชาตามปลายมือปลายเท้า หรือบวมเนื่องจากขาดไวตามินบี และโรคโลหิตจางเนื่องจากขาดธาตุเหล็ก ฉะนั้น เขาจะมีปัญหาด้านสุขภาพอนามัยที่เกี่ยวกับภาวะทุพโภชนาการอย่างมากเลยครับ เพราะฉะนั้น นักเรียนทั้ง ๔๐๐ คนที่อยู่ในบริเวณนั้นก็เป็นเป้าหมายสำคัญที่เราจะต้องเข้าไปปฏิบัติการแก้ไขปัญหาให้เสร็จโดยเร็วที่สุด หลังจากทราบปัญหาแล้วเราก็เริ่มวางโครงการ ผมขอเน้นว่า *โครงการนี้ถือว่าเป็นโครงการส่วนพระองค์ ได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เข้าไปดำเนินการ* เวลานี้ก็ได้พระราชทานมา ๔-๕ แสนบาท และได้พระราชทานมาเป็นระยะๆ ด้วยกันครับ

บรรยาย (ปราณี) หลังจากคณะทำงานได้สำรวจพื้นที่ของโรงเรียนและปัญหาต่างๆ รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากรัฐบาลลาว.เป็นอย่างดีจึงได้เริ่มต้นแก้ปัญหา

ต่างๆ โดยใช้ทรัพยากรในพื้นที่ที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ตลอดจนได้มีการอบรมเจ้าหน้าที่ลาวให้สามารถดำเนินการพัฒนาด้วยตัวเองอีกด้วย ซึ่งเรื่องนี้ เลขาธิการ กปร. ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ สำหรับงานด้านต่างๆ นั้นเราก็มุ่งไปในแง่ที่ว่า เนื่องจากโรงเรียนมีพื้นที่มีสระน้ำขนาดใหญ่เป็นบึงเล็กๆ ที่ทุกอย่างพร้อม เพราะฉะนั้นจะทำอย่างไรที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนนั้นสร้างผลิตผลออกมา เราจับในเรื่องของอาหารก่อน ดังนั้น จึงได้แบ่งงานออกเป็น ๓-๔ ด้าน ทางด้านกรมปศุสัตว์ก็ได้เสนอแนะที่จะดำเนินการเลี้ยงสัตว์บางอย่าง ซึ่งคนลาวนิยมเลี้ยงหมู เลี้ยงไก่พื้นบ้านอยู่แล้ว รวมทั้งไก่งวงด้วย โดยปล่อยให้สัตว์หากินตามธรรมชาติ โครงการได้นำเอาลูกเป็ดเทศไปแพร่ขยาย ซึ่งภายใน ๔ เดือนเขาก็เลี้ยงได้โตและส่งโรงครัวได้ โครงการนี้เป็นที่นิยมมากเพาะ-เลี้ยง ๕ เดือนได้เป็ดเทศหนักถึง ๑.๘ กิโลกรัมและส่งขายโรงครัวแล้วประมาณ ๔๐๐ ตัวและได้เงินมา ๖ แสนกว่ากีบ ได้หักเงินเอาไว้จำนวนหนึ่งเพื่อจะนำไปซื้อพันธุ์มาขยายต่อไป ในเรื่องนี้ ครูบาอาจารย์ได้สั่งซื้ออุปกรณ์ไปประกอบตู้ฟักเอง ประชาชนที่อยู่ในหมู่บ้านพนโฮม ที่อยู่บริเวณใกล้ๆ เมื่อมาเห็นก็สั่งจองเป็ดและผลิตผลต่างๆ กันมากเลยก็นับว่ามีความสำเร็จ อย่างมากทั้งในโรงเรียนและหมู่บ้านโดยทั่วๆ ไป

อีกด้านหนึ่งตามที่ผมเรียนแล้วว่ามีบึงมีสระขนาดใหญ่ ฉะนั้นโครงการประมงในโรงเรียนก็เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินการ เราได้นำปลาไปปล่อยตอนเสด็จพระราชดำเนินเยือนลาวในครั้งหลังๆ ที่ถัดๆ มาก็ทรงไปเยี่ยมเป็นระยะๆตลอด ก็ได้นำปลาไปปล่อยลงอีก เวลานี้ในระยะ ๗ เดือนก็ได้จับปลาขึ้นมา ๔-๕ ครั้งแล้ว ได้ครั้งหนึ่งประมาณ ๓๐๐ กว่ากิโลกรัมก็นำมาประกอบอาหารในโรงเรียน นอกนั้นส่วนหนึ่งก็นำไปจำหน่ายเพื่อนำเงินมาซื้อลูกปลาไปปล่อย คือทุกสิ่งทุกอย่างจะให้มีลักษณะการหมุนเวียน ที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน มีการหมุนเวียนไปเรื่อยและสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ในระยะยาวต่อไป ทางด้านอาหารนั้น เมื่อได้สิ่งของมาประกอบแล้ว นอกจากนั้นยังมีร่องผัก เราแนะนำเขาไม่ให้ใช้

ปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง โดยใช้ปุ๋ยคอกที่หาได้ในธรรมชาติแทนก็ได้รับการตอบสนองด้วยดี ฉะนั้น เราก็ได้แนะนำเขาในเรื่องเนื้อสัตว์ ผัก ปลา ที่ให้โปรตีน ก็มีอาหารเพิ่มขึ้นหลายอย่าง ผมเรียนได้ว่าผลด้านนี้ เห็นได้ชัดเจน แต่เดิมที่เด็กเป็นโรคต่าง ๆที่ขาดไวตามินชนิดต่าง ๆ ก็หายไป ปากนกกระจอก โรคโลหิตจางหายไป เด็กนักเรียนมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง มีความสดชื่น ร่าเริง จับกลุ่มเล่นกีฬากันอย่างครื้นเครงคึกคัก

อีกประการหนึ่งคือ ได้มีการแก้ไขปัญหาน้ำอุปโภคบริโภค ได้พระราชทานถังน้ำประปาให้กับโรงเรียนเด็กกำพร้าแห่งนี้ มีถังน้ำฝนส่วนหนึ่งที่ได้ดำเนินการในตอนแรก และได้ดำเนินการสร้างระบบประปาในโรงเรียน เพราะฉะนั้น ปัญหาเรื่องน้ำก็หมดไป โดยสรุปแล้ว ทางด้านโภชนาการด้านสภาพความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อมอยู่ในลักษณะน่าพอใจ นอกเหนือไปจากนั้น ยังได้พระราชทานส่วนประกอบของห้องสมุด พวกหนังสือต่าง ๆด้วย แต่จุดประสงค์อีกประการหนึ่ง ครั้งล่าสุดหลังจากได้เสด็จพระราชดำเนินไปแล้ว ก็ได้ไปทรงเยี่ยมที่เมืองพนโฮมซึ่งอยู่ที่ใกล้ ๆ โรงเรียนไม่ห่างกันเท่าไร มีพระราชประสงค์ว่า โรงเรียนนั้นน่าจะเป็นศูนย์กลางขยายความรู้ด้านการเกษตรและด้านอื่น ๆ นอกเหนือให้นักเรียนได้เรียนแล้ว ชาวบ้านก็ควรได้มาอบรมด้วยเหมือนที่ทำในประเทศของเรา ประชาชนในบริเวณนั้นก็ตื่นตัวกันมากทีเดียว และที่น่าทึ่งที่สุดก็คือ ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนครั้งล่าสุดนั้น ก็ได้ทรงไปเยี่ยมโรงเรียนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหลวงพระบางหรือที่อื่น ๆ นั้นด้วย

ผมอยากเรียนว่า เมื่อได้ดำเนินการแล้วก็จะมีคณะทำงานติดตามประเมินผลเป็นระยะ ๆ มาทำเป็นข้อสรุป เมื่อได้ข้อสรุปเรียบร้อยแล้วก็จะเป็นประโยชน์กับฝ่ายลาวเอง จะได้นำเอาทฤษฎีเหล่านี้ไปใช้ในประเทศได้อีก ในส่วนของเราก็จะนำข้อสรุปที่ได้มาเปรียบเทียบและศึกษาได้ต่อไป จุดประสงค์ที่สุดและสำเร็จได้อย่างรวดเร็วก็คือว่า เรามุ่งตั้งแต่จุดเริ่มแรกเลยหลังจากเอาเจ้าหน้าที่ลาวมาฝึกอบรมในประเทศของเราแล้ว เมื่อกลับไปแล้วเขาจะได้สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเขาเองอย่างเร็วที่สุด

คณะที่ปรึกษาของเราขณะนี้จะไปในระยะเวลาที่ห่างขึ้นๆ โดยปล่อยให้เจ้าหน้าที่ลาวดำเนินการหลายสิ่งหลายอย่างด้วยตัวเอง ซึ่งเป็นที่น่าพอใจมากเพราะว่าระหว่างเสด็จพระราชดำเนินนั้น เจ้าหน้าที่ลาวจะออกมาบรรยาย ทำการอธิบาย ทำการสาธิตทุกอย่างด้วยตัวของเขาเองหมดเลย เจ้าหน้าที่ไทย ผู้เชี่ยวชาญไทยเฝ้ามองดูอยู่เฉยๆ เท่านั้นเอง อันนี้เกิดขึ้นในปีแรกเลย ความกระตือรือร้นของครูบาอาจารย์ที่นั่น และการสนับสนุนของรัฐบาลลาวด้วยก็ทำให้โรงเรียนมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปมาก เรื่องนี้ก็คงจะเป็นประวัติศาสตร์อันหนึ่งของความร่วมมือระหว่างสองประเทศ และผมคิดว่าคงจะมีการขยายต่อไปเรื่อยๆ และผลประโยชน์ก็จะตกอยู่กับประเทศของเราทั้งสองครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง สายฝน*

บรรยาย (ปราณี) จากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าแขวงเวียงจันทน์ หรือ โรงเรียนเด็กกำพร้ากิโลเมตร ๖๗ มาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ จนถึงขณะนี้ได้มีผลความคืบหน้าอย่างมาก ตามที่เลขาธิการ กปร. ได้เล่าให้ฟังแล้ว แต่ผลที่ได้รับในอนาคตทั้งในส่วนของประเทศไทย และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จะมีอะไรบ้างนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. ได้กล่าวย้ำว่า

ดร.สุเมธ **ประการหนึ่ง** คือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองแน่นอนที่สุด โครงการนี้เป็นจุดศูนย์รวม อาจจะเป็นครั้งแรกของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีที่ได้ออกไปนอกประเทศ และด้วยความชื่นชมของทั้งสองฝ่ายอย่างมากไม่ว่าจะเป็นฝ่ายไทยหรือฝ่ายลาว **ประการที่สอง**ก็คือ เรื่องของการศึกษาเปรียบเทียบว่า การดำเนินงานในประเทศของเราซึ่งมีพระราชกรณียกิจอย่างมากมายในส่วนนี้กับการดำเนินงานในต่างประเทศที่ถึงแม้ว่าสภาพของไทยกับลาวจะคล้ายคลึงกัน แต่นับว่ามีประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบในโครงการนี้ เพื่อสามารถจะนำไปกำหนดเป็นรูปแบบที่อาจเรียกว่าเป็นสากล หรือเป็นทฤษฎี ที่สามารถแผยแพร่ไปในสภาพที่

คล้ายกัน สรุปว่าโครงการนี้น่าจะนำไปใช้ได้ในภูมิภาคนี้ **ประการที่สาม** ก็คือ บุญกุศลที่เกิดขึ้นกับเด็กนักเรียน ๔๐๐ คนที่หลุดพ้นจากสภาพภาวะทุพโภชนาการจะได้เป็นประชาชนลาวที่มีคุณภาพต่อไป ก็จะออกมาให้เห็นชัดเจนทีเดียว **ประการถัดไป**ก็คือ โรงเรียนนั้นสามารถแปรสภาพเป็นแหล่งผลิต พูดง่ายๆ คือ มีลักษณะการพัฒนาที่ยั่งยืน คือหมุนเวียนการใช้ทรัพยากรในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในโรงเรียนนั่นเอง และไม่เพียงเท่านั้นแต่สามารถขยายเอาเทคโนโลยีต่างๆ ด้านการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การประมง สุขภาพอนามัยในการรักษาทั่วไปนั้น แพร่ขยายไปในหมู่บ้านเพื่อประชาชนที่อยู่รอบๆ ด้วย หรือแม้กระทั่งผู้ปกครองของนักเรียน เพราะฉะนั้น ในสิ่งต่างๆ ที่ผมกล่าวมานี้ก็คงจะเป็นประโยชน์อย่างมาก และที่ภาคภูมิใจก็คือ *นอกจากโครงการในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้พระราชทานโครงการศูนย์เกษตรให้กับลาว อยู่ที่หลักกิโลเมตร ๒๒ ห่างจากกรุงเวียงจันทน์ ซึ่งจะเสด็จพระราชดำเนินไปเปิดในวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๗* ด้วย ดังนั้นเป็นก้าวใหม่มิติใหม่ของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่หันกลับไปช่วยประเทศเพื่อนบ้านของเรา ซึ่งก็จะนำความภาคภูมิใจและเกียรติยศเข้ามาสู่ประเทศด้วยครับ

บรรยาย (ปราณี) ในตอนท้าย ท่านเลขาธิการ กปร. ยังได้เล่าถึงความซาบซึ้งของเด็กๆ ในโรงเรียนเด็กกำพร้ากิโลเมตร ๖๗ ที่มีต่อสมเด็จพระเทพรัตน-ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอีกด้วยค่ะ

ดร.สุเมธ ที่จริงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีของเราเป็นที่รู้จักของคนลาวนานแล้ว เพราะคนลาวสามารถรับข่าวสารจากประเทศไทยทั้งทางด้านวิทยุ โทรทัศน์ หรือหนังสือพิมพ์ เขาจึงรู้จักและรับทราบในพระราชกรณียกิจ เขาซาบซึ้งมากและติดตามข่าวสมเด็จพระ-เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีมานานแล้ว เขาตื่นเต้นดีใจเป็นอันมากที่สมเด็จพระเทพฯ ที่เขาเคยเห็นได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนเขาด้วยพระองค์เอง ฉะนั้น ครั้งที่เสด็จพระราชดำเนินไปนั้น เท่าที่ผมสังเกต

และได้พูดคุยกับเขา เด็กๆ ดีใจมาก และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับโครงการ และเขาจะดีใจมากในแต่ละครั้งที่พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปครับ

บรรยาย (ปราณี) หลังจากท่านผู้ฟังได้รับทราบรายละเอียดและการดำเนินงานโครงการส่งเสริมกิจกรรมของโรงเรียนเลี้ยงเด็กกำพร้าแขวงเวียงจันทน์แล้ว ทุกท่านคงจะยอมรับกันว่า โครงการนี้จะเป็นอนุสรณ์แห่งความร่วมมือฉันท์พี่น้องระหว่างไทยกับลาว ซึ่งเกิดจากพระกรุณาธิคุณและพระเมตตาคุณแห่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระราชกรณียกิจในการเสด็จฯเยี่ยม โครงการพระราชดำริในรอบปีที่ผ่านมา ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
นางไพวรรณ วรางกูร
ที่ปรึกษาโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
ผู้จัดรายการ
พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (พัชรินทร์) สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริโครงการต่างๆ มากมาย ในอันที่จะพัฒนาท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อช่วยเหลือในด้านของการศึกษาและสุขภาพของเด็กและนักเรียนที่ยากจนและขาดแคลน ซึ่งจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๓ เป็นต้นมา ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ทดลองทำ**โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน** ขึ้นเป็นโครงการแรก **โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โครงการส่งเสริมสหกรณ์ โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ โครงการฝึกอาชีพ** และโครงการอื่นๆ อีกมากมายก็เกิดขึ้นจากพระราชดำริในการที่จะพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กและราษฎรไทยในท้องถิ่นทุรกันดาร ตลอดจนได้ทรงตั้งหน่วยแพทย์พระราชทานด้วย ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงติดตามผลของโครงการต่างๆ เสมอมา ดังที่นางไพวรรณ วรางกูร ที่ปรึกษางานโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าให้ฟังว่า

นางไพวรรณ ในการที่ได้ทรงริเริ่มให้ดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ ในท้องถิ่นทุรกันดารนั้น ก็ไม่ได้ทรงทอดทิ้งงาน หากแต่ยังคงสนพระทัยและเอาพระทัยใส่ในงานอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเสด็จพระราชดำเนินติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานโครงการเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง จากปีที่ผ่านมาแล้วนี่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีได้เสด็จพระราชดำเนินติดตามงานในพื้นที่ทั่วทุกภาค เป็นพื้นที่ถึง ๒๓ จังหวัด จำนวนทั้งหมด ๖๒ แห่ง แต่ละครั้งที่จะทอดพระเนตรการทำกิจกรรมของเด็กนักเรียนและครูในโรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมของประชาชนในหมู่บ้านที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ดำเนินโครงการพัฒนา ถ้าหากว่าจะมีปัญหาหรืออุปสรรค พระองค์ก็จะพระราชทานคำแนะนำ บางครั้งก็จะทรงประสานกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาได้ทันเวลา ทำให้การดำเนินงานตามโครงการพระราชดำริเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้ว ก็ยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย ในการเสด็จพระราชดำเนินโดยการส่วนพระองค์เพื่อติดตามความก้าวหน้าของโครงการแต่ละพื้นที่ พระองค์ท่านจะทอดพระเนตรทุกขั้นตอนของการทำกิจกรรมต่างๆ ของโครงการทุกโครงการ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ดำเนินการในพื้นที่นั้นๆ เช่นการตรวจเยี่ยมโรงเรียน พระองค์จะทรงพระดำเนินไปรอบพื้นที่โรงเรียน เพื่อทอดพระเนตรแปลงเกษตรของโรงเรียน ของนักเรียน และก็เสด็จทอดพระเนตรการเพาะเลี้ยงเห็ด การเลี้ยงสัตว์ โดยนักเรียนผู้รับผิดชอบจะเป็นผู้ถวายรายงานผลการดำเนินงาน ในหลายๆ พื้นที่จะทรงพระราชทานพันธุ์พืช พันธุ์ไก่ พันธุ์ปลา เสริมให้กับทางโรงเรียน ผลิตผลเหล่านี้จะเป็นวัตถุดิบสำหรับการประกอบอาหารกลางวันของเด็กนักเรียน ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน เด็กนักเรียนเหล่านี้จะได้ประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติด้วยตนเองนำไปใช้เมื่อเด็กโตขึ้นสำหรับประกอบอาชีพของตนเองด้วย

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์ บรรเลง*

บรรยาย (พัชรินทร์) ถึงแม้ว่าการดำเนินงานตามโครงการที่ได้มีพระราชดำริไว้จะประสบผลเป็นที่พอพระราชหฤทัย แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ก็มิได้ทรงหยุดยั้งแต่เพียงนั้น พระองค์ยังทรงให้

ขยายผลในโครงการต่างๆต่อไป นางไพวรรณ วรางกูร ที่ปรึกษางานโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เล่าให้ฟังต่อไป

นางไพวรรณ **ผลการดำเนินงานของโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน** เป็นที่พอพระราชหฤทัยระดับหนึ่งแล้วก็ตาม แต่พระองค์ก็ทรงตระหนักว่าอาหารกลางวันที่นักเรียนได้รับประทานไปเพียงหนึ่งในสามมื้อเท่านั้น ซึ่งไม่อาจให้สารอาหารที่เพียงพอแก่ความต้องการของเด็กนักเรียนในแต่ละวันได้ ที่จะช่วยได้อีกทางหนึ่งก็คือการให้อาหารเสริม พระองค์จึงได้พระราชทานแป้งถั่วเหลือง เพื่อให้โรงเรียนได้ประกอบน้ำนมถั่วเหลืองให้นักเรียนได้ดื่มสัปดาห์ละ ๓ วัน หรือทุกวันที่มาโรงเรียน ถ้าเผื่อว่าในโอกาสที่พระองค์เสด็จฯ ติดตามงานไปที่ไหนใกล้กับเวลาอาหารกลางวัน พระองค์ก็จะทรงประกอบอาหารด้วยพระองค์เอง แล้วพระราชทานให้นักเรียนทุกคนเป็นอาหารกลางวัน ซึ่งก็นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง นอกจากนี้ในบางพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาเรื่องการขาดสารไอโอดีนแล้ว พระองค์ก็จะพระราชทานเกลือเสริมไอโอดีนให้กับเด็กนักเรียน เพื่อที่จะให้เด็กนักเรียนนั้นนำเกลือนี้ไปประกอบอาหารกลางวัน แล้วก็นำไปใช้ที่บ้านด้วย เป็นการแก้ปัญหาและป้องกันเรื่องโรคขาดสารไอโอดีนได้ทางหนึ่งด้วย นอกจากจะทรงห่วงใยในเรื่องภาวะโภชนาการและสุขภาพอนามัยของเด็กแล้ว พระองค์ยังทรงห่วงในเรื่องการศึกษาของเด็ก ดังที่ได้ดำเนิน**โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา**ขึ้น และทุกครั้งที่เสด็จฯ ติดตามงานก็จะทอดพระเนตรการสอนของครู ผลการเรียนของนักเรียน และก็ดูสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนห้องสมุดของโรงเรียน พระองค์จะได้พระราชทานหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้กับห้องสมุดของโรงเรียนทุกโรงเรียนเลย เพื่อนักเรียนจะได้อ่าน ค้นคว้า เป็นการปลูกฝังนิสัยการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนด้วย และก็เป็นการเสริมความรู้รอบตัวด้วย แล้วก็เพื่อจะปลูกฝังให้นักเรียนได้รู้จักการรวมกลุ่มในการทำงานเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

ได้มีพระราชดำริให้ดำเนิน**โครงการส่งเสริมสหกรณ์**ขึ้น ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานวิชาสหกรณ์ให้แก่เด็กนักเรียน นักเรียนจะได้ฝึกปฏิบัติจริง

ภายในโรงเรียน ในการเสด็จฯติดตามงานของพระองค์ท่าน พระองค์ท่านจะเสด็จฯไปที่ร้านค้าสหกรณ์ของโรงเรียนทุกครั้งเลย เพื่อทอดพระเนตรการดำเนินงานของร้านค้าสหกรณ์ ซึ่งก็จะมีนักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ ทรงซักถามถึงวิธีดำเนินงาน การรับสมาชิก จำนวนสมาชิกและตลอดจนทอดพระเนตรการทำบัญชีของนักเรียนด้วย ในบางพื้นที่พระองค์ให้ร้านค้าของสหกรณ์ของโรงเรียนช่วยรับผลผลิตจากโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันจำหน่ายต่อไป

โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติก็เป็นอีกโครงการหนึ่งที่ทรงให้ความสนพระทัยเพราะทรงมีพระราชประสงค์ที่จะทรงปลูกฝังให้เด็กนักเรียนตลอดจนเยาวชนและประชาชนในพื้นที่นั้น มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมหลายกิจกรรมที่ทรงมีพระราชดำริให้ดำเนินการ เช่นถ้าทรงพบว่ามีการพังทลายของดิน ก็จะทรงแนะนำให้ปลูกหญ้าแฝกเพื่อช่วยรักษาหน้าดินและเก็บความชื้นของดินไว้ ถ้าหากมีพื้นที่ว่างก็จะมีพระราชดำริให้ปลูกพันธุ์ไม้ต่างๆ เช่นปลูกสะเดา ซึ่งนอกจากจะใช้เป็นอาหารแล้ว เมล็ดสะเดาก็ยังใช้กำจัดแมลงแทนสารเคมีได้ นอกจากเด็กนักเรียนในโรงเรียนแล้ว พระองค์ท่านยังทรงคำนึงถึงเด็กที่จบการศึกษาจากโรงเรียนในท้องถิ่นทุรกันดารเหล่านี้ด้วย เพราะว่าตามชายแดนและในถิ่นทุรกันดารไม่มีโรงเรียนที่จะเปิดสอนในระดับสูงประกอบกับเด็กนักเรียนมีฐานะยากจน ทำให้เด็กนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ไม่มีโอกาสที่จะศึกษาในระดับสูงต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำเนิน**โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์**ขึ้น โดยทรงรับนักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมปีที่ ๖ ที่มีผลการเรียนดีแต่มีฐานะยากจน เข้าเป็นนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ พระองค์ท่านจะพระราชทานทุนเป็นค่าเล่าเรียน คาใช้จ่ายต่างๆ ให้แกนักเรียนจนจบการศึกษาชั้นสูงสุดหรือตามกำลังความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ในการเสด็จฯ ติดตามงานของพระองค์ก็จะโปรดเกล้าฯ ให้นักเรียนในพระราชานุเคราะห์ที่อยู่ใกล้เคียงเข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิดก็จะทรงซักถามในรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียน ความเป็นอยู่ และปัญหาของนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ พร้อมกับพระราชทานคำแนะนำแก่นักเรียนเหล่านั้นด้วย ในเดือนเมษายนของทุกๆ ปี จะทรงพระราชทานวโรกาส

ให้นักเรียนในพระราชานุเคราะห์เข้าเฝ้าและก็พระราชทานราโชวาทแก่นักเรียนด้วย ปัจจุบันนี้มีนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ทั้งสิ้น ๓๖๗ คน ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐ ๙๙ แห่ง ทั่วประเทศ โดยที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๒๖๕ คน มัธยมศึกษาตอนปลาย ๔๕ คน และสายอาชีพจำนวน ๕๗ คน

สำหรับเด็กที่ไม่ได้รับการศึกษาต่อ เนื่องจากว่ามีเหตุผลใดก็ตาม จะไม่มีความสามารถหรือไม่สามารถที่จะเดินทางมาศึกษาต่อได้ พระองค์ก็จะทรงรับเข้าในโครงการอีกโครงการหนึ่ง คือ **โครงการฝึกอาชีพ** และก็ทรงติดตามดูความก้าวหน้าของเด็กเหล่านั้น โดยให้นำความรู้และทักษะที่ได้รับในการอบรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนสามารถเอาไปประกอบอาชีพหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัวต่อไปได้ ในบางครั้งจะทรงพบว่าเด็กไม่สามารถประกอบอาชีพได้เนื่องจากขาดเครื่องมือ ก็ยังพระราชทานความช่วยเหลือ เช่น พระราชทานจักรเย็บผ้าให้ หรือเครื่องมือบางอย่างให้ ในบางพื้นที่ที่มีหัตถกรรมพื้นบ้านอยู่แล้ว เช่นการทอผ้าบ้าง พระองค์จะทรงประสานกับหน่วยงานให้เข้ามาช่วยปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้มีมาตรฐานสูงขึ้นตามความต้องการของตลาดต่อไป ซึ่งจะช่วยทำให้ราษฎรได้มีรายได้เพิ่มขึ้น

ในระหว่างที่เสด็จพระราชดำเนินติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการแต่ละครั้งจะเสด็จเยี่ยมราษฎรด้วย ในระหว่างที่พระองค์เสด็จฯ จะมีราษฎรเป็นจำนวนมากมาเฝ้ารอรับเสด็จฯ หลายคนก็เจ็บป่วย ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แพทย์ส่วนพระองค์ได้ตรวจรักษาในตอนแรก ๆ แต่ก็ไม่สามารถที่จะให้บริการได้ทั่วถึง ได้ทรงเห็นว่าอาการเจ็บป่วยบางอย่างหากได้รับการรักษาแต่เบื้องต้น ก็จะไม่ถึงขั้นรุนแรงอย่างที่พบเห็น จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัด**หน่วยแพทย์พระราชทาน**ออกบริการตรวจรักษาราษฎรในพื้นที่ที่เสด็จฯ และก็ทรงรับผู้ป่วยที่ยากจนไว้เป็นผู้ป่วยในพระราชานุเคราะห์ด้วย หน่วยแพทย์พระราชทานได้ออกบริการตรวจรักษาตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้นมา การดำเนินงานแต่ละครั้งก็ได้รับการสนับสนุนจากแพทย์และบุคคลากรทางการแพทย์จากกรมตำรวจและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยมีสำนักพระราชวังเป็นผู้ประสานงาน จัดเตรียมเวชภัณฑ์และยาพระราชทานให้ ในปีที่ผ่านมา

ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออกหน่วยแพทย์บริการตรวจรักษาประชาชนในถิ่นทุรกันดารทั้งสิ้น ๔๓ แห่ง หน่วยแพทย์พระราชทานสามารถให้บริการแก่ประชาชนทั้งหมดได้ถึง ๑๒,๐๗๕ คน ในจำนวนนี้จะทรงรับผู้ป่วยไว้เป็นผู้ป่วยในพระราชานุเคราะห์ ๖๑๕ คน ในโอกาสเดียวกันนี้จะทรงพระราชทานเงินให้โรงพยาบาลที่ร่วมออกหน่วยแพทย์พระราชทานแต่ละครั้งจัดตั้งเป็นกองทุนพระราชทาน เพื่อสงเคราะห์คน-ไข้ยากจนในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีขึ้น เพื่อให้เป็นเงินทุนหมุนเวียนใช้ในการรักษาผู้ป่วยที่ยากจนได้อย่างถูกต้องทันการแล้วก็ต่อไปโรงพยาบาลก็อาจจะรับเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาร่วมสมทบกองทุนดังกล่าวได้ค่ะ

พัชรินทร์ ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเด็กนักเรียนและก็ราษฎรทรงพระราชปฏิสันถารหรือว่าทรงให้คำแนะนำอะไรแก่ราษฎรทั่วๆไปหรือว่าเด็กนักเรียนเป็นพิเศษบ้างหรือเปล่าคะ

นางไพวรรณ ดิฉันก็ได้ตามเสด็จไปในบางครั้งที่ได้ทรงเยี่ยมราษฎรและเยี่ยมนักเรียน ส่วนมากก็จะเข้าไปดูในโรงเรียนอย่างละเอียดถี่ถ้วน อย่างสมมติว่าเข้าไปในห้องสมุด ก็ถ้าเห็นว่าโรงเรียนไหนขาดแคลนสมุด ก็จะได้พระราชทานคำแนะนำว่าควรจะจัดหาหนังสือมาเพิ่มเติมที่เด็กต้องการเป็นต้นว่าหนังสือที่เกี่ยวกับความรู้รอบตัวหรือหนังสือสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เพราะว่าบางโรงเรียนก็ยังมีไม่ครบ หลังจากนั้นก็จะพระราชทานเพิ่มเติมให้ สำหรับราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จฯ ส่วนมากก็จะทรงสนพระทัยถึงเรื่องความเจ็บป่วย บางทีก็ได้แนะนำให้แพทย์ได้เข้าตรวจหรือแนะนำให้ไปโรงพยาบาล

พัชรินทร์ ราษฎรที่มาเข้าเฝ้า ส่วนมากจะมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพหรือว่าปัญหาอื่นๆ ที่บอกให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีในการที่จะทรงช่วยเหลือพวกเขาเหล่านั้นบ้างหรือเปล่าคะ

นางไพวรรณ ส่วนมากราษฎรที่มาเข้าเฝ้าฯ จะมีทั้งผู้หญิง มีเด็ก มีคนแก่ มามากทีเดียว โดยมากก็จะมาเฝ้าชมพระบารมี แล้วก็บางครั้งจะมีคนเจ็บป่วยบางครั้งก็จะมีของซึ่งเขาได้ทำขึ้นมาเอง เป็นต้นว่าพวกผ้าไหม หรือมีผลไม้ซึ่งเขามีอยู่บ้าง ก็นำมาถวายด้วยความชื่นชมพระบารมี

พัชรินทร์ เป็นที่ทราบกันดีนะคะว่าไม่เพียงแต่ประชาชนไทยเท่านั้น ที่สมเด็จ

พระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีทรงมีพระมหากรุณาธิคุณแต่บุคคลรอบข้างไม่ว่าจะเป็นข้าราชบริพารหรือประชาชนในที่พระองค์เสด็จฯไปในประเทศต่างๆอย่างเช่นประเทศลาว ก็ทรงมีพระราชดำริเพื่อจะทรงช่วยเหลือพวกเขาเหล่านั้น นับว่าเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้นะคะ

นางไพวรรณ เมื่อตอนที่พระองค์ท่านเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมประเทศลาว ก็ได้ทรงประสบปัญหาเรื่องเด็ก เรื่องโภชนาการของเด็ก แล้วก็สุขภาพของเด็ก การศึกษาของเด็ก เช่นเดียวกับเด็กของเราเหมือนกัน พระองค์ท่านก็ทรงพระเมตตา หลังจากนั้นก็ได้ทรงส่งอาหารเสริมที่มีคุณค่าสูงไปพระราชทาน แล้วก็ยังได้พระราชทานเงินช่วยเหลือด้วย

พัชรินทร์ จะเห็นได้ว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาและสุขภาพเป็นส่วนใหญ่นะคะ ที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริและทรงสนพระทัย ในด้านอื่นๆ พระองค์ทรงสนพระทัยอีกบ้างหรือเปล่าคะ

นางไพวรรณ เท่าที่ดิฉันทราบพระองค์ท่านทรงสนพระทัยหลายด้าน อย่างที่ได้ทราบๆ ทั่วกันไป แต่ว่าในท้องถิ่นทุรกันดารพระองค์จะทรงเน้นถึงสุขภาพและการศึกษาของเด็กเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากว่าเด็กเหล่านี้อยู่ในที่ซึ่งทุรกันดาร และตามปกติแล้วจะมีหน่วยงานตามปกติเข้าไปถึงได้ยาก เนื่องจากว่าอยู่ห่างไกล บางครั้งโรงเรียนเหล่านี้จะตั้งอยู่ในที่ซึ่งถนนก็เข้าไปไม่ถึง พระองค์ทรงสนพระทัยและทรงเน้นเป็นพิเศษสำหรับสุขภาพและการศึกษาของเด็กเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร

เพลงคั่น *สมเด็จพระเทพฯ*

บรรยาย (พัชรินทร์) ด้วยพระราชหฤทัยอันเปี่ยมล้นไปด้วยพระเมตตาและพระกรุณาที่ทรงมีต่อพสกนิกรชาวไทย โดยเฉพาะเด็กและนักเรียนทั่วประเทศ ทำให้ปัญหาต่างๆ ลดน้อยจนหมดไปในที่สุด เด็กๆ นักเรียนและราษฎรทั่วประเทศต่างซาบซึ้งในน้ำพระราชหฤทัย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี พระผู้ทรงเป็นผู้ให้โดยแท้จริง พระองค์ทรงเติมในส่วนที่ขาด ทรงแต่งในส่วนที่ไม่พอดี และทรงให้ในส่วนที่ไม่มี เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาอนาคตของชาติให้มีคุณภาพที่ดี อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต

ความก้าวหน้าโครงการ กพด.

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๓๗
ผู้ร่วมรายการ
พ.ต.อ.สุเทพ สุขสงวน รองผู้บังคับการอำนวยการตำรวจตระเวนชายแดน
นายอภิลาศ โอสถานนท์ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
นายบรรจง พงษ์ศาสตร์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา
ผู้จัดรายการ
อรุณี แดงพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร หรือ กพด. ตามพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เริ่มต้นจากพระราชดำริให้ทดลองทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เมื่อปี ๒๕๒๓ เพื่อพัฒนาด้านอาหารโภชนาการ และสุขภาพอนามัย จนถึงปัจจุบันได้ขยายครอบคลุมโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนใน ๓๕ จังหวัดชายแดนทั่วทุกภาคของประเทศ โดยมีการพัฒนาด้านอื่นๆ ควบคู่กันไปด้วย พันตำรวจเอกสุเทพ สุขสงวน รองผู้บังคับการอำนวยการตำรวจตระเวนชายแดน จะชี้แจงถึงความก้าวหน้าของโครงการต่างๆ ในโครงการ กพด. ค่ะ

พ.ต.อ.สุเทพ จากการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อเด็กในชนบท และเยาวชนในถิ่นทุรกันดารนั้นนะครับ ทางกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้มีโอกาสร่วมปฏิบัติภารกิจแด่พระองค์ท่าน โดยในปัจจุบันนี้พระองค์ท่านได้มีโครงการต่างๆ ที่ได้พระราชทานให้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนรวมทั้งสิ้นถึง ๗ โครงการด้วยกัน ซึ่งโครงการแรกก็คือ **โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน** สำหรับโครงการนี้เริ่มดำเนินการในปี ๒๕๒๓ การดำเนินการอยู่ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนก็คือพวกนักเรียนก็ดี

ผู้ปกครองก็ดี หรือครูตำรวจตระเวนชายแดนก็ดีจะได้ร่วมกันทำ เขาเรียกว่าทำเกษตรกันในโรงเรียน ได้แก่ทำแปลงผัก เลี้ยงเป็ด ไก่ ปลา ผลที่ได้ทั้งหมดนั้นมาประกอบอาหารกลางวัน ให้นักเรียนรับประทาน โดยสมเด็จพระเทพฯ ท่านได้พระราชทานเงิน ๑ บาท ต่อหัวต่อคนต่อวันนะครับ เป็นค่าเครื่องปรุง สวนผัก และเนื้อต่างๆ นั้น ก็ต้องเป็นผลิตผลที่นักเรียนได้ร่วมกันดำเนินการนะครับ ซึ่งโครงการอันนี้เองปรากฏว่า ได้ดำเนินการติดต่อกันตลอดมา จากการประเมินผลของโครงการก็ปรากฏว่าพวกเด็กๆ มีสุขภาพอนามัยดีขึ้นนะครับ น้ำหนักตัวของเด็กซึ่งเรามีการทดสอบทุก ๑๕ วัน มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นอย่างทันตาเห็น พูดง่ายๆ ว่าการเจริญของเด็กมีร่างกายเจริญเติบโตเป็นไปตามวัยตามมาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดเอาไว้

สำหรับโครงการต่อไปก็คือ **โครงการส่งเสริมคุณภาพการศึกษา** ซึ่งโครงการนี้เองที่พระองค์ทรงเป็นห่วงว่าตำรวจตระเวนชายแดนมีความรู้พื้นฐานทางด้านตำรวจเป็นหลักนะครับ ส่วนความรู้ทางด้านการเรียนการสอนนั้นก็คงจะไม่มี พระองค์ท่านก็เลยได้มีพระราชดำริตั้งโครงการนี้มาเพื่อส่งเสริมให้คุณภาพการศึกษาในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้นได้มาตรฐาน เพื่อที่เด็กที่จบจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนจะได้มีมาตรฐานการศึกษาเหมือนกับที่จบจากโรงเรียนการประถมศึกษาทั่วไปนะครับ โครงการนี้มีกรมการฝึกหัดครูได้มาช่วยเหลือ โดยการอบรมครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นประจำทุกปี แล้วก็จัดผู้ทรงคุณวุฒิออกไปนิเทศให้กับครูตำรวจตระเวนชายแดนทั่วประเทศ จากการที่ประเมินผลตามโครงการนี้ปรากฏว่าเด็กนักเรียนที่จบจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนมีมาตรฐานการเรียนดีขึ้นนะครับ สามารถที่จะไปสอบเข้าโรงเรียนในระดับสูงตอไปได้ และก็ปรากฏว่าในปี ๒๕๓๕ ในชั้นประถมปีที่ ๖ ไม่มีเด็กตกหรือซ้ำชั้นเรียนเลยนะครับ ซึ่งในปีนั้นมีเด็กที่จบจากชั้นประถมปีที่ ๖ ทั้งสิ้น ๒,๐๕๓ คน

โครงการที่สามคือ **โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์** จากการที่พระองค์ทรงเห็นว่าเด็กที่จบจากโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจนอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ดังนั้นพวกเด็กเหล่านี้ก็จึงไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อ หรือศึกษาในสถานศึกษาที่สูงขึ้น พระองค์ก็

เลยมีพระราชดำริจัดตั้งโครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ขึ้น โดยคัดเลือกนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจนนะครับ โดยพระองค์จะพระราชทานทรัพย์เป็นค่าเล่าเรียนเป็นค่าใช้จ่ายให้จนกระทั่งเด็กเรียนจบถึงชั้นไหนก็ได้ ซึ่งตามขีดความสามารถของเด็กแต่ละคนนะครับ ในปัจจุบันนี้สำหรับนักเรียนโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนั้น ท่านได้รับไว้เป็นนักเรียนทุนในพระราชานุเคราะห์ทั้งสิ้นถึง ๓๒๙ คน แล้วนะครับ

โครงการที่สี่ **โครงการฝึกอาชีพ** พระองค์ทรงเห็นว่าเด็กที่จบจากชั้นประถมปีที่ ๖ ส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อที่อื่นเลยนะครับ เด็กพวกนี้เมื่อจบออกมามีความรู้ทางสามัญเท่านั้นไม่มีความรู้ทางด้านอาชีพ พระองค์ก็เลยได้ตั้งโครงการฝึกอาชีพให้โดยมีกรมอาชีวศึกษาเป็นหลักในการจัดผู้แนะนำมาทำการฝึกอาชีพให้กับนักเรียนโรงเรียนตระเวนชายแดน นอกจากนั้นพระองค์ก็ยังได้ทรงพระกรุณาให้ตำรวจตระเวนชายแดนจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพสำหรับฝึกอาชีพให้กับเด็กนักเรียนที่จบชั้นป.๖ ภาคละ ๑ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๔ แห่งนะครับ ซึ่งขณะนี้ก็กำลังดำเนินการฝึกอยู่ทั้ง ๔ ภาค ซึ่งในแต่ละแห่งสามารถจะรับในขั้นต้นได้รุ่นละ ๖๐ คน ซึ่งก็เชื่อว่าเด็กเหล่านี้เมื่อจบจากศูนย์ฝึกอาชีพไปแล้วก็สามารถที่จะไปประกอบอาชีพไปพัฒนาความเป็นอยู่และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้น

โครงการที่ห้า **โครงการในเรื่องการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน** โดยเฉพาะพื้นที่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ไม่ว่านักเรียนก็ดีหรือชาวบ้านก็ดีมักจะเป็นโรคคอพอกเนื่องจากขาดสารไอโอดีน ก็ปรากฏว่าท่านทรงเป็นห่วงเกี่ยวกับผู้ที่เป็นโรคนี้มาก เพราะผู้ที่เป็นโรคนี้จะเป็นคนที่ไม่สามารถที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติได้ ทรงเป็นห่วงมากขอให้กรมอนามัยเข้ามาสนับสนุนช่วยเหลือผลิตเกลือไอโอดีนขึ้นแล้วก็ดำเนินการอย่างจริงจัง ผลปรากฏว่าในปี ๒๕๓๕ หลังจากที่เราดำเนินการรณรงค์ควบคุมโรคขาดสารอาหารนี้อย่างจริงจังแล้วนะครับ ได้ทำการสำรวจปรากฏว่าเด็กนักเรียนที่เป็นโรคคอพอกเนื่องจากขาดสารอาหารได้ลดลงถึงเกือบ ๓๐๐ คนนะครับ

โครงการที่หก **โครงการสหกรณ์** เนื่องจากพระองค์ท่านต้องการให้เด็กนักเรียนได้มีความรู้พื้นฐานในเรื่องหลักการของสหกรณ์ เพราะระบบสหกรณ์นั้นก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจก่อให้เกิดความช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกัน แล้วการร่วมกันดำเนินกิจการต่าง ๆทำให้ชุมชนสามารถจะเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็วซึ่งพระองค์ท่านสนพระทัยมากก็เลยนำโครงการนี้มาให้ทดลองใช้ในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนนะครับ โดยเริ่มเปิดร้านค้าสหกรณ์ขึ้นเป็นสหกรณ์แรกซึ่งในปัจจุบันนี้เด็กนักเรียนมีความเข้าใจในขั้นพื้นฐานของหลักการสหกรณ์แล้วก็สามารถที่จะดำเนินการเองได้โดยครูตำรวจตระเวนชายแดนเป็นเพียงพี่เลี้ยงหรือแนะนำเท่านั้น และในปัจจุบันนี้สามารถขยายได้เต็มทุกโรงเรียน ๑๖๙ โรงเรียนแล้วนะครับ

ส่วนโครงการสุดท้ายคือ **โครงการอนุรักษ์ธรรมชาติ** ซึ่งก็คงจะเน้นเรื่องการดูแลป่าไม้นะครับการปลูกป่า การปลูกหญ้าแฝก เพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ การปลูกสะเดาเพื่อนำมาเป็นสารสำหรับฆ่าแมลงนะครับ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เราได้ดำเนินการในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอย่างต่อเนื่อง แล้วก็ติดต่อกันโดยเฉพาะในเรื่องการรักษาป่านี้ พระองค์ท่านเห็นว่าถ้าประชาชนไม่มีส่วนร่วมก็คงไม่สำเร็จนะครับ เพราะฉะนั้นท่านจะได้ชี้แนะให้ประชาชนได้เข้าใจถึงประโยชน์และคุณค่าของป่าว่านอกจากเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารแล้วป่ายังมีประโยชน์มากมายมหาศาลเป็นแหล่งอาหารของชาวบ้านนะครับ เมื่อเขารู้ประโยชน์ของป่าคุณค่าของป่าแล้วพวกเขาก็ได้ตั้งคณะกรรมการดูแลป่าไม้ขึ้นเป็นรูปธรรมขึ้นซึ่งผมเองได้ไปเห็นก็รู้สึกว่าเขาสามารถรักษาได้อย่างดีเยี่ยมนะครับ ถ้ามีติดขัดหรือเกิดมีบางคนที่จะมาตัดไม้ทำลายป่าเขาจะแจ้งให้ครูตำรวจตระเวนชายแดนเข้าไปห้ามปรามซึ่งดำเนินการจริงจังครับ ทั้ง ๗ โครงการนี้สมเด็จ-พระเทพฯ ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณอย่างใหญ่หลวงต่อเด็กชนบทและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารเป็นอย่างยิ่งนะครับ ซึ่งตำรวจตระเวนชายแดนก็จะสนองพระเดชพระคุณของท่านอย่างเต็มที่ตลอดไปครับ

บรรยาย (อรุณี) นอกจากโครงการ กพด. ทั้ง ๗ โครงการ ที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้ดำเนินการไปแล้ว ในรอบปีที่ผ่านมายังมีโครงการอื่นๆ ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีอีกหลายโครงการดังที่นายอภิลาศ โอสถานนท์ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีในฐานะประธานคณะกรรมการประสานงานประชาสัมพันธ์ และสร้างความศรัทธาจัดตั้งกองทุน กพด. จะชี้แจงให้ทราบค่ะ

นายอภิลาศ นอกเหนือไปจากโครงการที่ได้กล่าวมาแล้วก็คือ **โครงการหน่วย**

แพทย์พระราชทาน ซึ่งโครงการนี้นะครับพระองค์ท่านได้ริเริ่มขึ้นมาเมื่อปี ๒๕๓๕ ในการดำเนินงานที่ผ่านมาสำหรับโครงการนี้นะครับ ก็ได้หน่วยแพทย์พระราชทานของพระองค์ท่านนี้ได้ให้บริการตรวจรักษา ถึง ๓๓ ครั้งด้วยกัน จริงๆแล้วเพิ่งเริ่มเมื่อปี ๒๕๓๕ ครับ แล้วก็คงจะต้องมีการทำงานกันอย่างต่อเนื่องต่อไป นอกจากนั้นก็มีผู้รับบริการทั้งหมดถึง ๑๒,๐๐๐ คนนะครับ แล้วก็เป็นผู้ที่อยู่ในพระราชานุเคราะห์ถึง ๖๑๕ คน ทั้งหมดนี้นะครับก็คงจะต้องมีค่าใช้จ่ายมากพอสมควรนะครับ ค่าดำเนินการแล้วก็ค่าใช้จ่ายวัสดุอุปกร์ต่างๆ ซึ่งก็คงจะมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เงินมิใช่น้อยนะครับ นอกจากนั้นแล้วก็ยังมีโครงการอื่นๆ ที่สมเด็จพระเทพ-รัตนราชสุดาฯ มีพระราชดำริให้ดำเนินการอีก ๒-๓ โครงการ ที่ผมพอจะเรียนได้คือ *โครงการพัฒนา ๓ หมู่บ้านชายแดนไทย-ลาว* ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีมี *โครงการพัฒนาพื้นที่ทุรกันดารที่อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์* แล้วก็*โครงการพัฒนาการเกษตร และโภชนาการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนที่อำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น* แล้วก็ที่อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ นอกจากนี้แล้วพระองค์ท่านได้ทรงพบว่าเด็กในพื้นที่ทุรกันดาร ซึ่งอยู่นอกเขตพื้นที่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จำนวนมากนะครับ ซึ่งยังอยู่ในสภาพทุรกันดารจริง ก็จึงได้โปรดให้ขยายพื้นที่ดำเนินงานออกไป โรงเรียนในสังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ แล้วก็ของกรมสามัญศึกษาและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งขณะนี้มีถึง ๗๐ แห่งด้วยกันครับ

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญ ในการสนับสนุนให้นักเรียนที่จบชั้นประถมปีที่ ๖ ได้เรียนต่อชั้น ม.๑ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี นะคะ นายบรรจง พงษ์ศาสตร์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา ก็จะได้เล่าให้ฟังถึงโครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ว่ามีที่มาอย่างไร และในขณะนี้ได้มีความคืบหน้าในการดำเนินการอย่างไรคะ

นายบรรจง **โครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์**ซึ่งกรมสามัญศึกษารับผิดชอบดำเนินการ สืบเนื่องมาจากพระราชดำริของสมเด็จพระเทพ-รัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ว่าโรงเรียนในถิ่นทุรกันดารเปิดทำการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เท่านั้น ประกอบกับนักเรียนมีฐานะทางบ้าน

ยากจนและตามชายแดนมักไม่มีโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับสูงทำให้เด็กนักเรียนเมื่อจบการศึกษาแล้วไม่มีโอกาสศึกษาต่อ จึงทรงพระกรุณาโปรด-เกล้าโปรดกระหม่อมให้คัดเลือกนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ที่มีผลการเรียนดีแต่มีฐานะยากจนให้เป็นนักเรียนในพระราชานุเคราะห์และจะพระราชทานทุนค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในระหว่างการเรียนไปจนกว่านักเรียนเหล่านี้จบการศึกษาชั้นสูงสุดตามกำลังความสามารถของแต่ละคน ซึ่งปัจจุบันนี้มีนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ซึ่งคัดเลือกมาจากเด็กในถิ่นทุรกันดารตามชายแดนจำนวนถึง ๓๖๗ คน ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาต่างๆถึง ๙๙ แห่งทั่วประเทศ สถานศึกษาเหล่านี้มีทั้งของกรมสามัญ-ศึกษาและกรมอาชีวศึกษา สำหรับของกรมสามัญศึกษานั้นส่วนใหญ่จะเป็นสถานศึกษาสังกัดกองการศึกษาพิเศษโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ประมาณ ๑๗ โรง บางส่วนก็อยู่ในสถานศึกษาที่สังกัดกองการมัธยมศึกษาของกรมสามัญ รวมแล้วทั้งสองสังกัดนี้จะมีนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ประมาณ ๓๐๐ คนครับ

บรรยาย (อรุณี) ทางกรมสามัญศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบดูแลนักเรียนที่รับสนองพระราชดำริมาอย่างไรบ้างคะ

นายบรรจง เรื่องนี้กรมสามัญศึกษาได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี๒๕๓๑โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้คือ

๑. จัดสถานที่พัก คือหอพัก ให้มีหอพักควบคุมดูแลและให้การบริการทางการศึกษาแก่ผู้รับทุนการศึกษา ซึ่งศึกษาอยู่ในสังกัดของเรา

๒. ควบคุมดูแลผู้รับทุนการศึกษาทั้งในด้านการศึกษา และความประพฤติ

๓. จัดกิจกรรมพิเศษเสริมเพิ่มเติม ให้นักเรียนเหล่านี้ได้มีอาชีพติดตัว เช่นการปลูกผัก ปลูกพืชสวนครัว การเลี้ยงสัตว์ และกิจกรรมด้านประดิษฐ์เหล่านี้เป็นต้น เพื่อให้รู้จักผลิตสิ่งตางๆ เป็นอาชีพต่อไปในอนาคต หรือให้ผลิตสิ่งที่เป็นส่วนประกอบอาหารให้รู้จักประกอบรับประทานเองเป็นต้น

๔ นอกจากนั้นเราก็บริหารเงินทุนการศึกษาในส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษาส่วนตัวของผู้รับทุนนะครับ นอกจากการบริหารด้านเงินทุนแล้ว ก็จะมีการประเมินผลการเรียนของผู้รับทุนการศึกษาให้กอง

บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนทราบในแต่ละปีการศึกษา เพื่อกราบ-ทูลสมเด็จพระเทพฯ ในโอกาสต่อไป นอกจากนั้นจะมีรายงานความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในการดำเนินงานให้กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไปด้วยเช่นกัน เหล่านี้เป็นภาระและหน้าที่กรมสามัญศึกษากำลังทำอยู่ครับ

บรรยาย (อรุณี) จากการที่กรมสามัญศึกษาได้รับผิดชอบโครงการนักเรียนในพระราชานุเคราะห์ จนถึงบัดนี้นะคะ มีความก้าวหน้าไปอย่างไรบ้างแล้ว และโดยเฉพาะ ในปีการศึกษา ๒๕๓๗ ที่จะถึงนี้มีนักเรียนทุนที่ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กี่คนคะ

นายบรรจง ครับ ขอกราบเรียนเป็นลำดับดังนี้ ดังที่เรียนให้ทราบแล้วว่าเราเริ่มดำเนินการเรื่องนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ถึง ๒๕๓๓ มีเด็กเข้ามาเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ถึง ๘๙ คน และมีเด็กต้องออกกลางคันเพียงคนเดียวเท่านั้น นักเรียนใน ๓ ปีนั้นจบออกมา ๘๘ คน เกือบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ นักเรียนเหล่านี้ขณะนี้กำลังเรียนต่ออยู่ในระดับ ม.ปลาย ของกรมสามัญศึกษาและกรมอาชีวศึกษาซึ่งหมายความว่าเรียนต่อทั้งสายสามัญและสายอาชีพ ส่วนนักเรียนที่เข้าเรียนปี ๒๕๓๔ มี ๕๐ คน กำลังจะจบออกมาปีนี้นะครับและปี ๒๕๓๕ มีนักเรียนเข้ามาอีก ๕๐ คน ปี ๒๕๓๖ มีนักเรียนที่มาเข้า ม.๑ จำนวน ๑๑๗ คน เพิ่มขึ้นตามลำดับและในปีใหม่นี้ ปี ๒๕๓๗ นี้นักเรียนจะเข้ามาเรียนในชั้น ม.๑ ถึง ๑๒๔ คน เพิ่มขึ้นตามลำดับสำหรับเรื่องทุนพระองค์ท่านก็พระราชทานทุนให้ เดิมทีเดียวก็ปีหนึ่งทุนละ ๔,๐๐๐ บาท ต่อมาท่านก็เพิ่มเป็น ๕,๒๐๐ บาทต่อคน ต่อปี และในปัจจุบันนี้เพิ่มให้ถึงคนละ ๘,๐๐๐ บาทต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นพระมหากรุณา-ธิคุณหาที่สุดมิได้ที่พระองค์ท่านได้มีพระเมตตาพระราชทานโอกาสให้นักเรียนยากจนอยู่ในดินแดนห่างไกลทุรกันดารได้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูงสุด ตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคลครับ

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ในโครงการ กพด. ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีนี้ เป็นงานที่ต้องดำเนินงานอย่างต่อเนื่องนะคะ เพื่อช่วยเหลือและพัฒนา

คุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสให้มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์ พร้อมที่จะเสริมสร้างสติปัญญาเพื่อการศึกษาและพัฒนาตนเองให้เป็นประโยชน์แก่สังคมต่อไป

ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร เมืองนาทรายทอง (หลัก ๒๒) กำแพงนครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
ผู้จัดรายการ
ปราณี ศรีสุกใส ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคงจะทราบกันดีว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ และทรงห่วงใยในทุกข์สุขของพสกนิกรไทยตลอดระยะเวลาเกือบ ๕๐ ปีที่ผ่านมา โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีมากกว่า ๑,๗๐๐ โครงการที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศได้เกิดขึ้นจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่พสกนิกรไทย เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และความอยู่ดีกินดีให้กับพสกนิกรชาวไทยนั่นเอง แต่ขณะนี้ พระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้พระราชทานให้กับประชาชนชาวไทยเท่านั้น พระองค์ยังได้พระราชทานให้กับประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านของเราที่มีความสนิทใกล้ชิดกันเสมือนเป็นประเทศบ้านพี่เมืองน้อง คือ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอีกด้วย นับเป็นโครงการพระราชทานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้ดำเนินการนอกประเทศเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ ซึ่งโครงการนี้ก็คือ **โครงการศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรเมืองนาทรายทอง (หลัก ๒๒) กำแพงนครเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว** ค่ะ สำหรับโครงการนี้

ได้เกิดขึ้นเมื่อไรอย่างไรนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ เลขาธิการ กปร. จะเล่าให้ฟังค่ะ

ดร.สุเมธ เบื้องหลังของโครงการนี้ก็สืบเนื่องมาจาก ฯพณฯ นายไกสอน พมวิหาร อดีตประธานประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเมื่อ ๒ ปีที่ผ่านมา ในระหว่างเยือนก็ได้เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ท่านไกสอน พมวิหาร ประทับใจในพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ ได้มีโอกาสไปเยี่ยมชมโครงการพระราชดำริ โดยเฉพาะโครงการศูนย์การศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ฯพณฯ ไกสอน ได้แสดงความสนใจเป็นอย่างมากและอยากจะได้โครงการพระราชดำริไปช่วยเหลือประเทศลาว หลังจากนั้น ฯพณฯ ไกสอนก็ได้มีสาส์นส่งมาถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวขอพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณให้จัดศูนย์บริการและพัฒนาการเกษตรที่เมืองลาว หลังจากนั้นทางสำนักงาน กปร. ก็ได้รับมอบหมายให้ประสานงานในเรื่องนี้ ก็ได้ติดต่อประสานงานทางด้านรัฐบาลลาว ผลสุดท้ายก็ได้เลือกที่ที่รัฐบาลลาวเลือกเอาไว้ที่หลักกิโลเมตรที่ ๒๒ ที่เมืองนาทรายทอง บนเส้นทางเวียงจันทน์-น้ำมุน อยู่ห่างจากนครเวียงจันทน์ ๒๒ กิโลเมตร เนื้อที่ประมาณ ๓๒๕ไร่ และบริเวณรอบๆ นั้นก็มีลำน้ำ ๒ สาย คือ ลำน้ำห้วยซั้วกับลำห้วยซอน รอบๆ อาณาบริเวณนั้นก็มีหมู่บ้านอยู่ ๕ หมู่บ้านด้วยกัน มีพลเมืองประมาณ ๔,๐๐๐ กว่าคน หลังจากได้สถานที่แล้ว เราก็วางแผนกัน ผลสุดท้ายก็ใช้ชื่อว่า **"ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร"** เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องเฉพาะหน้าปัจจุบันทันด่วนที่ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกำลังเผชิญอยู่ คือ ทำอย่างไรให้มีการพัฒนาการเกษตรที่ดีถูกต้องตามหลักวิชา และสามารถผลิตอาหารการกินต่างๆ ที่พอเพียงต่อการอุปโภคบริโภค เรามีการสำรวจเบื้องต้น มีการสำรวจดิน สำรวจแหล่งที่จะสร้างอ่างเก็บน้ำ ซึ่งเบื้องต้นคงจะเป็นอ่างเก็บน้ำห้วยซั้ว ขณะนี้บริษัทที่ปรึกษากำลังขุดเจาะพื้นที่ดูฐานราก คาดว่าคงจะดำเนินการก่อสร้างภายในปีนี้ ปีหน้าคงเก็บน้ำได้ น้ำนั้นก็จะส่งเข้ามาที่ศูนย์พัฒนาและ

บริการนี้ นอกเหนือจากนี้ก็จะส่งเข้ามาหมู่บ้านทั้ง ๕ หมู่บ้านด้วย และสถานที่ทำการจะมีอาคารที่ทำการหลังหนึ่ง ได้มีพระมหากรุณาธิคุณพระราชทานเงินจำนวน ๔.๔ ล้านบาทจากมูลนิธิชัยพัฒนา ก็ถือว่าเป็นกิจกรรมแรกของมูลนิธิที่ดำเนินการในต่างประเทศ มีการจัดสร้างตึกอาคารอำนวยการอันนี้ขึ้นมา และฝ่ายเราเองก็ได้สร้างศาลาเอนกประสงค์ ขั้นตอนต่อไปก็จะเป็นการจัดแปลงสาธิต มีบ่อปลา มีแปลงสาธิตการทำนา พืชไร่ พืชสวน การเลี้ยงสัตว์ กิจกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรจะมีการแสดงให้ดูของจริง และประชาชนใน ๕ หมู่บ้านจะเริ่มต้นก่อน และต่อไปก็จะเป็นประชาชนที่อยู่ห่างไกลออกไปสามารถเข้ามาฝึกอบรม ดังเช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาในบ้านเราที่มีอยู่ ๖ แห่ง บทบาทก็จะคล้ายกัน ก็จะเข้ามาอบรม ดังเช่น ศูนย์ศึกษาฯ เพื่อนำความรู้ต่างๆ นั้นกลับไปใช้ในหมู่บ้านของตนเอง ผมคิดว่าศูนย์นี้จะเป็นแหล่งที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างมากทีเดียวนะครับ

บรรยาย (ปราณี) จากการพระราชทานพระราชดำริเห็นชอบให้จัดตั้งศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตร ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้น วัตถุประสงค์หลักและเป้าหมายของการดำเนินการจะมีอะไรบ้าง เรามาฟังจากคำบอกเล่าของเลขาธิการ กปร. กันค่ะ

ดร.สุเมธ วัตถุประสงค์ใหญ่ๆ ก็มีอยู่ ๓ ประการด้วยกัน *ประการแรก*เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทย กับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะการพัฒนาทางด้านการเกษตรจะแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และโครงการความช่วยเหลือก็จะเป็นระบบ เป็นขบวนการยิ่งขึ้น *วัตถุประสงค์ที่สอง*เพื่อจะให้เป็นสถานที่สาธิตกิจกรรมต่างๆ ด้านการเกษตรโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมภูมิประเทศเป็นสำคัญ ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมด้านการเกษตรต่างๆ ให้แก่ราษฎรชาวลาว โดยมีการฝึกอบรมเพื่อให้ราษฎรชาวลาวนั้นได้นำความรู้วิชาการ วิทยาการต่างๆ นั้นไปประกอบอาชีพ คือ สามารถได้เรียนรู้ตัวอย่างของจริง ซึ่งจะมีการแสดงขึ้นในศูนย์ดังกล่าว และ*ประการที่สาม* ผลได้ส่วนรวมนั้นก็มุ่งส่งเสริมยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่โครงการและในพื้นที่ใกล้เคียงให้ดีขึ้นในระยะเวลาที่เร็วที่สุด ทีนี้เป้าหมายนั้นตามที่ได้กำหนดไว้คร่าวๆ

๔ ประการคือ ศูนย์ดังกล่าวนี้จะเป็นศูนย์รวมของการสาธิต และศึกษาฝึกอบรมในด้านการประกอบอาชีพให้แก่ราษฎร เราจะเน้น ทางด้านฝ่ายลาวก็เน้นเรื่องนี้ด้วย คือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะบริเวณด้านหลังโครงการออกไปนั้น จะมีบริเวณพื้นที่ป่าอยู่ก็คงจะมีการฟื้นฟูบูรณะอะไรต่างๆ แสดงให้เห็นเป็นตัวอย่าง และเป้าหมายที่สองก็คงเป็นเป้าหมายของพื้นที่เราจะมุ่งใน ๕ หมู่บ้าน มีคนอยู่ประมาณ ๔,๘๑๑ คน ให้มีลักษณะพออยู่พอกิน และหลุดพ้นจากความยากจนลักษณะคล้ายๆ กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือของเรา และเป้าหมายถัดไปก็เพื่อขยายผลไปสู่เขตพัฒนาในเขตชนบทของลาว นอกจากนั้น ก็เป็นเรื่องส่วนรวมก็แล้วแต่ทั้ง ๒ ฝ่ายจะเห็นดีเห็นชอบที่จะดำเนินการขยายผลกันอย่างไร ผมคิดว่า ทางฝ่ายไทยในส่วนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก็มีความยินดีที่จะสนองตอบทุกส่วนที่เราสามารถจะกระทำได้ครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง อีสาน*

บรรยาย (ปราณี) เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรพระราชดำริดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ก็จะต้องมีการวางแผนงาน หรือจัดกิจกรรมด้านต่างๆ ลงสู่พื้นที่โครงการด้วย ซึ่งเรื่องนี้ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. จะได้ชี้แจงให้ทราบค่ะ

ดร.สุเมธ แผนงานต่างๆ ในขณะนี้ ก็คงเป็นลักษณะแผนงานโครงสร้างพื้นฐาน ทางสำนักงานได้รับความร่วมมือจากกรม กองของประเทศไทยเราอย่างมาก ข้าราชการจากกรมป่าไม้ กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ได้ร่วมมือเดินทางไปกับเราเพื่อไปสำรวจเบื้องต้น ขณะนี้ เรื่องดินเราได้สำรวจแล้ว สถานที่ตั้งอ่าง-เก็บน้ำอยู่ในระหว่างการสำรวจ ทางด้านฝ่ายลาวเองก็ได้พัฒนาถนนหนทางเข้าไป เวลานี้ผมก็แปลกใจ ได้เดินทางไปก็ปรากฏว่าราดยางหมดแล้ว ไฟฟ้าก็ได้เดินไปแล้ว โครงการยังไม่ได้เริ่มต้น ประชาชนแถวนั้นได้รับความสุขความสบายขึ้นมาแล้ว จากบริการของฝ่ายลาวเอง การก่อสร้างอาคารสำคัญๆต่างๆ ภายในศูนย์ ขณะนี้ อาคารสร้างเสร็จขึ้นมา ๒ หลังแล้วคือ อาคารพระราชทาน ซึ่งเป็นอาคารทำการ และอีกอาคารหนึ่งเป็น

อาคารเอนกประสงค์ที่ฝ่ายรัฐบาลลาวได้สร้างขึ้นมาพร้อมๆกัน เพราะฉะนั้นระบบพื้นฐานในเบื้องต้นก็ได้เสร็จสิ้นแล้ว ในแผนงานที่สองที่สำคัญที่สุดก็คือ การพัฒนาแหล่งน้ำ เพราะว่าเมื่อดำเนินการด้านการเกษตร ถ้าไม่มีน้ำก็เป็นเรื่องที่เกือบจะเป็นไปไม่ได้ ฉะนั้นการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยซั้วพร้อมกับระบบส่งน้ำก็คงจะดำเนินการสิ้นสุดในสิ้นปีนี้ ปริมาณกักเก็บน้ำจะได้ประมาณ ๑.๘ ล้านลูกบาศก์เมตร น้ำจะท่วมพื้นที่ประมาณ ๒๕๐ ไร่ พื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ ๒,๖๖๐ ไร่ และในฤดูแล้งสามารถเลี้ยงพื้นที่ได้ประมาณ ๑,๖๐๐ ไร่ นอกนั้นภายในศูนย์จะได้รับบริการน้ำจากที่กักเก็บน้ำนี้ด้วย แผนงานถัดไปหลังจากมีน้ำแล้ว ก็คงเป็นการสาธิตด้านวิชาการเกษตรต่างๆ ในขั้นตอนนี้มีอยู่ ๕ กิจกรรม เป็นต้นว่า กิจกรรมพืชไร่ กิจกรรมพืชสวน กิจกรรมข้าว กิจกรรมหม่อนไหม และกิจกรรมทำฟาร์ม คือเราพยายามดำเนินการในลักษณะที่ฝ่ายลาวเองก็ประกอบอาชีพหรือ ดำเนินการเรื่องนั้นอยู่แล้ว เราเพียงแต่เอาเทคโนโลยีง่ายๆ ระดับชาวบ้าน ความรู้ความอ่านประสบการณ์ที่เรามีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันก็มีการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ความเห็นต่างๆ กัน

นอกนั้นก็จะมีแผนงานทางด้านพัฒนที่ดินและแผนงานอีกอย่างหนึ่งที่เราจะเริ่มดำเนินการในขณะนี้เลยคือ แผนงานปศุสัตว์ ในขณะที่น้ำยังมาไม่ถึง เรื่องพืชไร่พืชสวน หรือนาข้าวก็ต้องรอไปก่อน แต่เรื่องของสัตว์นี่ด้านโค ด้านสุกร สัตว์ปีก สามารถเข้าไปได้เลย การพัฒนาการบำรุงพันธุ์โคให้ดีขึ้น เพราะว่าปัญหาก็มีเหมือนเมืองไทย การเลี้ยงดูต่างๆ ทำให้โคตัวเล็กลงและเสียพันธุ์ไปในที่สุด เราจะเอาพ่อพันธุ์ไปผสมเพื่อทำให้พันธุ์ดีขึ้น เรื่องของสุกรนั้นก็มีศูนย์บริการของลาวอยู่บริเวณใกล้เคียงอยู่แล้วเราก็จะช่วยพัฒนาให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น สัตว์อีกอย่างเช่น เป็ดเทศ ปรากฏว่าขณะนี้เป็นที่นิยมมากเพราะเลี้ยงง่ายและมีความอดทน ทนทานดี อีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องการประมงซึ่งถือว่าบ้านเมืองของเรามีความรู้ด้านนี้สูงมากทีเดียว ประมงหมู่บ้าน การเพาะขยายพันธุ์ เราจะแสดงให้ดูในศูนย์นั้นด้วยและทำการแพร่ขยายต่อไป แผนงานอีกอันหนึ่งซึ่งเป็นเรื่องใหญ่และได้ดำเนินการไปแล้วเช่นกัน คือ แผนงานการศึกษาอบรมและดูงาน เราได้นำเจ้าหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบในศูนย์นั้นเข้ามาดูงานและวิธีการบริหารของเราเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว และต่อไปนี้ก็จะมีการแลกเปลี่ยนการศึกษา

การอบรมเป็นระยะๆ ไปทีเดียว นอกนั้นก็จะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีแลกเปลี่ยนกัน ส่งเสริมพัฒนาหมู่บ้านเป้าหมาย ซึ่งเป็นลักษณะการดำเนินงานในบ้านเมืองเราด้วยเช่นกัน ผมขอเรียนย้ำในที่นี้ว่า ทางฝ่ายลาวก็มีความยินดี และเข้าร่วมงานอย่างแข็งขันมากเลยทีเดียว เรื่องนี้เราคิดว่าจะดำเนินการไปสักระยะหนึ่ง และค่อยๆชลอตัวลง เพื่อให้ฝ่ายลาวได้เข้ารับผิดชอบงานต่างๆ ด้วยตนเองอย่างเต็มที่ในระยะเวลาอันสั้นที่สุดครับ

ปราณี เท่าที่ท่านเลขาธิการ กปร. ได้พูดถึงแผนงาน หรือกิจกรรมที่จะดำเนินการหรือได้ดำเนินการไปแล้วก็จะมีลักษณะคล้ายๆ กับศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริซึ่งมีอยู่ ๖ ศูนย์ในประเทศไทย และการที่โครงการจะดำเนินการได้อย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้นั้นก็ต้องเริ่มที่การก่อสร้างอาคารที่ทำการก่อน ไม่ทราบว่าขณะนี้อาคารที่ทำการได้เสร็จเรียบร้อยแล้ว หรือยังคะ

ดร.สุเมธ เรียบร้อยแล้วครับ ในเวลา ๒ปีกิจกรรมทั้งหลายก็คงจะมีครบถ้วนสมบูรณ์ในศูนย์ดังกล่าวนี้ สำหรับอาคารอำนวยการหรืออาคารทำการนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดในตอนบ่ายวันที่ ๘ เมษายนนี้ หลังจากที่ได้เปิดสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแล้ว ประมาณบ่ายสามโมงก็จะเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปเปิด และคงเสด็จพระราชดำเนินประพาสดูสถานที่ต่างๆ ภูมิประเทศต่างๆ พร้อมๆ กันไปด้วยครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง อีสาน*

บรรยาย (ปราณี) หลังจากแผนงานหรือกิจกรรมด้านต่างๆ ได้ดำเนินการในศูนย์ดังกล่าวนี้จนครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ประโยชน์ที่ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวลาวจะได้รับจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอนดังคำยืนยันของเลขาธิการกปร. ที่ได้กล่าวว่า

ดร.สุเมธ ผมคิดว่า *โครงการนี้เป็นแหล่งรวมน้ำใจ ศูนย์รวมน้ำใจระหว่างประชาชนลาวกับประชาชนไทยทีเดียว เพราะว่าเป็นโครงการที่พระราชทานจากองค์พระประมุข และฝ่ายอดีตประธานประเทศเป็นผู้ขอมาครับ* เพราะฉะนั้น เท่าที่ผมสังเกตรู้สึกว่า *ทั้งสองฝ่ายมีความกระตือรือร้นร่วม-มือร่วมใจกันอย่างจริงจัง และทำให้สัมพันธภาพระหว่าง ๒ ประเทศนี้มีความแน่นแฟ้นขึ้น มีความลึกซึ้งมากขึ้นๆ สมกับที่เราพูดกันว่า บ้านพี่-*

เมืองน้อง เพราะทั้งสองประเทศคงยอมรับว่า เราเชื้อชาติเดียวกัน เป็นสองประเทศที่ไม่ใช้ล่ามเลย วัฒนธรรมประเพณี ภาษาพูดต่างๆนั้น ก็เหมือนกันทุกประการ อันนั้นเป็นประโยชน์สิ่งแรกที่ทั้งสองประเทศได้รับ อันที่สองคือ ความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ก็คงจะมีการแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวาง ฝ่ายลาวเองอาจจะมีประสบการณ์ในบางแง่บางมุม มีการแลกเปลี่ยนโดยใช้สถานที่ของศูนย์นั้นเป็นที่พบปะ มีการเจรจาแลกเปลี่ยน สัมมนา อบรม นี่เป็นประโยชน์ที่เห็นได้อย่างชัดเจน ประโยชน์ที่สามก็คงจะเป็นเรื่องของประชาชนโดยเฉพาะประชาชนของลาวเองก็จะได้รับการพัฒนา ได้รับการอบรม เป็นแหล่งที่จะแสวงหาความรู้อะไรต่างๆ และผมคิดว่า ศูนย์พระราชทานแห่งนี้จะเป็นศูนย์ต้นแบบ เพราะว่ารัฐบาลลาวเองก็มีเจตนารมณ์ที่จะตั้งศูนย์ในลักษณะนี้ทั้ง ๔ ทิศของประเทศเลยก็ว่าได้ เพราะฉะนั้น ศูนย์นี้ผมคิดว่าใครก็ตามหรือความช่วยเหลือจากประเทศอื่นๆ เข้ามาก็จะใช้เป็นต้นแบบ หรือเป็นแบบอย่างในการดำเนินการได้ เพราะฉะนั้น ในสิ่งต่างๆเหล่านี้ก็ได้เกิดขึ้นแล้ว และคงจะเกิดขึ้นมากขึ้นๆ ตามลำดับในอนาคตข้างหน้าครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งเองว่า ***"ในขณะนี้บ้านเมืองของเราเจริญก้าวหน้าไปมากแล้ว ก็คงจะเป็นหน้าที่ของเราที่จะเข้าไปช่วยเหลือประเทศ อย่างน้อยเพื่อนบ้านของเรานั้นให้มีความเจริญก้าวหน้าไป เมื่อทุกคนมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกันแล้ว เราก็จะอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก"***

เพลงคั่น *เพลงกษัตริย์-เกษตร*

บรรยาย (ปราณี) ด้วยพระบารมีอันสูงส่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานความช่วยเหลือประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งเปรียบเสมือนบ้านพี่เมืองน้อง ดังนั้น ศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรนี้จึงเป็นสัญลักษณ์แห่งไมตรีจิตมิตรภาพในฐานะบ้านพี่เมืองน้อง ตลอดจนความร่วมมืออันดีระหว่างราชอาณาจักรไทย กับ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไปตราบนานเท่านานชั่วลูกชั่วหลาน

เพลง *อันความกรุณาปราณี.....*

โครงการพระราชดำริ
ฝนหลวง

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
นายเสน่ห์ วาฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักงานฝนหลวงนและการบินเกษตร
ผู้จัดรายการ
พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (พัชรินทร์) ในการเสด็จเยี่ยมราษฎรทั่วประเทศอย่างสม่ำเสมอตลอดมานับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติตราบจนทุกวันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพบเห็นท้องถิ่นหลายๆ แห่ง ประสบปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และทำการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูการเพาะปลูก เกษตรกรจะประสบความเดือดร้อนทุกข์ยากมาก เนื่องจากบางครั้งฝนได้ทิ้งช่วงนาน ซึ่งภาวะฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วงในแต่ละครั้งแต่ละปีได้สร้างความเดือดร้อนและสูญเสียแก่เกษตรกรเป็นอย่างมาก

ด้วยสายตาพระเนตรที่ยาวไกล และพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเล็งเห็นความทุกข์ยากเดือดร้อนของพสกนิกร ที่ประสบปัญหาภาวะแห้งแล้งขาดแคลนน้ำ ซึ่งนับวันจะทวีและมีแนวโน้มรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะประเทศไทยมักจะเกิดการแปรปรวนของดินฟ้าอากาศเช่นนี้อยู่เสมอ พระองค์จึงทรงมีพระราชดำริให้นำเอาเทคโนโลยีหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาช่วยในการที่จะนำเอาน้ำในบรรยากาศมาใช้ประโยชน์ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของเกษตรกรและประชาชนคนไทย **ฝนหลวง...ฝนของในหลวง** ฝนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานให้กับพสกนิกรของพระองค์ จึงเกิดขึ้น ดังที่นายเสน่ห์ วาฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เล่าให้ฟังว่า

นายเสน่ห์ **โครงการพระราชดำริฝนหลวง** ได้ถือกำเนิดมาได้เมื่อปี พ.ศ.๒๔๙๘ ในครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จฯแปรพระราชฐานไปที่จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและก็ได้พบเห็นว่าท้องฟ้ามีเมฆมาก แต่การตกของฝนมีน้อย ทำให้ราษฎรในภาคอีสานประสบความขาดแคลนน้ำ ดังนั้นจึงได้มีพระราชดำริว่า น่าจะนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้กับสภาพภูมิประเทศกับสภาพอากาศของประเทศไทย เพื่อทำให้เกิดฝนตก เป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ได้พระราชทานแนวพระราชดำรินี้ให้กับ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล ก็ได้น้อมเกล้าฯรับพระราชดำริดังกล่าวมาศึกษาวิจัยทางด้านเอกสาร ซึ่งต้องใช้เวลานานกว่าจะสามารถดำเนินการได้ ทั้งนี้ก็เพราะว่าในช่วงนั้นเราขาดเครื่องไม้เครื่องมือที่สำคัญ คือขาดเครื่องบินที่จะใช้ปฏิบัติการทดลองในท้องฟ้า จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๑๒ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในสมัยท่านปลัดแสวง กุลทองคำ ได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมนำพระราชดำริดังกล่าว มาจัดตั้งเป็นโครงการปฏิบัติการค้นคว้าและทดลองการทำฝนเทียม และได้มอบหมายให้ ม.ร.ว.เทพฤทธิ์ เทวกุล รับผิดชอบในโครงการดังกล่าว ได้มีการศึกษาทดลองวิจัยการทำฝนในท้องฟ้าเป็นครั้งแรกประมาณเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๒ แล้วก็ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาจนกระทั่งถึงปี ๒๕๑๔ ก็สามารถที่จะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ดำเนินการทำฝนให้บังเกิดฝนได้ แล้วก็บังเอิญในปี ๒๕๑๔ ได้เกิดภาวะแห้งแล้งในจังหวัดพิจิตรกับนครสวรรค์ ราษฎรได้ทูลเกล้าฯถวาย ขอให้ไปดำเนินการทำฝนเทียมช่วยเหลือ ก็ได้มีการดำเนินการนำเอาโครงการทำฝนเทียมออกไปช่วยเหลือชาวนาในเขตจังหวัดพิจิตรและนครสวรรค์ครั้งแรกในเดือนกรกฎาคม ๒๕๑๔ และก็ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ เราก็ได้ใช้กรรมวิธีการทำฝนเทียมเข้าไปแก้ไขปัญหาภาวะความแห้งแล้งของเกษตรกร

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) การทำฝนหลวง เป็นการเพิ่มปริมาณฝนตก หรือเพื่อให้เกิดฝนตกกระจายอย่างสม่ำเสมอ เป็นการบรรเทาภาวะแห้งแล้งที่เกิดการขาดแคลนน้ำจากฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วง นับเป็นพระราชดำริหนึ่งที่ช่วยเหลือราษฎรในด้านน้ำอุปโภค บริโภค และการเกษตร นอกจากนั้นยังเป็นการเพิ่ม

ปริมาณน้ำให้กับแหล่งกักเก็บน้ำและพื้นที่ลุ่มรับน้ำต่างๆด้วย นายเสน่ห์ วาฤทธิ์ ผู้อำนวยการสำนักฝนหลวงและการบินเกษตร ได้เล่าให้ฟังถึงการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและประชาชนที่ประสบกับปัญหาภาวะแห้งแล้ง ดังนี้

นายเสน่ห์ การทำฝนหลวงเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในช่วงแรกๆ เราจะออกไปดำเนินการทำฝนหลวงเมื่อมีการร้องเรียนจากราษฎรหรือจากเกษตรกรผ่านทางเกษตรจังหวัด หรือผ่านทาง ส.ส. แต่ในช่วงหลังเราได้จัดตั้งเป็นโครงการหรือเป็นแบบปฏิบัติงานประจำปี กำหนดว่าในช่วงระยะเวลาไหนเราจะต้องออกไปในพื้นที่ใด ยกตัวอย่างเช่น ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคมเราต้องออกไปดำเนินการทำฝนช่วยเกษตรกรในจังหวัดภาคตะวันออกเพื่อช่วยเหลือสวนผลไม้ อันนี้เราออกไปประจำทุกปี ตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันเราออกไปในช่วงนี้ทุกปี อันนี้เรากำหนดเป็นแผนที่แน่นอน แต่ก็ยังมีอีกแผนหนึ่งก็คือเป็นแผนที่จะปฏิบัติตามการร้องเรียนของราษฎร ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพื้นที่ทางภาคใต้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าทางจังหวัดภาคใต้ส่วนใหญ่จะมีฝนค่อนข้างจะหนาแน่นและก็เพียงพอ

พัชรินทร์ แล้วทางภาคอีสานล่ะคะ

นายเสน่ห์ สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานบ้านเรานั้น ได้มีการดำเนินการทำฝนเทียมตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา แล้วก็การออกไปในช่วงแรกๆ นั้น ก็หมายความว่าออกไปเมื่อมีการร้องเรียน เราออกไปทำพอทำคลี่คลายแล้วเราก็ย้าย เนื่องจากจำนวนคณะปฏิบัติการเรามีน้อย จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งเป็นการเริ่มต้น ก่อนที่จะเริ่มต้นของโครงการอีสานเขียว เนื่องจากได้เกิดภาวะแห้งแล้งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรุนแรง และก็ได้มีพระราชกระแสกับ ผบ.ทบ. คือ พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ในช่วงนั้น ให้นำเอากรรมวิธีการทำฝนหลวงเข้าไปดำเนินการแก้ไขภาวะแห้งแล้งด้วย ก็ได้มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักงานปฏิบัติการฝนหลวงในขณะนั้น กับเหล่าทัพ เราได้ดำเนินการทำฝนในปี ๒๕๓๐ อย่างเป็นรูปธรรม สามารถที่จะทำให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปริมาณน้ำฝนสูงกว่าทุกภาค เมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ แล้วก็ตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ จนกระทั่งปี ๒๕๓๕ ก็ได้ดำเนินการใน**โครงการอีสาน**

เขียวหรือโครงการน้ำพระทัยจากในหลวง และได้นำเอากรรมวิธีการทำฝนเทียมไปช่วยเหลือในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการจัดตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงรวม ๒ฐานปฏิบัติการด้วยกัน คือที่สนามบินกองบิน ๑ จังหวัดนครราชสีมา กับที่สนามบินพาณิชย์ จังหวัดขอนแก่น อันนั้นเป็นฐานปฏิบัติการของเรา แล้วก็ในปัจจุบันนี้เราก็ได้ดำเนินการทำฝนสำหรับภาคอีสาน *เรามีเป้าหมายอยู่ ๒ ประเด็น คือในช่วงเดือนมีนาคมถึงพฤษภาคม เราจะเน้นปฏิบัติการทำฝนช่วยเหลือด้านน้ำอุปโภคบริโภคของราษฎรในภาคอีสานตอนล่างกับตอนส่วนกลางๆ* เช่นจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด แล้วก็พอใน*ช่วงเดือนพฤษภาคมไปจนถึงเดือนตุลาคมนั้น เราจะปฏิบัติการทำฝนเพื่อช่วยเหลือการเพาะปลูกหรือด้านการเกษตรกรรม ในขณะเดียวกันก็จะพยายามปฏิบัติการเพิ่มปริมาณน้ำให้กับเขื่อนเก็บกักต่างๆ* เมื่อมีการร้องเรียนหรือแจ้งความประสงค์มาอันนั้นจะเป็นเป้าหมายรองลงไป

พัชรินทร์ จากแผนปฏิบัติการที่ได้ตั้งเอาไว้ในปี ๒๕๓๗ ได้ปฏิบัติการไปแล้วในพื้นที่ของจังหวัดใดบ้างคะ

นายเสน่ห์ สำหรับปี ๒๕๓๗ นี้ มีฝนจากการเกิดภาวะแห้งแล้งในราบลุ่มเจ้าพระยา เรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงห่วงใยเป็นอันมาก และก็ได้ทรงศึกษาติดตามสภาพอากาศ และเมื่อเห็นว่าสภาพอากาศมีความเหมาะสม พระองค์ท่านได้พระราชทานข้อแนะนำให้ทางสำนักฝน-หลวงและการบินเกษตร เร่งออกไปดำเนินการทำฝนโดยเร็ว และก็ได้มีพระราชกระแสถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ด้วย ทำให้เราต้องขยับแผนปฏิบัติการซึ่งเดิมกำหนดไว้ว่าจะเริ่มปฏิบัติการในประมาณกลางเดือนมีนาคม เปลี่ยนมาเป็นต้นเดือนกุมภาพันธ์ และจากผลการดำเนินงานจากการที่พระองค์ท่านศึกษาและก็วิเคราะห์วิจัยไว้ ก็สามารถทำฝนตกได้ตามเป้าหมาย คือมีการตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงเพิ่มปริมาณน้ำให้กับลุ่มเจ้าพระยา ตั้งแต่ต้นเดือนกุมภาพันธ์ แล้วก็พอวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ เราก็ตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงที่ภาคตะวันออกอีก แล้วก็ปลายเดือนกุมภาพันธ์เราก็ไปตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงที่จังหวัดตรัง ที่จังหวัดตรังชาวกลุ่มสมาคมชาวสวนยางได้มีการร้องเรียนเพื่อให้เราไปปฏิบัติการทำฝนให้ฝนตกก่อนที่ยางจะแตกใบผลิใบแล้วก็สามารถกรีดยางได้เร็วกว่าปกติ

สำหรับในภาคอีสานนี่เราได้มีการตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม จากการปฏิบัติการฝนหลวงและการจัดตั้งคณะปฏิบัติการฝนหลวงในปี ๒๕๓๗ นี้ สามารถที่ทำให้เกิดฝนตกได้เมื่อสภาพอากาศเอื้ออำนวยให้ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในปี ๒๕๓๗ นี่ลักษณะฝนจะมาเร็วมาเร็วกว่าปกติ และเมื่อเกิดการพัดสอบของลมฝ่ายใต้กับลมตะวันออกทำให้สภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการเกิดฝนได้ดีขึ้น ดังนั้นภาวะความแห้งแล้งซึ่งเราคาดว่าจะเกิดอย่างรุนแรง ก็ได้คลี่คลายลงไป อันนี้ผมคิดว่า อาจจะเป็นพระบารมีในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยครับ

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) โครงการพระราชดำริ ฝนหลวง เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ให้ความสนพระทัย และทรงสนับสนุนในด้านต่างๆ ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบัน นอกจากนั้นแล้ว ยังได้พระราชทานคำแนะนำอยู่ตลอดเวลา

นายเสน่ห์ สำหรับโครงการพระราชดำริ ฝนหลวง นี่นะครับ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงติดตามโดยใกล้ชิดเสมอมา ทั้งนี้ก็เพราะว่าการทำฝนหลวงเป็นวิชาการที่ใหม่และก็ยังเป็นรูปธรรมที่ไม่ชัดเจน แม้ว่าขณะนี้เราจะได้รูปแบบที่จะพิสูจน์ยืนยันผลทางวิทยาศาสตร์แล้วก็ตาม และนอกจากนี้ เพื่อให้เป็นกำลังใจแก่นักวิชาการ และก็เป็นการส่งเสริมให้มีการนำเอากรรมวิธีการทำฝนหลวงเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการทรัพยากรน้ำของชาติซึ่งเป็นเป้าหมายหลัก หรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญของโครงการพระราชดำริฝนหลวง เราจะเห็นได้ชัดเจนที่สุดว่าพระองค์ได้ทรงติดตามพระราชดำรินี้โดยใกล้ชิดเสมอมา อย่างเช่นในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ พระองค์ท่านได้มีพระราชกระแสผ่าน พลเอกเทียนชัย จันมุกดา รองสมุหราชองครักษ์ ถึงกระผมว่า ขณะนี้สภาพอากาศได้เอื้ออำนวยต่อการทำฝนแล้ว ขอให้เร่งออกไปดำเนินการทำฝนเพิ่มปริมาณน้ำให้กับเขื่อน ให้กับลุ่มน้ำเจ้าพระยา แล้วก็เพื่อให้ผลของการทำฝนได้รับความสำเร็จ พระองค์ท่านได้ทรงติดตาม และให้ทางคณะปฏิบัติการคือทางกระผมนี่ทำรายงานเป็นประจำทุกวัน และก็ทรงวินิจฉัยว่าการดำเนินงานนั้นมีการผิดพลาดอย่างไร ควรจะปรับปรุงการทำฝนหลวงอย่างไรที่จะให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็วและก็สมบูรณ์ อันนี้พระองค์ ได้มีพระราช

กระแสส่งลงมา ในครั้งหลังสุดนี้เมื่อวันที่ ๑๑ และก็วันที่ ๑๓ เมษายน พระองค์ท่านได้ส่งแฟกซ์เป็นระดับลมชั้นบน ว่าสภาพอากาศเหมาะสม สามารถทำฝนได้ตั้งแต่กรุงเทพฯ ถึงเชียงใหม่ และก็ให้คณะปฏิบัติการฝนหลวงที่ตั้งอยู่ตามจุดต่าง ๆ เร่งเน้นขึ้นปฏิบัติการทำฝนให้บังเกิดผลอย่าละเลยตรงนี้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ได้น้ำปริมาณมาก ๆ เพียงพอสำหรับราษฎรต่อไป ซึ่งอาจจะเกิดฝนทิ้งช่วงอีกก็ได้ในช่วงก่อนที่จะเข้าสู่ฤดูฝนในเดือนพฤษภาคมนี้

บรรยาย (พัชรินทร์) การทำฝนหลวง มีความยากลำบากและอุปสรรคมากมาย ซึ่งการที่จะให้เกิดผลเพื่อให้ฝนตกลงมาตามที่กำหนดตรงตามความต้องการนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างที่จะเอื้ออำนวยให้ประสบผลสำเร็จตามมุ่งหมาย โดยเฉพาะสิ่งสำคัญก็คือสภาพของดินฟ้าอากาศ

นายเสน่ห์ การทำฝนหลวงนี่ บางคนคิดว่าเมื่อขึ้นไปทำแล้วหรือเมื่อมีการก่อฝนหลวงแล้ว จะต้องได้ผลหรือจะต้องมีฝนตกลงมาทันที แต่ความจริงไม่ใช่ เพราะการทำฝนหลวงนี่เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการเกิดฝนนอกเหนือจากธรรมชาติ คือหมายความว่าโดยธรรมชาติแล้วจะต้องมีฝนอยู่บ้าง ยกตัวอย่างเช่นอย่างวันนี้ถ้าหากว่าโดยลักษณะการศึกษาวิเคราะห์แล้วว่ามีฝนอยู่ประมาณ ๑๐๐ มิลลิเมตร สมมติว่ามีฝนแล้วจะต้องมีเกิดฝนตกประมาณ ๑๐๐ มิลลิเมตรแล้วก็มีการทำฝนตามสมมติฐานหรือตามแนวความคิดของการทำฝน ก็คือจะต้องไปเพิ่มปริมาณฝนตกจาก ๑๐๐ มิลลิเมตร เป็น ๑๒๐ มิลลิเมตร คือเรากำหนดไว้ว่าจะเพิ่มปริมาณฝนทั้งด้านพื้นที่กับปริมาณ ประมาณ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้นก่อนที่เราจะขึ้นไปหรือก่อนที่เราจะวางแผนขึ้นไปปฏิบัติการทำฝนหลวงแต่ละครั้งนี่ เราจะมีการศึกษาสภาพอากาศเป็นประจำวันก็คือมีการปล่อยเครื่องมือตรวจวัดอากาศซึ่งเรียกว่าราดิโอซอล เครื่องนี้จะสามารถบอกให้เราได้ทราบถึงสภาพอากาศทั้งหมด แล้วก็เราใช้เป็นตัววิเคราะห์ประเมินผลได้ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสมอย่างไร แล้วก็ถ้าหากเราขึ้นไปทำแล้วมันจะคุ้มค่ากับการที่เราลงทุนทำหรือไม่ จากผลที่เราดำเนินการอย่างนี้ เราสามารถกล่าวได้ว่า ถ้าวันไหนเราตัดสินใจขึ้นทำงานแล้ว เราจะต้องได้ผลแน่นอน จากการสุ่มประเมินผลในช่วงนี้ เราสามารถทำให้เกิดความสำเร็จได้ไม่ต่ำกว่า ๘๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ขึ้นไป หมายความว่าใน

หนึ่งร้อยวัน ที่เราตัดสินใจขึ้นบินปฏิบัติการแล้ว จะต้องมีฝนตกตรงตามที่เรากำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า ๙๐ วันขึ้นไป

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) โครงการพระราชดำริ ฝนหลวง นับเป็นโครงการพระราชดำริอีกโครงการหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงช่วยเหลือพสกนิกรของพระองค์ อย่างต่อเนื่อง..ถาวร..ตลอดไป นับเป็นประโยชน์อย่างใหญ่-หลวงยิ่งนัก และที่สำคัญ ยังทรงได้ให้ข้อคิดเตือนใจไว้ว่า ***"ความพร้อมจะทำให้เกิดผลสำเร็จในการปฏิบัติการฝนหลวง"***

โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ประธานคณะกรรมการบริหารโครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติฯ
ผู้จัดรายการ
อรุณี แดงพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ ศุภมงคลวโรกาส วันฉัตรมงคลได้เวียนมาบรรจบอีกครั้งหนึ่ง ปีนี้นับเป็นขวบปีที่ ๔๓ นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับพระบรมราชาภิเษกเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ แต่ถ้าหากนับตั้งแต่วันที่ขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๘๙ จะครบ ๕๐ ปี แห่งการครองราชย์ในปี ๒๕๓๙ เป็นมหามงคลสมัยที่พสกนิกรชาวไทยจะได้ปลื้มปิติยินดีกันอีกครั้งหนึ่งในวโรกาสที่สำคัญที่ต้องบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ชาติไทยนี้ ทางรัฐบาลภาคเอกชน และประชาชนต่างร่วมใจกันจัดโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติขึ้น มีที่มาดังที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ คุณสุเทพ เทือกสุบรรณ ในฐานะประธานคณะกรรมการบริหารโครงการฯ จะเล่าสู่ท่านผู้ฟังค่ะ

นายสุเทพ ผมจะขออนุญาตกราบเรียนอย่างนี้ครับว่า **โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสที่ทรงครองราชย์ปีที่ ๕๐** นั้น เป็นโครงการที่สืบเนื่องมาจากพระราชเสาวณีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งพระองค์ท่านได้ทรงมอบหมายให้ท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ราชเลขานุการในพระองค์ทำหนังสือถึงกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๕ เพื่อให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรีบหามาตรการหยุดยั้งการทำลายป่าและเร่งฟื้นฟูบำรุงต้นน้ำลำธาร เพราะว่าปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำนั้น

จะกลายเป็นปัญหาใหญ่หลวงของชาติที่จะต้องจัดการแก้ไขอย่างรีบด่วนที่สุด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ได้มาประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อหาแนวทางในการที่จะปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชเสาวณีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็ได้พบความจริงว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นต้นมา พื้นที่ป่าไม้ถูกบุกรุกทำลายโดยเฉลี่ยปีหนึ่งประมาณ ๒,๗๐๐,๐๐๐ ไร่เศษ แม้ว่าในปี ๒๕๓๒ รัฐบาลจะออกกฎหมายยกเลิกสัมปทานทำไม้ทั่วประเทศแล้วก็ตาม แต่ตัวเลขการบุกรุกทำลายป่าก็ยังสูงถึงปีละประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ในช่วงปี ๒๕๓๔-๒๕๓๖ ตัวเลขการบุกรุกทำลายป่าลดลงมากนะครับแต่ก็ยังมีจำนวนถึงประมาณเกือบ ๑,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ต่อปี เมื่อไปเปรียบ-เทียบกับขีดความสามารถของกรมป่าไม้ในการปลูกป่าห่างกันมาก ตัวเลขที่ถูกทำลายกับตัวเลขที่จะปลูกป่า กรมป่าไม้ปลูกป่าได้เพียงปีละ ๑๐๐,๐๐๐ ถึง ๒๐๐,๐๐๐ ไร่เท่านั้นเองเมื่อเทียบกับจำนวนที่ถูกทำลายปีหนึ่ง ๑,๐๐๐,๐๐๐ - ๒,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ เพราะฉะนั้นการที่จะต้องฟื้นฟูบริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธารให้ทันกับความเสียหายเพื่อที่จะแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ดังกล่าวทั่วประเทศ มีความจำเป็นที่จะต้องรณรงค์ปลูกป่าขนานใหญ่และต้องทำในเวลารวดเร็ว ถ้าทำช้าก็เสียหายไปเรื่อย เราได้ออกไปสำรวจปรากฏว่าพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารที่เสียหายทั่วประเทศมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ ๘,๐๐๐,๐๐๐ ไร่ แต่ที่สำคัญจริงๆ คือพื้นที่ในบริเวณภาคเหนือซึ่งเป็นต้นแม่น้ำ ปิง วัง ยม น่าน ซึ่งเป็นสายเลือดสำคัญที่มาของแม่น้ำเจ้าพระยา และที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีประมาณ ๕,๐๐๐,๐๐๐ ไร่เศษ เราควรจะได้ทำตรงนี้ก่อนเพราะว่าการจะปลูกป่า ๕,๐๐๐,๐๐๐ ล้านไร่เศษค่อนข้างยาก

ปาริชาติ แล้วทางกระทรวงเกษตรฯได้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระองค์ท่าน บ้างไหมคะ

นายสุเทพ ตอนที่ได้รับหนังสือจากท่านผู้หญิงสุประภาดา เกษมสันต์ ก็มาคิดกันนะครับก็นำความไปปรึกษากันในคณะรัฐมนตรี ท่านนายกรัฐมนตรีก็แนะนำว่า รัฐบาลกำลังจัดทำโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่ทรงครองราชย์เป็นปีที่ ๕๐ เพราะฉะนั้นกระทรวงเกษตรฯน่าจะไปยกร่างแผนงานเพื่อที่จะปลูกป่าจำนวนมากๆ ถ้าได้ขอพระราชทานพระบารมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นหลักชัยก็จะ

สามารถที่จะระดมความช่วยเหลือจากประชาชนทุกหมู่เหล่าได้ เราจะได้ทำแผนที่จะปลูกป่าทั้งหมดในบริเวณต้นน้ำลำธาร จำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ ล้านไร่เศษนะครับ เพื่อที่จะถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัว ในปีที่ครองราชย์ ๕๐ ปี เมื่อเตรียมการกันเสร็จก็ได้มีโอกาสนำความขึ้นกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อได้ทรงทราบ เป็นที่น่าปลื้มปีติยินดีเป็นอย่างยิ่งนะครับ ในวันที่ผมและอธิบดีกรมป่าไม้ได้เข้าเฝ้ากราบบังคมทูลถวายรายงานในเรื่องนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานแนวพระราชดำริหลายประการ ที่สำคัญอย่างยิ่งท่านทรงแนะนำย้ำว่า ***ที่ดินที่จะนำมาปลูกป่าทั้ง ๕,๐๐๐,๐๐๐ ล้านไร่นี้ ต้องไม่เป็นที่ที่ราษฎรครอบครองทำกินอยู่แล้วแม้ว่าจะยังอยู่ในเขตป่าไม้ก็ตาม เพราะไม่ทรงประสงค์ให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อนกระทบกระเทือนจากโครงการที่พวกเราจะถวายพระองค์ท่าน***ทรงแนะนำต่อไปว่าการปลูกป่าควรจะปลูกจากพื้นที่บริเวณเขาสูงลงมาก่อน บริเวณพื้นที่ที่เป็นภูเขาหัวโล้นทั้งหลายสมควรที่เร่งรีบปลูกเสียก่อนแล้วก็ปลูกไล่ลงมาหาพื้นที่ราบ ที่แล้วๆมาเรามักจะปลูกป่าในพื้นราบและก็มีปัญหากับชาวบ้าน ภูเขาก็กำลังโล้นอยู่ ข้อแนะนำที่พระองค์ท่านได้พระราชทานมาอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งก็คือการปลูกป่าต้นไม้ทุกต้นต้องการน้ำ แต่ว่าในภาคเหนือ ภาคอีสาน มีบางจังหวัดที่ฝนตกน้อย เราจะไปรดน้ำต้นไม้ทุกผืนก็คงไม่ไหว ท่านจึงแนะนำว่าในภาคเหนือ ในพื้นที่บนภูเขาสามารถที่จะทำแผงดักหมอกได้โดยใช้วัสดุพื้นบ้าน เช่น ใบตองตึง ไม้ไผ่อะไรต่างๆ สานเข้าทำเป็นแผงปักไว้ที่หลุมลึกปลูกต้นไม้ตอนกลางวันก็จะต้องป้องกันแสงแดดกำบังแดดเข้าไปในตัว ตอนกลางคืนก็จะได้อาศัยให้ละอองน้ำ ไอน้ำ หมอก ต่างๆ มาเกาะและกลายเป็นหยดน้ำ ต้นไม้จะได้อาศัย ทรงแนะนำประการต่อไปว่า **การปลูกป่าไม้ไม่ใช่ปลูกป่าให้เป็นสวนป่า** ผมได้รับพระราชดำริดังนี้นะครับ และดำรัสเป็นโครงการดังนี้ เราได้จัดคัดเลือกพื้นที่ในภาคอีสานทั้งหมด ๑,๓๔๕ แปลงประมาณพื้นที่ ๕.๔ ล้านไร่เศษ เป็นต้นน้ำลำธารทั้งสิ้น และก็ได้ตั้งงบประมาณกล้าไม้ไปทั้งหมด ๔๙๐ ล้านบาท

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะนับว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่งค่ะ นับตั้งแต่เริ่มโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมานี้

ก็ได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากทุกๆ ฝ่ายและขณะนี้ก็มีการเตรียมการที่จะจัดงานวันรณรงค์โครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติขึ้นในวันที่ ๙ พฤษภาคมนี้ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

นายสุเทพ นับตั้งแต่เปิดแนะนำโครงการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคมที่ผ่านมานี้แล้วปรากฏว่ามีพี่น้องประชาชน องค์กร รัฐวิสาหกิจต่างๆได้แสดงความจำนงในการร่วมมือที่จะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการปลูกและบำรุงรักษาป่าตามโครงการที่ว่านี้ คิดเป็นเนื้อที่จำนวนทั้งหมด ๓,๐๗๑,๙๗๖ ไร่ โดยมีที่มาในลักษณะเป็นกลุ่ม มาในลักษณะบริษัทใดบริษัทหนึ่งส่วนตัวก็มีเรียกว่าได้ผลดีเกินคาดแต่เราจะจัดการรณรงค์อีกครั้งหนึ่งในวันที่ ๙ พฤษภาคม ที่จะถึงนี้นะครับ โดยมีรัฐมนตรี และเชิญบุคคลเป้าหมายที่คิดว่าจะมีส่วนในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าอยู่หัวไปร่วมงานกันในวันที่ ๙ พฤษภาคม ที่ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ ในงานวันนั้นได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในงาน เพราะเป็นงานวันรณรงค์ปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติอย่างเป็นทางการครั้งแรก ซึ่งในงานนี้จะมีการแสดงมีรายการพิเศษโดยกลุ่มดารา นักแสดงซึ่งเข้ามาช่วยโครงการทุกฝ่ายซึ่งเป็นการแสดงที่สวยงามและยิ่งใหญ่มาก จะมีการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกช่องด้วยในวันนั้น และก็ท่านนายกรัฐมนตรีจะได้เป็นผู้มอบรางวัลผู้ชนะเลิศการประกวดสื่อประเภทต่างๆ ที่เราได้จัดทำขึ้นและเวลาประมาณ ๑ ทุ่ม สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ก็เสด็จถึงศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ จะมีการพระราชทานไม้มงคลให้แก่ผู้ว่าราชการทุกจังหวัด หอการค้าจังหวัดต่างๆ ตัวแทนมูลนิธิภาคเอกชน ไปแสดงความจำนงเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายบำรุงรักษาป่าในคราวนี้ด้วยและมีการแสดงสไลด์มัลติวิชั่น ถวายสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก็จะเห็นความเป็นมาของโครงการนี้ความจำเป็นที่จะต้องมีโครงการ บทสไลด์มัลติวิชั่นนี้เป็นเรื่องที่ดีมาก องค์กรเอกชนและนักวิชาการร่วมมือกันจัดทำขึ้นมีลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหา แนวทางแก้ปัญหาในแบบไทยๆ โดยกำหนดไว้เป็นช่วงๆ ของการทำสไลด์มัลติวิชั่นนะครับ คือในช่วงแรกเป็นเรื่องของความทุกข์ แล้วก็บอกว่าเรามีความทุกข์เพราะว่าป่าถูกทำลายเกิดภาวะวิกฤติ แห้งแล้งในคลองส่งน้ำไม่มีน้ำ

ข้าวแห้งตายคานาไม่มีน้ำไหลอะไรต่างๆ แล้วก็จะมีสมุทัย ซึ่งเป็นสาเหตุของความทุกข์ที่เกิดขึ้นคือการสูญเสียป่าธรรมชาติครั้งใหญ่ในช่วงอายุที่ผ่านมาคือ ๗๐ ปีเท่านั้น เราสูญเสียป่าในประเทศไทย ๗๒ ล้านไร่อย่างนี้เป็นต้น แล้วก็มีการแสดงให้เห็นถึงนิโรธหรือแนวทางเพื่อจะดับทุกข์นี้ได้ก็คือการที่จะต้องคืนป่าธรรมชาติที่สมบูรณ์ให้กับแผ่นดินแม้ว่าจะเป็นงานที่ลำบากมากก็ตามสมควรที่เราร่วมแรงร่วมใจกันที่จะทำงานแล้วก็มีมรรคบอกไว้เสร็จว่า การที่จะทำงานนี้ให้สำเร็จนั้นก็คือ ในวโรกาสที่เป็นมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราทรงครองราชย์เป็นปีที่๕๐ ในปี ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์ที่ครองราชย์นานที่สุดกว่าพระมหากษัตริย์ใดๆ เราสมควรจะแสดงความกตัญญูกตเวทีต่อพระองค์ท่าน ร่วมใจกันปลูกป่าคืนผืนป่าให้กับแผ่นดินถวายเป็นของขวัญแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่รักยิ่งของเราในวโรกาสอันเป็นมหามงคล เพราะฉะนั้นสิ่งที่ปรากฏในสไลด์เหล่านี้นะครับเป็นเรื่องจะทำให้พี่น้องคนไทยได้รู้สึกสำนึกในความสำคัญของการที่จะเข้ามาชวยกันพื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารและร่วมกันปลูกป่าสองข้างทางหลวงแผ่นดินทุกสายในประเทศนะครับ

ผมขออนุญาตกราบเรียนว่าหลังจากงานวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๗ ผู้ที่ได้รับพระราชทานไม้มงคลไปก็จะพร้อมใจกันปลูกป่าเป็นปฐมฤกษ์ในช่วงต้นฤดูฝนตกนี้คือวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๗ เป็นวันเริ่มลงมือปลูกป่าตามโครงการนี้ซึ่งถือเป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ครั้งแรกเมื่อ ๔๘ ปีเศษที่ผ่านมา เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน เราถือเอาเป็นปฐมฤกษ์ ในการปลูกป่าตามโครงการนี้และหวังว่าคงจะเสร็จตามเป้าหมาย ๕ ล้านไร่เศษ ในบริเวณต้นน้ำลำธารที่สำคัญในวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๙ ซึ่งเป็นที่รัฐบาลได้จัดงานเฉลิมฉลองการครองราชย์ปีที่ ๕๐ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เรือนเพ็ชร ท่านรัฐมนตรีคะในการปลูกป่านี้ถ้าสมมติว่ามีการปลูกโดยเสร็จสมบูรณ์แล้ว สิ่งสำคัญคือการติดตามว่าการปลูกป่านั้นได้มีการบำรุงรักษาต้นไม้เหล่านี้อย่างไรคะ

นายสุเทพ ผมขออนุญาตกราบเรียนว่าโครงการนี้ ไม่ใช่เป็นโครงการของรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียวนะครับ เป็นโครงการร่วมกันระหว่างประชาชนองค์กรต่างๆของภาคเอกชนแล้วก็ของรัฐบาล เพราะฉะนั้นเรามีการตั้ง

คณะกรรมการร่วม ตั้งแต่กรรมการอำนวยการ กรรมการกองทุน กรรมการประชาสัมพันธ์ กรรมการบริหารโครงการ กรรมการประจำจังหวัด ซึ่งผู้แทนของเอกชนรวมอยู่ด้วยทุกคณะกรรมการและมากกว่าครึ่งเป็นเอกชน เป็นประชาชนทั่วไป ในการกำหนดแผนงานในการปลูกและบำรุงรักษานั้นเราเห็นว่าพี่น้องประชาชนที่เข้ามาร่วมโครงการผู้ที่แสดงความจำนงสามารถเลือกพื้นที่ได้ว่าเราจะปลูกที่บริเวณจังหวัดไหน ภูเขาลูกไหน แล้วก็เราต้องการให้เขาเป็นผู้ลงมือปลูกแล้วบำรุงรักษาเอง คือไปบริหารการปลูกเอง ไปจ้างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนในพื้นที่โดยรอบนั้นนะครับ ให้เป็นผู้ควบคุมเป็นโฟร์แมนเป็นคนกำกับแล้วก็ค่าแรงวันละเท่าไหร่ ปลูกกันอย่างไรก็ตกลงกับทางกรมป่าไม้ มีคู่มือให้มีเจ้าหน้าที่ป่าไม้ที่เป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการ ทางด้านการปลูกป่าเป็นที่ปรึกษาให้ทุกครั้งเมื่อปลูก ผู้ที่เข้ามาร่วมโครงการก็จะต้องช่วยดูแลรักษาอย่างน้อย ๓ ปี เพราะฉะนั้นที่ผมประกาศไปว่าค่าใช้จ่ายในการที่จะปลูกป่าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัว คราวนี้ตกประมาณไร่ละ ๓,๐๐๐ บาท นั้นเป็นราคาประมาณกลาง ถ้ามาบริหารดีก็อาจจะไม่ถึง ๓,๐๐๐ บาท ถ้าใครบริหารแล้วก็อยากจะทำให้ดีสมบูรณ์มากๆ ก็อาจจะเกินนั้นนะครับ เราก็ต้องการให้ท่านลงมือทำเองสำหรับท่านที่ไม่สะดวกที่จะลงไปปลูกเองไปกำกับการปลูกการดูแลและรักษาเองสามารถไปบริจาคเงินผ่านทางกองทุนปลูกป่าถาวรเฉลิม-พระเกียรติที่ทำเนียบรัฐบาล ท่านรองบรรญัติ บรรทัดฐาน เป็นประธาน แล้วก็ที่กองทุนเขาก็จะเปิดบัญชีท่านสามารถบริจาคได้ผ่านธนาคารทุกสาขาทุกธนาคารในประเทศไทยผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์ต่างๆ นะครับ ซึ่งก็จะประกาศให้ทราบต่อไป เราก็จะเอาเงินจากกองทุนนี้มาช่วยบริจาคให้โดยให้กองทัพภาคต่างๆ กองทัพอากาศ กองทัพเรือ ตชด. วิทยาลัย มหาวิทยาลัย องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรกุศลต่างๆ เป็นผู้รับไปบริหารการปลูกควบคุมการทำให้ ไม่ได้เอาเงินจำนวนนี้ ไม่ให้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ไปปลูกเหมือนที่แล้วมา งานนี้เจ้าหน้าที่ป่าไม้เป็นผู้สนับสนุน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือเป็นผู้ช่วยในการประสานงานไม่ลงไปทำเองอย่างที่แล้ว อยากให้พี่น้องประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม อันนี้เมื่อปลูกเสร็จแล้วนะครับดูแลไป ๓ ปีแล้ว ต้นไม้ก็ต้องโต ๑ เมตรเศษแล้ว บางต้นก็ท่วมหัว แล้วแต่ชนิดของไม้ก็มีความแข็งแรงพอสมควรถ้าไม่มีคนไปเผา ไม่มีคนไปถาง

โอกาสที่จะเป็นป่าที่สมบูรณ์ต่อไปมี ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์นะครับ แต่ว่าหลังจากที่เราได้ดูแลกันไปในระยะ ๓ ปีนี้เราถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เป็นสมบัติของแผ่นดิน ทางรัฐบาลจะตั้งงบประมาณให้กรมป่าไม้ไปประสานงานกับสมาคม ตำบล องค์กรเอกชนทั้งหลาย ในท้องถิ่นเพื่อร่วมกันดูแลรักษาต่อไป ผู้ที่ออกเงินปลูก ผู้ที่ช่วยร่วมแรงร่วมใจตั้งแต่คราวต้นก็จะได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานป่าไม้ เป็นเจ้าหน้าที่ มีอำนาจจะเข้าไปตรวจตราดูแลการทำงาน ดูแลพื้นที่ป่านี้ต่อไปนะครับ บางองค์กรเอกชนบางแห่ง ก็อาสาแล้วว่าหลัง ๓ ปีแล้วก็จะช่วยดูแลให้กองทัพภาคต่างๆ กองกำลังต่างๆ ก็เจรจากันมาเหมือนกันว่าจะช่วยดูแลให้ในพื้นที่ที่เขาตั้งที่มั่นอยู่ที่ใกล้ๆ นั้น อันนี้ผมทราบว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมก็ได้นัดหมายหน่วยที่ขึ้นกับกระทรวงกลาโหมทั้งหมดมาปรึกษาหารือกันเรื่องนี้ เพื่อรับช่วงงานนี้กันต่อไปงานที่ทำเพื่อพระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัวอย่างนี้นะครับน่าภาคภูมิใจเหลือเกินที่คนไทยทุกฝ่ายร่วมใจร่วมแรงกันเป็นอย่างดีที่สุด กระผมคิดว่าการที่เราได้ใช้ช่วงโอกาสนี้หันมาฟื้นฟูป่าก็จะเป็นนิสัยเป็นความรู้สึกที่จะติดตัวกันไป ในบรรดาพี่น้องประชาชนคนไทยอย่างกว้างขวางข้อสำคัญคือ เราต้องการให้พี่น้องประชาชนได้ตระหนักว่าป่านั้นไม่ใช่เรื่องของกรมป่าไม้แต่เพียงกรมเดียว แต่ป่าเป็นสมบัติของประชาชนทั้งประเทศเป็นเรื่องของเราทุกคนที่จะต้องช่วยกันดูแลรักษา เพราะฉะนั้นผมคิดว่าปลูกแล้วไม่มีปัญหาเรื่องการดูแลรักษาครับ

เรือนเพ็ชร ขณะนี้ไม่ทราบว่าการเตรียมพันธุ์ไม้ต่างๆ สำเร็จไปประมาณกี่เปอร์เซ็นต์แล้วคะ

นายสุเทพ ร้อยเปอร์เซ็นต์ในปีงบประมาณ ๒๕๓๗ ซึ่งเราตั้งไว้เมื่อเดือนกันยายนปีที่แล้วนะครับ เราตั้งไว้ทั้งหมด ๔๙๐ ล้านบาท เฉพาะพันธุ์กล้าไม้ประมาณ ๑๙๐ ล้านกล้า ในขณะนี้ก็ทำได้เกือบ ๒๐๐ ล้านกล้าแล้วนะครับ ที่อยู่ในขนาดที่จะปลูกได้ในฤดูฝน ส่วนที่เหลือก็กำลังทยอยก็คิดว่าในปีนี้มีกล้าเพียงพอที่จะปลูกในปีแรกซึ่งเราคิดว่าคงจะปลูกในปีนี้ประมาณ ๑,๐๓๐,๐๐๐ ไร่นะครับ แล้วก็ปีต่อไปผมได้เตรียมงบประมาณ ๒๕๓๘ - ๒๕๓๙ ไว้แล้วทั้ง ๒ ปี จะจำเพาะในคราวเดียวกันเมื่อต้นไม้โตและแข็งแรงมากยิ่งขึ้น เพราะฉะนั้นคิดว่ากล้านี้เพียงพอนะครับ

เรือนเพ็ชร ท้ายนี้นะคะไม่ทราบท่านรัฐมนตรีจะมีอะไรกล่าวเพิ่มเติมไหมคะ เพราะว่าวันที่ ๕ พฤษภาคมนี้ ก็เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ครบ ๔๘ ปี แล้วนะคะ

นายสุเทพ ก็เราถือว่าเป็นโอกาสที่ดีนะครับ ที่จะได้ทำความดีถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เป็นองค์ประมุขที่พวกเราเคารพเทิดทูนเหนือสิ่งอื่นใด แล้วก็โครงการที่เราจะทำเป็นโครงการที่ยิ่งใหญ่จริงๆ สมพระเกียรติสมกับที่เราตั้งชื่อว่า เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติ เพราะว่าไม่เคยปรากฏว่ามีประเทศไหนในโลกนี้ทำโครงการปลูกป่าทีเดียวตั้ง ๕ ล้านไร่ แล้วก็ปลูก ๒ ข้างถนน ตั้ง ๕ หมื่นกิโลเมตร คือ ๕๐ พันกิโลเมตร ก็เท่ากับ ๕๐ ปี ของการครองราชย์ ผมก็ถือโอกาสกราบเรียนเชิญชวนพี่น้องประชาชนได้เข้ามาร่วมโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในคราวนี้โดยทั่วกันไม่ว่าท่านจะมีวาระสำคัญอย่างไร วันเกิด วันครบรอบแต่งงาน หรือวันที่เป็นมงคลทั้งหลาย วันที่มีความประทับใจของท่าน ก็ได้โปรดนึกถึงโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ ท่านสามารถเข้าร่วมโครงการได้แม้ไม่สามารถจะปลูกไว้เป็น ๑๐ ไร่ เหมือนคนอื่นปลูกเพียงครึ่งไร่ปลูกเพียง ๒ ต้น ๕ ต้น ก็ส่งเงินมาบริจาคได้ที่กองทุนปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติเราจะได้ร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ในเรื่องของการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กับประเทศให้กับแผ่นดินแล้วให้กับโลกนี้ครับ

โครงการศึกษาวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
นายเอนก ก้านสังวรณ์ วิศวกรเครื่องกล กองโรงงาน กรมชลประทาน
ผู้จัดรายการ
ปราณี ศรีสุกใส ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคะ ทุกวันนี้ปัญหาที่ประเทศไทยกำลังประสบภาวะวิกฤตเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญเห็นจะได้แก่ การที่มีปริมาณน้ำเสียสูงมากจนมีสภาพมลพิษรุนแรงขึ้นทุกที สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือการที่ชุมชนเมืองต่างๆ ที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้นนั้นยังขาดระบบบำบัดน้ำเสีย และขยะมูลฝอยที่ดีที่มีประสิทธิภาพ จึงมักปล่อยน้ำเสียทิ้งลงในแม่น้ำลำธาร ทำให้เกิดปัญหานานัปการตามมา ส่วนขยะนั้นก็ยังไม่มีมาตรการที่ดีในการขจัดให้ถูกวิธี ตลอดจนการนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้งหนึ่งด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงความสำคัญของภาวะมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มีมาจากชุมชน จึงได้พระราชทานพระราชดำริให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ สำนักงาน กปร. และกรมชลประทานร่วมกันศึกษาหาวิธีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับขยะมูลฝอย น้ำเสีย และการรักษาสภาพป่าชายเลนด้วยวิธีการธรรมชาติ อันเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการ

ศึกษาวิจัย และพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามคำบอกเล่าของดร สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. ดังนี้ค่ะ

ดร.สุเมธ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในเรื่องนี้มาก และอย่างที่เรารับทราบสำหรับปัญหาเรื่องน้ำเสีย ด้วยพระปรีชาญาณที่เปี่ยมล้นด้วยพระวิริยะอุตสาหะในการแก้ไขปัญหานี้ก็ได้จารึกประวัติศาสตร์ไว้เลยว่า ***พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงออกแบบสร้างกังหัน-น้ำชัยพัฒนาซึ่งได้รับการจดทะเบียนในระดับสากล*** เป็นที่ยอมรับเป็นเครื่องในการบรรจุออกซิเจนเพื่อลดความเน่าเสียของน้ำ สำหรับเรื่องของขยะเองนั้นได้มีพระราชกระแสรับสั่งหลายครั้งหลายคราด้วยกัน โดยเฉพาะที่จังหวัดเชียงใหม่ได้ทรงเสนอแนะทางจังหวัดเมื่อหลายปีมาแล้วว่า ให้หาที่ฝังกลบด้วยวิธีการแนวใหม่ที่มีพระราชกระแส หลังจากนั้นก็ได้ทรงสนพระราชหฤทัยที่จะหาพื้นที่ชายทะเลสักแห่งหนึ่ง จะมีที่ไหนมั้ยที่จะทดลองฝึกในการฝังกลบขยะเพื่อให้ย่อยสลายไปและจะทำให้ดินเลนริมทะเลงอกออกไปด้วย แต่ผลสุดท้ายก็ปรากฏว่า ด้วยเดชะพระบารมีเราก็ได้พบที่ๆ หนึ่งประมาณ ๑,๐๐๐ ไร่ที่แหลมผักเบี้ย อยู่อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ในระหว่างช่วงนั้น เทศบาลจังหวัดเพชรบุรีก็กำลังจะพยายามขจัดน้ำเน่า เพื่อรักษาลำน้ำแม่น้ำเพชรนี้ให้ได้ เพราะฉะนั้นเมื่อประจวบเหมาะอย่างนี้แล้ว ก็เลยใช้สถานที่ที่แหลมผักเบี้ยซึ่งเป็นที่มาของโครงการ ก็เป็นจุดกำเนิดที่นั่นครับ

บรรยาย (ปราณี) หลังจากที่คณะทำงานซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. และ กรมชลประทานได้คัดเลือกพื้นที่ดำเนินโครงการที่บริเวณตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรีแล้ว ก็ได้ทำการสำรวจและศึกษาวิจัยในด้านต่างๆ ซึ่งนายเอนก ก้านสังวรณ์ วิศวกรเครื่องกล กองโรงงาน กรมชลประทาน ในฐานะที่เป็นวิศวกรออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียและขยะมูลฝอย และเป็นผู้ควบคุมโครงการนี้ได้กล่าวถึงการสำรวจการศึกษาและการวิจัยว่า

นายเอนก โครงการของเราก็เริ่มทำการสำรวจตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ประมาณต้นปีเราเริ่มสำรวจมาเรื่อยเลยเป็นการสำรวจสภาพพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นพื้นดินก็ดี สภาพชายเลนก็ดี หรือว่าน้ำทะเล หรือว่า ป่าชายเลนก็ดี เราสำรวจหมดข้อมูลพวกนี้ก็ต้องทำการเก็บรวบรวมไว้เพื่อใช้ในการศึกษาต่อไปในอนาคต

เมื่อเราสำรวจเสร็จแล้ว เราก็เอาข้อมูลจากตัวเมืองซึ่งเป็นข้อมูลที่ทางเทศบาลได้เก็บไว้ส่วนหนึ่งเกี่ยวกับด้านน้ำเสียว่า มีปริมาณเท่าไร น้ำเสียในตัวเมืองเพชรบุรีขณะนี้มีปริมาณวันละ ๔,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร แต่ในโครงการของเรา เราได้ออกแบบเผื่อเอาไว้เป็น ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เราคาดว่า ในอนาคตจากการเพิ่มขึ้น การขยายตัวของชุมชน จะทำให้เกิดปริมาณน้ำเสียเพิ่มขึ้นใน ๒๐ ปีข้างหน้าเป็นจำนวนถึง ๑๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เพราะฉะนั้น ในระบบของเรา เราจึงต้องวางแผนล่วงหน้าในการออกแบบระบบให้รับน้ำเสียจำนวนนี้ได้ ในการศึกษาวิจัย ผมขอแยกอย่างนี้ คือ ในโครงการของเรามีอยู่ด้วยกัน ๒ ส่วน คือ โครงการบำบัดน้ำเสียและโครงการกำจัดขยะมูลฝอย สำหรับ**โครงการบำบัดน้ำเสีย** เรามีอยู่ด้วยกันสำหรับการศึกษาวิจัยประมาณ ๓ ส่วน *ส่วนแรก* ก็คือบำบัดน้ำเสียโดยใช้บ่อบำบัด *ส่วนที่สอง* ก็คือ งานศึกษาวิจัยบำบัดน้ำเสียโดยใช้ป่าชายเลนเป็นตัวบำบัด และ*ส่วนที่สาม* คือ งานบำบัดน้ำเสียโดยใช้บึงวัชพืชเป็นตัวบำบัด อีกส่วนหนึ่งก็คือเป็นส่วนที่สองเป็น**โครงการกำจัดขยะมูลฝอย *เราจะใช้วิธีการแบบฝังกลบ*** แต่ตอนนี้ เราให้นักวิจัยทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยว่า รูปแบบใดจะเหมาะสม โดยตอนนี้ เราศึกษาวิจัยการนำเอาจุลินทรีย์มาใช้ในการกำจัดขยะมูลฝอย เราได้ทำการคัดเลือกสายพันธุ์จุลินทรีย์ว่ามีประเภทใดบ้างที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้เพื่อการย่อยสลายขยะให้เป็นปุ๋ยที่มีคุณภาพดีต่อไปครับ

บรรยาย (ปราณี)

สำหรับระบบบำบัดน้ำเสียที่จะนำมาใช้ในโครงการทั้ง ๓ รูปแบบ คือ ระบบบ่อบำบัดน้ำเสีย ระบบกรองน้ำเสียด้วยหญ้าและระบบบำบัดน้ำเสียโดยใช้ป่าชายเลน จะดำเนินการต่อไปอย่างไรนั้น คุณเอนก ก้านสังวรณ์ วิศวกรออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียและขยะมูลฝอยและควบคุมโครงการได้ชี้แจงว่า

นายเอนก

ทั้งสามส่วนนี้สามารถนำไปปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และสิ่งแวดล้อมในทั่วประเทศไทยได้ อย่างเช่น ในตัวอย่างเราใช้ป่าชายเลนเป็นตัวบำบัด เรากำลังศึกษาวิจัยว่า ป่าชายเลนสามารถช่วยบำบัดน้ำเสียประเภทนี้ได้ประสิทธิภาพอย่างไรบ้าง ถ้าหากได้ผลดีอยางไรแล้วเราสามารถที่จะเอาข้อมูลเหล่านี้นี่ไปปรับปรุงใช้กับสภาพพื้นที่ป่าชายเลน หรือจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าชายเลนในทั่วประเทศได้เป็นอย่างดี และอีกส่วนหนึ่ง

การบำบัดน้ำเสียโดยใช้บึงวัชพืช ส่วนนี้ประเทศไทยในขณะนี้ พื้นที่ในต่างจังหวัด จะมีปัญหาเรื่องน้ำเสียหมด สภาพการใช้บึงธรรมชาติ หรือบึงวัชพืชเห็นตัวบำบัดน้ำเสียจะมีความเหมาะสมมาก เพราะว่าในต่างจังหวัดสภาพพื้นที่เอื้ออำนวยประโยชน์ให้ทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นที่ดินราคาถูก เพราะว่าระบบบำบัดน้ำเสียต้องอาศัยที่ดินมากพอสมควร แต่ว่าอย่างไรก็แล้วแต่ ระบบบำบัดน้ำเสียโดยการใช้บึงวัชพืช เป็นระบบการบำบัดโดยการใช้ธรรมชาติ เพราะฉะนั้นธรรมชาติจะสามารถทำให้การบำบัดมีประสิทธิภาพสูงไม่เหมือนกับระบบบำบัดที่ใช้เครื่องจักรกลเข้ามาเกี่ยวข้อง เหตุผลที่มีประสิทธิภาพสูง ผมขอเรียนว่าระบบบำบัดน้ำเสียโดยใช้เครื่องเมื่อเครื่องจักรกลเกิดเสียหายจะทำให้ระบบนั้นประสิทธิภาพด้อยลง แต่ระบบบำบัดน้ำเสียโดยใช้ธรรมชาติเราไม่มีการใช้เครื่องจักรกล ธรรมชาติ สายลม แสงแดด และวัชพืช จะเป็นตัวช่วยกรอง ช่วยบำบัดสิ่งสกปรกเหล่านั้น ช่วยทำให้น้ำมีคุณภาพดี สามารถปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติได้อย่างปลอดภัยนะครับ

เพลงคั่น *เพลงสายฝน*

บรรยาย (ปราณี) หลังจากได้ศึกษาวิจัยด้านต่างๆ แล้ว ก็จะนำผลการศึกษาวิจัยมาทดลองปฏิบัติในพื้นที่โครงการตามที่ คุณเอนก ก้านสังวรณ์ จะเล่าให้ฟังกันค่ะ

นายเอนก พื้นที่โครงการแหลมผักเบี้ยเรามีอยู่ด้วยกัน ๑,๑๓๕ ไร่ เป็นพื้นที่ที่อยู่ติดชายทะเลที่ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พื้นที่ทั้งหมดตอนก่อนนี้มีอยู่ส่วนหนึ่งที่ราษฎรได้บุกรุกมาทำประโยชน์เกี่ยวกับวังกุ้ง และนาเกลือ ปัจจุบันราษฎรเหล่านั้นได้เคลื่อนย้ายออกไปหมดแล้วก็เหลือเป็นพื้นที่ร้างอยู่ไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร ทางโครงการเราก็ได้เอาพื้นที่นั้นมาพิจารณาใช้ประโยชน์ โดยวาง*ระบบบำบัดน้ำเสียทั้ง ๓ รูปแบบ ได้แก่ ระบบบ่อบำบัดน้ำเสีย ระบบโดยใช้บ่อผึ่ง ระบบโดยใช้ป่าชายเลนเป็นตัวบำบัดน้ำเสีย* และอีกส่วนหนึ่งก็คือ ระบบกำจัดขยะมูลฝอย ถ้าหากเรามาดูในระบบนี้ น้ำเสียในตัวเมืองจังหวัดเพชรบุรีทั้งหมดจะไหลลงมาที่ระบบบ่อบำบัดน้ำเสียเพื่อมาบำบัดน้ำเสีย ระบบบ่อบำบัดน้ำเสียเราสามารถออกแบบรับน้ำเสียได้ทั้งหมดอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ประชาชนบริเวณนั้นไม่ต้องเป็นห่วงเลยว่า ระบบของเราจะไม่มี

คุณภาพ เราสามารถที่จะออกแบบให้รองรับน้ำเสียทั้งหมดในเวลาอีก ๒๐ ปีข้างหน้าได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้น คุณภาพน้ำนี่เมื่อผ่านบ่อบำบัดเพียงอย่างเดียวก็สามารถปล่อยลงสู่ทะเลได้อย่างปลอดภัยแล้ว แต่อย่างไรก็แล้วแต่ เรายังมีอีก ๒ ระบบที่เรากำลังจะวิจัยเพื่อนำผลวิจัยไปใช้กับพื้นที่ต่างๆ ได้ทั่วประเทศไทย ได้แก่ระบบใช้บึงวัชพืชและส่วนหนึ่งก็ใช้ป่าชายเลน ทั้ง ๒ ระบบนี่เราจะทำการศึกษากันอย่างจริงจังว่า ผลที่ออกมาจะเป็นอย่างไร ถ้าหากได้ผลดีอย่างไรแล้ว เราก็สามารถเอาผลนี้ไปปรับปรุงใช้กับพื้นที่ทั่วๆ ไปได้เป็นอย่างดีครับ เมื่อน้ำที่ผ่านการบำบัดจนสะอาดแล้วเราจะมีขั้นตอนการกระทำน้ำให้สะอาดยิ่งขึ้น และก็นำน้ำจำนวนนั้นหลังจากผ่านการบำบัดแล้วนำกลับไปใช้ประโยชน์เพื่อการชลประทานหรือว่าไปใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคบริโภคให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้เคียงได้อีก เพราะว่าพื้นที่ใกล้เคียงบริเวณนั้นอยู่ติดทะเลเกิดการขาดแคลนน้ำจืดเป็นอย่างมาก โครงการของเรานี่ก็จะสนับสนุนตัวนำน้ำที่ผ่านตัวบำบัดให้จนเป็นน้ำสะอาดแล้วนี่เอาไปให้กับประชาชนบริเวณนั้นได้ใช้ประโยชน์อย่างจริงจังต่อไปครับ เราจะใช้วิธีการกรองๆ จนกระทั่งน้ำสะอาดแล้วถ้าจะนำไปใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคก็คงต้องมีวิธีการฆ่าเชื้อโรคขั้นสุดท้ายอีกครั้งหนึ่งครับ

ปราณี นั่นก็เป็นขั้นตอนของระบบน้ำเสีย ส่วนอีก ๒ ระบบนั้นก็คงจะต้องทำการศึกษาวิจัยต่อไป หลังจากนี้แล้วขั้นตอนต่อไปที่โครงการจะดำเนินการเป็นอย่างไรคะ

นายเอนก ขั้นตอนที่จะดำเนินการต่อไปก็คงจะเป็นการศึกษาว่า เราจะใช้พืชชนิดใดบ้างที่จะมาใช้ประโยชน์เพื่อการบำบัดน้ำเสีย เพราะว่าแต่ละพื้นที่ดินแต่ละชนิดไม่เหมือนกัน แต่ละพื้นที่ในประเทศไทยดินแต่ละชนิดหรือสภาพแวดล้อมแต่ละอย่างไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้น วิธีการของเรา เราจะดำเนินการศึกษาวิจัยจนกระทั่งได้ข้อมูลสามารถนำไปปรับปรุงใช้กับพื้นที่ได้ทั่วประเทศไทยนะครับ โครงการของเรานี่เป็นโครงการซึ่งสร้างระบบขึ้นมา ไม่ได้ทำลายป่าชายเลนเลย เราใช้พื้นที่ที่เป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่า ซึ่งเป็นพื้นที่เสื่อมโทรมอยู่แล้วนำไปใช้ประโยชน์ ในขณะเดียวกันโครงการของเรา เราก็มีการส่งเสริมให้ปลูกป่าชายเลนบริเวณแหลมผัก-เบี้ยซึ่งมีพื้นที่โล่ง พื้นที่แหลมยื่นลงไปในทะเลนี่นับเป็น ๑,๐๐๐ ไร่ เรา

จะทำการส่งเสริมให้มีการปลูกป่าชายเลนพร้อมกันนั้นจะทำการศึกษาวิจัยปลูกป่าชายเลนด้วยว่าเป็นอย่างไร และมีผลดีผลเสียยังไงต่อไปในอนาคต นอกจากนั้น โครงการของเรา เรายังจะทำการศึกษาธรรมชาติของชายเลนด้วยว่าหลังจากมีระบบบำบัดน้ำเสียแล้ว มีการปล่อยน้ำที่ผ่านการบำบัดไปแล้ว สภาพของทะเลชายเลนบริเวณนั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใดบ้าง ถ้าหากว่าไม่ดี เราจะทำการปรับปรุงจนกระทั่งให้ดี แต่ถ้าหากว่าดีแล้วก็เป็นโชคดีของประชาชนที่จะได้ใช้ระบบนี้ต่อไปอย่างครอบคลุมทั่วประเทศนะครับ คาดว่าผลที่จะออกมาจะต้องใช้ระยะเวลาประมาณ ๒ ปีที่จะสามารถนำไปใช้ได้ทั่วนะครับ

เพลงคั่น *เพลงสายฝน*

บรรยาย (ปราณี) ด้วยพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีพระราชดำรินำขบวนการธรรมชาติมาบำบัดน้ำเสีย และขยะมูลฝอยในพื้นที่โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งจะแล้วเสร็จภายในอีกประมาณ ๒ ปีข้างหน้านี้ จะเป็นแหล่งศึกษาดูงานของจังหวัดต่าง ๆ ที่มีปัญหาน้ำเสียและขยะมูลฝอยอย่างแน่นอน ดังคำยืนยันของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.ที่ได้กล่าวว่า

ดร.สุเมธ ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสียก็ตาม เรื่องขยะมูลฝอยก็ตาม พระองค์ทรงเล็งเห็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในประเทศ คือข้อจำกัดด้านงบประมาณข้อจำกัดด้านเทคนิด เพราะมีโรงขจัดน้ำเน่าน้ำเสียหลายแห่ง พอเดินไปซักพักก็หยุดเดินเพราะคนรู้เทคนิคอาจไม่มีประการหนึ่ง และประการที่สองก็จะเป็นเรื่องการเสียค่าใช้จ่ายอย่างมาก จะเห็นได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างใช้ขบวนการธรรมชาติมาปรุงแต่งมาทำการบำบัดก็จะราคาถูก ปัญหาที่เกิดขึ้นอันเดียว คือ เราต้องการพื้นที่มากพอสมควร ผมเชื่อมั่นเหลือเกินว่า ตัวอย่างที่ดำเนินการที่แหลมผักเบี้ยที่จังหวัดเพชรบุรี ถ้าหากสำเร็จขึ้นมาเป็นรูปธรรมซึ่งระยะเวลาอันใกล้นี้อีกประมาณเดือนหรือเดือนครึ่งก็จะเริ่มเดินเครื่องกันแล้ว เดินเครื่องระบบทุกอย่าง ไม่ว่าเรื่องขยะ น้ำเสีย และเมื่อจังหวัดต่าง ๆ ได้มาดูนำไปเป็นแบบอย่าง ในบางจังหวัดที่สามารถหาที่สาธารณะได้ก็จะนำเอาระบบต่าง ๆ นี้ไปใช้ได้ทันทีเลย หนึ่ง ทุ่น สองไม่ต้องการเอาใจใส่ดูแลมากนัก และสามเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพนะครับ จะมีลักษณะที่สมบูรณ์มากทีเดียว มีทั้งน้ำเน่า น้ำเสีย เรื่องขยะ ระบบนานา

ประการแสดงให้ดู รวมทั้งสิ่งที่จะตามมาก็คือ จะรักษาฟื้นฟูป่าชายเลนในบริเวณนั้นด้วย กิจกรรมทุกกิจกรรมจะมีนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยต่างๆ และหน่วยการศึกษาประจำพื้นที่ วิทยาลัยครูก็ตาม โรงเรียนต่างๆ ด้วยในจังหวัดเพชรบุรี ปรากฏว่าดีใจเป็นอย่างมากได้เข้าร่วมในขบวนการฟื้นฟู การรักษาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เกือบทุกคนในจังหวัดเพชรบุรีได้เข้ามาร่วมหมดเลยทุกสาขาอาชีพ เรารู้สึกดีใจมากและเชื่อมั่น เน้นย้ำอีกทีว่า *ภายในอีกไม่กี่เดือนข้างหน้านี้ เราจะแสดงภาพของการบริหารปัญหาสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับน้ำเสียและขยะให้ดูเป็นรูปธรรม หลังจากแสดงให้ดูแล้วเป็นที่ประจักษ์ตากันแล้ว ผมคิดว่าก็เป็นหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่รัฐบาล กระทรวง ทบวง กรมหรือแม้แต่จังหวัด หรือกลุ่มชนต่างๆ ที่จะนำไปใช้* ถ้าใครได้เห็นว่าดำเนินการได้จริงๆ ราคาถูกและดำเนินการได้โดยง่าย ผมเชื่อว่าหลายจังหวัดต้องทำตามอย่างแน่นอนที่สุดครับ

เพลงสั้น *กษัตริย์-เกษตร*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคะ ผลสำเร็จของโครงการนี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่ามหาศาลของการรู้จักเลือกใช้วิธีการในการบำบัดสภาวะแวดล้อมเป็นพิษด้วยทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นลักษณะของการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติแบบยั่งยืน ซึ่งทั้งนี้และทั้งนั้นเกิดด้วยพระวิจารณญาณอันกว้างไกลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นที่รักยิ่งของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ ผู้มิเคยหยุดนิ่งที่จะเอื้ออาทรต่ออาณาประชาราษฎร์ในทุกเมื่อค่ะ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับสิ่งแวดล้อม

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
ผู้จัดรายการ
พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (พัชรินทร์) ท่ามกลางความเจริญทางเทคโนโลยีที่เข้าไปทำให้ธรรมชาติเสื่อมสลายลงปัญหาต่างๆ ก็เกิดขึ้นซึ่งเป็นวงจรของธรรมชาติ และปัญหาหนึ่งซึ่งประสบกับหลายประเทศในโลกนี้รวมทั้งประเทศไทยด้วยก็คือ ปัญหาสิ่งแวดล้อม แต่นับเป็นโชคดีของประเทศและประชาชนคนไทยที่มี ***องค์พระประมุขของชาติ...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว...พระผู้ทรงห่วงใยเอาพระทัยใส่และทรงเห็นความเดือดร้อนของพสกนิกรของพระองค์ ที่ต้องประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมที่รุมเร้าเข้ามาอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน***

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเป็นอย่างดี ทรงพยายามช่วยเหลือโดยทรงเริ่มโครงการตามพระราชดำริต่างๆ ตั้งแต่การป้องกัน อนุรักษ์ และส่งเสริม ตลอดจนทรงติดตามอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งโครงการสำเร็จเป็นผลประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติ

ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ กปร. ได้เล่าให้ฟังถึงความสนพระทัยและการเอาพระทัยใส่ต่อสภาพแวดล้อมในประเทศไทยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ดร.สุเมธ ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมนั้น จะเห็นได้ว่าอยู่ในความสนพระทัยมาโดยตลอดเลย มีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตั้งแต่เริ่มแรกเลยมาจนกระทั่งบัดนี้นั้น ก็จะเห็นได้ว่าทรงสนพระทัยในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากและโดยตลอดมาทรงสนพระทัยในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก แล้วก็จะเห็นได้ว่าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น มีส่วนในการปรับปรุงทรัพยากรธรรมชาติอยู่ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการอนุรักษ์ดิน แหล่งน้ำ ทรัพยากรประมง ป่าชายเลน ป่าไม้ การแก้ไขปัญหาน้ำเสีย อากาศเสีย อะไรต่างๆ เหล่านี้ ก็ล้วนแล้วแต่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ทีนี้สำหรับเรื่องดินนั้นก็มีผลกระทบอยู่หลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของการตัดไม้ทำลายป่า การใช้ที่ดินอย่างขาดความระมัดระวัง ทำให้หน้าดินถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินไปในอัตราที่เร็วมาก มีปัญหาเรื่องดินเค็ม ดินเปรี้ยวแล้วก็ดินที่ไม่สามารถทำการเพาะปลูกหรือใช้ประโยชน์อะไรได้ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าปัญหาเรื่องดินนี้มีอย่างมากมาย ในเรื่องนี้ได้ทรงสนพระทัยเป็นอย่างมาก ว่าจะเป็นลักษณะการตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนาในภูมิภาคต่างๆ ก็ตาม หรือโครงการที่ทรงวางไว้ ที่กระจายไปอยู่ทั่วๆประเทศพันกว่าโครงการ จุดหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือทรงมุ่งที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหาเรื่องดินนี้เป็นหลัก นอกเหนือจากนั้นก็ทรงเน้นถึงการเกษตรแบบทดแทนวงจรธรรมชาติ โดยปลูกพืชหมุนเวียนให้ใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกและก็ปรับปรุงบำรุงดินอย่างสม่ำเสมอด้วยกันและการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อป้องกันการเสื่อมโทรมของดินอันเกิดจากการชะล้างพังทลาย ก็มีอย่างเป็นต้นว่าโครงการหลวง โครงการพัฒนาที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำในศูนย์ศึกษา แม้แต่ปัญหาเรื่องดินที่มีกรด อย่างปัญหาของพรุในภาคใต้ อย่างนี้เป็นต้น เพราะฉะนั้นจะเห็นไว้ว่าทรงศึกษาเป็นอย่างมากในเรื่องนี้ เพื่อให้มีการพื้นฟูปรับปรุงดินที่เสื่อมโทรมและดินมีปัญหานั้นสามารถทำการเพาะปลูกได้ ขอเรียนเลยว่าสำหรับในเรื่องดินนั้นมีโครงการหลายโครงการ การวิจัยและการศึกษาหลายอย่างได้ผลออกมาอย่างที่น่าดีใจเป็นอย่างยิ่ง แม้กระทั่งดินพรุซึ่งเราไม่เคยใช้ประโยชน์มาได้เลย บัดนี้ก็ใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางแล้ว แม้กระทั่งน้ำในพรุซึ่งมีการชะล้างทำความสะอาดอยู่ตลอดเวลานั้น บัดนี้ก็ทำการประมงได้ อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งแต่เดิมนั้นเมื่อปล่อยปลาลงไป

แล้วปลาก็จะเสียชีวิตไม่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างนั้นได้ เพราะฉะนั้นในส่วนนี้ก็เป็นส่วนสำคัญอันหนึ่ง

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง*

บรรยาย (พัชรินทร์) นอกเหนือจากการที่ทรงมีพระราชดำริในโครงการต่างๆ แล้ว หลายครั้งหลายหนทีเดียว ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสและพระราชดำรัสเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม อย่างเช่นเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๒ ทรงมีพระราชดำรัสที่ทรงมุ่งเน้นให้ทุกคนเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ของปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวพันกับชีวิตของเรา ซึ่งหลังจากมีพระราชดำรัสแล้ว ก็ได้มีการตื่นตัวกันมากในเรื่องของสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้น เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๖ พระองค์ก็ได้ทรงมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสถานการณ์การขาดแคลนน้ำหรือปัญหาภัยแล้งอีกด้วย ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

ดร.สุเมธ จะเห็นได้ว่ามีโครงการฟื้นฟูและอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ต้นน้ำลำธารเป็นอย่างมากเลย โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณภาคเหนือ เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งต้นชีวิตของพวกเราก็ว่าได้ เพราะว่าต้นแหล่งน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาก็มาจากในภาคเหนือเสียเป็นส่วนใหญ่ สำหรับในเรื่องนี้นั้น ก็ทรงมีโครงการที่จะปลูกป่าทดแทนเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่เสื่อมโทรม แล้วก็ไม่ใช่เป็นการปลูกเฉยๆ ทรงพระราชทานแนวพระราชดำริแนวคิดอะไรต่างๆ ซึ่งผมอยากจะใช้คำว่าแหวกแนวออกไปจากในลักษณะการทำงานปกติของหน่วยงานต่างๆ ที่ทำอยู่แล้ว เป็นต้นว่า เรื่องการปลูกป่า ทรงรับสั่งว่าให้ปลูกป่าสามอย่าง เพราะได้ทรงคำนึงถึงความจำเป็นในชีวิตของชาวบ้าน เราพูดได้ว่าอย่าตัดต้นไม้ ห้ามตัด เราพูดได้ แต่ว่าเพราะเราใช้แก๊สเป็นเชื้อเพลิงแล้ว แต่ชาวบ้านนั้นยังต้องใช้ไม้ฟืนไม้อะไรต่ออะไรอยู่ เพื่อเป็นพลังงานที่เขาแสวงหาในรอบๆ ตัวเขา เพราะฉะนั้นไม้สามอย่างนี้ก็ทรงเน้นว่านอกเหนือไปจากไม้ผลที่ปลูกไว้รับประทานแล้วก็จำหน่ายออกไปแล้ว หรือพืชผักอะไรต่างๆ แล้วก็ต้องมีไม้ใช้งาน ไม้สำหรับเชื้อเพลิงด้วย เพราะฉะนั้นไม้จะเห็นได้ว่าทรงมองภาพในลักษณะที่มนุษย์กับธรรมชาตินั้นจะต้องอยู่ร่วมกัน ไม่ใช่อนุรักษ์แล้วก็ปล่อยให้มนุษย์ตายไป หรืออะไรในทำนองนั้นก็คงจะไม่ใช่ สำหรับในเรื่องการจัดระบบชลประทาน

เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าไม้นั้น ในภาคเหนือก็จะเห็นได้อย่างชัดเจนเลย ทรงมีแนวความคิดต่างๆ นานา แล้วก็ได้แสดงไว้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จนกระทั่งเราเห็นได้ว่าไฟป่าก็หมดไป ป่าก็กลับคืนขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ป่าในศูนย์ฯ ซึ่งได้ดำเนินการอยู่ภายใต้ระบบตามแนวพระราชดำรินั้น ปรากฏว่าอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์มากแล้วก็มีการผลิแตกใบก่อนพื้นที่อื่นๆ ด้วยซ้ำไป เพราะฉะนั้นแสดงว่าแนวทางที่เราวางไว้นั้นถูกต้องแล้วไฟป่าก็เกือบจะไม่มีเลย เมื่อน้ำถูกวางระบบการบริหารเป็นอย่างดีใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ป่าได้ถูกสร้างขึ้นมา สัตว์ก็จะอยู่ได้เอง อย่างศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ซึ่งผมมักจะยกตัวอย่างขึ้นมาเสมอนั้น ปรากฏว่านกเป็ดน้ำก็ลงมาที่อ่างน้ำที่เราสร้างไว้ นี่แหละครับป่าทีละเล็กละน้อยสัตว์ป่าต่างๆ ก็กลับคืนมาสู่ในป่าที่อุดมสมบูรณ์ขึ้น เพราะฉะนั้นสองส่วนนี้ก็จะมีการสร้างความสมดุลซึ่งกันและกัน

สิ่งที่ทรงเน้นอยู่เสมอก็คงจะเป็นเรื่องน้ำ ทรงรับสั่งอยู่เสมอว่า ***น้ำคือชีวิต*** ซึ่งผมคิดว่าเป็นประโยคที่เรียบง่าย แต่ว่าสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นจริงอย่างที่ไม่มีใครปฏิเสธได้ ซึ่งปัญหาเรื่องน้ำนั้นก็เป็นที่น่าประหลาด เพราะว่าทรงทุ่มเทพระสติปัญญาทั้งหมด พระปรีชาสามารถของพระองค์นั้นแก้ไขปัญหาน้ำในทุกรูปแบบเลยก็ว่าได้ เป็นต้นว่าในระบบชลประทาน เกษตรกรอยู่ในพื้นที่แห้งแล้งขาดน้ำ ก็ทรงหาน้ำเพื่อการเกษตร น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค โดยการสร้างเขื่อน โดยการสร้างอ่างเก็บน้ำต่างๆแล้วนอกเหนือไปจากน้ำอุปโภคและบริโภค และน้ำท่วม ซึ่งจะต้องทำการแก้ไขแล้ว ตอนระยะหลังๆมานี้ ก็ทรงมองอีกแง่มุมหนึ่งของน้ำคือปัญหาเรื่องน้ำเสีย ซึ่งกระทบกระเทือนต่อสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากและทรงเห็นว่าปัญหานี้อยู่ใกล้ตัวคนเหลือเกิน เราฆ่าตัวตายกันทุกวันด้วยการกระทำของเราเอง เราระบายสิ่งโสโครกต่างๆ ลงไปในแหล่งน้ำซึ่งเป็นต้นตอของชีวิตของเรานั้น แต่ว่าสภาพต่างๆ ไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร นอกเหนือไปจากโครงการที่พระราชทานแนวพระราชดำริให้กับหน่วยราชการต่างๆ แล้วนั้น ก็ยังมีงานส่วนพระองค์ภายใต้กรอบของมูลนิธิชัยพัฒนา ซึ่งได้ทรงตั้งขึ้นเมื่อปี๒๕๓๑ อันนี้เป็นสิ่งละอันพันละน้อยที่ผมเรียนมาให้ทราบเท่านั้นเอง แต่ความจริงเมื่อจะกล่าวลึกซึ้งแล้วก็คงจะกล่าวได้มากมายก่ายกองทีเดียวว่า โครงการอันเนื่องมาจากพระราช-

ดำริหรือว่าแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนั้นมีอย่างมากมายและเกือบทุกด้านเลยนะครับ

เพลงคั่น *สิ่งแวดล้อมคือชีวิต..ขจัดมลพิษ..ชีวิตไม่ตาย*

บรรยาย (พัชรินทร์) เป็นที่ทราบกันดีว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระทัยและทรงเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่ส่งผลถึงสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของดิน น้ำ และป่าไม้ พระองค์จึงทรงมุ่งพัฒนาสภาพสิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติของประเทศที่กำลังตกอยู่ในสภาวะเสื่อมโทรมลงทุกที ที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ พระองค์ทรงมีพระบรมราโชบายให้ราษฎรเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ เพื่อให้รู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ หวงแหน และรู้จักแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

น้ำที่เหือดแห้ง ดินที่แตกระแหง ป่าไม้ที่ร่อยหรอลงไป ก็ค่อยๆ ฟื้นคืนชีวิตให้กับหมู่ปลาและสัตว์ป่าอีกครั้ง จากความตั้งพระทัยในอันที่จะขจัดปัดเปาและแก้ไขปัญหาต่างๆเหล่านั้นขององค์พระบาทสมเด็จพระ-เจ้าอยู่หัว พระองค์ผู้ทรงเป็นบิดาแห่งการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยแท้

ดร.สุเมธ *ทรงทุ่มเทเหลือเกิน ทุ่มเทที่จะทำงานให้กับประชาชนของพระองค์ท่าน ไม่ว่าจะแง่มุมไหน ทรงเสด็จฯไปทุกค่ำคืนเลยแม้กระทั่งสามทุ่มก็ยังเสด็จฯออกไปดูในพื้นที่ พระองค์ทรงรับสั่งว่าจะต้องไปสัมผัสกับสถานที่เพื่อดูว่าจะดำเนินการโครงการอย่างไร หลายครั้งหลายหนจะต้องเดินบุกป่าเข้าไป ประทับรถพระที่นั่งโดยทรงรถเองแล้วทรงขับเข้าไปในป่าในที่ทุรกันดารมากทีเดียว แล้วก็มืดค่ำดึกดื่น ได้ทรงทุ่มเทแล้วก็เหนื่อยยากครั้งละหลายๆชั่วโมงทีเดียว*ทรงยืนประทับอยู่แล้วก็มีอยู่วันหนึ่งพอกลับมา คือเสด็จฯตั้งแต่บ่ายสามโมงทรงงานอยู่ ตรวจจุดนั้นจุดนี้ แล้วก็พระราชทานพระราชดำริขึ้นมา พอมาสักประมาณสองทุ่มครึ่ง ทรงพระราช-ดำเนินมา แล้วก็ทรงบอกว่า มียาอมไหม เพราะพระสุรเสียง เสียงของพระองค์หมดแล้ว คือแหบแห้งไปหมดเพราะว่ารับสั่งพระราชทานแนวพระ-ราชดำริมาตั้งแต่บ่ายสามโมงเป็นเวลาถึงสี่-ห้าชั่วโมงติดต่อกัน พอเราได้เห็นสภาพอย่างนั้น ได้เห็นอย่างนั้น แล้วเราอดที่จะสะท้อนหัวอกไม่ได้ว่า *ทรงทุ่มเทเหลือเกิน ทรงอุทิศทุกสิ่งทุกอย่าง ความยากลำบากพระองค์*

ซึ่งเราเห็นแล้วทำให้เราคิดว่าเป็นหน้าที่ของพวกเราทุกคนคงจะต้องทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่าง จะให้ได้สักครึ่งหนึ่งของพระองค์ทำนั้นก็คงจะทำให้ชาติบ้านเมืองได้เจริญก้าวหน้าไปกว่านี้อย่างมากเลย ปัญหาทุกปัญหาก็คงอยู่ในภาวะวิสัยที่จะแก้ไขได้เป็นมั่นเลย แต่ก็ต้องการความเสียสละอย่างมากเลย ได้ทรงเสียสละแล้ว นั่นเป็นตัวอย่างอันหนึ่งเท่านั้นที่ผมหยิบยกขึ้นมา แต่พระราชอัจฉริยะต่างๆ นั้น มีอยู่อย่างมากมายทีเดียว ความทุ่มเท ความเสียสละทั้งหมดนั้นยิ่งใหญ่เกินที่จะใช้ถ้อยคำใดๆมาอธิบายได้

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗
ผู้ร่วมรายการ
นายธานินทร์ กรัยเชียร
ผู้จัดรายการ
อรุณี แดงพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

นายธานินทร์ *"พระราชปณิธานในพระองค์นี้ก็คือว่า มีพระราชประสงค์ที่จะให้* ***โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช****แต่ละแห่ง ให้บริการแก่ประชาชนในท้องถิ่นที่ตั้งอยู่และท้องถิ่นที่ใกล้เคียงอย่างดีที่สุดได้ซึ่งในการที่จะให้บริการสาธารณสุขขั้นมูลฐานอย่างดีที่สุด และมีประสิทธิภาพสูงสุด ก็จะต้องมีการปรับปรุงในเรื่องของความรู้ความสามารถ สมรรถนะของบุคลากรทุกฝ่ายแล้วก็จะต้องมีการปรับปรุง ในเรื่องของการบริหารและในทางด้านวิชาการ ให้ดีที่สุดที่จะดีได้"*

บรรยาย(อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ นั่นคือคำกล่าวของ พณฯ ท่านองคมนตรีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ประธานกรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ในโอกาสที่ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชครบ ๒๑ แห่งทั่วประเทศ แห่งสุดท้ายของการตรวจเยี่ยม คือที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชฉวาง อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๓๗ การตรวจเยี่ยมครั้งนี้เป็นการสนองพระราชดำริ และพระราโชบายของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ในฐานะองค์นายกกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ที่ทรงมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกล ได้รับการรักษาพยาบาลที่ดี มีคุณภาพรวมทั้งให้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทุกแห่งมีประสิทธิภาพในทุกๆด้าน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่โรงพยาบาลชุมชนอื่นๆ ต่อไปอีก

นายธานินทร์ และหลักการในการตรวจเยี่ยมก็คือว่า ต้องการที่จะอัญเชิญพระราชกระแสในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ที่ผมได้กล่าวในตอนแรก ไปมอบให้กับท่านผู้อำนวยการ และคณะบริหาร ซึ่งความจริงท่านก็ทราบดี แต่เป็นการย้ำพระราชประสงค์ในพระองค์อีกวาระหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็คือว่าเพื่อเสาะหาข้อเท็จจริงต่าง ๆเกี่ยวกับโรงพยาบาลแห่งนั้น รวมทั้งผลงานในการปฏิบัติว่า เป็นไปตามพระราชประสงค์เพียงใดเพื่อที่จะนำมาเป็นข้อมูลในการที่จะวางแผนระยะยาว ของโครงการโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทั้ง ๒๑ แห่ง และเพื่อจะเอาไปประกอบเป็นข้อมูลการพิจารณาแผนแม่บทของกระทรวงสาธารณสุขด้วย วัตถุประสงค์ประการสุดท้ายในการตรวจเยี่ยมก็คือเพื่อที่จะให้ขวัญกำลังใจแก่ท่านผู้อำนวยการและคณะผู้บริหารงานของโรงพยาบาลแต่ละแห่งหรือว่าข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานนั้นมีประการใด ถ้าหากว่าเราช่วยแก้ไขได้ในตอนต้นเราก็จะช่วยแก้ไข ถ้าหากว่าช่วยแก้ไขไม่ได้เราก็จะได้นำไปพิจารณาแก้ไขส่วนกลาง ยกตัวอย่างเช่นว่าโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชในแต่ละแห่ง ขาดแพทย์ ขาดพยาบาล ซึ่งไม่ใช่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเท่านั้น ที่ไหนๆ ก็เหมือนกันหมด อย่างโรงพยาบาลในกรุงเทพฯก็ขาดประมาณ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ที่นี่ก็เหมือนกัน ที่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทุกแห่ง โดยอัตราเฉลี่ยก็ขาด ๓๐ เปอร์เซ็นต์เหมือนกัน ในปัญหาที่เป็นเฉพาะหน้าที่เราแก้ไขก็คือ ทางมูลนิธิได้ขอความร่วมมือจากกระทรวงสาธารณสุขว่าในท้องถิ่น ในแต่ละแห่งที่โรงพยาบาลตั้งอยู่ ๒ คน ไปรับการฝึกอบรมวิชาการพยาบาลนะครับ แล้วก็มาตรฐานของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลโดยทั่วไป แต่ว่าเป็นคนจากทุนของโรงพยาบาลสมเด็จ-พระยุพราช เพื่อจะให้ได้พยาบาลแห่งละ ๒ คน ต่อปี นี่เป็นแผนเฉพาะหน้า แต่แผนระยะยาวเรากำลังพิจารณากันอยู่ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขว่า มูลนิธิสมเด็จพระยุพราชจะช่วยอะไรบ้าง ไม่ใช่เฉพาะแต่โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเท่านั้น แต่ส่วนรวมด้วยอีกส่วนหนึ่ง ว่าจะช่วยอะไรได้บ้าง ส่วนด้านอื่นๆ ยกตัวอย่างด้านเวชภัณฑ์ แล้วก็อาคารสถานที่ของโรงพยาบาลแต่ละแห่ง เนื่องจากเวลาตั้งแต่เริ่มจนถึงบัดนี้มันล่วงมาเป็นเวลาถึง ๑๖-๑๗ ปีแล้ว มันก็เรียกว่าชำรุดบกพร่องไปหรือว่าไปตามสภาพตามกาลเวลาเหล่านี้ ทางกระทรวงสาธารณสุขก็ได้เห็นความ

สำคัญในเรื่องของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชก็ได้ช่วยเรื่องงบประมาณตลอดมานะครับ แต่ตอนนั้นทางกระทรวงสาธารณสุขได้ช่วยกับมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชได้งบประมาณพิเศษ นอกเหนือจากงบประมาณปกติให้เป็นโรงพยาบาลชุมชนที่มีมาตรฐานสูง เพื่อจะให้บริการประชาชนได้อย่างเต็มที่

เหตุผลสำคัญ ๓ ประการในการที่ยกระดับโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชให้เป็นโรงพยาบาลชุมชนสำคัญนี่นะครับ ก็คือ*ประการแรก* เป็นการเทิดพระเกียรติ พลเอก สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร *ประการที่สอง* เพื่อที่จะให้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชแต่ละแห่งเป็นแม่ข่ายช่วยสนับสนุนโรงพยาบาลชุมชนแห่งอื่นๆ ที่อยู่ใกล้เคียง รวมทั้งสถานีอนามัย สถานพยาบาลอื่นๆของทางราชการที่มีอยู่แล้ว แต่เพื่อเพิ่มความสามารถในการสนับสนุนให้มากขึ้นนะครับ แล้วก็*ประการที่สาม*เพื่อจะให้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชแต่ละแห่ง เป็นชุมชนตัวอย่างเพื่อที่จะบุกเบิกในเรื่องอะไรซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมในด้านคุณภาพชีวิตในท้องถิ่นเราก็จะทำ เราได้รับความเอื้อเฟื้อทั้งจากกระทรวงสาธารณสุขฯพณฯ อาทิตย์ อุไรรัตน์ แล้วก็จากรัฐบาลนะครับ จากคณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในเรื่องงบประมาณพิเศษนี้ ๖๓๐ ล้านบาท ก็ได้รับการอนุมัติผ่านทางคณะรัฐมนตรี ซึ่งต่อไปก็จะเป็นการพิจารณาของรัฐสภา สำหรับเงิน ๖๓๐ ล้านบาทซึ่งเป็นงบประมาณพิเศษ ถ้ามองอีกแง่หนึ่งก็คือว่าเป็นงบประมาณต่อเนื่องผูกพันติดต่อกัน ๓ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ ต่อไปจนถึงปี ๒๕๓๙ และ ๒๕๔๐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งง่ายๆว่าโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชแต่ละแห่งจะมีงบประมาณพิเศษเพื่อจะสนับสนุนกิจการของตนเพื่อจะให้การดำเนินภารกิจของโรงพยาบาลในแง่บริการประชาชนได้สัมฤทธิ์ผลเต็มที่ ก็จะได้แห่งละ ๑๐ล้านบาทต่อปีนอกเหนืองบประมาณปกติ แต่เรื่องนี้จะสัมฤทธิ์ผลได้ก็ต่อเมื่อพระราชบัญญัติงบประมาณปี ๒๕๓๘ นะครับ ซึ่งเราก็คาดว่าทางรัฐสภาก็คงจะตระหนักในความสำคัญของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชที่ผมได้กล่าวมานี้ นี่เป็นแง่ของการดำเนินการในแง่ของมูลนิธิร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข

มองในแง่ของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเองแต่ละแห่งนะครับ ผมอยากจะกล่าวได้ว่าผมรู้สึกทึ่งและประทับใจมาก ที่ทั้งผู้อำนวยการทั้ง

๒๑ แห่ง และคณะบริหารงานมีความกระตือรือร้นและมีจิตใจที่เสียสละมุ่งประสงค์ที่จะทำทุกอย่าง ที่จะให้บริการประชาชนอย่างดีที่สุดเป็นไปตามพระราชประสงค์ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ทำได้ดีอย่างยิ่ง ทำได้ดีเกินความคาดหมาย มีโรงพยาบาลหลายแห่งนะครับ ที่ผมคิดว่าบริการเขาไม่แพ้สถานพยาบาลอีกมากในกรุงเทพฯ ทำได้ดีมากเลยครับ แล้วก็ได้รับการสนับสนุนจากทั้งประชาชนในท้องถิ่นและบริเวณใกล้เคียง และอีกสิ่งหนึ่งที่เป็นที่ประทับใจผมเป็นพิเศษนะครับ ในเมื่อย้อนหลังไปคิดถึง ก่อนที่เริ่มสร้างก็ผมกล่าวได้เต็มปากว่า ตอนนี้เป็นระยะเวลาที่ประเทศคับขันนะครับเรียกว่าบ้านเมืองอยู่ระหว่างหน้าสิ่วหน้าขวานมีการทำสงครามแย่งชิงระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนพวก ผกค. แล้วก็ฝ่ายของพวกเรากันเอง ผมก็ด้วยความประทับใจอย่างมากในตอนนั้นประชาชนยังสนับสนุนกิจการนี้ โครงการที่รัฐบาลน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร โดยที่เริ่มช่วยกันบริจาคเงินเพื่อที่จะสร้างโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช เป็นเงินทั้งหมด ในตอนนั้น ๒๐๐ ล้านบาทเศษด้วย และนอกเหนือจากนั้นยังมีผู้บริจาคที่ดินเพิ่มเติมอีกนอกเหนือจากที่ดินโรงพยาบาลแล้ว ซ้ำบางแห่งเป็นที่ดินของราชพัสดุอยู่แล้ว แต่บางแห่งไม่ใช่เป็นที่นอกเหนือจากที่ดินที่เป็นที่ตั้งโรงพยาบาล แล้วเรายังมีที่ดินที่มีผู้บริจาคอีกถึง ๔๒ แปลง ในแปลงนี้เป็นเนื้อที่ดิน ๒๐๐ กว่าไร่ ซึ่งเวลานี้เราก็กำลังดูแลรักษาเพื่อที่จะนำผลเป็นประโยชน์ตามที่ผู้บริจาคมุ่งประสงค์ในตอนแรก เราได้รับการสนับสนุนในท้องถิ่นอย่างดีที่สุด และนอกจากนั้นเรายังได้รับการประสานงานความเข้าใจอันดี และความร่วมมือกับฝ่ายจังหวัดทุกจังหวัดที่เกี่ยวข้องอย่างที่เรียกว่าไม่มีข้อบกพร่องทุกแห่ง ด้วยความจงรักภักดีในสถาบันพระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร

เพลงคั่น *เพลงวชิราลงกรณ์*

นายธานินทร์ อีกข้อหนึ่งซึ่งผมอยากจะเน้นเป็นพิเศษ ก็คือว่า เป็นพระราชประสงค์ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เหมือนกันว่าควรที่ให้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเป็นของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเอง และทำงานร่วมกันเพื่อคุณภาพของชีวิตที่ดีในท้องถิ่นนี้มีพระราชดำริว่า

โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชแต่ละแห่ง ควรจัดตั้งมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชสาขาในท้องถิ่น ให้ดีขึ้นด้วย เพื่อมาสนับสนุนกิจการและภารกิจของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชแต่ละแห่งเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชนในท้องที่บริเวณใกล้เคียงด้วย ซึ่งวันนี้โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชแต่ละแห่งรวมทั้งทางฝ่ายจังหวัดให้ความร่วมมืออย่างดีที่สุด ซึ่งผมก็คิดว่าอนาคตของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชแต่ละแห่งแจ่มใสนะครับ

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ ฯพณฯ ท่านองคมนตรีนายธานินทร์ กรัยวิเชียร ประธานกรรมการมูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ก็ได้กล่าวถึงผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานของโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ๒๑ แห่งทั่วประเทศ ให้ท่านผู้ฟังได้รับทราบไปแล้วนะคะ ขอย้อนไปเมื่อปี ๒๕๒๐ เมื่อความทราบ ฝ่าละอองพระบาทว่ารัฐบาลและประชาชนร่วมใจกันสร้างโรงพยาบาลตามท้องถิ่นทุรกันดารเพื่อน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายโดยสมเสด็จพระราชกุศลประจำ ๔ ภาค ให้ชื่อว่า *"โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช"* นั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารทรงปลื้มปีติและโสมนัสเป็นยิ่งนักทรงพระวิริยะอุตสาหะเสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ทุกแห่ง และเมื่อโรงพยาบาลสร้างสำเร็จเรียบร้อยแล้วพร้อมที่จะเปิดให้บริการแก่ประชาชนก็เสด็จพระราชดำเนินทรงตรวจเยี่ยมโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทั้ง ๔ แห่งใน ๔ ภาค

ปี ๒๕๒๙ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ได้พระราชทานพระราชดำริไว้หลายประการ เช่น ในเรื่องของการบริหารทรัพยากร การพัฒนาบุคคลากร มนุษยสัมพันธ์ และการประชาสัมพันธ์ ตลอดจนมีการสนับสนุนของภาคเอกชนเป็นต้น เพื่อให้มูลนิธิโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช กระทรวงสาธารณสุขรับใส่เกล้าใส่กระหม่อม เป็นหลักในการพัฒนาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชต่อไป อีกทั้งยังโปรดเกล้า-โปรดกระหม่อมให้หน่วยงานในพระองค์ ออกสำรวจข้อมูลของพื้นที่ทุกจังหวัดมาศึกษาข้อมูลเหล่านั้นด้วยพระองค์เอง ด้วยความเอาพระทัยใส่เป็นอย่างยิ่งและทรงมองแนวทางแก้ไขปัญหาและกำหนดวิธีการให้การช่วยเหลือ การสนับสนุนต่างๆ แล้วจึงพระราชทานพระราชดำรินั้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ ซึ่งจะได้รายงานทุกอย่างดำเนิน

ตามขั้นตอนเป็นระบบ ให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชโดยทั่วหน้า ในทุกพื้นที่ที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช เมื่อทรงตรวจเยี่ยมโรงพยาบาลพระยุพราชทั้ง ๒๑ แห่งทั่วประเทศ แม้ในวันคล้ายวันพระราชสมภพยังทรงปฏิบัติพระราชกิจ ตรวจเยี่ยมโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช ธาตุพนม อำเภอพนม จังหวัดนครพนม เพื่อทรงรับทราบปัญหาความต้องการต่าง ๆ และหาทางให้การสนับสนุนเพิ่มขีดความสามารถบริการแก่ประชาชน โดยทรงเสียสละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ซื้อเครื่องมือแพทย์พระราชทานโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชทุกแห่ง โดยพระราชทานตามความจำเป็นของโรงพยาบาลนั้นๆ สำหรับผู้ป่วยก็เสด็จเยี่ยมเป็นขวัญกำลังใจพร้อมทั้งพระราชทานของใช้จำเป็นให้ทุกราย ข้าราชการและผู้ป่วยทุกคนที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณในครั้งนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราช-กุมาร มิได้ทรงตรวจเยี่ยมโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเท่านั้น หากได้ทรงตรวจเยี่ยมการทำงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในพระองค์ ซึ่งออกให้การรักษาประชาชนทรงรับผู้ป่วยและผู้ป่วยพิการไว้ในพระราชานุเคราะห์ในทุกแห่งที่เสด็จเยี่ยม และทรงตรวจการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ที่ออกให้คำแนะนำแก่ประชาชน เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาท้องถิ่น ทรงออกเยี่ยมราษฎรเพื่อทอดพระเนตรความเป็นอยู่ ตลอดจนสภาพปัญหาในการศึกษา ปัญหาอนามัย

จะเห็นได้ว่าการเสด็จเยี่ยมทุกครั้ง ทรงมีพระเมตตา เสียสละไม่เห็นแก่ความยากลำบากทั้งหลาย เพื่อทรงเยี่ยมและช่วยประชาราษฎรอย่างใกล้ชิด แม้ขณะเสด็จเยี่ยมฝ่าสายฝนออกไปเยี่ยมประชาชนที่ตากฝนอยู่ยังความอบอุ่นและทราบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณแม้แต่คณะทูตานุทูตหลายประเทศที่ตามเสด็จยังกล่าวเป็นเสียงเดียวกันว่า**สถาบันพระมหา-กษัตริย์และประชาชนมีความผูกพันใกล้ชิดกันอย่างล้ำลึก** ประชาชนเปี่ยมล้นไปด้วยความจงรักภักดี แม้เมื่อเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมจะมีปัญหามากหลาย ผู้ป่วยมากมาย อุปกรณ์การแพทย์ขาดแคลนทรงแก้ปัญหาอย่างสุขุม ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ อุทิศพระองค์เพื่อประเทศชาติเป็นเอนกประการ ครั้งที่เสด็จกลับที่ประทับแรมทรงใช้เวลากลางคืนประชุมเจ้าหน้าที่ของพระองค์ เพื่อแก้ไขปัญหาให้

เหมาะสมยิ่งขึ้น กว่าจะได้เสวยพระกระยาหารก็ดึกมาก ทั้งๆที่ก่อนเสด็จฯ ก็ทรงวางแผนก่อนแล้ว ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของพระบรมราชชนกนาถ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแท้จริงเป็นเนืองนิจ ยังความปลาบปลื้มตื้นตันแก่พสกนิกรทั้งหลายเป็นยิ่งนัก แม้ยามมีพระราชภารกิจทั้งหลายก็ยังเสด็จฯออกเยี่ยมเป็นขวัญกำลังใจแก่ประชาชน จะเห็นได้จากพระอุตสาหะ ตรากตรำพระวรกายเสด็จเยี่ยมประชาชน ชุมชนแออัด และตามชนบทห่างไกลโดยสม่ำเสมอ การเสด็จเยี่ยมโรงพยาบาลสมเด็จ-พระยุพราช เป็นมิ่งขวัญกำลังใจแก่ประชาชนทุกระดับ นับเป็นพระมหา-กรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมสุดจะหาสิ่งใดมาเปรียบได้

ป่าสิริเจริญวรรษ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
ผู้จัดรายการ
ปราณี ศรีสุกใส ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

"ยิ่งมีการพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้าทางด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรมมากขึ้นเพียงใด ก็จะมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้นอย่างแน่นอน หากมิได้ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมที่ถูกทำลายลงไป ก็จะเกิดภาวะเสื่อมโทรมลงจนอาจสายเกินแก้"

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคะ กระแสพระราชดำรัสที่อัญเชิญมาข้างต้นนี้แสดงถึงแนวพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระราชหฤทัยในภาวะปัญหาสิ่งแวดล้อม อันมีสาเหตุมาจากการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง ทรงตระหนักดีว่า ภัยอันเกิดจากภาวะแวดล้อมนี้ได้ส่งผลกระทบมายังพสกนิกรของพระองค์แล้ว ผู้คนในบ้านเมืองของเรามิอาจนิ่งเฉยต่อการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือย มิรู้คุณค่าอย่างแท้จริงได้อีกแล้ว แต่ต้องร่วมมือกันพื้นพูทรัพยาการธรรมชาติที่ถูกทำลายให้กลับฟื้นคืนสู่สภาพที่ดีขึ้น นอกจากนี้ สิ่งที่สำคัญยิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล็งเห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่อำนวยประโยชน์ทั้งทางตรง และทางอ้อมแก่มนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะป่าไม้เป็นตัวแปรสำคัญยิ่งในการควบคุมสภาพดินฟ้าอากาศให้อยู่ในสภาพปกติ ช่วยในการรักษาต้นน้ำลำธาร บำรุงพันธุ์พฤกษชาติและเกื้อกูลชีวิตสัตว์ป่า รวมทั้งเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจที่มนุษย์ใฝ่หา ตลอดจนนำมาใช้เป็นวัสดุในการดำรงชีพ **"ป่าสิริเจริญวรรษ"** จึงเป็นอีกแห่งหนึ่งทีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชดำริให้พิจารณาจัดทำขึ้นในที่ดิน

จำนวน ๓๖๐ ไร่ ซึ่งมีผู้มีจิตศรัทธาได้น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายที่ดินบริเวณเขาชีโอนติดกับวัดญาณสังวราราม ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และที่สำคัญก็คือ ป่าสิริเจริญวรรษ *เป็นป่าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถเนื่องในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบในปีพุทธศักราช ๒๕๓๕* ค่ะ เรามาฟัง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือ เลขาธิการ กปร. ชี้แจงเพิ่มเติมเกี่ยวกับป่าสิริเจริญวรรษกันค่ะ

ดร.สุเมธ ***ป่าสิริเจริญวรรษ*** เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการส่วนใหญ่ คือ ***โครงการพัฒนาพื้นที่วัดญาณสังวราราม*** อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พื้นที่นี้ มีพระราชประสงค์เบื้องต้นก็คือว่า ได้ทรงมีพระราชวินิจฉัยว่าพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกนั้นมีการพัฒนาทางวัตถุกันอย่างมากมายที่เราเรียกกันว่า อิสเทิร์น ซีบอร์ด เพราะฉะนั้น เมื่อมีการพัฒนาด้านวัตถุสิ่งก่อสร้างเกิดขึ้นอย่างมากมายปัญหาทางด้านสังคม ด้านจิตใจก็จะเกิดขึ้นอย่างมากมายเช่นกัน จึงมีพระราชประสงค์อยากจะเห็นทางโครงการพัฒนาพื้นที่วัดญาณสังวราราม เป็นพื้นที่ที่สามารถมาพักผ่อนหย่อนใจ มาหาธรรมะ มาหาความสงบได้ในพื้นที่วัดญาณสังวราราม ก็ได้ดำเนินงานไปอย่างมากมายแล้ว บังเอิญว่าเมื่อ ๓-๔ ปีที่แล้วมีผู้มีจิตศรัทธาน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายที่ดินรวมทั้งหมดประมาณ ๓๖๐ ไร่ และเผอิญพื้นที่นั้นมีโครงสร้างของป่ามาแต่เดิมอยู่แล้ว ก็เลยมีพระราชประสงค์ว่านอกเหนือจากที่มีกิจกรรมต่างๆแสดงไว้ในวัดญาณสังวรารามแล้ว พื้นที่นี้ไม่มีสิ่งปลูกสร้างอะไรเลย น่าที่จะสร้างเป็นป่าธรรมชาติขึ้นมา ด้วยเหตุนี้จึงมีพระราชกระแสว่าสำหรับพื้นที่ตรงนี้ให้สร้างเป็นป่าสิริเจริญวรรษ และเนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถเจริญพระชนมพรรษา ๖๐ พรรษาพอดี ก็เลยเป็นป่าที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถในวโรกาสครบ ๖๐ พรรษา ดังนั้นจึงเป็นที่มาของ ป่าสิริเจริญวรรษ ครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง*

บรรยาย (ปราณี) จากสภาพเดิมของพื้นที่ ๓๖๐ ไร่แห่งนี้มีความแห้งแล้งมาก เนื่องจากขาดการดูแล เป็นพื้นที่ที่เสื่อมสภาพทรุดโทรม ไม่มีต้นไม้ขึ้น

ปกคลุมผิวดิน ตลอดจนมีปัญหาการพังทลายของดินอย่างรุนแรง และประกอบกับเป็นพื้นที่บนเนินเขาสูง ทำให้ขาดแคลนน้ำเป็นอย่างมาก รวมทั้งมีวัชพืชขึ้นหนาแน่นบางแห่ง ซึ่งยากต่อการทำลายวัชพืชเหล่านี้ ดังนั้น นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ เป็นต้นมา สำนักงานเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จึงได้จัดทำแผนการฟื้นฟูปรับปรุงป่าสิริเจริญวรรษเป็นระยะเวลาดำเนินการ ๑๐ ปี คือ ระหว่างปีพุทธศักราช ๒๕๓๔-๒๕๔๓ ตามพระราชประสงค์ ซึ่งเลขาธิการ กปร. ได้กล่าวถึงพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัวที่มีต่อการพัฒนาป่าแห่งนี้ว่า

ดร.สุเมธ ผมอยากจะเรียนให้ทราบถึงพระราชกระแสโดยตรงเลยนะครับ คือ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๓๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำริให้มูลนิธิชัยพัฒนา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำป่าสิริเจริญวรรษขึ้น และทรงมีพระราชกระแสอย่างแน่ชัดดังต่อไปนี้ก็คือว่า *เพื่อเป็นการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพของธรรมชาติของป่าไว้มิให้เสื่อมโทรมและเพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาวิจัยด้านพันธุ์ไม้ ตลอดจนเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน* อันนี้เป็นพระราชกระแสโดยตรง เพราะฉะนั้น ป่าสิริเจริญวรรษในพื้นที่ ๓๖๐ ไร่ที่มีสภาพโครงสร้างเป็นป่าอยู่แล้ว ก็มีพระราชกระแสว่า ไม่ให้มีสิ่งปลูกสร้างใดๆ คืออะไรที่ไม่ใช่ธรรมชาติไม่ให้เอาเข้าไปเลย เราได้ปลูกเสริมอยู่บางส่วนประมาณ ๑๗๐ ไร่ เราก็ได้ปลูกป่าเสริมขึ้นและการปลูกป่าไม่ใช่การปลูกอย่างที่เรานิยมกันทั่วไปคือ ปลูกแบบเข้าแถวเข้าแนว ซึ่งมันไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ แต่ ณ ที่นี้ มีพระราชประสงค์ที่จะให้คงสภาพเป็นป่าอยู่ ฉะนั้น จะเป็นลักษณะป่าเบญจพรรณ ไม้เกือบ ๒๕ ชนิดที่เราลงไปมีลักษณะป่าแบบดั้งเดิมที่เกิดขึ้น นอกเหนือจากนั้นก็มีการพัฒนาแหล่งน้ำ เพราะน้ำกับป่าเป็นสิ่งที่จะต้องอยู่คู่กันเสมอ เมื่อมีการปลูกแซม มีการพัฒนาแหล่งน้ำแล้ว ทางโครงการก็ได้ทำเป็นทางเดินเล็กๆ แบบธรรมชาติเหมือนทางเดินในป่าจริงๆ มีระยะรอบแคบก็มี รอบกว้างก็มี แล้วแต่ใครจะมีแรงเดินแค่ไหน นั่นเป็นส่วนหนึ่งที่กำลังดำเนินการอยู่และใกล้จะเสร็จแล้ว อีกอย่างหนึ่งตามพระราชกระแสที่ได้รับสั่งมาคือ ให้เป็นสถานที่ศึกษาด้วย เพราะฉะนั้น แต่ละจุดๆ นั้นจะมีป้ายอธิบาย อธิบายลักษณะต่างๆของป่า เหตุการณ์ที่

เกิดขึ้นในป่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเซาะพังทลาย หรือต้นไม้ที่งอกขึ้นมา สรุปว่าเป็นวิถีชีวิตในป่าทั้งหมด ได้มีการอธิบายเป็นระยะๆ เพราะฉะนั้น ประชาชนที่เข้าไปเดินเล่นในป่านี้ นอกเหนือจากการไปพักผ่อนหย่อนใจแล้ว ยังได้ความรู้ด้วย นี่เป็นวัตถุประสงค์ที่ได้ดำเนินการมาอย่างจริงจังในปี ๒๕๓๔, ๒๕๓๕, ๒๕๓๖ และ ๒๕๓๗ ก็ ๔ ปีมาแล้ว

เวลานี้ความสมบูรณ์ได้เกิดขึ้นแล้ว และมีป้ายขนาดใหญ่ซึ่งแกะสลักอยู่บนก้อนหิน แม้แต่การหาก้อนหินทำป้ายขนาดใหญ่ซึ่งผมเข้าใจว่า เป็นป้ายหินขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย แกะสลักอย่างสวยงามเป็นก้อนหินที่มีขนาดใหญ่มาก และมีความสวยงามในตัว จะมีศาลาพักผ่อนสำหรับประชาชนที่จะไปเยือนในป่า ผมคิดว่า เมื่อเสร็จสิ้นสมบูรณ์ในเวลาข้างหน้านั้น ก็จะเป็นที่ที่เปิดให้ประชาชนได้พักผ่อนหย่อนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ผมเรียนให้ทราบตอนต้น ในซีกตะวันออกของประเทศที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมเป็นไปอย่างมากมาย จะได้มีที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ จะเข้าไปในวัดแสวงหาความสงบทางด้านธรรมะ หรือ ไปทางหลังวัดก็จะมีธรรมชาติ มีสัตว์ป่า มีสวนสัตว์เปิด หลังจากนั้นก็มี**ป่าสิริเจริญ-วรรษ** ฉะนั้น ผมคิดว่ามีความสมบูรณ์อย่างมากเลยในโครงการนี้เพื่อที่จะเป็นแหล่งที่ทุกคนสามารถมาพักผ่อนหย่อนใจ รักษาจิตให้อยู่ในความสงบได้ ไม่ต้องไปอลเวงกับโลกที่กำลังพัฒนาอย่างมากมายในขณะนี้ครับ

บรรยาย (ปราณี) นอกจากการดำเนินงานในปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ จนถึงปีพุทธศักราช ๒๕๓๗ แล้ว การพัฒนา**ป่าสิริเจริญวรรษ**ก็ได้ก้าวหน้าไปอย่างมาก แต่ในเวลาที่เหลืออยู่อีก ๖ ปี คือ จากปีพุทธศักราช ๒๕๓๘ - ปี ๒๕๔๓ ซึ่งจะครบระยะเวลาดำเนินงาน ๑๐ ปีนั้น หน่วยงานต่างๆ จะดำเนินการสิ่งใดเพิ่มเติมอีกบ้างนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้เล่าให้ฟังว่า

ดร.สุเมธ ผมคิดว่าโครงสร้างของป่านั้นมีอยู่แล้ว เพียงแต่ปลูกป่าเสริมเข้าไปที่บอกว่า ๑๐ ปีก็เพราะว่า เราต้องรอระยะเวลาต้นไม้ใหม่ที่เราปลูกเสริมเข้าไปประมาณ ๔-๕ ปีข้างหน้า ความสมบูรณ์ในทั่วทั้งพื้นที่ ๓๖๐ ไร่คงจะมี พร้อมกันนั้น เราก็กลัวเรื่องไฟป่าเหมือนกัน มีการทำแนวไฟป่าเส้นทางตรวจการระยะทางประมาณ ๓.๙ กิโลเมตร ถึงขณะนี้ กำลังดำเนินการอยู่และมีการตบแต่งทั่วไป ทางด้านหน้าอาจจะเป็นสวนหินก็ใกล้จะเสร็จแล้ว เพราะฉะนั้น ผมว่าในปลายปีนี้ ปี ๒๕๓๗ กิจกรรมหลักๆ

จะเสร็จทั้งหมด เรารอเพียงแต่ว่าให้ป่าฟื้นตัวขึ้นมาหลังจากมีการปลูกป่าเพิ่มเติมแล้ว อีก ๓-๔ ปีข้างหน้า ผมคิดว่าความสมบูรณ์ อยากพูดว่าประมาณ ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของป่า แต่พูดจริงๆ ขณะนี้ก็เข้าไปเที่ยวได้แล้ว เพราะว่าป่าเดิมมันมีอยู่แล้ว ในขั้นต่อไปอาจจะมีสัตว์เข้ามาก็ได้เพื่อให้ป่าเกิดความสมบูรณ์ขึ้นก็ได้ครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง*

บรรยาย (ปราณี) สำหรับการปลูกป่าให้มีความอุดมสมบูรณ์นั้น ความชุ่มชื้นและการรักษาหน้าดินเป็นปัจจัยที่สำคัญ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นอยู่เสมอว่า การนำหญ้าแฝกมาปลูกเสริมด้วยนั้น จะช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินได้ และยังรักษาความชุ่มชื้นให้กับผิวดินอีกด้วย การดำเนินงานในป่าสิริเจริญวรรษก็เช่นกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแนะนำให้เจ้าหน้าที่ปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการชะล้างหน้าดินที่มีอินทรีย์วัตถุอยู่ที่บริเวณขอบอ่างเก็บน้ำ ซึ่งข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ เลขาธิการ กปร. ได้กล่าวว่า

ดร.สุเมธ สำหรับหญ้าแฝกกับการปลูกป่านั้น มีพระราชกระแสรับสั่งอยู่เสมอเลย เพราะว่าการปลูกป่าจะให้มีความสมบูรณ์นั้นต้องมีความชุ่มชื้น และต้องรักษาหน้าดินที่มีประโยชน์ให้ได้ ก็มีพระราชกระแสรับสั่งกับทางหน่วยราชการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กับพวกเรา เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ในโครงการทั้งหมดว่า *"ในแต่ละแห่งที่ปลูกป่านั้นจะต้องปลูกแฝกเสริมเข้าไปด้วยพร้อมๆกัน เพื่อป้องกันการกัดเซาะพังทลาย และรักษาหน้าดินที่มีอาหารพืช พวกอินทรีย์วัตถุที่มีประโยชน์ไว้ นอกจากนั้นยังรักษาความชุ่มชื้นให้กับแผ่นดินอยู่ตลอดเวลา ต้นไม้เมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมอย่างนั้นก็จะสามารถเจริญเติบโตขึ้นได้อย่างดีทีเดียว"*

บรรยาย (ปราณี) เท่าที่ท่านผู้ฟังได้ทราบถึงการดำเนินงานในป่าสิริเจริญวรรษ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๔ เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน ก็นับว่าได้ผลความก้าวหน้าที่น่าพอใจ และตามที่ท่านเลขาธิการ กปร. ได้กล่าวไปแล้วว่า แม้จะผ่านมาเพียง ๔ ปี ยังไม่ครบ ๑๐ ปีก็ตาม เราก็สามารถจะไปเที่ยวชมป่าสิริเจริญวรรษกันได้แล้ว แต่ถ้าป่าแห่งนี้ได้ดำเนินงานจนครบระยะเวลา ๑๐ ปีจะได้ให้ประโยชน์ต่อประชาชน และส่วนรวมมากขึ้นเพียงไรนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. จะมาบอกให้เราทราบกันค่ะ

ดร.สุเมธ ผมคิดว่า แน่นอนที่สุดก็จะมีป่าที่สมบูรณ์ ถึงแม้จะเป็นป่าเล็กๆ เนื้อที่ประมาณ ๓๖๐ ไร่เท่านั้นแต่จะเป็นป่าที่สมบูรณ์ ซึ่งคนเข้าไปดูได้ เข้าไปศึกษาได้ อันนั้นเป็นประการแรก ส่วนประกอบที่สอง ความชุ่มชื้นในบริเวณนั้นก็จะมีมากขึ้น จะเห็นได้ว่า ปริมาณฝนก็ตาม ในพื้นที่ชลบุรีก็จะลดน้อยลงตามลำดับ ความแห้งแล้งมีอยู่อย่างมากมาย ต่อไปก็จะไม่เป็นเช่นนั้น ในประการที่สามอย่างที่ผมเรียนให้ทราบก็คือว่า ประชาชนสามารถมาพักผ่อนหย่อนใจ แต่อยากจะฝากไว้ตรงนี้ว่า เมื่อพระราชทานป่าให้แล้ว ธรรมชาตินั้นต้องการความทนุถนอมระวังรักษาพอสมควร ประชาชนผู้ที่มาพักผ่อนหย่อนใจนั้นต้องช่วยกันรักษาด้วย อย่าได้นำสิ่งของแปลกปลอมไปโยนใส่ป่าใส่แผ่นดินเท่ากับทำลายธรรมชาติที่เป็นสมบัติของเราเอง เพราะว่า พระองค์ท่านก็ไม่ได้ถือว่าเป็นสมบัติส่วนพระองค์เลย เมื่อทำเสร็จแล้วก็พระราชทานให้กับประชาชน ให้กับส่วนรวม ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพวกเราที่จะต้องช่วยกันระวังรักษาทนุถนอมธรรมชาติไว้ให้ได้ พลาสติกเอย โฟม อาหารการกินต่างๆ หรือสิ่งอื่นๆ ต้องระมัดระวังอย่างมาก ช่วยกันรักษาคนละไม้คนละมือ ผมคิดว่า สมบัตินี้ก็จะอยู่กับแผ่นดินนี้ไปตลอดชั่วกาลนาน แม้กระทั่ง พวกเราเอง ลูกหลานพวกเราต่อไปข้างหน้าซึ่งก็ไม่รู้ว่าจะมีป่าเที่ยวอีกหรือเปล่า อย่างน้อยที่สุด ใน ๓๖๐ ไร่นี้ก็จะดำรงไปถึงลูกหลานเหลนต่อไปอย่างไม่รู้จบครับ

เพลงคั่น *เพลงป่าลั่น*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคะ ในไม่ช้านี้ พสกนิกรชาวไทยทั่วทั้งประเทศซึ่งเป็นผู้โชคดีที่เกิดมาภายใต้พระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ของพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์นี้ จะได้มีโอกาสชื่นชมกับสวนป่าธรรมชาติที่สวยงามตระการตาแห่งใหม่ล่าสุดของประเทศไทย สิ่งที่ตรึงตราหัวใจ และปลาบปลื้มปีติยินดีของปวงเหล่าชาวไทยภายใต้ร่มพระบารมีคือ ของขวัญที่พระราชทานแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ อันได้แก่ **"ป่าสิริเจริญวรรษ"** นี้ แต่ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากป่าอันเป็นของขวัญพระราชทานนี้หาใช่ *สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ* ไม่ กลับกลายเป็น *พสกนิกรของพระองค์* เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากป่าแห่งนี้อย่างแท้จริง ด้วยว่า **"ป่าสิริเจริญวรรษ"** แห่งนี้

มิเพียงแต่จะเป็นสวนป่าแห่งแรกในภาคตะวันออกซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติไว้เท่านั้น หากแต่ยังเป็นการสร้างสภาพสมดุลย์ระหว่างความเจริญทางด้านวัตถุที่จะบังเกิดขึ้นจากโครงการพัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกอันเป็นการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ กับการรักษาสภาพทางสังคมและจิตใจไว้โดยการสร้างป่าไว้ในบริเวณโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริวัดญาณสังวราราม เพื่อสร้างความสงบทางจิตใจและรักษาสภาพแวดล้อมไว้ให้บังเกิดมี *"ดุลยภาพ"* ที่เกื้อกูลซึ่งกันและกันตามวิถีแห่งการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไปค่ะ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
นายขวัญแก้ว วัชโรทัย
รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์
ผู้จัดรายการ
พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (พัชรินทร์) พระราชาและประชาชนต่างอนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน คือความหมายของราชประชานุเคราะห์ ซึ่งเป็นที่มาของชื่อมูลนิธิหนึ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงก่อกำเนิดขึ้น อันมีที่มาจากการเกิดมหาวาตภัยภาคใต้ที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๕

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

นายขวัญแก้ว เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๐๕ ภัยพิบัติในครั้งนั้นเป็นภัยที่ร้ายแรงกว่าภัยพิบัติใดๆ ที่ประชาชนชาวไทยเคยประสบมาก่อน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานเงินจำนวนสามล้านบาทที่เหลือจากการช่วยเหลือผู้ประสบมหาวาตภัยภาคใต้ที่แหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถานีวิทยุ อ.ส.พระราชวังดุสิต เชิญชวนให้ประชาชนโดยเสด็จพระราชกุศล ร่วมกันทำบุญช่วยเหลือผู้ที่กำลังเดือดร้อนอย่างแสนสาหัสในครั้งนั้นด้วย ปรากฏว่ามีประชาชนทั่วไปพากันหลั่งไหลมาทำบุญร่วมกันอย่างพร้อมเพรียง หอบหิ้วเสื้อผ้า เครื่องใช้สอย ข้าวสาร อาหารแห้ง สังกะสี จาน ชาม หม้อ กะทะ มุ้ง เสื่อ ผ้าห่ม มาบริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลอย่างมากมายที่สถานีวิทยุ อ.ส.พระราชวังดุสิต เมื่อจำนวนสิ่งของมากพอ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็พระราชทานสิ่งของเหล่านั้น แก่อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ เพื่อนำไปมอบให้ผู้ที่

ประสบภัยจนถึงที่เกิดเหตุ ก็มีกองทัพอากาศ กองทัพเรือ ตำรวจ รถไฟ ร.ส.พ. ช่วยกันขนสิ่งของต่างๆ เหล่านั้นไปจนถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดอื่นๆ จนถึงผู้ที่กำลังรอคอยอยู่ *พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดรายการพิเศษช่วยผู้ประสบภัย โดยมีผู้โดยเสด็จพระราชกุศลในรายการดนตรีที่ทรงจัดขึ้นมากมาย เพื่อให้ประชาชนคนไทยทั่วทั้งประเทศ และชาวต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทยได้มีส่วนร่วมโดยเสด็จพระราช-กุศล* ในการนี้ก็มีเจ้าหน้าที่ของสถานทูตต่างๆ ก็ได้มีส่วนโดยเสด็จพระราชกุศลด้วย **มูลนิธิราชประชานุเคราะห์**นี้ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เมื่อวันที่ ๒๓ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๐๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งตั้งนายปกรณ์ อังศุสิงห์ เป็นนายกมูลนิธิ และยังคงดำรงตำแหน่งมาจนถึงปัจจุบันนี้

บรรยาย (พัชรินทร์) นายขวัญแก้ว วัชโรทัย ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชา-นุเคราะห์ได้เล่าให้ฟังถึงการจัดตั้งมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ที่เกิดขึ้นจากพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

นายขวัญแก้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานกระแสพระราชดำรัส ทรงเล่าพระราชทานว่า เมื่อครั้งที่เกิดมหาวาตภัยแหลมตะลุมพุก จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๕ ระหว่างที่ทรงช่วยสงเคราะห์ผู้ประสบภัยอยู่ ก็ทรงคิดอ่านที่จะตั้งมูลนิธิเป็นเวลาถึง ๑๐ เดือน เพราะผู้ที่ประสบภัยในครั้งนั้นเป็นจำนวนมากได้รับความทุกข์แสนสาหัส ต้องการที่จะให้มีคนเห็นใจ มีคนช่วยเหลือให้สามารถที่จะฟื้นฟูชีวิตในครั้งนั้น ก็ได้มีการรณรงค์ให้ความช่วยเหลือ ทั้งด้วยทรัพย์สิ่งของและด้วยการไปช่วยเหลือด้วยตนเอง ทำให้เห็นว่า ถ้าใครประสบเคราะห์ร้ายและได้รับความช่วยเหลือโดยเร็ว ก็ทำให้ฟื้นฟูขึ้นมาได้อย่างรวดเร็วทำให้มีกำลังใจที่จะทำการทำงาน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชกระแสเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ปีนี้ ทรงเน้นถึงความเดือดร้อนของความไม่รู้ รับสั่งว่า***"สมควรที่จะสนับสนุนให้ได้มีความรู้เต็มที่เท่าที่เขาจะทำได้ ก็จะเป็นการช่วยประชาชนในอนาคตให้มีคุณภาพดี เป็นการสร้างชาติสร้างประเทศให้แข็งแรงและสามารถผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ก็จะทำให้สังคมในประเทศมีความแข็งแรงและ***

แข็งแกร่งหมายถึงถ้ามีอุปสรรคใดๆก็จะสามารถผ่านพ้นไปได้ด้วยดี สามารถส่งเสริมความสุขแก่ประชาชนทั่วประเทศให้เป็นผลสำเร็จ"

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) วันที่ ๒๓ สิงหาคม ที่จะถึงนี้ มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ที่ก่อกำเนิดขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวครบ ๓๑ปีซึ่งถ้าจะนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ก็ได้ดำเนินการสนองพระราโชบายในหลายๆ ด้าน ดังที่นายขวัญแก้ว วัชโรทัย ประธานกรรมการบริหารมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ ได้กล่าวถึงการดำเนินงานและผลงาน ที่มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ช่วยเหลือทั้งเฉพาะหน้าและระยะยาวให้ชาวไทยทั่วประเทศ

นายขวัญแก้ว มูลนิธิฯ ก็ได้แสดงผลงานที่เห็นว่าไม่ใช่ว่าเอาสิ่งของหรือนำสิ่งของไปช่วยให้ผู้ประสบภัยให้คุ้มกับที่เสียไปทางวัตถุ แต่หากว่าคุ้มในทางจิตใจ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่า ***"คุ้มยิ่งกว่าคุ้มที่ทำให้เขาสามารถฟื้นฟูชีวิตตัวเองขึ้นมาได้และสิ่งนี้แหละเป็นหน้าที่ที่สำคัญของมูลนิธิฯ"*** ในระยะแรกๆ มูลนิธิฯ ก็เริ่มงานจากกรุงเทพฯ ถ้ามีเหตุการณ์เกิดขึ้นก็ส่งสิ่งของและบุคคลากรไปจากกรุงเทพฯ ต่อมาก็ได้ตั้งคณะกรรมการมูลนิธิในจังหวัดต่างๆ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดหรือที่เรียกกันว่าเจ้าเมืองหรือพ่อเมือง ก็กลายเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานกิจการของการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยแต่ละจังหวัด แล้วก็มีกรรมการประจำมูลนิธิประจำจังหวัด ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหาร กิจการทั้งหลายของมูลนิธิก็ได้ขยายออกไปทั่วประเทศ ทำให้งานของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์มีประสิทธิภาพสูงการสงเคราะห์เบื้องต้นก็ทำได้อย่างรวดเร็ว งานของมูลนิธิก็เป็นงานเสริมงานของหน่วยราชการต่างๆทั้งทางฝ่ายปกครอง ทั้งฝ่ายอื่นๆ ที่มีหน้าที่ช่วยให้ประชาชนอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งทหาร ทั้งพลเรือน และทั้งมูลนิธิต่างๆ ที่ไปให้ความช่วยเหลือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชกระแสว่า ***"เจ้าเมืองหรือพ่อเมือง หมายถึงท่านผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้อุปการะนักเรียนที่ได้รับพระราชทานทุนการศึกษาสงเคราะห์ของมูลนิธิ ทำให้นักเรียนที่ขาดผู้อุปการะมีความอบอุ่นใจ สามารถที่จะหาความรู้ใส่ตัว มีความสบายใจ มีกำลังใจอย่างดีจึงเรียนได้ดี"*** ปัจจุบันมูลนิธิฯ ก็ได้เจริญเติบโตขึ้นมีทุนเพิ่มขึ้น สมควรที่จะ

ขยายให้นักเรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ทั้ง ๓๐ แห่ง ทั่วประเทศ หมายความว่าเวลานี้มี ๓๐ โรงเรียน ได้รับพระราชทานทุนการศึกษาสงเคราะห์นี้ด้วย

มูลนิธิราชประชานุเคราะห์ได้ปฏิบัติผลงานตลอดมาด้วยดีครบ ๓๑ ปี ทั้งนี้เพราะว่าพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมประการหนึ่ง ประการที่สองก็ได้รับความร่วมมือร่วมใจร่วมแรงจากประชาชนผู้ที่ได้โดยเสด็จพระราชกุศลรวมทั้งสื่อมวลชนที่ได้กรุณาเผยแพร่ผลงานของมูลนิธิอยู่เนืองๆ การปฏิบัติงานก็ได้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กิจการในด้านสังคมสงเคราะห์เบื้องต้นก็ทำได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้ที่ประสบเคราะห์กรรมได้รับความช่วยเหลือทั้งทางวัตถุทั้งทางจิตใจทันการ ส่วนกิจการฟื้นฟูในด้านอาชีพราษฎรต่างๆ ก็สามารถดูแลได้โดยใกล้ชิด มูลนิธิฯ ก็ได้สงเคราะห์ผู้ประสบภัยทั่วทั้งประเทศ ทั้งในระยะยาวและในระยะสั้นด้วยสิ่งของพระราชทาน สิ่งของที่มีผู้บริจาคโดยเสด็จพระราชกุศลจำนวน ๑,๑๕๙,๐๐๐ ครอบครัว หรือห้าล้านคน เป็นจำนวนเงินประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท ผู้มีจิตศรัทธาได้ตั้งทุนไว้ในมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ทั้งในส่วนกลางและต่างจังหวัดจำนวนประมาณ ๑,๕๐๐ ทุน ที่เรียกว่าตั้งทุนนี่ก็หมายความว่าเราจะนำเฉพาะดอกผลของทุนเหล่านี้มาช่วยจะไม่นำเงินทุนที่ได้ตั้งไว้ไปใช้ หมายถึงว่าใช้จ่ายเฉพาะดอกผลของทุนนั้นเท่านั้น ฉะนั้นในการมอบทุนพระราชทานศึกษาสงเคราะห์แก่นักเรียนก็เป็นการที่ทำให้หล่อหลอมให้เด็กเหล่านี้มีความมั่นใจมีความมั่นคงมีความซาบซึ้งมีความรู้สึกว่าเขาได้รับพระราชทานพระมหากรุณา คือได้รับพระราชทานเงินทุนจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะได้เรียนต่อก็พยายามที่จะเสริมสร้างตัวเองโดยตั้งใจเรียน จนเรียนดี จนจบการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาก็มีหลายระดับที่จะจบไป ประมาณ ๒๐๐ คนที่จบไปแล้ว ส่วนในด้านถาวรวัตถุที่มูลนิธิฯ ช่วยเหลือในระยะยาว ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการในการสร้างโรงเรียนที่ประสบสาธารณภัยหมายความว่าถูกพายุพัดพังบ้าง ก็สร้างโรงเรียนให้ใหม่ มีจำนวนทั้งสิ้นปัจจุบันนี้มี ๓๐ โรงเรียน เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ๙ จังหวัด ๑๙ แห่ง โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ หมายความว่า โรงเรียนอยู่ประจำใน ๑๐ จังหวัด ๑๑ แห่ง รวมทั้งสิ้น ๓๐ โรงเรียน

พัชรินทร์ ท่านผู้ฟังก็ทราบแล้วนะคะว่ามูลนิธิราชประชานุเคราะห์นั้นก็ได้ดำเนินการในหลายเรื่องหลายสิ่ง ทั้งนี้ ก็ด้วยพระบารมีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระมหากรุณาธิคุณที่ได้ก่อกำเนิดมูลนิธิราชประชานุเคราะห์นะคะ คุณขวัญแก้วคะ ในโอกาสที่คุณขวัญแก้วได้ไปช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยหลายแห่งทั่วประเทศ ในนามของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์มีเหตุการณ์อะไรที่น่าประทับใจ สำหรับประชาชนที่เราไปช่วยเหลือเขาแล้วเขาก็ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบ้างไหมคะ

นายขวัญแก้ว ที่เราเห็นชัดเจน เรียกว่าที่คณะกรรมการมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ได้มีความซาบซึ้งติดตรึงใจ ก็ที่เห็นว่าประชาชนที่เขาเดือดร้อน ไม่ว่าจะเป็นจากสาธารณภัยหรือว่าจากภัยธรรมชาติที่เกิดจากอากาศหนาวเย็น ครั้งหนึ่งที่อากาศหนาวจัดที่จังหวัดเลย ระหว่างนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถประทับอยู่ที่ภูพานราชนิเวศน์ มูลนิธิฯ ได้นำผ้าห่มพระราชทานไปสุดแดนจังหวัดเลย และที่นั่นก็มีท่านผู้เฒ่าสูงอายุ ท่านก็ปรารภขึ้นมาว่า *โอ .พระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระราชินีนี่ประทับถึงภูพานราชนิเวศน์ ยังนึกถึงตัวเขาซึ่งอยู่ถึงจังหวัดเลย แต่ลูกเขาเองยังไม่เคยนึกถึงแม่เขาเลย* พอพูดไปน้ำตาก็ไหลพราก ก็รู้สึกเป็นภาพที่กินตากินใจ แล้วรู้สึกทำให้มีความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างยิ่ง พูดถึงราคาค่างวดสำหรับผ้าห่มที่นำไป ที่พระราชทานให้ บางคนคิดว่าเพียงผ้าห่มผืนเดียวแล้วนำไปไกลแสนไกล ก็ถามว่าถ้าครอบครัวนั้นเขามีสมาชิกหลายคนแล้วจะทำอย่างไร ก็บอกว่าแนะว่าเขาสามารถที่จะบอกกำนันผู้ใหญ่บ้านว่าเขาต้องการผ้าห่มพระราชทานอีกกี่ผืน ดูความจำเป็น แล้วกำนันผู้ใหญ่บ้านก็จะเรียนนายอำเภอแล้วนายอำเภอก็จะไปขอจากที่จังหวัด นำผ้าห่มพระราชทานไปมอบให้อีกตามความจำเป็นจะเห็นได้ว่า ถ้าหากมูลนิธิฯ ได้นำไปมอบสิ่งของพระราชทานให้กับทุกคนจริงๆ ก็จะได้จำนวนครอบครัวที่น้อย ถ้าหากว่านำสิ่งของพระราชทานมอบให้เป็นสัญลักษณ์ แล้วถ้าหากว่าเขามีความต้องการเพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวนนั้น เขาก็สามารถไปขอรับพระราชทานเพิ่มเติมได้อีก นี่ก็เลยอยากจะเล่าให้ฟัง

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์อันก่อให้เกิดความเสียหายจากภัยพิบัติใดก็ตาม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงห่วงใยพสกนิกรที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมาก ทรงรับสั่งให้มูลนิธิราชประชานุเคราะห์เข้าดำเนินการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนและทันที โดยเฉพาะครอบครัวผู้ประสบภัยเหล่านั้น พร้อมทั้งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่บุตรธิดาของครอบครัวนั้น จนจบการศึกษาสูงสุดเท่าที่ความสามารถของผู้นั้น พระมหากรุณาธิคุณที่ทรงพระราชทานผ่านการดำเนินงานของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์นั้นสืบทอดมาเป็นเวลายาวนานจนถึงปัจจุบันนี้ ๓๑ ปี แล้ว

นายขวัญแก้ว แต่ละครั้งก็จะทรงเน้นในเรื่องความช่วยเหลือต่างๆ อย่างครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ก็ทรงเน้นว่าความเดือดร้อนในปัจจุบันส่วนใหญ่ความเดือดร้อนจากความไม่รู้ ที่ทรงสร้างโรงเรียนเหล่านี้ขึ้นแล้วก็จำนวนนักเรียนก็มาก เพราะฉะนั้นก็จะเป็นเรื่องที่ว่าเพิ่มเติมความรู้ให้เขาอย่างเต็มที่เท่าที่เขาจะสามารถเรียนได้ คือสามารถที่จะรับได้ก็ทรงสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงเริ่มมาจากเด็กที่ประสบภัยจากธรรมชาติ ไม่ว่าจากน้ำท่วม จากไฟไหม้ จากพายุพัดพัง ปัจจุบันก็ขยายถึงนักเรียนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ทั้ง ๓๐ แห่ง

พัชรินทร์ ในเรื่องที่เกี่ยวกับการให้ความชวยเหลือแก่ผู้ประสบภัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นอัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย หรือภัยพิบัติต่างๆ ที่นำสิ่งของไปช่วยเหลือนี่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชกระแสว่านอกจากจะนำสิ่งของไปช่วยเหลือแล้ว ควรจะเน้นทางด้านใดอีกบ้างหรือเปล่า

นายขวัญแก้ว เน้นที่ไปช่วยบรรเทาในทางจิตใจ ให้เขามีความรู้สึกว่าเมื่อเขาประสบภัยแล้วนี่ ก็ยังมีคนอื่นเห็นอกเห็นใจเข้ามาช่วยเหลือ และทรงมีพระบรมราโชบายแล้วก็รับสั่งกับคณะกรรมการมูลนิธิฯด้วยรับสั่งไปหลายๆ แห่งด้วยว่า ***"การที่เราทำบุญช่วยเหลือคนอื่นในระหว่างที่เรายังมีกำลังอยู่ ทั้งมีกำลังกายกำลังทรัพย์นี่เท่ากับเราได้ประกันตัวเราเองไว้ว่าถ้าวันใดวันหนึ่งเราเกิดประสบภัยบ้าง ซึ่งไม่มีใครสามารถที่จะทราบได้ ก็จะต้องมีคนมาช่วยเหลือก็เท่ากับเป็นหลักประกันให้กับตนเอง"*** นี้ก็เป็นพระบรมราโชบายที่ลึกซึ้ง ถ้าหากทุกคนสำนึกในเรื่องนี้ก็จะได้มีจิตใจเผื่อแผ่เมตตากับคนอื่นๆ ด้วย พระมหากรุณาธิคุณ

ที่ยิ่งใหญ่ หมายความว่าเท่ากับทรงชุบชีวิตผู้ที่หมดสิ้นความหวังไปแล้ว ให้กลับเป็นผู้ที่สามารถที่จะผจญกับโลกได้ต่อไปด้วยน้ำใจของพวกเรา ด้วยการที่ได้รับความช่วยเหลือทั้งจิตใจทั้งร่างกาย ทั้งทุนทรัพย์ ทั้งทุกสิ่งทุกอย่าง ให้เขาได้มีโอกาสเยียวยา อย่างยกตัวอย่างว่า เขาสูญเสียสามีไป ลูกสูญเสียพ่อไป แต่สิ่งที่ได้รับกลับคืนมามากกว่า สมมติว่าพ่อของเขายังอยู่มีลูกตั้งหลายคน ลูกเหล่านั้นคงจะไม่ได้เรียนมหาวิทยาลัยได้ทั่วกัน แต่นี่เขาขาดพ่อ เขาสามารถที่จะได้รับพระมหากรุณาธิคุณเรียนต่อ ถ้าเขาทำตัวเขาเองหมั่นเพียรฝึกฝนหาความรู้ใส่ตัว ตั้งใจเรียนให้ดี ก็จะสามารถเรียนจนถึงมหาวิทยาลัย พบความสำเร็จในชีวิตมากขึ้น

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) พระราชากับประชาชนต่างอนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ เป็นสิ่งที่ติดตาตรึงใจอยู่ในจิตใจของประชาชนคนไทยทุกคน พระราชาของเราทรงทุ่มเททั้งพระวรกาย พระสติปัญญา พระราชทรัพย์ และน้ำพระราชหฤทัย ให้กับประชาชนของพระองค์อย่างแท้จริง

โครงการน้ำเพื่อชีวิต การขยายผลทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๗
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการสำนักงาน กปร.
นายสุพจน์ รุจิรกุล ผู้อำนวยการสำนักงานกิจกรรมพิเศษ กรมชลประทาน
ผู้จัดรายการ
อรุณี แดงพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ ถ้าจะกล่าวว่า **"น้ำคือชีวิต"** คงไม่มีผู้ใดปฏิเสธนะคะ โดยเฉพาะประเทศของเราซึ่งคนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรต้องอาศัยน้ำทำการเกษตรเลี้ยงชีวิตคนทั้งประเทศ แต่เท่าที่ผ่านมาเรามีปัญหาเรื่องน้ำมาตลอด เดี๋ยวน้ำแล้ง เดี๋ยวน้ำท่วมเวียนว่ายอยู่อย่างนี้ไม่รู้จบ สร้างความเสียหายและความทุกข์ยากให้กับชีวิตของคนไทยหลายสิบล้านคน อย่างเช่นในขณะนี้ทางภาคเหนือของเรากำลังประสบมหันตภัยจากน้ำท่วม ซึ่งสาเหตุเป็นเพราะว่าป่าไม้ถูกตัดทำลายมาก เมื่อมีฝนตกหนักป่าไม้ซึมซับเก็บน้ำไว้ไม่ได้น้ำก็จะไหลอย่างรวดเร็ว ทำให้ท่วมบ้านท่วมเมืองรวมทั้งพื้นที่ทำกินของราษฎร ดังนั้นฝนที่ตกลงมานอกจากไหลผ่านไปโดยเปล่าประโยชน์แล้ว ยังสร้างความเสียหายให้กับพื้นที่เกษตรอีกด้วยและผลที่ติดตามมาคือภาวะความเห้งแล้ง คนไทยต้องเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งน้ำใช้สอยและน้ำเพื่อการเกษตรตลอดมา แต่ด้วยพระบารมีปกเกล้า-ปกกระหม่อม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทุ่มเทพระวรกายและพระสติปัญญาทรงศึกษาและหาวิธีการแก้ไขปัญหานี้ ล่าสุดทรงมีพระราชดำรินำทฤษฎีใหม่มาใช้เป็นวิธีธรรมชาติที่ง่าย แต่ลึกซึ้งอย่างยิ่งค่ะ

ดร.สุเมธ สำหรับทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นผมคิดว่าต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้นะครับว่าทรงกำหนดสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นมีสิ่งที่

จำเป็นจะต้องอธิบายทั้งสิ้น ทฤษฎีใหม่ถ้าดูผิวเผินแล้วนะครับก็มีทฤษฎีที่จะสามารถจะกล่าวได้โดยสรุปว่า ๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ สิ่งต่างๆ เหล่านี้คืออะไรครับ ๓๐ แรกนั้นคงจะเป็นพื้นที่ซึ่งพระองค์ท่านรับสั่งว่าพื้นที่ๆ เกษตรกรถือครองนั้นส่วนมากจะมีขนาดประมาณ ๑๕ ไร่ เพราะฉะนั้น ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของ ๑๕ไร่ออกมาก็ประมาณ ๓ ไร่กว่าหรืออะไรทำนองนั้นส่วนนี้ควรจะขุดสระน้ำลึกประมาณ ๓ เมตร เพราะฉะนั้นเมื่อขุดมาแล้วน้ำจะอยู่ในบริเวณบรรจุอยู่ในสระประมาณ ๒๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ถ้าผมคำนวณ ไม่ผิด ๓๐ ถัดไปนั้นพระองค์ท่านยังให้ความสำคัญเรื่องข้าวอยู่เพราะว่าประชาชนนั้นจะต้องมีข้าวกินอยู่ตลอดเวลา อย่างน้อยตัดค่าใช้จ่ายที่จะไปซื้อข้าวข้างนอกและมีอิสระเสรีในการดำรงชีวิตอยู่ ๓๐เปอร์เซ็นต์นั้นเป็นลักษณะไร่นาสวนผสมคือ หมายความว่าปลูกข้าวอาจได้ปีละครั้ง ๒ ครั้ง แล้วแต่ภาวะของน้ำแต่ว่าในไร่นาสวนผสมนั้นสามารถเก็บรับประทานหรือเก็บขายได้ตลอดปีอาจจะมีทั้งพืชทั้งผักทั้งผลไม้ทั้งหลายลักษณะอย่างที่เราเห็นเราเรียกว่าไร่สวนผสมอะไรทำนองนั้นสวนอีก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นเรื่องของบ้านที่อยู่อาศัยอาจจะมีโรงเก็บเครื่องจักร เครื่องไถนา เครื่องอะไรต่างๆ นะครับ อันนี้ก็โดยสรุป ทีนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้งต่อไป ความจริงทฤษฎีเฉพาะที่กำหนด ๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ นั้นยังไม่ได้ผลสมบูรณ์นักมีพระราชกระแสรับสั่งเองว่าสำหรับ ๒๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรที่บรรจุอยู่นั้นเวลาฤดูฝนเป็นหลัก ตอนระยะช่วงนั้นก็เก็บไว้ในสระด้วย แต่ก็พอถึงภาวะหน้าแล้งนั้นน้ำส่วนหนึ่งจะถูกระเหยไปพระองค์ท่านทรงคำนวณด้วยพระองค์เองนะครับว่าน้ำจะระเหยไปประมาณเศษหนึ่งส่วนสาม เพราะฉะนั้นก็จะเหลือเศษหนึ่งส่วนสามของสองหมื่น หลังจากนั้นก็นำไปใช้อะไรต่างๆ ทรงใช้คำว่า ล่อแหลมมากก็อาจจะไม่พอ แต่ว่าทฤษฎีของพระองค์นั้นจะต้องเข้าใจว่าถ้าหากมีความสมบูรณ์ขึ้นจะต้องมีแท็งค์น้ำใหญ่ ถ้าสมมติว่าสระอันนี้ สมมุติฐานว่าเป็นตุ่มจะต้องมีแท็งค์น้ำใหญ่เข้ามาประกอบด้วยแท็งค์น้ำใหญ่นั่นคือจะต้องมีอ่างเก็บน้ำสามารถส่งน้ำมาเติมบริเวณสระที่อยู่ในพื้นที่ของชาวบ้านได้ในช่วงหน้าแล้ง เวลาหน้าฝนอ่างก็ปิดไว้เลยละคราวนี้แทนที่น้ำจากอ่างนี่ปล่อยตามระบบเดิมคือไปตามท่อไส้ไก่บ้างอะไรต่ออะไรบ้าง แล้วก็ผ่านพื้นที่เกษตรซึ่งทำบ้างไม่ทำบ้าง นับว่าเป็นการสิ้นเปลืองเป็นอย่างมากแต่

คราวนี้ปล่อยตรงลงไปบรรจุไว้ในสระเลย เกษตรกรจะทำตอนนั้น หรือไม่ทำตอนนั้นเป็นอันว่ามีต้นทุนของน้ำได้ถูกบรรจุใส่ไปในสระต่างๆ เหล่านั้นของตัวแล้ว เพราะฉะนั้นน้ำทุกหยดจะถูกใช้ได้ ท่านทรงคำนวณมาเลยว่าใช้ระบบนี้จะเพิ่มพื้นที่ทำการเกษตรจากเดิมถึง ๕ เท่าตัวหรือ ๖ เท่าตัวในกรณีของสระบุรีที่เป็นโครงการของมูลนิธิชัยพัฒนา ตามปกติปริมาณน้ำในอ่างขนาดกลางที่สร้างไว้จะส่งน้ำเลี้ยงพื้นที่ได้ประมาณ ๕๐๐ หรือ ๗๐๐ ไร่ นะครับ แต่ว่าตามทฤษฎีใหม่หากโครงการปาสักสำเร็จ โครงการห้วยหินขาวสำเร็จคือ มีตุ่มมหึมามาป้อนใส่ตุ่มกลางแล้วทอดถ่ายใส่ตุ่มเล็กคือสระน้ำต่างๆ อยู่ในพื้นที่จะขยายเป็นพื้นที่ถึง ๓,๐๐๐ ไร่ คือหมายความว่า ๖ เท่าอันนี้คือ หลักใหญ่ที่เราเรียกว่าทฤษฎีใหม่หากสมบูรณ์จริงๆ จะต้องมีสระใหญ่อีกตัวหนึ่งที่จะต่อเนื่องทั้งระบบทำให้ทุกพื้นที่มีน้ำได้อย่างต่อเนื่องไม่ล่อแหลมอย่างที่มีพระราชกระแสรับสั่งไว้

บรรยาย (อรุณี) จากคำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรนั้น แสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงใช้หลักการปฏิบัติอย่างง่ายแก้ไขในสิ่งที่ยาก เพราะทรงคำนึงถึงอยู่เสมอว่าวิธีการที่ใช้ต้องให้ชาวบ้านทำได้ และได้ทรงพิสูจน์ในข้อนี้แล้วโดยทรงใช้พื้นที่โครงการส่วนพระองค์ในมูลนิธิชัยพัฒนา ณ วัดมงคลชัยพัฒนา จังหวัดสระบุรี ทำการทดสอบจนประสบความสำเร็จ

ดร.สุเมธ โครงการแรกนั้นทางมูลนิธิแสดงให้ดูก่อนที่สระบุรีที่วัดมงคลชัยพัฒนาซึ่งถือว่าเป็นโครงการแรกของมูลนิธิ ได้แสดงให้ดูจนเห็นผลสำเร็จเป็นรูปธรรม ทั้งนาข้าว ทั้งไร่ สวนผสมทั้งสระน้ำ ซึ่งตั้งแต่เดิมนั้นมีปัญหาอย่างมากในพื้นที่บริเวณนั้นชาวบ้านที่มาดูกันพอมาดูกันเสร็จแล้วเวลานี้หลายรายก็ออกไปทำข้างนอก ในส่วนอื่น เวลานี้เกือบทุกวัดในสระบุรีร้องขอเรามา ชาวบ้านก็ขอเรามาด้วย อีกแห่งเห็นอย่างชัดเจนรับไม่หวาดไหวคือจังหวัดกาฬสินธุ์ที่เขาวงกาฬสินธุ์ หลังจากที่เราแสดงให้ดูแล้วในพื้นที่ปรากฏว่าชาวนาก็ได้มาขอให้เราดำเนินการขุดสระถึง ๑,๐๐๐ กว่าสระซึ่งเวลานี้กำลังมีปัญหาเรื่องเครื่องไม้เครื่องมืออย่างมากเราได้ระดมเครื่องมือขุดจากหน่วยงานต่างๆ ทั้ง กปร.กลาง รพช.โดยเฉพาะ

กรมชลประทาน และก็มีจิตศรัทธาจากมูลนิธิ องค์กรเอกชน และผู้มีใจบุญได้ซื้อเครื่องจักร เครื่องกลมาถวายเพื่อดำเนินการตามนี้ ได้รับรายงานล่าสุดว่าที่เขาวงเราขุดไปได้ ๓๐ กว่ารายแล้วสำหรับเกษตรกรคิดว่าหน้าฝนนี้ก็บรรจุน้ำได้แล้ว คือปริมาณความต้องการมีมาก แต่เราสนองตอบไม่ค่อยทัน ในขณะเครื่องมือเครื่องใช้ยังมีปัญหาอยู่พอสมควรทีเดียว

บรรยาย (อรุณี) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และน้ำใช้ทำการเกษตรโดยทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้า-อยู่หัว ซึ่งได้เริ่มต้นที่วัดมงคลชัยพัฒนา ตำบลเขาดินพัฒนา อำเภอเมืองสระบุรี จังหวัดสระบุรี และที่บ้านแดนสามัคคี ตำบลคุ้มเก่า อำเภอเขาวงจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้เป็นโครงการตัวอย่างสำหรับผู้สนใจนำไปดำเนินการในพื้นที่ของตนเองนั้นได้รับผลดียิ่งปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้รับการแก้ไขโดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ดร.สุเมธ อย่างเป็นต้นว่าที่เขาวงโดยเฉพาะในอีสานนี้ขุดดินออกมา ๒๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรเราไม่รู้จะเอาไปไว้ที่ไหนเพราะว่าดินถ้าอยู่ในกรุงเทพฯนี่ขายได้สบาย รวยเลยนะครับมีการถมที่ถมทางกันอย่างมากมายทีเดียวเพื่อหนีน้ำ แต่ในภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือในบางภาคนี้ดินไม่มีราคาตรงกันข้ามเป็นภาระที่ต้องนำไปทิ้งที่นั่นที่นี่เสียอีก ในเรื่องนี้ได้พระราชทานพระราชวินิจฉัยลงมาละเอียดเลยคำนวณเป็นลูกบาศก์เมตรออกมาเลย สรุปว่าดินส่วนหนึ่งนั้นให้ปั้นขอบบ่อไว้ให้สูงขึ้นมาแต่ว่าการปั้นขอบบ่อจะต้องระมัดระวัง และเปิดทางรับน้ำเอาไว้ น้ำบนผิวดินจะมาทางด้านไหนนั้น ควรจะเปิด มิฉะนั้นจะได้รับแต่น้ำฝนโดยตรงซึ่งไม่เพียงพอ และบนขอบดินที่ยกขึ้นมานั้นสามารถปลูกไม้ผลได้ไม่สูญเปล่าเลยและดินอีกส่วนหนึ่งนั้นได้คำนวณอย่างละเอียดเลยว่า ถ้าหากจะทำไรสวนผสมซึ่งเวลานี้เราพยายามชักจูงชาวบ้านให้ดำเนินการตามนี้ก็อย่าให้ปั้นร่อง ปั้นร่องแล้วแทนที่จะเอาน้ำรดไปเฉยๆ เอาน้ำใส่แบบเป็นร่องผักที่ในภาคกลางทำนี ก็ให้ยกร่อง การยกร่องต้องพิถีพิถันแทนที่จะเอาดินจากในบ่อไปปั้นร่องให้เอาหน้าดินบริเวณพื้นที่เดิมปัดไปข้างๆ เสียก่อน พอปั้นร่องเสร็จก็เอาดินเดิมลงมาไป หมายความว่าอะไรครับเพราะดินเดิมนั้นผิวดินเป็นดินที่ดีมีคุณภาพ ดินที่อยู่ก้นบ่ออาจจะเป็นดินดานดินอะไรต่างๆ ฉะนั้นจะต้องมีการกลบหน้านี้ด้วย เมื่อทำตามที่มี

พระราชกระแสแล้วดินที่ขุดขึ้นมานั้นถูกใช้ประโยชน์ขึ้นไปหมดเลยแต่ปัญหาที่สำคัญ คือว่าชาวบ้านจะต้องยอมรับที่จะแบ่งพื้นที่ ๓๐ ส่วนหนึ่งนั้นไปทำไร่สวนผสมคิดว่ามีประโยชน์มากกว่าเพราะว่าสามารถหาเก็บกินเก็บเกี่ยวประโยชน์ได้ทั้งปีเลย แทนที่จะเป็นนาโดยเฉพาะปีก็ได้หนเดียว

สำหรับการประเมินผลนั้นเราติดตามอยู่ตลอดเวลา ผมเรียนเบื้องต้นอย่างนี้ว่าในระยะช่วงแรกอาจมีปัญหาสักนิดหนึ่งเพราะว่าการขุดบ่อนั้นจะต้องลงทุน เวลานี้เราก็ระดมกันอย่างมากมายทั้งองค์กรเอกชนและหน่วยราชการ และผู้มีจิตศรัทธาต่างๆ รวมทั้งแรงชาวบ้าน และพลังจากชาวบ้านเข้ามาช่วย แต่อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายนั้นค่อนข้างจะสูง ฉะนั้นปัญหาที่ตามมาก็คือว่าเงินอย่างน้อยที่สุด ๒-๓ หมื่นบาทที่จะต้องจ่ายค่าน้ำมันที่จะทำการขุดนั้นได้มาจากไหนถ้าจำเป็นต้องกู้นั้นเงินนี้จะมาอย่างไรเราได้เรียนว่าเงินก้อนแรกน่าจะมาจากตัวสระน้ำเอง เท่าที่การเลี้ยงปลาในบ่อขนาดนี้คือประมาณ ๓ ไร่นั้นเราจะได้ประมาณ ๑,๐๐๐ กิโลเลี้ยงอย่างสบายนะครับ ๑,๐๐๐ กิโลนั้นถ้าขายกิโลละ ๑๐ บาทจะได้ ๑๐,๐๐๐ บาท ปีหนึ่งทำได้สัก ๒ รอบก็คือ ๒๐,๐๐๐ บาท อันนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะใช้กลับคืนค่าใช้จ่ายไปด้วย ส่วนไร่ผสมนั้นทันทีทันใดไม่อาจจะส่งผลถ้าหากวางแผนดีๆ ในเรื่องพืชผักสดต่างๆ ซึ่งระยะไม่กี่เดือนก็ออกผลแล้วเพราะฉะนั้นสิ่งต่างๆ เหล่านี้ความสำเร็จขึ้นอยู่กับการวางแผนของการใช้พื้นที่ว่าจะใช้อย่างไรบ้าง ถ้าทำสำเร็จแล้วตัวเลขที่ออกมาในบริเวณของชะอำก็ตาม หรือว่าในพื้นที่ที่มีความสำเร็จผมเรียนให้ทราบได้เลยว่ารายได้แสนกว่าบาทต่อปีต่อพื้นที่ ๑๕ ไร่ น่าพอใจ ซึ่งแต่เดิมได้ประมาณ ๔-๕ หมื่นบาท เพราะว่าข้าวได้ปริมาณที่น้อยมาก อาจจะ ๒๐ ถึง ๓๐ ถังแต่ถ้ามีน้ำก็พยุงไว้ ตัวเลขที่สระบุรีได้ถึง ๕๐ ถังเป็นตัวเลขที่ดีมากและนอกจากนั้นเก็บเกี่ยวไม้ผล ผักขาย ความจริงแล้วแสนกว่าบาททำได้อย่างสบายๆ ครั้งหนึ่งที่จะขอเรียนในที่นี้ก็คือถ้าเอาจริงๆ แล้วค่าใช้จ่ายของเกษตรเกือบไม่มี สามารถเก็บมาขายกินในครอบครัวได้อย่างสบาย ฉะนั้นเป็นการตัดค่าใช้จ่าย ที่เหลือนั้นเป็นเรื่องที่เราได้เป็นเงินสดขึ้นมาใช้จ่ายตามความจำเป็นของชีวิต หรือความต้องการของชีวิต ผมคิดว่าเป็นทางออกที่ดีของเกษตรกรในขณะนี้

บรรยาย (อรุณี) นอกจากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่เกษตรน้ำฝนที่ จังหวัดสระบุรีและจังหวัดกาฬสินธุ์ นายสุพจน์ รุจิรกุล ผู้อำนวยการสำนักงานกิจกรรมพิเศษกรมชลประทาน มีความเชื่อมั่นว่าทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะสามารถแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำของเกษตรกร และช่วยยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นซึ่งขณะนี้ปรากฏว่าชาวบ้านที่อยู่ข้างเคียงโครงการตัวอย่างทั้ง ๒ โครงการให้ความสนใจและมีความประสงค์ที่จะนำแนวทางนี้ไปปฏิบัติในพื้นที่ของตนเอง

สุพจน์ ถ้าดำเนินการแนวทางตามพระราชดำริจะเห็นว่าในพื้นที่ของเกษตรกรจะมีความสมบูรณ์มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆครบ หมายถึงว่ามีแหล่งน้ำทำการเพาะปลูกได้ มีการปลูกข้าวสำหรับบริโภคในครัวเรือนอย่างเพียงพอตลอดปี ผลผลิตส่วนที่เหลือสามารถที่จะนำไปขายได้เป็นรายได้ครัวเรือนอีกด้วยถ้าดำเนินการตามนี้แล้วจะทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้นอย่างแน่นอน อันนี้ เป็นผลประโยชน์ในส่วนของเกษตรกรเอง นอกจากนี้แล้วจะช่วยแก้ปัญหาการทิ้งถิ่นเข้าไปขายแรงงานในกรุงเทพฯ หรือว่าในย่านชุมชนต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาทางสังคมตามมาเป็นภาระที่ทางรัฐบาลจะต้องแก้ไข ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณต้องเสียเวลาแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้อีกด้วย เพราะฉะนั้นรูปแบบของพระองค์ท่านจะมีความสมบูรณ์และจะเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ยากไร้เป็นประโยชน์ต่อทางราชการอีกด้วย ขณะนี้ราษฎรแล้วก็ส่วนราชการที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงโครงการตัวอย่าง ได้แก่ที่วัดมงคลชัยพัฒนาที่สระบุรี และ อำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ให้ความสนใจกับโครงการอันนี้มากเลยโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เขาวง ได้มีราษฎรขอให้ทางราชการเข้าไปช่วยดำเนินการในพื้นที่ของตนเองในปีงบประมาณ ๒๕๓๗ มีจำนวน ๓๐ ราย ซึ่งทางกรมชลประทานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้นว่าทาง กปร. ได้ให้การสนับสนุนแล้วเข้าไปดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะอย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการตามพระราชดำริแนวใหม่นี้อาจจะไม่ได้ผลในทุกพื้นที่ บางพื้นที่อาจจะเกิดปัญหาเป็นต้นว่า

ดร.สุเมธ การขุดสระไม่ใช่ว่าจะมีน้ำอยู่เสมอไป บางพื้นที่ไม่สามารถจุน้ำได้ ต้องรอถึง ๓ ปี จนกระทั่งดินแน่นพอควร ระหว่างนั้นเกษตรกรต้องคิดให้ดีต้องวางแผนให้ดีอย่าได้ผลีผลามไปถึงก็นำทฤษฎีใหม่ พระบาทสมเด็จ-พระเจ้าอยู่หัวไปขุดสระไปทำอย่างนั้นอย่างนี้ผมคิดว่าอาจจะทำให้ล้มเหลวได้ต้องวางแผนให้ดีดูลักษณะภูมิประเทศ ดูลักษณะดิน ถ้าหากมีแท็งค์ใหญ่คือว่ามีอ่างอยู่ในบริเวณใกล้เคียงพอที่จะส่งน้ำได้อันนี้ก็ถือว่าเกือบรับรองความสำเร็จไปเกินครึ่งแล้ว แต่ถ้าไม่มีนั้นต้องระมัดระวังในเรื่องนี้ถ้าหากว่าวางแผนงานดีแล้ว ผมคิดว่าทำได้แต่ว่าไม่ใช่ทุกพื้นที่ไป ต้องดูลักษณะพื้นที่ด้วย เบื้องต้นนั้นเราขอแนะนำชาวบ้านทุกคนที่มีความสนใจให้ติดต่อทางจังหวัดซึ่งเวลานี้เป็นนโยบายของกระทรวงมหาดไทยที่จะแพร่ขยายทฤษฎีนี้ไป

๑. ให้ติดต่อกับทางจังหวัด

๒. ให้ติดต่อกับหน่วยราชการที่มีเครื่องจักร เครื่องกล เป็นต้นว่ากรมชลประทาน กรมโยธาธิการ รพช. กรป.กลาง ที่อยู่ใกล้บ้านท่านที่สุด ไปขอแสดงความต้องการอันนี้

ข้อถัดไปขอให้ท่านดูสิว่าท่านมีความสามารถที่จะมีทรัพยากร มีเงินพอที่จะจ่ายสนับสนุนเครื่องจักร เครื่องกลได้หรือไม่เป็นต้นว่าขอจ่ายค่า-น้ำมันอะไรสักส่วนหนึ่งอันนี้เตรียมไว้ให้พร้อมด้วย ถ้าขาดทั้งหมดมีเครื่องมือแต่ไม่มีเงินท่านลองติดต่อองค์กรเอกชนที่ทำงานอยู่ในบริเวณนั้น หรือมูลนิธิหรือว่าคหบดีผู้มีจิตศรัทธาซึ่งถือว่าการสนองพระราชดำรินี้ไม่ว่าจะหน่วยราชการ องค์กรมูลนิธิ อันนี้มีพระราชกระแสรับสั่งไว้เลยนะครับต้องช่วยกันให้หมดเพราะจะนำเกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ในท้องถิ่นทุรกันดารที่ยากจนอยู่นั้นให้ลุกจากสภาพนั้นขึ้นมา เพราะฉะนั้นเป็นเรื่องที่ทุกส่วนทุกกลุ่ม ทุกเหล่าจะต้องร่วมกันขอกำชับอีกสักนิดหนึ่ง ท่านทรงรับสั่งด้วยพระองค์เองว่า *การใช้ทฤษฎีนี้ขอให้ใช้อย่างระมัดระวัง ศึกษาให้รอบคอบในลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะดิน และข้อที่สำคัญที่สุดต้องวางแผนการผลิตทางด้านเกษตร*พืชไร่ ไม้ผลจะต้องทำอะไรต่ออะไรต่าง ๆ และจะต้องมีความขยันขันแข็ง เพราะต้องทำงานตลอดทั้งปี ไม่ใช่ปลูกข้าวหนเดียวก็เลิกกันไป ฤดูกาลใหม่ก็มาทำกันใหม่ แต่อันนี้จะมีทั้งไร่นา มีทั้งบ่อปลามีไม้ผล เพราะฉะนั้นต้องขยันและมีงานทำทั้งปี ซึ่งหมายความว่ามีเงิน

ได้เข้ามาทั้งปีพร้อมกันไปด้วยถ้าหากระมัดระวังตามพระราชกระแสอย่างนี้แล้วความสำเร็จจะมีอย่างแน่นอนที่สุดนะครับ

บรรยาย (อรุณี) นั่นคือคำยืนยัน ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ถึงผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรในพื้นที่โครงการตามทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว *ทรงเน้นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำกินน้ำใช้ และน้ำเพื่อการเกษตรด้วยวิธีง่ายๆ แบบธรรมชาติแต่ก็ต้องขึ้นอยู่การวางแผนอย่างรอบคอบ และความขยันขันแข็งของเกษตรกรด้วย เมื่อเกษตรกรมีน้ำกินน้ำใช้ และน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอแล้ว แน่นอนว่าชีวิตความเป็นอยู่จะต้องดีขึ้น นั่นคือบทพิสูจน์ของคำว่า***น้ำเพื่อชีวิต**จึงควรที่จะมาช่วยกันขยายผลทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้กว้างขวางยิ่งขึ้นนะคะ

โครงการปลูกป่าพระราชทาน เนื่องในพระบรมราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงครองราชย์๕๐ปี ในพื้นที่ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร.
นายสิทธิลาภ วสุวัต อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน
นายสมาน รวยสูงเนิน ป่าไม้เขตเพชรบุรี
ผู้จัดรายการ
ปราณี ศรีสุกใส ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคะ จากปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะทรัพยากรป่าไม้ซึ่งได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึงกันอย่างกว้างขวาง และถึงแม้จะได้มีความพยายามดำเนินการแก้ไขมาโดยตลอดก็ตาม แต่ยังไม่สามารถหยุดยั้งปัญหาดังกลาวได้ ข้อมูลจากกรมป่าไม้ระบุว่าป่าไม้ในประเทศยังคงเหลืออยู่อย่างต่อเนื่องปีละกว่า ๒ ล้าน ๕ แสนไร่จากเดิมเมื่อปี ๒๕๑๙ ที่มีอยู่ประมาณ ๑๒๔,๐๑๐,๖๒๕ ไร่คิดเป็น ๓๙ เปอร์เซ็นต์ของเนื้อที่ทั้งหมด แต่ข้อมูลปี ๒๕๓๔ ป่าไม้ได้ลดลงเหลือเพียง ๘๕,๔๓๖,๒๕๐ ไร่ คิดเป็น ๒๖ เปอร์เซ็นต์ ของเนื้อที่ทั้งหมด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ และทรงมีพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะอนุรักษ์แหล่งต้นน้ำลำธาร

พัฒนาและฟื้นฟูป่าไม้ ดังจะเห็นจากได้มีโครงการเกี่ยวกับเรื่องนี้จำนวนมาก เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งทรงเล็งเห็นความสำคัญและทรงดำเนินการด้วยพระองค์เองมาโดยตลอดระยะเวลาที่ทรงครอง-ราชย์ และในพระบรมราชวโรกาสที่จะทรงครองราชย์ครบ ๕๐ ปี พระบาท-สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระราชดำริที่จะปลูกป่าพระราชทานแก่ประชาชนชาวไทยทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งขณะนี้กำลังดำเนินการอยู่ สำหรับในภาคกลางได้ดำเนินโครงการปลูกป่าพระราชทานฯ ขึ้นที่บริเวณตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์และบริเวณตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ในเนื้อที่ประมาณ ๔,๗๙๔ ไร่ เรามาฟังกันว่า พระราชดำริที่ได้พระราชทานในการจัดทำโครงการนี้เป็นอย่างไร จากคำบอกเล่าของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือเลขาธิการ กปร. และเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา กันค่ะ

ดร.สุเมธ ก่อนอื่นขอเรียนให้ทราบก่อนว่า ในเรื่องของการปลูกป่าก็มีการปลูกกันมากมาย ในขณะนี้ทั้งในส่วนรัฐบาลและของเอกชน ในส่วนพระ-องค์เองก็ได้มีการดำเนินการในด้านนี้ แต่ว่าเราไม่ได้ทำการประชาสัมพันธ์มากนัก สรุปว่าได้มีโครงการปลูกป่าชัยพัฒนา-แม่ฟ้าหลวงขึ้นมา ผมขอย้อนไปว่า โครงการนี้ได้เริ่มมาเมื่อปีที่แล้ว เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ในเรื่องนี้พอจะจำได้ว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้มีพระราช-กระแสแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้าพูดแบบสามัญชนก็คือ ได้ชัก-ชวนพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทำการปลูกป่าเพื่อพระราชทานให้กับประชาชนในวาระครองราชย์ครบ ๕๐ ปี ใน ๒ ปีข้างหน้านี้ หลังจากนั้นมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และมูลนิธิชัยพัฒนา โดยหม่อมราชวงศ์ ดิศนัดดา ดิศกุล แห่งมูลนิธิแม่ฟ้าหลวง และตัวกระผมเอง ซึ่งเป็นเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ก็ได้รับพระราชกระแสให้ดำเนินการในเรื่องนี้เพื่อทำการปลูกป่าให้กับประชาชนในวโรกาสครองราชย์ครบ ๕๐ ปี หลังจากที่ได้มีพระราชกระแสมาแล้วเราก็ได้แสวงหาพื้นที่ต่างๆ และได้ทำการปลูกอยู่หลายแห่งด้วยกัน การปลูกก็มีป่าหลายลักษณะ ป่าเศรษฐกิจก็มี ป่าต้นน้ำลำธารก็มี เป็นสวนพฤกษศาสตร์ก็มี มีการปลูกให้ดูในหลายลักษณะหลายรูปแบบ เพื่อเป็น

ประโยน์ในลักษณะเป็นต้นแบบเป็นตัวอย่างให้หน่วยงานใดก็ตาม หรือบุคคลใดก็ตามที่ต้องการปลูกป่าในลักษณะต่างๆ นั้น สามารถนำเอาตัวอย่างต่างๆ นี้เป็นตัวกำหนดแนวทาง หรือวิธีการที่ถูกต้องในการปลูกป่าได้ และอีกประการหนึ่งเมื่อความส่วงรู้ถึงประชาชนที่มีความจงรักภักดีบริษัทห้างร้านได้แสดงความเจตจำนงที่จะเข้าร่วมโครงการปลูกป่าพระราชทานนี้ ซึ่งจำนวนป่าที่พระราชทานให้ปลูกนี่ก็มีที่บริเวณหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีเนื้อที่ประมาณ ๔,๗๙๔ ไร่รวมอยู่ด้วย

บรรยาย (ปราณี) พระราชดำริที่ได้พระราชทานให้หน่วยงานต่างๆ ดำเนินการปลูกป่าทั่วทุกภูมิภาคนั้น ก็เพื่อพระราชทานป่าไม้ให้แก่พสกนิกรชาวไทยทั่วประเทศ เป็นการเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ในทุกภูมิภาคของประเทศ โดยการฟื้นฟูและปลูกป่าทุกรูปแบบ และยังเป็นการฟื้นฟูสภาพดินที่เสื่อมโทรมให้นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม จะเป็นแหล่งศึกษาวิจัยพัฒนาเกี่ยวกับหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ และที่สำคัญเพื่อเป็นปลูกฝังให้ประชาชนเกิดความรัก ความหวงแหนในทรัพยากรต่อไป ซึ่งการที่จะดำเนินโครงการปลูกป่าให้ได้ตามวัตถุประสงค์นั้น หน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และขณะนี้การดำเนินงานมีความก้าวหน้าแค่ไหนอย่างไรนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

ดร.สุเมธ ขอเรียนว่านอกจากหน่วยราชการเป็นต้นว่ากรมพัฒนาที่ดินซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่เดิมและได้ทำหนังสือมอบพื้นที่ดังกล่าวที่ได้รับพื้นที่คืนจากบริษัทโดว์ ที่ได้ทำการเช่าอยู่เป็นเวลานานทีเดียว เป็นพื้นที่ปลูกสับปะรดได้ส่งคืนกรมพัฒนาที่ดินฯ ได้ทำหนังสือขอถวายที่นี้ให้มูลนิธิชัยพัฒนาทำการปลูกป่า ฉะนั้น หน่วยงานหลักที่ทำงานในบริเวณนี้มีอยู่ ๓ หน่วยงาน คือ กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทาน และกรมป่าไม้ นอกจากนั้น ก็ได้รับการสนับสนุนจากเอกชนคือ บริษัทลีเวอร์บราเดอร์ เป็นผู้เข้ามาขอถวายเงินงบประมาณต่างๆ สำหรับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วก็แบ่งออกเป็น ๓-๔ ส่วน ส่วนแรกก็คือ ในการปลูกป่าเราต้องพัฒนาดินและน้ำเสียก่อน เพราะถ้าไม่มีการพัฒนาดินที่ดี และถ้าไม่มีแหล่งน้ำที่ดีที่จะสร้างความชุ่มชื้น การปลูกป่าก็อย่างที่เราได้ยินมา ปลูก ๑๐๐ ต้นอาจจะรอด ๒๐ ต้น ฉะนั้นสิ่งนี้สำคัญมาก สิ่งแรกนี้กรมชล

ประทานรับผิดชอบด้วยการสร้างอ่างเก็บน้ำขึ้น ๒ แห่ง แห่งแรก คือ อ่างเก็บน้ำห้วยไม้ตาย มีความจุประมาณ ๓.๗ ล้านลูกบาศก์เมตรซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว และมีอ่างเก็บน้ำเล็กๆ ในพื้นที่นั้นมีความจุประมาณ ๑.๔ ล้านลูกบาศก์เมตร เมื่อเราได้น้ำมาแล้วก็เตรียมพื้นที่ก่อน เรื่องนี้ทรงมีพระราชกระแสอย่างแน่ชัดว่า ให้เอาหญ้าแฝกผสมผสานไปด้วย หญ้าแฝกก็คงมีหน้าที่อยู่ ๓ หน้าที่ๆแรกคือ *การป้องกันการพังทลายของดิน* เพราะพื้นที่นั้นมีความลาดชัน หน้าที่ที่สองก็คงจะเป็น*การรักษาความชุ่มชื้นไว้ในดิน* เป็นการช่วยต้นไม้ใหม่ที่เราปลูกเอาไว้ และประการที่สาม เมื่อปลูกเป็นแถวเป็นแนวแล้ว *ความชุ่มชื้นนั้นก็จะกระจายตัวไปรอบๆบริเวณ*ด้วย เพราะฉะนั้น หญ้าแฝกก็มีบทบาทในที่นี้ พอเราเตรียมน้ำเตรียมดินแล้ว ก็มี ๒ หน่วยงานที่จะทำการปลูกป่าโดยการสนับสนุนของเอกชนคือบริษัทลีเวอร์บราเดอร์ ในขั้นแรกจะเป็นลักษณะพื้นที่ป่าที่มีสวนพฤกษศาสตร์ผสมผสานกับมีหญ้าแฝกจำนวน ๓,๕๐๐ ไร่ ซึ่งในส่วนนี้กรมป่าไม้จะทำการปลูก เป็นพื้นที่ปลูกป่าประมาณ ๓,๒๐๐ ไร่และเป็นสวนพฤกษศาสตร์ ๓๐๐ ไร่ ส่วนที่สองก็เป็นเรื่องของแนวปักเขตพื้นที่โครงการ ปรับปรุงพื้นที่โครงการโดยใช้เครื่องจักรในการขุดบ่อตามทฤษฎีใหม่ของพระองค์ที่ได้พระราชทานให้มา ดำเนินการโดยกรมพัฒนาที่ดิน นอกจากนั้น กรมพัฒนาที่ดินก็ทำการศึกษา วิจัย ฟื้นฟูสภาพดิน น้ำ ป่าไม้ ระบบการปลูกพืชในพื้นที่ด้วยและยังปลูกหญ้าแฝกผสมผสานอีกด้วย ฉะนั้น ทั้ง ๓ หน่วยงานคือ กรมพัฒนาที่ดิน กรมชลประทานและกรมป่าไม้ โดยการสนับสนุนจากบริษัทลีเวอร์บราเดอร์ก็ได้ผสมผสานงานกันขึ้นมาจนเวลานี้ก็ได้ดำเนินการไปมากพอสมควรแล้วครับ

เพลงคั่น *เพลงสายฝน*

บรรยาย (ปราณี) เกี่ยวกับการดำเนินงานตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ จนถึงปีนี้ ปี ๒๕๓๗ หน่วยงานที่รับสนองพระราชดำริไม่ว่าจะเป็นกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน และกรมป่าไม้ ต่างก็เร่งดำเนินการตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย กรมพัฒนาที่ดินซึ่งรับผิดชอบในการปรับปรุงพื้นที่โครงการการศึกษาวิจัย การฟื้นฟูสภาพดิน น้ำ ป่าไม้ ระบบการปลูกพืชในพื้นที่ ๒๙๔ ไร่ และการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่โครงการ ขณะนี้ กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการอย่างไรบ้างแล้วนั้น นายสิทธิลาภ วสุวัต อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

ได้ชี้แจงว่า

นายสิทธิลาภ ที่ดินนี้เป็นของราชการที่บริษัทโดว์เช่าไปทำไร่สับปะรดมามากกว่า ๒๐ ปี ทำให้ดินเสียหมดจะนำไปปลูกพืชเศรษฐกิจอะไรก็ไม่ได้ เราจึงคิดกันว่า ถ้าเผื่อว่าเราปลูกป่าเศรษฐกิจและปลูกหญ้าแฝกเพื่อเป็นการฟื้นฟูที่ดินด้วย จะได้ประโยชน์ ก็นำความขึ้นกราบบังคมทูล ก็ทรงเห็นชอบด้วย ที่ได้ดำเนินการมานี่ก็ได้ดำเนินการมานานพอสมควรแล้ว มีการนำประชาชนมาร่วมปลูกหญ้าแฝก ปลูกต้นไม้กัน เราคิดว่า เราจะปลูกต้นไม้จำพวกไม้ที่มีค่า พวกเสลา พวกอินทนิล พวกไม้ตระกูลตะแบก และปลูกแฝกตามร่องน้ำ นอกจากนั้น ก็จะมีการปล่อยปลาลงในอ่างเก็บน้ำ ผมมั่นใจว่าต้นไม้พวกนี้จะไม่ตายเพราะเรามีอ่างเก็บน้ำและมีน้ำพอเพียง เวลานี้มีน้ำอยู่ในบริมาณ ๒ ล้านคิวแล้ว และเราก็ได้ปลูกหญ้าแฝกตามที่ได้พระราชทานพระบรมราโชบายมา และเหนือคันหญ้าแฝกนี่ กรมป่าไม้ก็ปลูกป่า เรามุ่งปลูกไม้สะเดาเป็นหลักรอบเขตประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ เพื่อต้องการให้โครงการปลูกพืชเศรษฐกิจแล้วราษฎรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในป่าเศรษฐกิจนี้ได้ หรือถ้าปลูกสะเดานี่ ก็สามารถสกัดเอาน้ำมันจากเมล็ดสะเดามาใช้เป็นยาปราบศัตรูพืชได้ ฉะนั้นผมคิดว่าคงจะให้ประโยชน์แก่ราษฎรสมกับที่มีพระราชดำริไว้ให้แล้วครับ

บรรยาย (ปราณี) ในสวนของกรมป่าไม้โดยสำนักงานป่าไม้เขตเพชรบุรีมีหน้าที่รับผิดชอบในการปลูกป่าและจัดทำสวนพฤกษศาสตร์จำนวน ๓,๕๐๐ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่สำหรับปลูกป่า ๓,๒๐๐ ไร่ และจัดทำสวนพฤกษศาสตร์ ๓๐๐ ไร่ ซึ่งความคืบหน้าของการดำเนินงานนั้น นายสมาน รวยสูงเนิน ป่าไม้เขตเพชรบุรี ได้กล่าวว่า

นายสมาน ในความรับผิดชอบในเขตนี้ ป่าไม้จะทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือทำสวนพฤกษศาสตร์ ด้วยความร่วมมือของมูลนิธิชัยพัฒนา บริษัทลีเวอร์บราเดอร์ และกรมป่าไม้ดูแลบำรุงรักษาพื้นที่ป่าไม้บริเวณนี้ คือบริเวณนี้เราปลูกป่าเพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างแท้จริง ไม่ให้พื้นที่เกิดการไหลบ่าและเกิดการสูญเสียหน้าดินเวลาน้ำไหลบ่ามา เพราะเรามีหญ้าแฝกป้องกันเอาไว้และนโยบายของกรมป่าไม้ ให้ทำการปลูกป่าทุกระดับชั้นตั้งแต่ไม้พุ่ม ไม้ระดับกลางไม้ระดับสูง ให้เป็นสภาพป่าในอนาคตต่อไป ในบริเวณนี้ตอนนี้ยังไม่มีปัญหาอะไร การดำเนินงานก็ไปด้วยดีได้รับการ

สนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น หน่วยงานทุกหน่วยให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ตอนนี้กำลังจะทำถนนล้อมรอบ ทำรั้วรอบแนวเขตป่าโดยการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงาน กปร. สำหรับป่าธรรมชาติเราปลูกสะเดาและทำสวนพฤกษศาสตร์ซึ่งปีนี้เราทำได้ ๔ วงเป็นพวกตะแบก และอื่นๆ ต่อไปจะขยายเต็มที่เต็มเนื้อที่ ๓๐๐ ไร่ของสวนพฤกษศาสตร์ และต่อไปที่นี้จะเป็นแหล่งศึกษาพันธุ์ไม้ สัตว์ป่า สมุนไพรต่างๆ และเป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมในบริเวณนี้จะดีขึ้น

เพลงคั่น *เพลงสายฝน*

บรรยาย (ปราณี) จากที่เราได้ฟังรายละเอียดของการดำเนินโครงการปลูกป่าพระราชทานเนื่องในพระบรมราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงครองราชย์ได้ ๕๐ ปีในพื้นที่ตำบลหนองพลับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี จากผู้ที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น ท่านผู้ฟังคงอยากทราบต่อแล้วว่าในอนาคตโครงการนี้จะออกมาในลักษณะใด ประชาชนจะมีโอกาสไปเยี่ยมชมได้หรือไม่อย่างไร ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการ กปร. และเลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา จะเป็นผู้ให้รายละเอียดกับท่านผู้ฟังค่ะ

ดร.สุเมธ ผมคิดว่า ในพื้นที่ที่ปลูกสับปะรดอยู่เดิม เมื่อเลิกปลูกดินก็เกือบหมดสภาพแล้ว มีลักษณะแห้งแล้งดินมีสภาพไม่ดี จำเป็นต้องทำการปรับปรุงดิน และก็มีการปลูกป่าขึ้นมา แต่เราไม่ได้คิดให้เป็นป่าเฉยๆ มูลนิธิฯคิดว่า ป่าหลายๆ แห่งทำประโยชน์ได้ และในที่นี้เราต้องการปลูกพวกสะเดา เพื่อวันข้างหน้าไม้พวกนี้โตขึ้นมาแล้วก็สามารถเก็บเกี่ยวเอาเมล็ดเอาบางส่วนของต้นไม้ และอาจปลูกต้นไม้บางอย่างเพิ่ม เช่น ต้นตะไคร้หอม และจะใช้ผลผลิตในบริเวณนี้ที่มีอยู่ประมาณ ๓,๐๐๐ กว่าไร่คิดว่าจะนำมาแปรสภาพเป็นยาฆ่าแมลงโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อม เพราะใช้ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ เพราะฉะนั้น จะเป็นสร้างป่าขึ้นมา และพร้อมกันนั้นผลผลิตจากป่าก็จะทำให้เกิดเป็นผลิตผลขึ้นด้วยเมื่อดำเนินการในลักษณะนี้แล้ว ประชาชนอยู่ในรอบๆ บริเวณนั้นก็จะเข้าร่วมโดยการทำงานเป็นลูกจ้างก็ได้ หรือเข้ามาเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ในบริเวณนั้นและเอาออกไปทำยาฆ่าแมลงไปใช้ในพื้นที่ของตัวซึ่งเป็นเรื่องของอนาคตอีก ๓-๔ ปีข้างหน้าคงต้องวางรายละเอียดต่อไปอีก ช่วงนี้เป็นระยะการเจริญ

เติบโตของต้นไม้ ผมหลับตาดูเพราะเคยเดินทางไปดูมาก็เป็นพื้นที่ที่กว้างใหญ่มากและสวยงามมากด้วย มีภูเขา มีป่า มีน้ำ เราก็คิดว่า เวลาที่ต้นไม้เติบโตไปแล้ว เราอาจทำการกั้นอาณาบริเวณให้ดี พื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ที่อยู่ข้างๆ นั้นได้มีการพัฒนาฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่ แล้วพวกเนื้อทรายที่มีอยู่มากเป็น ๑๐๐ ตัว เราก็อาจนำมาปล่อยที่หนองพลับ ผมเองได้ปรึกษากับองค์การสวนสัตว์ อาจจะทำเป็นลักษณะสวนสัตว์เปิดด้วยอีก เพราะฉะนั้น ในอนาคตนั้น ผมคิดว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งปรับสภาพทรัพยากรธรรมชาติ เป็นแหล่งที่สามารถนำธรรมชาติกลับมาใช้ในลักษณะที่ยั่งยืนคือหมุนเวียนใช้ประโยชน์ต่อพืชที่ไม่ทำลายซึ่งกันและกัน เป็นพื้นที่ที่สวยน่าดู มีอ่างเก็บน้ำ เหมาะเป็นสถานที่พักผ่อนที่มีประโยชน์ และตัวพื้นที่เองก็จะใช้ประโยชน์ในลักษณะที่หลากหลายด้วย ผมเชื่อมั่นเหลือเกินว่า ใน ๓-๔ ปีข้างหน้า พื้นที่บริเวณนี้จะเป็นต้นแบบที่ดีในการพัฒนาฟื้นฟูสภาพพื้นที่อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานไว้ให้ทุกประการครับ

บรรยาย (ปราณี) ท่านผู้ฟังคงนึกสภาพโครงการปลูกป่าพระราชทานแห่งนี้ได้ว่าจะเป็นโครงการที่ฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรม โดยการปลูกป่า ผสมผสานกับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อนำไปขยายผลในพื้นที่อื่นๆ ต่อไป และที่สำคัญจะเป็นแหล่งศึกษาด้านระบบนิเวศน์วิทยา การอนุรักษ์ดินและน้ำให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป รวมทั้งจะเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งประชาชนทุกท่านสามารถเดินทางไปสัมผัสได้ค่ะ

สิ่งพระราชทานอันมีค่ายิ่ง ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๓๘ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
นายแพทย์ดุสิต สุนทราญ
รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
นายขวัญแก้ว วัชโรทัย รองเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ
ผู้จัดรายการ
พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (พัชรินทร์) เป็นที่ทราบกันดีว่า สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือสมเด็จย่าของปวงชนชาวไทย ทรงพระราชทานสิ่งที่เป็นประโยชน์อันหาค่ามิได้ ไว้ให้กับประชาชนชาวไทยในหลาย ๆ ด้าน จากการที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังถิ่นทุรกันดารเพื่อเยี่ยมราษฎรนั่นเอง จึงเป็นจุดที่ก่อกำเนิดหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือที่รู้จักกันเป็นอย่างดีว่า หน่วยแพทย์ พอ.สว. ซึ่งเป็นที่มาของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ดังที่นายแพทย์ ดุสิต สุนทราญู รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เล่าให้ฟังว่า

น.พ.ดุสิต เนื่องจากพระองค์ท่านได้เสด็จเยี่ยมตำรวจตระเวนชายแดนในครั้งก่อนๆ ตั้งแต่ปี ๒๕๐๗ เป็นต้นมา ก็ทรงพบว่าประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคม เวลาเจ็บป่วยก็ประสบกับปัญหามากมายเพราะไม่มีแพทย์ ต้องอาศัยตำรวจซึ่งมีความรู้ทางแพทย์บ้างไม่มีความรู้บ้าง รักษาไปตามมีตามเกิด บางรายไม่สมควรจะตายก็ต้องตาย และในบางรายที่ป่วยหนักจำเป็นต้องเดินทางมารักษาในเมือง ก็ต้องเดินทางมาด้วยความลำบากก็พบวาหลายรายเสียชีวิตกลางทาง ซึ่งนำความเศร้าพระทัย

มายังพระองค์ท่านเป็นอันมาก จึงได้นำความนี้มาปรึกษากับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในขณะนั้น ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่รับสนองพระบรมราชโองการ แล้วจึงนำความไปปรึกษากับคณะแพทย์เชียงใหม่ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก็ได้จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกไปซึ่งไปครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ ที่จังหวัดเชียงใหม่ อันนั้นเป็นจุดแรกเริ่มต้นของ**หน่วยแพทย์เคลื่อนที่พอ.สว.** ต่อมาตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๒ เป็นต้นมาก็ได้ดำเนินการในหลายๆ จังหวัดเพิ่มขึ้นหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกไปและก็ได้เพิ่มกิจกรรมอีกอันหนึ่งคือการรักษาทางวิทยุ จนกระทั่งพ.ศ.๒๕๑๘ จึงได้เริ่มก่อตั้งเป็นมูลนิธิขึ้น โดยพระองค์ท่านเป็นประธานกิตติมศักดิ์เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง ตั้งแต่ ๒๕๑๘ เป็นต้นมา

พัชรินทร์ หลังจากที่ก่อตั้งเป็นมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีแล้ว ได้ดำเนินกิจกรรมไปในรูปแบบใด และอย่างไรบ้างคะ

น.พ.ดุสิต หลังจากก่อตั้งแล้วก็ดำเนินกิจกรรมต่อ คือมีงานมีโครงการต่างๆ ที่ต้องดำเนิน คือ หนึ่ง**งานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่** ซึ่งเราให้จังหวัดต่างๆ ดำเนินงานในรูปอาสาสมัครจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ออกไปยังท้องถิ่นทุรกันดาร ประมาณเดือนละครั้งถึงสองครั้งไปยังจุดต่างๆ เพื่อให้การรักษาดูแลเรื่องสุขภาพแก่ประชาชนโดยไม่คิดมูลค่า ซึ่งดำเนินการโดยอาสาสมัครไม่มีค่าใช้จ่ายตอบแทนอะไรเลย นอกจากทางมูลนิธิฯ จัดวัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ให้รวมทั้งยารักษาโรคให้ด้วย งานที่สองก็คือ**หน่วยแพทย์การรักษาทางวิทยุ** แพทย์วิทยุโดยเราจัดหาวิทยุให้ทางสถานีอนามัยที่อยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลไม่มีแพทย์ เวลาผู้ป่วยมาติดต่อกับที่สถานีอนามัย ก็สามารถใช้วิทยุเป็นสื่อให้การรักษาได้อย่างใกล้เคียงและถูกต้อง ซึ่งได้สามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยไว้ได้เป็นจำนวนมาก และก็ต่อมาก็เป็นงานเกี่ยวกับทาง**ทันตกรรม** ซึ่งเริ่มเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยจัดเป็นการรณรงค์ทันตกรรมในวันพระราชสมภพ โดยเชิญแพทย์ ทันตแพทย์ออกไปช่วยรักษาพยาบาลทางทันตกรรมให้แก่ประชาชนที่อยู่ในถิ่นห่างไกลซึ่งได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันในทุกๆ ปี ในวันพระราชสมภพ และต่อไปเราก็มีงานเกี่ยวกับ**การรักษาเฉพาะโรค** คือโรคที่ทำให้เกิดความพิการบางอย่าง เช่น ปากแหว่ง เพดานโหว่ ตาต้อกระจก แก้วหูทะลุ แขนขาขาด และลิ้นหัวใจรั่ว ต่างๆ นี่เราดำเนินการรักษาให้ นี้ก็เป็นงาน

ที่ดำเนินการเรื่อยมา

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) พระเมตตาแผ่ไพศาลกว้างไกลโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ เพศ วัย ของอาณาประชาราษฎร์ นอกจากนั้นสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสนพระทัยที่จะหาความรู้ด้านต่างๆ อยู่เสมอ ทรงกระจ่างแจ้งในพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ จึงทรงยึดธรรมะของพระศาสดาเป็นหลักดำเนินการในพระชนม์ชีพ ทั้งยังทรงมีพระราชหฤทัยแผ่เผื่อถึงเยาวชนและประชาชนชาวไทย โดยมีพระราชปรารถนาจะให้ซาบซึ้งในพระพุทธคุณ หรือพระพุทธศาสนา จึงทรงพิมพ์หนังสือต่างๆ ในเรื่องพระพุทธศาสนา รวมถึงศาสนาอื่นๆ ด้วย ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พระราชทานแจกแก่ผู้ที่สนใจและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดรายการเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ณ สถานีวิทยุ อ.ส.พระราชวังดุสิต อีกด้วย ดังที่นายขวัญแก้ว วัชโรทัย รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษ และหัวหน้าสถานีวิทยุ อ.ส.พระราชวังดุสิต ได้เล่าให้ฟังว่า

นายขวัญแก้ว เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวช สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานีวิทยุ อ.ส.จัดรายการธรรมะขึ้นเป็นพิเศษ ถึง ๒๕๑๐ ก็ทรงมีพระราชปรารภว่านักเรียน นักศึกษา ตลอดจนข้าราชการผู้ที่ไปศึกษาต่อหรือไปรับราชการต่างประเทศ ควรมีหนังสือแนะแนวคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา เป็นคู่มือสำหรับอ่านเพื่อให้เกิดความรู้เป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติตนเอง และเพื่ออธิบายให้บรรดามิตรประเทศได้มีโอกาสที่จะเข้าใจถึงหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จึงทรงอาราธนาพระศาสนโสภณ วัดบวรนิเวศ ปัจจุบันคือสมเด็จพระสังฆราช เรื่องที่เป็นสาระอยู่ในนั้นก็คือเรื่องอริยสัจ ๔ หรือว่าสัจจะที่ทำให้เป็นผู้ประเสริฐ พอปีพุทธศักราช ๒๕๑๐ ก็ได้ทรงพระราชปรารภถึงปัญหาธรรมะเกี่ยวกับเรื่องวิธีปฏิบัติตนให้ถูกต้องทางธรรมะ โดยให้ลดความโลภ ความโกรธ ความหลง ว่าจะพึงปฏิบัติได้อย่างไร สืบเนื่องไปจนถึงเรื่องกิเลสตัณหา จึงพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโลกะสัจจะ สมมุติสัจจะ และปรมัตถสัจจะเพื่อเรียบเรียงและรวบรวมเป็นเรื่องเดียวกัน ทรงเน้นในเรื่องศีลธรรมเป็นสิ่งจำเป็นที่

จะต้องมีอยู่เป็นเครื่องบำรุงรักษาโลกให้ดำรงอยู่ได้ การหัดให้ใช้ความคิดตามเหตุผลที่ไม่ขึ้นอยู่ในอำนาจของโลภ โกรธ หลง เป็นทางเพิ่มพูนความรู้ในสัจจะ และเมื่อหัดคิดไปจนถึงปรมัตถสัจจะ เพียงแต่คิดถึงความตายที่ทุก ๆ คนต้องประสบ ก็เป็นวิธีลดความโลภ ความโกรธ ความหลงได้อย่างมาก ยิ่งคิดให้รู้ซึ้งถึงความดี ความชั่ว ถึงประโยชน์แก่ตนเอง แก่ชาติ แก่ศาสนา แก่พระมหากษัตริย์

พุทธศักราช ๒๕๑๑ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถานีวิทยุ อ.ส. จัดรายการบริหารทางจิตเป็นประจำทุก ๆ เช้าวันอาทิตย์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อาราธนาสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ขณะที่ทรงดำรงตำแหน่งเป็นพระศาสนโสภณ เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศ จัดรายการ พระราชทานพระราชปรารภว่าจิตใจนี้มีความสำคัญ เพราะเป็นมูลฐานแห่งความประพฤติในทุกทาง ความเจริญ ความเสื่อม ความทุกข์ต่าง ๆ พระพุทธศาสนาได้มีหลักธรรมอบรมจิตใจอยู่โดยสมบูรณ์ หากได้มีการชักนำให้เกิดความสนใจในการอบรมจิตใจจนถึงปลูกฝังเป็นนิสัย ให้ทางที่ถูกเพื่อประพฤติให้เหมาะสม ให้มีความเจริญในด้านการเรียนการทำงาน สามารถเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ และครองชีวิตให้มีความสุขตามสมควร พอพุทธศักราช ๒๕๑๒ ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์เรื่อง**ศีล** ขึ้นเป็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พระราชทานในวันพระราชสมภพ มีเนื้อหาข้อสรุปคือ *ศีลจะมีหรือไม่มีในแต่ละคนตลอดถึงในหมู่คน ย่อมเกี่ยวกับว่าศีลเป็นข้อปฏิบัติที่อำนวยให้เกิดความปกติสุขตามภูมิชั้นของตนซึ่งตนพอจะรับปฏิบัติได้หรือไม่* และปีพุทธศักราช ๒๕๑๒ ก็โปรดเกล้าฯ ให้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง **อัปปัจเสนะธรรม** แปลว่าธรรมเหมือนพนักอิงของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์วัดเทพศิรินทราวาส

ปีต่อมาทรงอาราธนาให้แสดงเรื่อง **อวิชชาและสันโดษ** ในปี ๒๕๑๔ ก็พิมพ์เรื่อง **ศาสนาอิสลามสอนอะไร** สำหรับพระราชทานประชาชนในจังหวัดภาคใต้ผู้นับถือศาสนาอิสลามและผู้ที่ประสงค์จะทราบทั่วไป โปรดเกล้าฯให้คุณหญิงสมร ภูมิณรงค์ เลขานุการจุฬาราชมนตรีขณะนั้นเรียบเรียง ในปี ๒๕๑๘ โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เรื่อง **กรรมอโกสกสูตร ขันติ**แสดงให้เห็นถึงหลักธรรมและหลักปฏิบัติว่ามุ่งสอนให้ละกรรมชั่ว

ทำกรรมดีในปัจจุบัน คนที่ทำกรรมดีนั้นก็อาจมีอุปสรรค เช่น ถูกนินทาว่าร้าย จึงต้องมีวิธีทำใจ เมื่อถูกนินทาว่าร้ายก็จำต้องมีขันติเพื่อให้สำเร็จประโยชน์

ในปี ๒๕๑๙ โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เรื่อง **พรหมวิหาร** เป็นหลักธรรมที่จะก่อให้เกิดความสงบสุขแก่โลก โดยเฉพาะเมตตาเป็นเครื่องค้ำจุนโลก สามารถฝึกหัดปฏิบัติได้โดยไม่มีขอบเขตและสิ้นสุด เมตตาก็คือสงสาร ส่วนกรุณาเป็นเครื่องประกอบตามกำลังความสามารถของแต่ละบุคคล คือให้ความช่วยเหลือเมื่อมีความสามารถ พ.ศ. ๒๕๒๓ โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์เรื่อง **หลักการทำสมาธิเบื้องต้น** เป็นแนวทางปฏิบัติอย่างง่ายๆ สำหรับผู้ที่สนใจทั่วไป มุ่งเน้นเรื่องสมาธิทำให้เกิดปัญญางอกงาม เมื่อใช้ปัญญาพิจารณาทราบตระหนักแน่ถึงเหตุผลในการปฏิบัตินั้นๆ ตามความเป็นจริง เมื่อใช้ปัญญาดังนี้จึงจะไม่ปฏิบัติผิดทาง ทั้งจะไม่หลงตัวลืมตัว การใช้ปัญญาจึงเท่ากับเป็นการใช้เกราะป้องกันอันตรายอันเกิดขึ้นจากความหลง ถือเอาผิดดังกล่าว ความหลงที่เป็นนิวรณ์ของจิตที่พึงจะระงับได้ด้วยสมาธิ แต่ยังมีความหลงที่สำคัญยิ่งขึ้นไปกว่าอีกก็คือหลงตัวลืมตัว มีความอวดดีว่าตนเก่ง ซึ่งเกิดจากความประมาทไม่ใช้ปัญญา ก็จะเป็นผู้ที่เห็นโทษของความหลงตัวลืมตัว จึงควรใช้เป็นยาชับสติรักษาจิตของตนไว้ให้ดีเป็นนิตย์ มิให้หลงไหลไปในทางลาภ ยศ สรรเสริญ สุข จะได้ลาภยศในทางที่ถูกเพื่อประโยชน์สุขแก่ตนเองและผู้อื่น เมื่อถึงคราวจะเสียก็ไม่เสียใจไม่ทำลายตัวเอง จะสามารถรักษาความดีและจิตใจให้มีความสุขสงบได้อย่างสม่ำเสมอ

พัชรินทร์ คุณขวัญแก้ว ก็เป็นผู้ที่ใกล้ชิดและตามเสด็จฯ อยู่เสมอๆ เคยได้รับพระราชทานพระดำรัสแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขจากพระองค์ท่านอย่างไรบ้างหรือไม่คะ

นายขวัญแก้ว เคยรับสั่งที่ประเทศสวิสเมื่อครั้งตามเสด็จประพาสทางรถยนต์ ระหว่างทางทรงรับสั่งว่าคนเรามีจักรยานก็ไปได้เร็วกว่าเดิน ถ้ามีรถยนต์เล็กก็เร็วกว่าจักรยาน ***ความพอใจหรือไม่พอใจเกิดขึ้นด้วยตัวของเราเอง ถ้าเราเปรียบเทียบตัวเองกับคนที่มีมากกว่าเราก็จะรู้สึกด้อย แต่ถ้าเทียบกับคนที่ด้อยกว่าเราก็ดูรู้สึกว่ามีมากกว่า ดังนั้นถ้ายังไม่รู้จักพอ มีเท่าไหร่ก็ไม่อาจจะพอได้*** ได้เคยพระราชทานคติพจน์ของมองเตลกิเออร์

นักเขียนชาวฝรั่งเศสไว้ในสมุดบันทึกที่ได้รับพระราชทานความว่า ***ถ้าเราเพียงแต่อยากจะมีความสุข เราก็จะหาได้ในไม่ช้านัก แต่ถ้าเราอยากจะมีความสุขยิ่งกว่าผู้อื่นก็ออกจะยาก***เพราะเราเชื่อว่าคนอื่นๆ นั้นเขามีความสุขยิ่งกว่าที่เขามีจริงๆ

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (พัชรินทร์) นี่คือส่วนหนึ่งในสิ่งพระราชทานอันมีค่ายิ่ง ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ท่าน สมเด็จย่าของปวงชนชาวไทย นายขวัญแก้ว วัชโรทัยรองเลขาธิการพระราชวัง และ นายแพทย์ดุสิต สุนทราฌู รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้กล่าวว่า

นายขวัญแก้ว สมเด็จพระบรมราชชนนีได้ทรงปฏิบัติพระองค์เองโดยไม่หลง ไม่ติดสมมุติ แทนที่จะทรงใช้ชีวิตอย่างคนอื่นๆ ตามประสาผู้สูงอายุทั่วไป กลับเสด็จฯ ไปทรงช่วยเหลือประชาชนที่ถิ่นทุรกันดารไกลๆ **ทรงยึดเอาความประหยัดเป็นรากฐานของการดำเนินชีวิตทรงเป็นตัวอย่างของพระราชโอรสพระราชธิดาที่ทรงมีพระเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์**

น.พ.ดุสิต พระองค์ท่านมีพระมหากรุณาธิคุณต่อประชาชนชาวไทยเป็นอันมาก ท่านก็ได้มีความห่วงใยในเรื่องสุขภาพ ในเรื่องความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วๆ ไป ไม่ว่าจะมีอะไรที่ประชาชนต้องได้รับทุกข์ พระองค์ท่านก็มักจะให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ อย่างเช่นมีประชาชนได้รับทุกข์เกี่ยวกับน้ำท่วมตอนพายุเกย์ พระองค์ท่านก็ได้มอบให้มูลนิธิ พอ.สว. นี้รีบออกไปช่วยโดยมอบพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เป็นจำนวนมากแล้วให้เราดำเนินการ ซึ่งอันนี้ก็แสดงถึงที่พระองค์ท่านทรงห่วงใยประชาชน นอกจากนั้นก็ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่พระองค์ท่านทรงทราบก็ได้ทรงแสดงเมตตาจิตต่อประชาชนโดยให้เรารีบไปดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ

เพลงคั่น *แม่ย่าของเราชาวไทย*

บรรยาย (พัชรินทร์) ด้วยพระบุญญาบารมีในพระองค์ผู้ทรงเป็นสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีสุดประเสริฐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา ผู้ทรงเป็นพระราชโอรส พระราชธิดา จึงได้ทรงดำเนินรอยตามพระยุคลบาท ได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ราษฎร พระราชทานคำสั่งสอนแนะนำเป็นวิทยา-

ทานแก่ราษฎรทั่วทั้งประเทศ ให้ได้ใช้ในการประกอบอาชีพ ด้วยทั้งสองพระองค์ทรงมีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐสุดเป็นหลักชัย ประชาชนชาวไทยต่างถวายพระพรชัยแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีอยู่ทุกทิพาราตรี ให้ทรงพระเจริญมีพระชนมายุยิ่งยืนนาน

การเลี้ยงกุ้งกุลาดำที่อ่าวคุ้งกระเบน

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
นายศิริ ทุกข์วินาศ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน
จิระวรรณ ตันกุรานันท์
ผู้จัดรายการ
อรุณี แดงพันธ์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ **โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน** เริ่มก่อตั้งเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินที่จังหวัดจันทบุรี ในวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๒๕ และทรงพระราชดำริที่จะทำการศึกษาการพัฒนาพื้นที่ในเขตที่ดินชายทะเล เพื่อแนะนำให้ประชาชนได้มีความรู้และเห็นความสำคัญของการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ ภายหลังที่ได้มีพระราชดำริแล้ว จังหวัดจันทบุรีได้ร่วมหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่างๆ และพิจารณาความเหมาะสม จึงกำหนดพื้นที่อ่าวคุ้งกระเบนเป็นพื้นที่จัดตั้งศูนย์ศึกษาการพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับฐานะความเป็นอยู่ ส่งเสริมอาชีพของราษฎรบริเวณรอบอ่าวและพื้นที่ใกล้เคียง พัฒนาด้านการใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดความสมดุลตามธรรมชาติ รวมทั้งการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งในพื้นที่เป้าหมาย ศูนย์กลางคืออ่าวคุ้งกระเบนและพื้นที่รอบนอก ตำบลสนามชัยและตำบลคลองขุด รวม ๓๒,๐๐๐ ไร่

เพลงคั่น *เพลงพระราชนิพนธ์*

บรรยาย (อรุณี) โครงการอ่าวคุ้งกระเบนเป็นพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านอ่าวไทยฝั่งตะวันออก เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำขนาดเล็ก ฝั่งตะวันออกและตะวันตกจะเป็นแนวภูเขายาวเกือบตลอด พื้นที่ลาดเชิงเขาติดแนวภูเขาและพื้นที่ราบลุ่มบริเวณอ่าวสนามชัยกับอ่าวคุ้งกระเบน บริเวณอ่าวคุ้งกระเบนจะเป็นที่

ราบชายฝั่งทะเลซึ่งมีความกว้างประมาณ ๒ กิโลเมตรครึ่ง ปากอ่าวกว้างประมาณ ๖๐๐ เมตร มีน้ำทะเลขึ้น-ลง วันละ ๑ ครั้ง มีคลอง ๗ สายสั้นๆ ไหลลงอ่าว ๗ คลอง ลักษณะดินในอ่าวคุ้งกระเบนด้านทิศใต้จะเป็นดินทราย ส่วนด้านบนโดยรอบอ่าวจะเป็นดินเลนลึก และถัดเข้าไปจะเป็นที่ดินที่สูงขึ้นเป็นดินเลนปนทรายและดินทราย สำหรับสภาพดั้งเดิมของบริเวณพื้นที่ก่อนที่จะมาเป็นโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน นายศิริ ทุกข์วินาศ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะเล่าให้ฟังค่ะ

นายศิริ จริงๆ ศูนย์แห่งนี้เดิมเป็นที่ค่อนข้างจะกันดารของจังหวัดจันทบุรี พูดง่ายๆ คล้ายๆเป็นหมู่บ้านยากจนในดินแดนร่ำรวย จันทบุรีถ้าคนทั่วไปเข้าใจต้องเป็นแดนผลไม้เป็นแดนพลอย เดิมที่บริเวณนี้จะเป็นแหล่งห่างไกลจากตัวอำเภอ มาทางเรือใช้เวลานับครึ่งวัน ถนนหนทางไม่สบายเหมือนปัจจุบันนี้ซึ่งใช้เวลารวดเร็วไม่กี่นาทีก็ถึง บริเวณแห่งนี้จะเป็นที่ๆ โจรผู้ร้ายชุกชุม จะเป็นที่พวกญวนอพยพจะมาทางเรือ จะมาขึ้นฝั่งที่นี่และจะมีการฆ่ากันตายยิงกันเยอะ เป็นสมัยเมื่อ ๒๐-๓๐ ปีก่อนก็ไม่มีใครอยากจะมา แต่ที่นี่เป็นที่ชายทะเลและมีการบุกรุกการใช้ป่าเลน เมื่อก่อนชายทะเลจังหวัดจันทบุรี มีการใช้ป่าเลนเหมือนกันมีกุ้งเยอะ คล้ายๆ เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ นั่นก็คือจุดเด่นที่จะมีการศึกษาในเรื่องนี้

บรรยาย (อรุณี) ในปัจจุบันมีหน่วยงานระดับกรมร่วมรับผิดชอบโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริรวม ๑๕ หน่วยงาน โครงการหลักและสำคัญคือ**โครงการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ**หลังป่าชายเลน ซึ่งกรมประมงได้ศึกษาทางวิชาการ จังหวัดจันทบุรีขอใช้ที่ดินป่าสงวนแห่งชาติปากคุ้งกระเบนและอ่าวแขมหนูเพื่อดำเนินการศึกษาวิจัย กรมส่งเสริมสหกรณ์สำรวจข้อมูลเศรษฐกิจและสังคม การคัด-เลือกราษฎรร่วมโครงการ โดยกรมประมงออกแบบบ่อเลี้ยงฝึกอบรมและประสานงานการสนับสนุนเงินทุนให้กู้ยืมโดยธนาคารเพื่อการเกษตร-และสหกรณ์ และเริ่มเลี้ยงกุ้งกุลาดำตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ จิระวรรณ ตันกุรานันท์ จะได้เรียนถามจากนายศิริ ทุกข์วินาศ ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริค่ะ

จิระวรรณ อยากให้ท่านเล่าให้ฟังถึงการดำเนินงานของศูนย์ตั้งแต่เริ่มตั้งในปี ๒๕๒๔ ค่ะว่าได้ดำเนินการอะไรไปบ้าง และที่บอกว่าเน้นการวิจัยการพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ทำอะไรไปบ้างแล้ว

นายสิริ เริ่มต้นกันตั้งแต่ปี ๒๕๒๔ ก็มีงานประมงเข้ามาอันดับแรกก็รับทำที่ทำระยะแรกก็ส่งเสริมการเลี้ยงหอยนางรมในอ่าว ระยะเริ่มแรกก็ทำไปได้น้อยมากไม่มีความก้าวหน้าส่วนงานอื่นก็ยังไม่ค่อยได้เข้ามา เกือบปี ๒๕๓๐ นะครับงานอื่นก็ทยอยกันมา เช่น งานปศุสัตว์ งานป่าไม้ งานวิชาการเกษตร แล้วประมาณปี ๒๕๓๐ เราก็เริ่มต้นที่จะส่งเสริมราษฎรเลี้ยงกุ้งตามชื่อโครงการนะครับ และก็มีงานส่งเสริมสหกรณ์กำลังช่วยรวมกลุ่มเกษตรกรการประมงคุ้งกระเบน

จิระวรรณ ที่ท่านบอกว่าส่งเสริมราษฎรให้เลี้ยงกุ้ง เดิมเค้าทำอะไรอยู่คะ

นายสิริ คือจริงๆ แล้วพื้นที่ป่าเลนบางส่วนที่เป็นพื้นที่เลี้ยงกุ้งปัจจุบันนี้มีราษฎรบุกรุกเข้าไปบ้างแล้วเป็นป่าดอน เราเลยจำเป็นต้องจัดสรรพื้นที่นี้เพื่อให้ราษฎรในพื้นที่เลี้ยงกุ้ง ราษฎรเดิมมีอาชีพจับสัตว์น้ำชายฝั่งประเภทหาเช้ากินค่ำทั่วๆ ไป ไม่ได้ร่ำรวยอะไร อันนี้ตรงกับวัตถุประสงค์ตามโครงการพระราชดำริอีกอันหนึ่ง ในส่วนการเพาะเลี้ยงกุ้งที่เราได้ดำเนินการไว้คือเราก็ติดตามผลการเลี้ยง ซึ่งเริ่มแรกก็มีการอบรมฝึกการเพาะเลี้ยงให้ราษฎรมาฝึกที่ศูนย์เลย ฝึกการเลี้ยงจริงเลย เสร็จแล้วพอเริ่มลงมือเราก็ติดตามผลให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ การจัดการน้ำ การจัดการบ่อ ด้านอาหาร ด้านโรค เสร็จแล้วเราก็ศึกษาผลกระทบและก็ศึกษาพฤติกรรมในบ่อเลี้ยง ในคลองส่งน้ำลงอ่าวและทางทะเลตลอดตั้งแต่ปี ๒๕๓๐ จนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งปัจจุบันนี้เราพบว่าการเลี้ยงกุ้งมีตะกอนออกมาเยอะ โดยเฉพาะการเลี้ยงในปัจจุบันนี้ ฉะนั้นเราจึงต้องมีการปรับปรุงบ่อ ทำระบบน้ำใหมเราเพิ่มจุดใหญ่คือ ต้องมีระบบการพักน้ำทิ้งก่อนทิ้งลงในอ่าว คล้ายๆ เหมือนอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมจะมีบ่อบำบัดน้ำทิ้ง น้ำเสีย คือน้ำทิ้งในการเลี้ยงกุ้งอยากจะอธิบายนิดหนึ่งว่าทิ้งแล้วมันไม่เป็นน้ำเสียมันมีปริมาณมาก มีกำหนดเวลาความเข้มข้นจะต่ำ น้ำทิ้งจากอุตสาหกรรมมันจะมีความเข้มข้นสูง แต่ปริมาณน้อย คือจากบ่อเลี้ยงกุ้งจะมีธาตุไอโอดีน ก็ไม่สูงเท่าไหร่ ไม่เกิน ๑๐ มิลลิเมตรต่อลิตร ประมาณ ๗-๘ เฉลี่ยแล้ว แตนี่ปริมาณมันจะเยอะเพราะว่ามีการถ่ายเทน้ำ

บ่อละ ๒ ไร่ ถ่ายน้ำทีประมาณ ๖๐๐ ตันต่อวันมันก็เยอะ นอกนั้นก็มีแพลงตอน พืช มีพวกสารอินทรีย์ต่างๆ และเหตุผลที่พบอีกอย่าง นะครับ ที่ว่าน้ำที่ออกจากบ่อแล้วไม่ปรากฏความเน่าเสีย พอถึงชายฝั่งแล้วมีกระบวนการสังเคราะห์แสง กระบวนการย่อยสลายทางชีววิทยา อาจจะเกิดอาการบูม หรือเกิดเท็กไทซ์ขึ้นภายในและปฏิกิริยาต่อเนื่องอีก อันนี้เป็นผลกระทบอันหนึ่งสำหรับผู้ที่จะทำบ่อเลี้ยงกุ้ง สิ่งที่เราจะทำก็มีบ่อบำบัดน้ำ ระบบบำบัดน้ำก่อนลงสู่อ่าวเป็นระบบรวม เข้าใจว่าเราจะสร้างระบบน้ำเข้าไปใหม่ติดชายฝั่งทะเล จะเปลี่ยนบ่อเลี้ยงกุ้งใหม่ คือบ่อเน่าเสียเลี้ยงแล้วมันเปลี่ยนสภาพ ประตูน้ำชำรุดเราจะทำใหม่ทั้งหมดเลย ตัวนี้ราษฎรออกเองในส่วนบ่อ ในส่วนคลองส่งน้ำเข้าไปรัฐจะช่วยเหลือ คือบอกไปว่าตอนต้นที่เริ่มเลี้ยง ทาง ธกส. เองให้สินเชื่อเกษตรกรทุกรายในโครงการ เรารับสมัครคัดเลือกตามหลักเกณฑ์ที่จังหวัดตั้งไว้ เน้นคนในพื้นที่ในเขต ๒ ตำบลนี้เท่านั้น ตำบลคลองขุดกับตำบลสนามชัย

จิระวรรณ ก็ต้องมีพื้นที่ของตัวเอง

นายศิริ เป็นพื้นที่ให้สิทธิ สปก. ไม่ได้มอบดินให้แต่ให้สิทธิทำกิน มีข้อกำหนดว่าให้สืบทอดมรดกได้เท่านั้น สืบทอดให้ลูกหลานได้เท่านั้นห้ามซื้อห้ามขาย ห้ามจำนอง เป็นคล้ายเงิน สปก. นะครับ

จิระวรรณ หมายความว่าราษฎรมาตัวเปล่าๆ เลย แล้วจัดที่ไว้ให้เสร็จเลย

นายศิริ คล้ายๆ ว่าเหมือนปฏิรูปที่ดินอย่างนั้นแหละ คล้ายๆ กับ สปก ถ้าเขายืม ธกส. โดยประกันกลุ่มบ้าง ใครมีทรัพย์สินก็ประกันแยกหลักประกัน นะครับ

จิระวรรณ แล้วที่ว่ายืมเงิน ธกส. นี้เป็นค่าอะไรคะ

นายศิริ ค่าการขุดบ่อ ค่าพันธุ์สัตว์น้ำ ค่าอาหารเห้งให้เสียเอง

จิระวรรณ พื้นที่ๆ ให้ราษฎรทำมีทั้งหมดเท่าไหร่คะ

นายศิริ ราว ๑๐๖ แปลง ประมาณ ๑๐๘ ครอบครัว เพราะบางไทรมี ๒ เจ้า คือที่ดินบางส่วนจับฉลาก บางส่วนยึดถือตามที่เก่ายุบไว้เดิมแล้ว เป็นการอะลุ้มอะล่วยกันคือคนบุกรุกไปแล้วก็ยังไม่ได้ออกโฉนดหรือออกไม่ได้ ก็ถือว่าให้เช่า ให้ได้รับสิทธิ์ในที่บุกรุกไว้ที่เราได้จัดสรรให้

จิระวรรณ ทีนี้ในเงื่อนไขของการเพาะเลี้ยงที่ราษฎรเข้าโครงการนะคะ คือมีเจ้าหน้าที่ออกไปบอกวิธีการทุกอย่างให้ราษฎร

นายสิริ เริ่มต้นคือเรามีการฝึกการเลี้ยงที่บ่อ บ่อที่ศูนย์ และมีการทดลอง ๔ บ่อ มาฝึกเลี้ยงจริงๆ เลย

จิระวรรณ หมายความว่า ก็ต้องเชื่อฟังใช่ไหมคะ แล้วมีหลักเกณฑ์อะไรบ้าง

นายสิริ ครับ ต้องเชื่อฟัง ตามหลักเกณฑ์จริงๆแล้วต้องมาคุย ศึกษากัน หาทางออกและเราพยายามเน้นวิชาการเป็นอย่างนี้ หลักเกณฑ์เป็นอย่างนี้ หลักการที่ดีกว่านี้ บางเรื่องก็ต้องอาศัยรวมกัน อย่างเช่นว่า การทิ้งเลน ทุกคนก็เห็นว่าเป็นโทษ ทำให้น้ำเสียและน้ำเสียนั้นก็วนกลับมาที่ผู้เลี้ยงเอง ซึ่งอันนี้ก็ใช้มาตรการหมู่ กฎหมู่ของเขาเอง เขาออกกฎเองให้เขาควบคุมกันเองเป็นหลักใหญ่ ส่วนที่นี่การเลี้ยงก็มีบริการเปลี่ยนน้ำ เปลี่ยนเฉพาะกุ้งนะครับ ซึ่งถ้ากุ้งเป็นอะไร เราก็มีวิธีจัดการให้เขา ซึ่งอันนี้เป็นประโยชน์กับเขาส่วนใหญ่และได้รับความร่วมมือดี เพราะเป็นหลักเกณฑ์มาตรการ เราก็พยายามให้ประชุมชี้แจงว่าปัญหาเป็นอย่างนี้ มีผลเสียอย่างไร มีผลกระทบถึงเขาอย่างไร ๑,๒,๓,๔,๕ แล้วเราก็บอกว่าอาทิตย์หน้าให้แก้ไขอย่างไร ออกกฎกันมาเป็นโหวต เป็นมติ ให้เขามีส่วนร่วมด้วย เขาจะมีหัวหน้ากลุ่ม ๑๑ กลุ่ม เป็นกลุ่มบริการ ให้หัวหน้ากลุ่มไปควบคุมกันเอง ออกกฎโดยเขาเอง ควบคุมโดยเขา ด้วยหลักประชาธิปไตย โดยราษฎร เพื่อราษฎร

จิระวรรณ โดยการให้แนว

นายสิริ ให้แนว คือเราจะเข้าไปควบคุมไปปรับอะไรคงไม่ไหว ในทางวิชาการแต่เราก็มีเรคคอร์ดว่าราษฎรคนไหนเบี้ยว เลี้ยงได้แล้วไม่ใช้หนี้ก็ปฏิบัติตามกฎ เราก็ลงเรคคอร์ดไปเรื่อยๆ คือมันมีกฎว่าจังหวัดไหนจะเลิกสิทธิ์เมื่อไหร่ก็ได้ เราก็เรคคอร์ดไปเรื่อยๆ เมื่อสะสมนานๆ ถึงระดับหนึ่งอาจจะมีบทลงโทษซึ่งที่แล้วมาเรายังไม่มีการไล่ออกเลยนอกจากเขาสมัครใจว่าเขาไม่อยากเลี้ยง เขาก็สละสิทธิ์ ผู้ที่รับช่วงใหม่ก็ใช้หนี้สิน ธกส.อาจจะให้ค่าเสียเวลาตามสมควร เช่น ๔-๕ หมื่น เพราะเขาทำมา ๔ ปี ๕ ปี ก็ได้รับผลตามรูปแบบ

จิระวรรณ ราษฎรที่ถูกขึ้นบัญชีว่าไม่ปฏิบัติตามมีมากไหมคะ

นายสิริ ก็มีด้วยกัน ๔ รายที่ว่าละทิ้งการเพาะเลี้ยง และใน ๔ รายที่หนักๆ มี ๑ ราย ก็เรียกมาคุยกันให้เขารู้สึก ก็เรียกมาพบมาคุยกันครับ คือรายที่ละทิ้งก็ไม่ค่อยจะเจอกัน เขาบอกเลี้ยงแล้วเจ๊งขาดทุน ก็บอกว่าให้มายื่น

สละสิทธิ์ และหนี้สินเราก็หาผู้สืบทอดแทน อาจจะพิจารณาผลตอบแทนให้เขาบางส่วน เราพยายามเรียกมาบ่อยๆ ทุกเดือน เรียกมาคุยกันเรื่อยๆ แลกเปลี่ยนความรู้ไปเรื่อยๆ แต่บางทีก็รู้สึกละอายใจคือต้องใช้วิธีเซ้าซี้ ต้องอดทน เซ้าซี้ไปเรื่อยๆ เพราะว่าราษฎรใน ๑๐๘ รายเขาโกหกเราไม่ได้ เพราะเรามีเจ้าหน้าที่ออกไปอยู่ทุกวัน เก็บน้ำวันละ ๕ บ่อ ทุกวัน นำมาวิเคราะห์เราจะมีข้อมูลหมดเลย คุณก็รู้ว่า เรามีวิธีการหาข้อมูล อย่างเช่นว่า หากเขาไม่อยู่เราก็ถามบ้านข้างเคียง เพราะฉะนั้นคนที่เป็นเจ้าหน้าที่ออกไปจะรู้เรื่องดีเลย ราษฎรที่มาบอกหากโกหกเราก็รู้เลย ตอนหลังเขาก็ไม่กล้าโกหกเรา มีแต่บอกความจริงเพราะเรารู้หมด ถ้าถามความจริงไม่ได้ถามบ่อข้างเคียง ลักษณะคนไทยเวลาถามก็ชอบบอกเรื่องชาวบ้านอยู่แล้ว มันปิดกันไม่ได้

จิระวรรณ ทีนี้ท่านพูดถึงว่าราษฎรเป็นหนี้ ไม่อยากทำคือเจ๊ง ว่างั้นเถอะนะคะ ผลผลิตไม่ดีหรือไงคะ

นายศิริ ที่เราดูแล้วคือมันจะมีราษฎรแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม พอผมมาถึง สวส. เมื่อปีที่แล้วมันมีปัญหาว่าเลี้ยงกุ้งแล้วเจ๊ง แล้วไม่ใช่หนี้ สวส. ผมให้ สวส. มาดูว่าทำไงจะใช้หนี้ได้คือ ๑๐๘ ราย กู้หนี้ ธกส. ๗๕ ราย ที่เหลือมีเงินใช้หนี้เอง ไม่ได้กู้ ธกส. ตอนนี้มีประมาณ ๒๕รายทั้งหมดมีหนี้สินประมาณ ๔๐ ราย ได้มั่งไม่ได้มั่ง คือใช้หนี้มั่งไม่ใช้หนี้มั่ง เราก็สืบทราบข้อมูลว่าพวกนี้ส่วนใหญ่เลี้ยงได้ แต่ดื้อหนี้สิน บางทีไปซื้อรถปิคอัพ ใช้ชื่อลูก ชื่อพี่ ชื่อน้อง ฉลาดนะครับพวกนี้ ก็ทำการยึดทรัพย์สินมีที่เหลือประมาณอีก ๑๐ กว่าราย ๑๒ ราย ที่มีสภาพแย่ ตอนหลังพอเรามีการประกาศว่าให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงถ้าใครไม่ต้องการ ก็มีงานมาติดกัน ๗๘ ราย ฉะนั้นที่เหลืออยู่ ๔ ราย ที่ยังไม่ประสงค์จะสละสิทธิ์ ยังอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ ประสบความสำเร็จประมาณ ๔ ราย

จิระวรรณ เวลาขายผลผลิตเขาขายกันเองหรือว่าเรามีตลาดให้เขาคะ

นายศิริ คือเราพยายามแนะนำตลาดแต่พยายามให้เขาขายกันเอง เราติดต่อห้องเย็นที่รับซื้อ ถือกุ้งเป็นสินค้าราคาดี คือโชคดีถ้าเป็นศูนย์ฯจับสินค้าอื่นๆ หรือสัตว์อื่นๆ คงจะตายคงเจ๊งไปนานแล้ว นี่กุ้งไม่มีปัญหาเรื่องตลาด ราคายิ่งดี ยิ่งเลี้ยงราคายิ่งสูงขึ้นเรื่อยๆ ปีนี้ราคาสูงเหมือนปี ๒๕๓๒ ขึ้นมามาก มากกว่า ๓๐ กิโลกรัม ราคา ๒๐๐ บาท ต้นทุนไม่ถึง ๑๐๐ บาท

จิระวรรณ ขอวกไปถึงเรื่องของน้ำเสียนะคะ ยังติดใจอยู่นิดหนึ่งที่ท่านบอกว่าน้ำเสียจากนากุ้ง ถึงแม้ว่าค่าความเสียอาจจะไม่มากเท่าโรงงานอุตสาหกรรม แต่อย่างไรมันก็เป็นน้ำเสีย เรามีวิธีจัดการอย่างไร

นายศิริ คือผมอยากเรียกว่าน้ำทิ้งนะครับ น้ำเสียรู้สึกฟังแล้วมันรุนแรงนะครับ คือหนึ่ง ล้างก้นบ่อนะครับ เรามีการล้างก้นบ่อ มันจะเป็นมูลกุ้ง เศษอาหาร มันจะมีสารอินทรีย์สูง มีไนโตรเจน มีฟอสฟอรัส นะครับ เราเอาสิ่งนี้มาทำประโยชน์ ทำปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมักนะครับ ตอนนี้เราก็ทดลองทำมาหลายรุ่นแจกจ่ายจริงๆ เราก็กำลังทำอยู่นะครับ เรามีเอกสารจากห้องสมุด เอกสารทำปุ๋ยอินทรีย์บริเวณนากุ้ง นะครับ เราคิดว่าตัวนี้มันใช้ประโยชน์ได้ มันเป็นการนำของเสีย คือกุ้งถ้าเราทำสำเร็จเราเผยแพร่พื้นที่ให้ชาวบ้าน หรือนักธุรกิจทำนะครับ ต่อไปถ้าทำได้มันก็จะมีการซื้อขายและเขาก็มีนากุ้งกันอยู่ อาจจะเก็บจากกระสอบละ ๔ บาท ถ้าขายได้คนไทยจะไม่ทิ้ง ขายได้จะเก็บใส่กระสอบเป็นอาหารกุ้งไว้ เขาจะไม่ทิ้งเลยนะครับ ปัญหามลภาวะส่วนใหญ่บริเวณนากุ้งไม่ใช่น้ำนะครับ แต่ถ้าทิ้งเลน เลนจะเป็นปัญหาเน่าเสีย มีพวกคาร์บอนไดออกไซด์ประกอบด้วย ถ้าน้ำจะมีพวกสารอินทรีย์มีค่าไม่สูงนัก ประมาณ ๗,๘ น้ำปกติมัน ๒,๓,๔ แล้วก็มีพวกแพลงตอน นะครับ มันจะไม่กระทบอะไรนัก ที่กระทบมากๆ ก็คือเลนก้นบ่อเวลาเราฉีดลงก้นบ่อคือน้ำ ดำๆ คือมีการฉีดและปล่อยลงในคลองธรรมชาติ อันนี้ผมพบอย่างมากเลย

จิระวรรณ แล้วเวลาที่ปล่อยน้ำ พอปล่อยน้ำแล้วก็ฉีดเลนตาม

นายศิริ ฉีดตามได้เลย ทีนี้บ่อเราห้ามฉีดเลน เนื่องจากบ่อเราสร้างไว้เก่านะครับ บ่อมันซึม ปิดปากบ่อไม่ได้ พอเปิดน้ำแห้งแล้วน้ำจะซึมเข้ามาในบ่อ ไม่เหมือนบ่อเลี้ยงที่พัฒนาสมัยใหม่ ของผู้มีอิทธิพลใหญ่ๆ บ่อเขาทำดีมีการอัดดิน พอตักบ่อ บ่อมันแห้ง พอมันแห้งแล้ว มันก็สามารถนำแมคโครไปปาดหน้าดินที่เป็นเลนให้เรียบ ที่เป็นดินแห้งแล้วเอาไปทิ้งได้สะดวก คือถ้าเป็นเลนแล้วมันเหลว จัดการยากซึ่งเราก็อยากทำใหม่ เราได้งบขุดคลอง ออกแบบระบบบ่อใหม่โครงการนี้ ก็ ธกส. จะให้เงินก้อนใหม่มาเป็นงบของเกษตรทำเป็นบ่อ

จิระวรรณ ที่ท่านพูดว่าเราจะปรับปรุงบ่อนี่ คือบ่อตัวอย่าง แล้วก็ให้ราษฎรทำตามเขาก็ต้องออกเงินเองใช่ไหมคะ

นายศิริ ใช่ คือก็ไม่ได้เชิงบ่อตัวอย่างนะครับ แต่เราจะกำหนดแบบแปลนขุดคลองส่งน้ำทะเล ให้สะอาดจากทะเลออกไป เราจะปรับปรุงระบบการส่งน้ำภายในทั้งหมดในระบบน้ำทิ้งและก้นบ่อแต่ละบ่อ บอกทุกรายว่าเป็นอย่างนี้ต้องเป็นยังไงราษฎรก็จะเห็นดีด้วย เพราะว่าหากได้ผลเขาก็อยากทำ

บรรยาย (อรุณี) ท่านผู้ฟังคะ จากผลการเฝ้าติดตามความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อนุรักษ์ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำรินั้น พบว่าพื้นที่นี้ยังคงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ซึ่งแตกต่างกับพื้นที่บริเวณอื่นๆ สภาพความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อนุรักษ์นี้ เป็นผลที่เกิดจากการดำเนินการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในการอนุรักษ์สภาพป่าชายเลนในการให้ความรู้แก่ราษฎรผู้เข้าร่วมโครงการให้ตระหนักถึงความสำคัญของป่าชายเลน ซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งดูดซับของเสีย ที่เกิดจากการเลี้ยงกุ้งในโครงการนี้ได้เป็นอย่างดี จึงอาจสรุปได้ว่า จากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการที่จะพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่ของโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งดำเนินการโดยกรมประมงนั้น สามารถดำเนินการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์นั่นคือการเพิ่มรายได้ให้ราษฎรที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และที่สำคัญคือการพัฒนาทั้งหมดนี้กรมประมงได้ดำเนินการควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ให้เกษตรกรรู้จักการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมไปด้วย เพื่อที่จะสามารถใช้แนวทางพัฒนาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาพื้นที่อื่นๆ อีกต่อไป

โครงการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา
นายอภิชาติ จงสกุล
รองผู้อำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ผู้จัดรายการ
ปราณี ศรีสุกใส ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (ปราณี) ดังที่เราทราบดีว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงทุ่มเทพระวรกายและพระสติปัญญาเข้าแก้ไขปัญหาต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองราชย์อันยาวนาน ซึ่งจะครบ ๕๐ ปีในปี ๒๕๓๙ โดยใช้หลักการหรือทฤษฎีปฏิบัติอย่างง่ายๆ เข้าแก้ไขสิ่งยากเพื่อให้สามารถนำวิธีการนั้นๆ ไปปฏิบัติได้จริง ทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรเป็นแนวพระราชดำริที่ทรงพิจารณาถึงสมดุลของธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว แต่ถูกเปลี่ยนแปลงด้วยกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์จนเกิดความไม่พอดี ธรรมชาติได้ปรับตัวเองให้มีสภาพเป็นลุ่มหนองคลองบึงเพื่อกักเก็บน้ำธรรมชาติในฤดูฝน จะทำให้มีน้ำใช้ในยามหน้าแล้งได้เพียงพอ สิ่งก่อสร้างทางธรรมชาติเหล่านี้ได้ถูกเปลี่ยนแปลงและทำลายไปจนอยู่ในสภาพที่ใช้งานไม่ได้ เป็นผลให้เกิดภัยพิบัติต่างๆ ติดตามมาอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วมตลอดจนภาวะแห้งแล้งขาดแคลนน้ำ จึงเป็นที่มาของพระบรมราโชบายให้ทำการบูรณะฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติต่างๆ เพื่อแก้ไขบรรเทาเบาบางปัญหาเหล่า-

นั้นโดยพระราชทานพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับ**"น้ำ"**ขึ้น ซึ่งพระราชดำริดังกล่าวจะเป็นอย่างไรนั้น ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาจะอธิบายให้ฟังค่ะ

ดร.สุเมธ ทฤษฎีใหม่ถ้าดูผิวเผินก็เป็นทฤษฎีที่พอกล่าวโดยสรุปว่า ๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ สิ่งต่างๆ เหล่านี้คืออะไรครับ ๓๐ แรกนั้นจะเป็นพื้นที่ซึ่งพระองค์รับสั่งว่า *พื้นที่ที่เกษตรกรถือครองนั้น*ส่วนใหญ่มีขนาด ๑๕ไร่ เพราะฉะนั้น ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของ ๑๕ ไร่ ออกมาก็ประมาณ ๓ ไร่กว่าๆ ส่วนนี้ควรจะขุดสระน้ำลึกประมาณ ๓ เมตร เมื่อขุดแล้วน้ำจะอยู่ในสระนี้ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ที่นี้ ๓๐ ถัดไปนั้น พระองค์ทรงให้ความสำคัญในเรื่อง*ข้าว* เพราะว่า ประชาชนต้องมีข้าวกินอยู่ตลอดเวลาอย่างน้อยก็ตัดค่าใช้จ่ายที่จะต้องไปซื้อข้าว ดังนั้น ๓๐ เปอร์เซ็นต์หลังจะเป็นลักษณะ *ไร่นาสวนผสม* หมายความว่าปลูกข้าวอาจจะได้ปีละครั้งหรือสองครั้งแล้วแต่สภาวะของน้ำ แต่ในไร่นาสวนผสมสามารถเก็บรับประทานได้ตลอดปี อาจจะมีทั้งพืช ผัก ไม้ผล ลักษณะนี้เรียกว่า ไร่นาสวนผสม ส่วนอีก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ก็เป็นเรื่องของบ้าน *ที่อยู่อาศัย* อาจจะมีโรงเก็บเครื่องจักรเครื่องไถนา ที่นี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อไป ความจริงทฤษฎีเฉพาะที่กำหนดไว้ ๓๐-๓๐-๓๐-๑๐ ยังไม่สมบูรณ์นัก ได้มีพระราชกระแสรับสั่งเองว่า สำหรับ ๒๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตรที่บรรจุอยู่นั้น เวลาฤดูฝนทั้งนาและทั้งไร่นาสวนผสมก็สามารถดำเนินการได้โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักตลอดเวลานั้นก็เก็บน้ำฝนไปด้วย แต่พอถึงหน้าแล้งน้ำส่วนหนึ่งจะระเหยไป พระองค์ทรงคำนวณโดยพระองค์เอง จะระเหยไปประมาณ ๑ ส่วนใน ๓ ส่วน เพราะฉะนั้นจะเหลือ ๑ ส่วนใน ๓ ส่วนของ ๒๐,๐๐๐ ทรงใช้คำว่า *"ล่อแหลม"* มาก แต่ทฤษฎีของพระองค์จะต้องเข้าใจว่าถ้าหากมีความสมบูรณ์ขึ้นจะต้องมีแท็งค์น้ำใหญ่ ถ้าสมมติว่าสระนี้เป็นตุ่ม จะต้องมีแท็งค์น้ำใหญ่มาประกอบด้วย แท็งค์น้ำใหญ่ คืออะไรครับ ก็คือต้องมีอ่างน้ำที่จะสามารถส่งน้ำเข้ามาเติมบริเวณสระที่อยู่ในพื้นที่ของชาวบ้านได้ในช่วงหน้าแล้ง เวลาหน้าฝนอ่างก็ปิดไว้เลย คราวนี้แทนที่น้ำจากอ่างปล่อยตามระบบเดิมคือไปตามท่อไส้ไก่บ้าง ผ่านพื้นที่เกษตรซึ่งทำบ้างไม่ทำบ้างนับว่าสิ้นเปลืองอย่างมาก แต่คราวนี้ปล่อยน้ำลงไปบรรจุเอาไว้ในสระเลย เกษตรกรจะทำตอนนั้นหรือไม่ทำตอนนั้น เป็นอันว่ามีต้นทุนคือ

น้ำได้ถูกใส่ไว้ในสระต่างๆ เหล่านั้นของตัวแล้ว เพราะฉะนั้น น้ำทุกหยดจะถูกใช้ได้ ทรงคำนวณออกมาเลยว่า ถ้าใช้ระบบนี้แล้วจะเพิ่มพื้นที่การทำเกษตรจากเดิมถึง ๕ เท่าตัวหรือ ๖ เท่าตัว อันนี้คือหลักใหญ่ที่เราเรียกว่า *"ทฤษฎีใหม่"* ถ้าหากว่าสมบูรณ์จริงๆผมเรียนย้ำอีกทีหนึ่งว่านอกจากสระน้ำที่อยู่ในพื้นที่แล้ว จะต้องมีอ่างขนาดกลางคอยเติมน้ำลงในสระน้ำลงในสระต่างๆ นั้นด้วย และถ้าสมบูรณ์จริงๆ ต้องมีสระใหญ่อีกตัวหนึ่งที่จะต่อเนื่องระบบทั้งระบบ ทำให้ทุกพื้นที่มีน้ำต่อเนื่อง และไม่ล่อแหลมดังที่มีพระราชกระแสรับสั่งไว้นะครับ สำหรับการขุดสระทุกสระไม่ใช่ว่าจะมีน้ำอยู่เสมอไป บางพื้นที่ บางแห่งไม่สามารถจะจุน้ำไว้ได้ บางทีต้องรอถึง ๓ ปี จนกระทั่งดินแน่นพอสมควร ระหว่างนั้นเกษตรกรจะทำอย่างไร อันนี้ต้องคิดให้ดีเสียก่อน วางแผนให้ดี อย่าได้ผลีผลาม ไปถึงนำทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปขุดสระ ไปทำอย่างนั้นอย่างนี้ ผมคิดว่าอาจทำให้ล้มเหลวได้ ต้องวางแผนให้ดี ดูลักษณะภูมิประเทศ ดูลักษณะดิน ถ้าหากมีแท็งค์ใหญ่ที่มีอ่างอยู่ใกล้เคียงพอที่จะส่งน้ำมาได้ อันนี้ถือว่าเกือบรับรองความสำเร็จไปเกินครึ่งแล้ว แต่ถ้าไม่มีตามนั้นจะต้องยิ่งระมัดระวัง ในเรื่องนี้วางแผนดีๆแล้ว ผมคิดว่าทำได้ แต่ว่าไม่ใช่ทำได้ทุกพื้นที่ไปต้องดูลักษณะพื้นที่ด้วยครับ

บรรยาย (ปราณี) จากแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำ ดังที่ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนาได้กล่าวแล้วว่า การที่พื้นที่ใดบุคคลใดจะนำทฤษฎีใหม่ไปใช้นั้น อย่าผลีผลามรีบร้อนเกินไป ต้องดูลักษณะพื้นที่และลักษณะดินในพื้นที่นั้นๆ ก่อนว่า เหมาะสมหรือไม่ที่จะนำทฤษฎีใหม่ไปประยุกต์ใช้นะคะ

สำหรับศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งตั้งอยู่ ณ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๖๙๑ ไร่ เป็นองค์กรหนึ่งที่ได้นำแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำนี้ไปประยุกต์ใช้รวมกับแนวทางในระบบเกษตรยั่งยืนจัดทำเป็นโครงการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ขึ้นค่ะ นายอภิชาติ จงสกุล รองผู้อำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จะได้กล่าวถึงลักษณะการจัดทำโครงการนี้ค่ะ

นายอภิชาติ **ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ**

เกิดขึ้นจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงทราบปัญหาจากราษฎรในจังหวัดนราธิวาสเกี่ยวกับปัญหาดินเปรี้ยวจัดในจังหวัดนราธิวาส จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งหน่วยงานกลางขึ้นมาสักหน่วยงานหนึ่ง และให้เจ้าหน้าที่จากหลายแห่งมาทำงานร่วมกันเพื่อทำการศึกษาและพัฒนาพื้นที่พรุซึ่งเป็นพื้นที่ที่ยากต่อการพัฒนา ก็เริ่มมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ งานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองนี่เราดำเนินการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้ได้ยาวนานก็คือ ระบบการเกษตรยั่งยืน และอีกแนวหนึ่งคือเรื่องทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานเอาไว้ดำเนินการที่วัดชัยมงคลพัฒนา ที่จังหวัดสระบุรี ในการแบ่งพื้นที่ที่จะหาน้ำไว้ใช้ในการทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี โดยแบ่งพื้นที่ *๓๐ เปอร์เซ็นต์ ไว้สำหรับขุดเป็นสระน้ำ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ปลูกข้าว ๓๐ เปอร์เซ็นต์ ปลูกพืชอื่นๆ และอีก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ ไว้เป็นที่อยู่อาศัย*และโรงเรือนสำหรับเก็บวัสดุต่างๆ จากแนวพระราชดำริทั้ง ๒ อย่างนี้ ทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ก็ได้ประยุกต์เข้าด้วยกันในการทำโครงการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่นี้ ในจังหวัดนราธิวาสเรามีปัญหาเรื่องดินเปรี้ยวจัดมาก เราจึงนำพื้นที่ที่มีดินเปรี้ยวจัดภายในศูนย์ศึกษาฯมาจัดทำเป็นโครงการสาธิตขึ้นมา โดยใช้พื้นที่ทั้งหมด ๑๗ ไร่ แต่เนื่องจากพระราชดำรินี้ใช้ได้ทุกพื้นที่ในประเทศไทยจึงได้กำหนดให้มีแหล่งน้ำ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ แต่ในภาคใต้เรามีน้ำเพียงพอ เราก็ลดพื้นที่น้ำลงเหลือแค่ ๑๗ เปอร์เซ็นต์ เพราะฉะนั้น ในการดำเนินการที่ทำไปทั้งหมดก็ใช้*พื้นที่ ๑๗ ไร่เป็นพื้นที่โดยเฉลี่ยเกษตรกรถือครอง* เราก็แบ่งเป็นพื้นที่*แหล่งน้ำ ๑๖ เปอร์เซ็นต์ เป็นนาข้าว ๔๗ เปอร์เซ็นต์ เป็นพืชไร่พืชสวน ๒๘ เปอร์เซ็นต์ และเป็นที่อยู่อาศัยรวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อีก ๙ เปอร์เซ็นต์* การดำเนินการของเราใช้วิธีการของเกษตรยั่งยืน คือ จะใช้สารเคมีให้น้อยที่สุด ไม่ว่าจะเป็นยาฆ่าแมลง ยากำจัดศัตรูพืชต่างๆ รวมทั้งปุ๋ยเคมีก็จะใช้ให้น้อยที่สุดในการดำเนินการ อินทรีย์วัตถุที่ได้เราจะไม่นำออกจากพื้นที่ เราจะนำมาหมุนเวียนทำปุ๋ยหมักกลับคืนสู่ดินตลอดไปนะครับ โดยมีหลักการที่ว่า เน้นการผลิตที่พอดีมีประสิทธิภาพประหยัดทรัพยากรไม่บั่นทอนสิ่งแวดล้อม พร้อมใช้ชั่วกาลนานครับ

บรรยาย (ปราณี) การแบ่งพื้นที่ออกเป็น ๔ ส่วนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่คือ การกำหนดพื้นที่ขุดเป็นสระน้ำ ๓๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่สำหรับปลูกข้าว ๓๐ เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่ปลูกพืชไร่พืชสวน ๓๐ เปอร์เซ็นต์ และอีก ๑๐ เปอร์เซ็นต์ เอาไว้เป็นที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆนั้น รองผู้อำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้กล่าวถึงการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ตามพระราชดำริทฤษฎีใหม่ในโครงการเกษตรยั่งยืนฯว่า

นายอภิชาติ สำหรับแหล่งน้ำนั้นเราจะมีสระน้ำส่วนหนึ่ง เราจะขุดเป็นบ่อน้ำขึ้นมาจะมีคูคลองที่สามารถส่งน้ำเข้ามาในแปลงได้ เป็นสระน้ำขนาด ๙๐๐ ตารางเมตร ลึก ๒ เมตร สามารถบรรจุน้ำได้ถึง ๑,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตร และจะมีคูคลองต่างๆ ที่สามารถกักเก็บน้ำได้ และจะใช้น้ำในการผลิต น้ำนี้ใช้ได้ตลอดทั้งปี คือ เราได้คิดอัตราการระเหยของน้ำและการใช้น้ำของพืช พบว่าน้ำไม่ขาด เราต้องการน้ำ ๔,๘๐๐ ลูกบาศก์เมตรแต่เรากักน้ำไว้ได้ ๕ ๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร ซึ่งสามารถใช้ได้อย่างพอเพียง ส่วนพืชที่เราปลูก ก็จะมีปลูกข้าว และเลี้ยงปลาในนาข้าวควบคู่กันไป ก็เป็นปลานิล ปลาตะเพียน ปลาเทียนขาว รวมประมาณ ๙,๐๐๐ ตัวที่เราปล่อยในสระน้ำ และในคูคลอง และในแปลงนาข้าว พืชไร่พืชสวนที่ปลูกก็มีผักคะน้า ถั่วฝักยาว กวางตุ้ง ผักบุ้ง มีปลูกไม้ดอก เช่น มะลิ ไม้ผลที่ปลูกก็มีกระท้อน ชมพู่ ขนุน มะม่วง ละมุด มะละกอ กล้วย สับปะรด ปลูกพืชไร่พวกถั่วลิสง ข้าวโพด ถั่วเขียว นอกจากนั้น ก็มีการใช้ปุ๋ยพืชสดเพื่อเพิ่มปริมาณธาตุอาหารในแปลงด้วยครับ

ปราณี เนื่องจาก ทราบว่าพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯเป็นพื้นที่ดินพรุหรือดินเปรี้ยวจัดนั้น จะมีปัญหาต่อการปลูกข้าว ทำพืชไร่พืชสวนบ้างไหมคะ

นายอภิชาติ ลักษณะของพื้นที่ที่เราดำเนินการนั้น เดิมเป็นพื้นที่พรุเก่า ในการดำเนินการขั้นแรกต้องมีการปรับปรุงดินเสียก่อนโดยการใช้ปูนพวกหินปูนฝุ่นเป็นวัสดุในท้องถิ่นเพื่อลดความเป็นกรดของดิน และเราก็ควบคุมระดับน้ำ ไม่ให้น้ำต่ำลง นอกจากนั้นก็ใช้น้ำจืดในการชะล้างความเป็นกรดออกไป ก็เป็นการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวที่ได้ผลนะครับ

ปราณี และการปลูกพืชมีการใช้ปุ๋ยอะไรบ้างคะ

นายอภิชาติ เราคงไม่ถึงกับหยุดใช้สารเคมีทั้งสิ้นเพราะว่าในช่วงแรกต้องใช้

ปุ๋ยเคมีอยู่บ้าง กับปุ๋ยสูตรต่างๆ ที่ใช้ในการปลูกข้าวแต่เราใช้ในอัตราที่น้อยมาก และอีกส่วนหนึ่งเราก็ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยคอกที่ได้จากการเลี้ยงเป็ดในแปลง เราก็นำมาใช้เป็นปุ๋ยร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง*

บรรยาย (ปราณี) ในการดำเนินงานโครงการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่ขึ้นในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ที่ผ่านมาจนถึงขณะนี้ได้มีความก้าวหน้าหรือได้รับผลผลิตอะไรบ้างแล้ว ตลอดจนจะมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไรหรือไม่นั้น นายอภิชาติ จงสกุล รองผู้อำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ จะชี้แจงให้ทราบค่ะ

นายอภิชาติ ผลผลิตที่เก็บได้แล้วในนาข้าวซึ่งมีพื้นที่ ๘ ไร่นี่ เราได้ผลผลิตเฉลี่ยถึง ๔๒ ถังต่อไร่ ข้าวเราสามารถใช้บริโภคได้พอเพียงสำหรับครอบครัวที่ดำเนินการอยู่ที่มีอยู่ ๔ คนด้วยกัน พืชไร่เราสามารถปลูกข้าวโพดหวานให้ผลผลิตในพื้นที่ ๑.๕ ไร่ได้ถึง ๔.๐๐๐ กว่าฝักซึ่งยังไม่ค่อยสูงนัก ส่วนพืชผักก็พวกถั่วฝักยาวที่เก็บได้ถึง ๑๔๑ กิโลกรัม ได้พริกถึง ๖ กิโลกรัมในพื้นที่ ๑ งาน ส่วนมะละกอก็เก็บได้ถึง ๗๙ ผลแล้ว น้ำหนักเฉลี่ยก็ถึง ๑๒๖ กิโลกรัมครับ นอกจากนั้นก็มีพวกปลา ปลาอายุ ๘ เดือนเราก็จับได้ถึง ๑๑๕ กิโลกรัม ๑ กิโลกรัมประมาณ ๔ ตัวที่เราจับได้ ซึ่งผลผลิตต่างๆที่ได้นี้สามารถใช้บริโภคได้ ๑ ครอบครัวได้อย่างพอเพียงทีเดียว ส่วนปัญหาที่พบ โดยทั่วๆไปก็ไม่ค่อยมีอะไร แต่ปัญหาที่เราต้องใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช เราจึงพบปัญหาว่าแมลงศัตรูพืชพยายามเข้ามาในแปลงที่เราทำการทดลองนี้ เนื่องจากบริเวณอื่นเขาใช้ยากำจัดแมลงศัตรูพืชกัน แต่เราคิดวาจะแก้ปัญหานี้ได้โดยใช้พืชที่สามารถนำมาสกัดทำยาฆ่าแมลง เช่น สะเดา เรามีการปลูกสะเดาด้วยแต่ยังโตไม่พอ ก็ต้องไปหาสะเดาจากที่อื่นมาทำเป็นยากำจัดศัตรูพืชในลักษณะของชีวภาพแทน ในลักษณะของแปลงที่เราทำการทดลองอยู่นี้เป็นการประยุกต์ระหว่างเกษตรยั่งยืนกับแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรเข้าด้วยกัน เราทำเป็นต้นแบบสำหรับเกษตรกรที่เข้ามาชมงาน ดูงานในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้ดูเป็นต้นแบบและได้นำไปขยายผลนำเอาไปใช้ในพื้นที่ของเกษตรกรจริงๆ ได้โดยได้รับทุนจากฝ่ายต่างๆ บ้างและ

เอาผลการศึกษาที่เราสาธิตที่เรามีให้ชมนี้ไปขยายผล ซึ่งเราจะพยายามขยายผลออกไปให้มากที่สุดครับ เรามีแผนที่จะขยายผลโดยเริ่มจากหมู่บ้านบริวาร หมู่บ้านรอบๆศูนย์ฯเสียก่อน แล้วจะขยายไปในพื้นที่ที่มีปัญหาต่อไป ซึ่งคงจะประสานงานกับทางจังหวัดในการเผยแพร่ รวมทั้งงานด้านการส่งเสริมการเกษตรซึ่งจะมีนโยบายในลักษณะเดียวกันก็คือเรื่องการเกษตรผสมผสาน ก็จะเผยแพร่ออกไป ในปีหน้าจะเริ่มทำเริ่มออกไปเผยแพร่ครับ

บรรยาย (ปราณี) โครงการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่เป็นการทำการเกษตรโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้เงื่อนไขของการรักษาสมดุลธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน ซึ่งโครงการนี้จะไม่เกิดขึ้นถ้าไม่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำขึ้นมา ฟังนายอภิชาติ จงสกุล รองผู้อำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯ ได้กล่าวย้ำในเรื่องนี้กันค่ะ

นายอภิชาติ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันใหญ่หลวงต่อเกษตรกร เริ่มตั้งแต่มีศูนย์ศึกษาการพัฒนาขึ้นมาในทุกภูมิภาคทั่วประเทศ และมีพระราชดำริต่างๆอยู่ตลอดเวลา ซึ่งทางศูนย์ฯก็รับพระราชดำริที่ได้พระราชทานมาดำเนินการโดยตลอด ตามปกติแล้วเมื่อเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานมาที่จังหวัดนราธิวาส ก็จะเสด็จพระราชดำเนินมาติดตามการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองทุกๆ ปี แต่ในปีนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ได้เสด็จฯแต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรที่แปลงนี้แล้วเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๓๗ ได้พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับการขยายผลการดำเนินงานนี้ออกไปให้เกษตรกรสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะที่เกษตรกรจะอยู่ได้ด้วยตัวเอง สามารถมีข้าว มีเนื้อสัตว์ มีผักผลไม้รับประทานเอง ซึ่งลักษณะของเกษตรยั่งยืนกับแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำนี้สามารถนำน้ำมาใช้ได้ตลอดไปไม่ขาดแคลน ไม่มีความแห้งแล้ง เกษตรกรหรือราษฎรมีอาหารบริโภค มีรายได้จุนเจือด้วย ถ้าราษฎรทำแบบนี้ได้ก็สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างยั่งยืนเหมือนกับการเกษตรยั่งยืนครับ

บรรยาย (ปราณี) โครงการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่นี้มิใช่จะ

ดำเนินการได้เฉพาะในพื้นที่ทางภาคใต้ หรือในศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯเท่านั้น ทุกพื้นที่ในประเทศไทยก็สามารถดำเนินการโครงการนี้ได้ตามที่รองผู้อำนวยการโครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองฯได้ยืนยันว่า

นายอภิชาติ ลักษณะการทำเกษตรยั่งยืนกับการประยุกต์แนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำคงไม่ใช่ทำได้เฉพาะในภาคใต้ คงเป็นเรื่องของประเทศไทยเราทั้งประเทศถ้าหากสามารถขยายผลนี้ออกไปได้ ไม่ว่าจะปีนภูมิภาคทางด้านไหน เฉพาะอย่างยิ่งทางภาคอีสานที่มีสภาพแห้งแล้ง ถ้าหากสามารถทำได้ผมก็คิดว่าเรื่องการเกษตรยั่งยืน งานเกษตรผสมผสานก็จะสัมฤทธิ์ผล ทำให้พี่น้องชาวไทยเราได้อยู่ดีกินดีกันถ้วนหน้า ซึ่งก็คงเป็นเป้าหมายหรือพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ตั้งพระทัยไว้ครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง*

บรรยาย (ปราณี) โครงการเกษตรยั่งยืนตามแนวพระราชดำริทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำซึ่งศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองได้นำมาทดลองดำเนินการนี้เป็นการทำต้นแบบการผสมผสานโดยใช้การเกษตรยั่งยืนร่วมกับการนำทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกษตรกรและผู้สนใจนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของตนด้วยวิธีการง่ายๆ สามารถปรับสัดส่วนไปตามประเภทของพืช สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศและสภาวะแวดล้อมได้มิใช่กฎเกณฑ์ตายตัว โดยเป้าหมายสุดท้ายคือ ความอยู่ดีกินดีอย่างยั่งยืนของพี่น้องเกษตรกรผู้ยากไร้นั่นเอง เป็นการดำเนินการตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานพระราชดำริให้มาดำเนินการ นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณอันยิ่งใหญ่ต่อปวงชนชาวไทยอย่างหาที่สุดมิได้ค่ะ

กังหันน้ำชัยพัฒนา
เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ เวลา ๑๙.๓๐ น.
ผู้ร่วมรายการ
ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา
ผู้จัดรายการ
พัชรินทร์ เชยกลิ่นเทศ ศูนย์ผลิตรายการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

ไตเติ้ล *จากฟ้า...สู่ดิน*

บรรยาย (พัชรินทร์) ปัญหาเรื่องน้ำดูเหมือนจะเป็นปัญหาสำคัญของประเทศและประชาชนชาวไทย ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ชาวไร่ชาวนา หรือชาวเมือง ซึ่งรวมถึงน้ำอุปโภคบริโภค น้ำเพื่อการเกษตร น้ำท่วม น้ำแล้ง และน้ำเน่าเสีย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทุ่มเทพระวรกายและพระสติปัญญาเข้าแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ โดยใช้หลักการหรือทฤษฎีปฏิบัติ อย่างง่าย เข้าแก้ไขสิ่งยากในแนวทางที่ชาวบ้านทำเองได้ โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาน้ำเพื่อการเกษตร และการบำบัดน้ำเสีย

ดร. สุเมธ จะเห็นได้ว่าในระยะเมื่อหลายปีที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสนพระทัยในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมมาก เพราะว่าปัญหาดังกล่าวนี้เป็นที่รับทราบรับรู้กันอยู่ทั่วๆ ไปว่ามีความรุนแรงขึ้นมากทุกที และก็อีกประการหนึ่ง พวกเราก็รับทราบกันอยู่แล้ว ปัญหาเรื่องน้ำนั้นเป็นปัญหาที่ทรงเชี่ยวชาญมากก็ว่าได้ *ทรงมีพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับเรื่องน้ำเกือบทุกด้าน น้ำเพื่อการเกษตร น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค น้ำเพื่อไปใช้ประโยชน์ในการฟื้นฟูธรรมชาติ* อะไรต่างๆ แล้วก็พร้อมกันนั้นปัญหาเรื่องน้ำเน่าหรือน้ำท่วม ก็จะทรงมีส่วนเข้าร่วมในการแก้ไขปัญหาของชาติในส่วนนี้อยู่ตลอดเวลา ทีนี้ย้อนกลับมาที่ปัญหาเรื่องมลพิษทางน้ำนั้น นับวันที่ประเทศของเรามีการพัฒนากิจกรรมต่างๆหรือความเป็นอยู่ของ

ประชาชนนั้น ก็ได้ทวีความรุนแรงทางด้านนี้มากขึ้นทุกที จนทำให้พระองค์ท่านมีความสนพระทัยอย่างมาก ๆ โดยเฉพาะในเขตชุมชน และก็โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครนั้นปัญหานี้ดูเหมือนว่ามีความรุนแรงมากและทวีความรุนแรงขึ้นทุกวันไม่ได้ทุเลาลงเลย ทีนี้อย่างที่รับทราบกันโครงการพระราชดำรินั้นก็มิใช่เป็นเรื่องที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหาในส่วนรวมของประเทศทั้งหมด เพราะเป็นภาระที่อาจจะใหญ่เกินไป ก็ทรงมีพระราชดำริว่า ในขณะนี้จะมีหนทางใดไหมที่พอจะประทังปัญหา หรือทำให้ปัญหาต่าง ๆนี้ทุเลาลงไปได้อย่างน้อยที่สุดในกิจกรรม หรือชุมชนบางชุมชนนั้นมีส่วนที่จะแก้ไขปัญหาเฉพาะของตัว ในขอบเขตที่จำกัดและก็จะเป็นการช่วยทุเลาปัญหาในส่วนรวมของประเทศได้ เพราะปัญหาเรื่องน้ำเสียถ้าจะเอาจริง ๆจัง ๆ แล้วตั้งเป็นโรงบำบัดน้ำเสียหรืออะไรต่าง ๆ จะต้องใช้เงินลงทุนงบประมาณอย่างมากทีเดียว เพราะฉะนั้น ด้วยแนวพระราชกระแสอย่างนี้ ก็ได้ทรงค้นคิดขึ้นมาว่าจะมีหนทางใดที่จะมาทุเลาปัญหานี้

บรรยาย (พัชรินทร์) ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ก็ได้เล่าให้ฟังถึงความสนพระทัยในปัญหาความเดือดร้อนของอาณาประชาราษฎร์ในปัญหาที่เกี่ยวกับน้ำ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงคิดค้นหาทางช่วยเหลือและบำบัด โดยเฉพาะเรื่องของน้ำเสีย พระองค์ก็ได้ทรงคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ที่เป็นประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาและรักษาสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดีที่เราทุกคนรู้จักในชื่อว่า **"กังหันน้ำชัยพัฒนา"** หรือ เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ นั่นเอง ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

ดร.สุเมธ ก่อนที่จะไปเครื่องจักรเครื่องกลนั้นได้ทรงใช้ลักษณะพืชก่อนอย่างที่เราทราบ ๆ กันใช้ผักตบชวา ได้ทรงใช้วิธีการที่ค่อนข้างจะเรียบง่ายและใช้ธรรมชาติเป็นหลัก เพื่อจะลดภาระทางด้านงบประมาณ และก็ลดภาระในการดำเนินการอะไรต่ออะไรทั้งหมด เพราะได้ทรงคิดไปก่อนเพื่อนไปทางด้านการใช้พืชอะไร ๆ ต่าง ๆ เข้ามาทำการแก้ไข ตอนแรกก็จะใช้ผักตบชวา ซึ่งก็รู้สึกว่าได้ผลมาพอสมควรทีเดียว ที่บึงมักกะสันก็ได้พิสูจน์ทราบแล้วว่า ผักตบชวาสามารถดูดซึมเอาสิ่งเป็นพิษ และโดยเฉพาะโลหะหนัก ซึ่งเป็นต้นตอของความเน่าเสียนั้นเข้ามาได้ ทำให้สภาพของน้ำนั้นอยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ ก่อนที่จะปล่อยออกไป ทีนี้พอตอนระยะ

หลังๆ ก็ทรงรับสั่งว่า *มีปัจจัยอยู่ตัวหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างมาก ก็คือออกซิเจน ตัวออกซิเจนนี่ถ้าสามารถจะบรรจุลงไปในน้ำเน่าน้ำเสียได้ ตัวออกซิเจนนี้จะทำปฏิกิริยาทางด้านชีวภาพอะไรต่างๆ ทำให้น้ำนั้นทุเลาความเน่าเสียลงได้*ทีนี้พอจากแนวความคิดอย่างนี้แล้วก็ได้ทรงค้นคิดเครื่องจักรกลขึ้นมา ซึ่งไม่ใช่อันเดียว แต่ได้ทรงค้นคิดอย่างมากทีเดียวหลายรูปหลายแบบด้วยกัน และเมื่อมีแนวความคิดอย่างนั้นแล้ว พระองค์ก็ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ฝ่ายวิศวะ โดยเฉพาะทางด้านกรมชลประทานร่วมกับหลายสถาบันด้วยกันลองค้นคิดพิจารณาดู ผู้ที่ดำเนินการหลักในด้านนี้ก็คงเป็นนายช่างบรรจงซึ่งอยู่ฝ่ายวิศวของกรมชลประทานได้ทดสอบทำหลายแบบทีเดียว

ผมจำได้ว่าปีแรกที่เริ่มงานในด้านนี้ก็คงจะเป็นช่วงปี ๒๕๒๗ ก็ได้ทรงเริ่มที่จะไปในเรื่องของเครื่องจักรกล เริ่มต้นก็ทรงออกแบบมาหลายแบบทีเดียว มีทั้งลักษณะที่ฉีดออกซิเจนลงไปในน้ำพ่นลงไปโดยลักษณะท่อที่จมฝังลงไป ลักษณะที่สองก็รู้สึกว่าจะเป็นลักษณะการเป่าอากาศลงไปใต้น้ำแล้วมีการกระจายฟอง พูดง่ายๆ ก็ลักษณะเดียวกับตู้ปลาที่เราทำง่ายๆ คือเอาท่อพลาสติกมาเจาะรูแล้วอัดลมลงไปแล้วให้เกิดฟองขึ้นมาขนาดใหญ่น้อยก็ไปตามลักษณะของน้ำที่เราจะทำการบำบัด รูปบ่อรูปคลองอะไรก็แล้วแต่ ไปวางไว้ให้สอดคล้องกับสภาพสิ่งแวดล้อม แล้วก็ยังมีเครื่องตีฟองโดยใช้แรงดันน้ำจนลักษณะเป็นน้ำพุอะไรต่ออะไรหลายอย่างทีเดียว แต่ผมคิดว่าสิ่งที่น่าสนใจที่สุดก็คือ เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำแบบหมุนช้า หรือที่เรารู้จักในขณะนี้คือ**เครื่องกังหันน้ำชัยพัฒนา** ทีนี้ผมก็จะขอถือโอกาสอธิบายเลยว่านี้คืออะไร จะเห็นได้ว่าได้ทรงยึดเอาสภาพชีวิตแบบไทยๆ นี่เป็นหลักอยู่ตลอดเวลา ซึ่งนับวันจะหายากขึ้นมาทุกทีเพราะส่วนมากพอโลกาภิวัฒน์หรือโลกานุวัตรขึ้นมา เราก็จะตามฝรั่งบ้าง คือได้ทรงเห็นหลุกที่ทางภาคเหนือ โดยเฉพาะใช้กันมาก คือเป็นกังหันเป็นวงล้อกลม เป็นกังหันที่ใช้กระแสน้ำแล้วก็มีกระบวยเทลงท่อ ซึ่งชาวบ้านทำขึ้นมาเป็นภูมิปัญญาของชาวบ้านที่ใช้อยู่ตลอดเวลา ทีนี้จากแนวความคิดอันนั้นเองก็ทรงนำมาสร้างเป็นเอากังหันน้ำนั้นลอยอยู่บนทุ่นลอยอันหนึ่ง ทีนี้บนทุ่นลอยที่มีลักษณะสองทุ่นประกอบกันตรงกลางมีใบพัดขับเคลื่อนน้ำหมุนรอบเป็นวงกลมแล้วก็วงกลมนี้จะมีเครื่องยนต์ที่จะตักน้ำขึ้นไป

พอหมุนขึ้นไปก็จะตักน้ำขึ้นไปแล้วก็จะปล่อยเป็นฝอย ๆลงมา เพราะว่ากระบวยตักนั้นจะมีรู พอระหว่างที่หมุนขึ้นไปแล้ว เอาน้ำขึ้นไปเทแล้วปล่อยลงมานั้น น้ำต่าง ๆ หยดน้ำต่าง ๆ กระแสน้ำต่าง ๆนั้นก็จะสัมผัสกับอากาศอย่างทั่วถึง ก็ทำให้ออกซิเจนนั้นสามารถจะละลายผสมกับน้ำได้เร็วและในช่วงที่น้ำเสียถูกยกขึ้นมาและนำตกลงไปนี่ ระหว่างที่ถูกกระทบสัมผัสกับอากาศจะทำให้ฟองอากาศจมตามลงไปด้วย ทำให้มีการถ่ายเทออกซิเจนส่วนหนึ่ง นอกเหนือไปจากนั้นตัวกังหันนี้จะหมุนอยู่ตลอดเวลาเพราะฉะนั้นผลประโยชน์อีกอันหนึ่ง นอกจากทำให้ออกซิเจนเข้าไปผสมผสานกับน้ำเน่าน้ำเสียที่เราต้องการบำบัดแล้วนี่ ก็ทำให้เกิดกระแสไหลของน้ำตามกังหันที่หมุนนั้นด้วย ก็ทำให้น้ำไหลไปตามทิศทางที่เราต้องการหรือที่เรากำหนดได้ ซึ่งจากการทดสอบประสิทธิภาพปรากฏว่าการถ่ายเทออกซิเจน ได้ค่าเท่ากับ ๐.๙ กิโลกรัม ของออกซิเจนต่อแรงม้า ต่อชั่วโมง ซึ่งเป็นมาตรฐานการวัดของฝ่ายเทคนิค หลังจากที่ได้ทดสอบทดลองจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ทดลองทำ ทดลองในสภาพของจริง คือที่วัดบวรจะเห็นได้ว่าที่นั่นมีคนมาปล่อยเต่า ปล่อยปลามีสัตว์นานาชนิดอยู่ แล้วบางทีน้ำเน่าขึ้นมาก็ขึ้นมาตายกันเป็นแถว เป็นที่เวทนามาก เพราะฉะนั้นเหตุผลประการหนึ่งซึ่งควรจะเข้าไปช่วยเหลือประการที่สองนั้น ได้ทรงรับสั่งว่า ในสถานที่วัดนี้ก็จะมีคนที่มีจิตศรัทธามาทำบุญ มาประกอบกิจกรรมทางด้านศาสนา เมื่อเห็นอย่างนี้แล้วเมื่อเห็นบทเรียนต่าง ๆหรืออะไรต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อม ก็จะเกิดจิตสำนึกขึ้นมาด้วยว่าเรื่องน้ำเน่าน้ำเสียนั้นควรจะมีส่วนเข้ามาร่วมเข้าแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพราะฉะนั้นก็มีปัญหาทางด้านสังคมจิตวิทยาเข้าไปด้วยเราก็เริ่มที่วัดบวร ซึ่งเวลานี้ถ้าใครเข้าไปดูจะเห็นว่าสภาพน้ำดีขึ้นมากเลยแล้วก็น้ำเน่าเสียก็ลดความรุนแรงลงไปมากเลย เต่า ปลา ก็อยู่กันได้อย่างค่อนข้างจะสบายในขณะนี้ ทีนี้หลังจากที่ได้ดำเนินการอย่างได้ผล ก็มีการติดตั้งที่หนองสนม ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎ ที่จังหวัดเชียงใหม่ ที่สกลนครคราวนี้ใช้กันอย่างแพร่หลายเลยการประชาสัมพันธ์โดยไม่ได้ประชาสัมพันธ์โดยไปติดตั้งที่วัดและตามสถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้จริงนั้น ปรากฏว่ามีการขอร้องจากทั่วไปหมดเลย ทั้งจากองค์กร จากสถาบันการศึกษาจากหน่วยงานอะไรต่ออะไร ให้นำเอาเครื่องดังกล่าวไปใช้บำบัดน้ำเสียใน

ที่ต่างๆ ปัญหาในขณะนี้ก็คือว่าเราไม่สามารถที่จะผลิตออกมาได้ทัน เวลานี้เราขอให้กรมอู่ทหารเรือช่วยเราผลิตนอกจากกรมชลประทานซึ่งเป็นหน่วยหลักมาแต่ไหนแต่ไรแล้ว ก็มีกรมอู่ทหารเรือช่วยเราผลิตเป็นระยะ แล้วก็การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้อาสามาในล่าสุดแล้วก็มีพระราชกระแสรับสั่งให้ทางด้านวิทยาลัยการศึกษาทางภูมิภาคต่างๆ เข้าร่วมมาช่วยการผลิตด้วย เพื่อจะได้ให้มีการใช้อย่างกว้างขวางต่อไป

เครื่องกังหันน้ำนั้นก่อให้เกิดประวัติศาสตร์อันหนึ่งขึ้นมาคือเป็นครั้งแรกของโลก อยากจะกล่าวเช่นนั้นว่า มีพระราชวงศ์โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์นั้น ได้คิดค้นเครื่องจักรอะไรขึ้นมาแล้วได้สิทธิบัตรขึ้นมาเป็นครั้งแรกของโลกก็ว่าได้ ซึ่งในเรื่องนี้ทำให้เกิดความปลื้มปิติเป็นล้นพ้นแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งมวล ความจริงไม่ได้ทรงคิดจะไปจดสิทธิบัตรเพื่อเป็นเกียรติยศพระองค์เอง หรืออะไรต่ออะไร ไม่ได้ทรงคิดเป็นทางด้านเหล่านี้ ก็ได้กราบบังคมทูลบอกว่าขอพระบรมราชานุญาตนำไปจดสิทธิบัตรเพื่อเป็นเกียรติยศ จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๓๕ ก็ทรงพระราชทาน ได้ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ทางมูลนิธิชัยพัฒนานำเครื่องจักรกลนี้ไปจดสิทธิบัตร ทางกรมทรัพย์สินทางปัญญาของไทยเราจะต้องจัดส่งคำขอรับสิทธิบัตรนี้ไปตรวจค้นที่สำนักงานสิทธิบัตรที่ออสเตรเลีย ซึ่งเป็นสำนักงานที่เป็นสากล ทีนี้ก็ปรากฏว่าผลการตรวจสอบมีงานปรากฏอยู่แล้ว ที่เป็นเอกสิทธิ สิทธิบัตรที่ได้รับการจดทะเบียนอยู่แล้วจำนวน ๘ ฉบับ ด้วยกัน มีของสหรัฐอเมริกา ๕ เครื่อง ฝรั่งเศสเครื่องหนึ่ง ของออสเตรเลีย ๒ เครื่อง ด้วยกัน ในจำนวนทั้งหมดปรากฏว่ามีรูปแบบหนึ่งค่อนข้างจะใกล้เคียง คือสิทธิบัตรของออสเตรเลีย เครื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นแปลกประหลาดมาก และเป็นเครื่องที่ ๙ ซึ่งถือว่าเป็นเลขประจำพระองค์ก็ว่าได้ และผลทางด้านเทคนิคนั้นเครื่องของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้มีขีดความสามารถในการตักน้ำแต่ละครั้งได้มากกว่า มีพื้นที่รับน้ำได้มากกว่าในขณะที่ซองพันผิวน้ำจะได้ปริมาณน้ำที่โรยโปรยออกมาที่กระทบกับอากาศนั้นได้ปริมาณที่มากกว่าเพราะฉะนั้นถือว่าเป็นลักษณะเทคนิคหรือขั้นการประดิษฐ์ที่สูงกว่า ทีนี้หลังจากที่การตรวจสอบที่ออสเตรเลียเสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว มาในวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ ที่ผ่านมา กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ก็ดำเนินการ

จดทะเบียนและออกสิทธิบัตรหมายเลข ๓๑๒๗ ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ก็ได้ถวายเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ซึ่งผมขอเรียนย้ำอีกหนึ่งว่า***เป็นสิ่งประดิษฐ์เครื่องกลเติมอากาศเครื่องที่ ๙ ของโลกที่ได้รับสิทธิบัตร และเป็นครั้งแรกที่ได้มีการจดทะเบียนและออกสิทธิบัตรให้แก่พระราชวงศ์*** ในเรื่องนี้ก็คงนำความปลื้มปีติให้แก่พสกนิกรของไทยเป็นอย่างสูงครับ

เพลงคั่น *เพลงบรรเลง*

บรรยาย (พัชรินทร์) กังหันน้ำชัยพัฒนา หรือเครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ สิ่งประดิษฐ์คิดค้นของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานให้กับประชาชนคนไทยเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของประเทศ ดร. สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้เล่าให้ฟังต่อไปว่า

ดร. สุเมธ คือแนวพระราชดำริอย่างที่ผมเรียนในตอนต้นว่า ถ้าหากชุมชนเล็กๆ แต่ละชุมชนรับผิดชอบตัวเองไปเสียก่อน โดยไม่เอาภาระของแต่ละชุมชน หรือแต่ละกิจกรรม อย่างเป็นต้นว่าโรงแรมใหญ่ๆ หรือว่าโรงงาน หรือว่าอะไรต่างๆ ช่วยเหลือตัวเองไปก่อน เมื่อช่วยเหลือตัวเอง ปริมาณน้ำก็ดี ขนาดพื้นที่อะไรต่ออะไรที่อยู่ในขนาดจำกัด กังหันน้ำชัยพัฒนาก็จะทำงานได้เป็นอย่างดีทีเดียว ยกตัวอย่าง อย่างในเวลานี้ได้ดำเนินอย่างเป็นรูปธรรมแล้วทั้งหมด ๒๐ กว่าแห่งด้วยกัน ขนาดของน้ำที่ผ่านคงจะเป็นขนาดใหญ่ก็คงจะลำบาก ส่วนมากจะเป็นลักษณะที่เรียกว่า ควรจะเป็นแหล่งลำน้ำค่อนข้างแคบ เพื่อจะทำให้ตัวกังหันน้ำนี้ทำงานได้สะดวก อาจจะเป็นลักษณะเอาน้ำเน่านี้ทั้งหมดมารวมกันอยู่ในบ่อหรือขนาดบ่อที่ไม่ใหญ่โตนัก แล้วก็เอาจำนวนตัวของกังหันน้ำ แล้วแต่ปริมาณของน้ำ ในเรื่องนี้ฝ่ายเทคนิคก็จะเป็นฝ่ายคำนวณว่าจะต้องใช้กังหันน้ำกี่ตัว จำนวนเท่าไหร่ จะวางลักษณะจุดไหนดี บางครั้งเราก็ผสมผสานกันเอาผักตบชวากลั่นกรองชั้นหนึ่งก่อน แล้วก็เอากังหันน้ำนี้ตี ตีน้ำขึ้นมาหรือยกน้ำขึ้นมาโปรยเพื่อบรรจุออกซิเจนไปด้วย เพราะฉะนั้นลักษณะการใช้นั้นค่อนข้างจะหลายรูปหลายแบบด้วยกัน แต่พอจะสรุปว่าปริมาณนั้นก็คงจะบำบัดได้พอสมควร แต่ไม่ใช่เครื่องระบบการบำบัดน้ำเสียขนาดใหญ่อย่างที่จะทำในระดับของเมือง แต่เป็นในลักษณะของชุมชนหรือสถานประกอบการบางแห่งมากกว่า ซึ่งผลก็เป็นที่น่าพอใจ แล้วเวลานี้เราก็ปรับปรุงขึ้นมาเรื่อยๆ

อันหนึ่งที่เกิดขึ้นก็คือว่าต้นแบบเดิมนั้นใช้สายพานซึ่งจะขาดง่ายและส่งเสียงดังอาจจะเป็นที่รบกวน เราก็เปลี่ยนเป็นใช้เพลาไฮโดรลิกแล้ว แล้วเมื่อสองวันนี้สมาคมวิศวะ นำโดยท่านผู้ว่าการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคก็ได้มาเสนออีกรูปแบบหนึ่ง มีลักษณะที่ไม่ขึ้นสนิมง่าย แล้วก็ในวันที่เข้าเฝ้าฯ ก็มีพระราชกระแสเพิ่มเติมมาให้ปรับปรุง อาจจะปรับระบบบางตัว เพิ่มขนาด หรือลดขนาดลงของเครื่องจักรลง หรือย่อส่วนลง หรืออะไรต่างๆ ทรงคิดว่าจะเป็นประโยชน์ในขณะที่รอระบบใหญ่ซึ่งจะเกิดค่อนข้างช้าในสิ่งต่างๆเหล่านี้ก็ช่วยเหลือบรรเทาสถานการณ์ไปก่อน และก็ขอเรียนอีกนิดหนึ่งว่าค่าโสหุ้ยถูกมากนะครับ

เพลงลั้น *เพลงบรรเลง*

(พัชรินทร์) ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่มีพระปรีชาสามารถยิ่งนัก ทรงมีพระวิจารณญาณอันล้ำลึกอย่างที่เรานึกไม่ถึงเลยทีเดียว

ดร.สุเมธ ทรงเป็นนักวิศวโดยพระองค์ จะเห็นได้ว่าเมื่อย้อนดูประวัติศาสตร์แล้ว แม้กระทั่งเวลาทรงเรือใบ ทรงแข่งขันเรือใบ ก็ทรงต่อเรือใบเอง แล้วก็ผมได้รับการบอกเล่ามาจากผู้ที่ใกล้ชิดกับพระองค์ท่านมานานตั้งแต่ทรงพระเยาว์ทรงต่อรถไฟเล่นเอง ต่อเครื่องจักรเครื่องกล อะไรต่ออะไร สรุปว่าทรงสนพระทัยในเรื่องนี้มาโดยตลอด และก็ทรงมีความรู้ทางด้านนี้จริงๆ พอในระยะหลังๆ นี้ ก็เลยเอาพื้นความรู้ต่างๆนี้ ผมรู้สึกอย่างนั้นว่า ทรงได้เอาเรื่องนี้มาประกอบค้นหาวิธีการ หรือว่าใช้เครื่องมือเครื่องกลใดๆ ต่างๆนี่ เข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรก็ตาม หรือสภาพสิ่งแวดล้อมของชุมชนในลักษณะที่เข้าไปแก้ไขปัญหาในปัจจุบันทันด่วน และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ทุเลาลงไป ได้ทรงใช้อยู่ตลอดเวลา ผมเห็นว่าเป็นระยะๆ จนมีรูปแบบต่างๆ และก็ทรงสนพระทัยค้นคว้าในตำราต่างประเทศด้วย แล้วก็เขียนลายพระหัตถ์วาด เป็นรูปออกมาให้เราไปทดลองทดสอบดู เป็นต้นว่าทรงไปประสบพบเห็นที่หนึ่งใช้ตะแกรงหรือมุ้งไนล่อนไปขึงเป็นจอไว้ไปตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่มีหมอกจัด ปรากฏว่าก็สามารถจะนำน้ำมาใช้ได้และเป็นน้ำดื่ม น้ำบริสุทธิ์ด้วย คือเวลาหมอกผ่านจอตาข่ายไนล่อนที่เรานำไปขึงไว้ในสถานที่เหมาะสมนั้น ตัวน้ำก็ไปจับอยู่ในตาข่ายไนล่อนแล้วก็ไหลตกลงไปข้างล่าง เราก็มีภาชนะรองรับไว้ อะไรอย่างนี้เป็นต้น ซึ่งก็

ทำให้พวกเราได้สนุกสนานได้สนุกด้วยแล้วก็ค้นหาวิธีที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้คนด้วย อันนี้ก็เป็นหลักของพระองค์ท่านอยู่ตลอดเวลา

เพลงคั่น *เทิดพระบารมี*

บรรยาย (พัชรินทร์) นอกจากพระราชดำริต่างๆ ที่ทรงให้ไว้ในการช่วยบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์แล้ว ยังทรงประดิษฐ์คิดค้นออกแบบและพระราชทานเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น **"กังหันน้ำชัยพัฒนา เครื่องกลเติมอากาศที่ผิวน้ำ"** *เป็นอีกสิ่งหนึ่งซึ่งพระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทยและนับเป็นประวัติศาสตร์ของการจดทะเบียนและออกสิทธิบัตรให้แก่กษัตริย์พระองค์แรกของโลก*

รายนามคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑.	รองนายกรัฐมนตรี (นายสมัคร สุนทรเวช)	*ประธานกรรมการ*
๒.	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปองพล อดิเรกสาร)	*รองประธานกรรมการ*
๓.	รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายปิยะณัฐ วัชราภรณ์)	*รองประธานกรรมการ*
๔.	เลขาธิการพระราชวัง	*กรรมการ*
๕.	ราชเลขาธิการ	*กรรมการ*
๖.	เลขาธิการนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๗.	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๘.	ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๙.	เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๐.	เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๑.	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๒.	เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๓.	ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๔.	ปลัดกระทรวงการคลัง หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๕.	ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๖.	ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑๗.	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๘.	ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๑๙.	อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๒๐.	เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๒๑.	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๒๒.	ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศ หรือผู้แทน	*กรรมการ*

๒๓. กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือผู้แทน	*กรรมการ*
๒๔. นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	*กรรมการ*
๒๕. พลเอก จรัล กุลละวณิชย์	*กรรมการ*
๒๖. คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	*กรรมการ*
๒๗. นายฐะปะนีย์ นาครทรรพ	*กรรมการ*
๒๘. พลโท ดำเนิร เลขะกุล	*กรรมการ*
๒๙. คุณหญิงเต็มสิริ บุญยสิงห์	*กรรมการ*
๓๐. นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา	*กรรมการ*
๓๑. นายเธียรชัย ศรีวิจิตร	*กรรมการ*
๓๒. ท่านผู้หญิงนวลผ่อง เสนาณรงค์	*กรรมการ*
๓๓. พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์	*กรรมการ*
๓๔. นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์	*กรรมการ*
๓๕. นายเย็นใจ เลาหวณิช	*กรรมการ*
๓๖. พลเอก วันชัย เรืองตระกูล	*กรรมการ*
๓๗. นายวิจิตร อาวะกุล	*กรรมการ*
๓๘. นายสมพร เทพสิทธา	*กรรมการ*
๓๙. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	*กรรมการ*
๔๐. หม่อมเจ้าสุภัทรดิศ ดิศกุล	*กรรมการ*
๔๑. ร้อยโทสุวิทย์ ยอดมณี	*กรรมการ*
๔๒. นายเอนก สิทธิประศาสน์	*กรรมการ*
๔๓ ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	*กรรมการ และเลขานุการ*
๔๔. หัวหน้าฝ่ายแผนงานและติดตามผล สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	*กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ*
๔๕. หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและประสานงาน สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ	*กรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ*

รายนามคณะอนุกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี	*ประธานอนุกรรมการ*
๒. เลขาธิการพระราชวัง	*รองประธานอนุกรรมการ*
๓. ท่านผู้หญิงนวลผ่อง เสนาณรงค์	*รองประธานอนุกรรมการ*
๔. อธิบดีกรมวิชาการ หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๕. ผู้อำนวยการสำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๖. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๗. อธิบดีกรมสามัญศึกษา หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๘. อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๙. อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๑๐. เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๑๑. ผู้บังคับการตำรวจสันติบาล หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๑๒. ผู้อำนวยการกองเผยแพร่ กรมสารนิเทศกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๑๓. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมการพัฒนาชุมชน หรือผู้แทน	*อนุกรรมการ*
๑๔. คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร	*อนุกรรมการ*
๑๕. นายขวัญแก้ว วัชโรทัย	*อนุกรรมการ*
๑๖. นายประสม สถาปิตานนท์	*อนุกรรมการ*
๑๗. นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์	*อนุกรรมการ*
๑๘. นายแพทย์อาคม สรสุชาติ	*อนุกรรมการ*
๑๙. ร้อยโท สุวิทย์ ยอดมณี	*อนุกรรมการ*
๒๐. นายเย็นใจ เลาหวณิช	*อนุกรรมการ*
๒๑. นางธัชกร เหมะจันทร	*อนุกรรมการ*
๒๒. นางมาลี จันทรศุข	*อนุกรรมการ*
๒๓. นางสิริพร ทองคำวงศ์	*อนุกรรมการ*
๒๔. นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ	*อนุกรรมการ*
๒๕. นางพันธุ์พิงค์ ธรมธัช	*อนุกรรมการ*

๒๖. นางบุณยนาถ เหล่าวานิช	*อนุกรรมการ และเลขานุการ*
๒๗. นายนพพร บุญแก้ว	*อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ*
๒๘. นางอัจฉรา แสงภัทรเนตร	*อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ*
๒๙. นายกิตติ เฉลิมนิมิตกุล	*อนุกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการ*

